

Робита бо падар

Даҳ сифати дили шумо,
ки ба фарзандонатон
имкон медиҳанд,
то интиҳоби дуруст кунанд

Ҷош Макдауэлл

Робита бо падар

Чош Макдауэлл

Дар китоби худ „Робита бо падар“ Чош Макдауэлл оиди модели ибтидоии падарӣ, оиди даҳ сифате нақл мекунад, ки барои ба даст овардани ҳамдигарфаҳмӣ ва мувофиқат дар муносибатҳо бо фарзандон мусоидат мекунанд. Бо ёрии ваҳйҳои библиявӣ ва намунаҳои равшан шумо оиди тарзи корбурди тамоман нав дар падарӣ мефаҳмед, ки он боиси бунёд гардидани системаи арзишҳо дар фарзандони шумо мегардад ва ба онҳо қобилият медиҳад, то дар зиндагӣ интиҳоби дуруст кунанд.

Originally published in English under the title
The Father Connection by Josh McDowell.

© 1996 by Josh McDowell

Published by: Broadman & Holman Publishers, Nashville, Tennessee, U.S.A.

© 2004 for the Tajik edition.

Translated by permission. All rights reserved.

ПЕШГУФТОРИ

МУАЛЛИФ

Китоби хуб барои фикр кардан ба одам ёри медиҳад.

Ноширони ин китобе ки ҳоло Шумо кушодед, самимона умед доранд, ки он Шуморо ба андешаҳо водор карда, ёри медиҳад, ки чизеро дар зиндагии худ ба сӯи беҳбудӣ дигаргун намоед.

Махсусан мехостам диққати хонандаи беимонро ҷалб намоям. Нуктаи назари атеистон ба ҳама хуб маълум аст. Оиди он ки чаро зиндагии худро мувофиқи аҳкоми Китоби Муқаддас сохтан „оқилона“ нест, бисёр чизҳо гуфта шудаанд. Шумо акнун имкон доред қадаме ба сӯи воқеъбинӣ гузошта, далелҳои масеҳиёро бинед.

Умуман „Новая жизнь“ наشري адабиётро вазифаи аввалиндараҷаи худ намеҳисобад. Мақсадҳои мо он аст, ки дониши шахси оддиро оиди Худо васеъ намоем. Мо мехоҳем ақаллан баъзе стереотипҳо ва хурофотҳо оиди масеҳиятро, ки дар тафаккури бисёрии мо (зодагони кишваре ки атеизм дини давлатии он буд) саҳт ҷой гирифтааст, барҳам диҳем.

Ин китоб намунаи хубест. Калимаҳоро оиди он ки Худо зиндагии имондорони Худоро дигаргун мекунад, бодиққат хонед. Ба нақлҳои онҳое ки ба ваъдаҳои Худо бовар карда, мӯъҷизаҳои ҳақиқиро аз сар гузарондаанд, гӯш диҳед.

Шумо яке аз ҳамин гуна одамон шуда метавонед. Агар ҳангоми хондани китоб дар Шумо саволе пайдо шавад, ҳатман онро бо масеҳиёни шиносатон муҳокима кунед. Аз онҳо пурсупос намоед, то аниқ бидонед, ки онҳо ба чӣ ва чаро бовар мекунанд. Муҳаққиқони воқеъбин бошед.

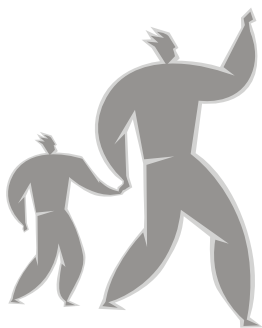
Агар Шумо масеҳӣ бошед, пас мо интизори он ҳастем, ки ин китоб ба шумо ёри медиҳад, то дар қарори тадқиқ намудани Қаломи Худо ва дар дарки Наҷотдиҳандаи мо устувор шавед. Мо шод

мешавем, агар он ба Шумо барои дар калисои маҳаллӣ пурсамар хизмат кардан ёрӣ диҳад.

Аммо махсусан он муҳим аст, то ки Шумо баъди хондани ин китоб боз як роҳи ба ҷо овардани ин фармудаи Худоро бубинед: „Пас, биравед ва ҳамаи халқҳоро шогирд созед... ва онҳоро таълим диҳед, то ҳар он чиро, ки ба шумо фармудам, ба ҷо оваранд“ (Инҷили Матто, боби 28, оятҳои 19-20).

Бо умеди он ки ин китоб барои ҳар касе ки онро мекушояд, баракат шавад.

МИННАТДОРӢ

Мехоҳам ба гурӯҳи бебаҳои одамоне ки барои дар воқеият таҷассум намудани ин китоб ба ман ёри додаанд, изҳори миннатдорӣ намоям.

Ба Норм Уэйфилд, ки барои чун падар ташаккул ёфтани ман таъсири калон расондааст. Борикбинӣ ва фаҳмиши ӯ (ки дар китоби ҳамроҳи ӯ навиштаамон *The Dad Difference* акс ёфтааст) дарки он нақши Падари Осмониро, ки Ӯ дар ҳаёт ва падарии ман мебозад, хеле амиқ намуданд. Боварии амиқи Норм оиди зарурати ба шабоҳати Худо зистан дар бисёр мисолҳое ки ман дар ин китоб истифода бурдаам, акс ёфтааст.

Ба Лэрри Кифовер барои ёри дар кор карда баромадани варианти якуми ин дастнавис;

Ба Боб Ҳостетлер барои ёри дар тартибдиҳӣ ва бунёди натиҷаи ниҳой аз варианти якуми дастнавис;

Ба Ченис Уиппл аз нашриёти Broadman & Holdman барои дастгирӣ ва баҳодиҳӣ ҳангоми аз тамоми марҳилаҳои нашр гузаштани ин лоиҳа;

Ба Дэйв Беллис, ҳамкори ман дар муддати наздаҳ сол, барои кор карда баромадани идеяи умумӣ, тарзи корбурди эҷодӣ ба бунёди китоб ва ёри ҳангоми гузаштани лоиҳа аз бисёр монетаҳои хурд ба сӯи анҷомёбӣ;

Ва, ниҳоят, ба занам Дотти ва фарзандонамон — Шон, Келли, Кэйти ва Ҳезер — барои пурсабрӣ, муҳаббат ва дастгирии онҳо дар давоми муддате ки ман падари бехтар буданро меомӯхтам.

Чош Макдауэлл

ПАДАР БУДАН ДАР ЗАМОНҲОИ ДУШВОР

Беш аз бист сол пеш ман бори аввал якумин фарзанди навзодамро ба даст гирифтам.

Ман фикрҳо ва ҳиссиётеро, ки маро он вақт фаро гирифта буданд, хеле хуб дар ёд дорам. Ман ба рӯи духтарам Келли нигаристам. Вай ба ҷойпӯши мулоими зард печонида шуда буд, ва ман ангуштони вайро ҳисоб карда, аз пуррагӣ ва мураккабии бадани хурдакаки вай ба ҳайрат афтода будам. Вай нотавон буд. Ва вай аз он ман буд.

То даме ки ба вай бо муҳаббат ва вачд менигаристам, ҳис кардам, ки дар дилам боз як ҳиссиёте пайдо мешавад, ки онро хеле хуб медонистам. Ин тарс буд.

„Ман чӣ кор карда истодаам? — пурсидам аз худ. — Охир, ман намедонам, ки чӣ гуна падар бошам!“

Ман дар хурдсолӣ муҳаббати падарро намедонистам. Ман ҳеҷ гоҳ ва дар ҳеҷ чиз аз падар намуна гирифта наметавонистам. Ман ягон дафъаеро дар ёд надорам, ки ӯ маро бо худ ба ягон ҷо бурда бошад ё ақаллан муддатеро бо ман гузаронда бошад. Ростӣ гап, ман ӯро бад медидам. Ман дар фермаи оддии шир зиндагӣ мекардам, ки дар наздикии шаҳраке дар штати Мичиган масоҳати 150 акрро ишғол менамуд. Ҳама дар ин шаҳрак якдигарро мешинохтанд ва, албатта, ҳар кадоми онҳо дар бораи бадмастии падари ман медонистанд. Дӯстони навраси ман дар бораи ӯ ҳазлҳо мекарданд, ва ман ҳамроҳи онҳо механдидам, бо умеди он ки ханда дарди маро пинҳон мекунад.

Ман ӯро барои он хичолате ки дар ман бедор мекард, бад медидам, ва низ барои рафтори ӯ бо модарам. Баъзан ман метавонистам ба анбор даромада, дар он ҷо модарамро бинам, ки дар рӯи саргинҳо назди говон дароз хобидааст ва чунон саҳт шаллоқ хӯрдааст, ки

бархеста наметавонад. Баъзан, ҳангоме ки падар ба хона дар ҳолати масти ашаддӣ меомад, ман ўро ба анбор кашида медаровардам ва ба охур баста, дар он ҷо мемондам, то ки „хобида хушёр шавад“. Ҳангоме ки ман наврас будам, ман пойҳои ўро мебастам, ва баъд нўги озоди ресмонро дар гирди гарданаи мепечондам, бо умеди он ки ҳангоми кўшиши озод шудан нафасгир мешавад. Модарам баъди як моҳи мактабро хатм кардани ман вафот кард, ва ман дар ин падарамро айбдор меҳисобидам.

Бо вучуди он ки Худованд баъди масеҳӣ шуданам ба ман имконияти ошӣ ва якҷояшавиро бо падарам дод, ва ҳатто ба ман имкон дод, ки барои ба Исои Масеҳ бовар кардани ӯ ёри расонам (чордах моҳ пеш аз он ки ӯ аз сактаи дил вафот кард), ба ҳар ҳол, ҳангоме ки ман худам падар шудам, маро ҳисси дардноке тарк намекард, ки ба ин нақш омода нестам.

▼ КАСБИ ТАРСОВАРТАРИН ДАР ҶАҲОН

Агарчи шумо бо падаратон чунин муносибатҳои даҳшатовар надошта бошед ҳам, метавонед қисман бо фаҳмиши ман оиди он ки вазифаи падару модарӣ бисёр вақт кори вазнинтарин дар ҷаҳон мешавад, розӣ шавед. Зиёда аз ин, мутаассифона, дар ҳеҷ кучо лисензияи падар шуданро дарёфт намудан номумкин аст. Ва бисёрии мо бояд бевосита дар ҷараёни ин кор, бо усули таҷриба ва хатоҳо омӯзанд — ва аксаран маҳз бо хатоҳо! Амалан, ҷуноне ки касе гуфтааст, бисёрии одамон дар соҳаи падару модарӣ фақат ҳамон вақт ба муваффақиятҳои муайян ноил мешаванд, ки худӣ фарзандонашон аллакай падару модар шудаанд!

Дар давоми якчанд соли охир ман кўшишҳо ва дастовардҳои ҳамсафонамро мушоҳида ва муҳокима мекардам — падарони некрохоро, ки аз кори падари ҳақиқӣ шудан худро саҳт рӯҳафта ҳис мекарданд. Бисёриҳо иқрор мешаванд, ки онҳо байни муносибатҳои никоҳӣ, ки кўшишҳои муайянро металабанд, ва болоравӣ дар вазифаи корӣ ва падарӣ роҳгум мезананд. Бисёрии онҳо вобастагиро ба ҷадвали пуршиддати корӣ ва стрессҳо ки ба он алоқаманданд, ҳис мекунанд. Бисёриҳо аз боиси норасоии малакаҳои падарӣ, муносибатҳои мураккаб дар оила ва ё аз боиси муносибатҳои носолим дар кўдакиашон худро қарахт ҳис мекунанд.

Зиёда аз ин, талабот ба падар шудан ҳозир беш аз ҳарвақта ҷиддӣ мебошанд.

Худи мо — ва фарзандони мо — дар ҷаҳоне зиндагӣ мекунем, ки

бисёр вақт ба никоҳи мо, оилаҳоямон ва фарзандонамон таҳдид мекунад. Мо дар давраи маданияте зиндагӣ мекунем, ки ҳақиқати дар Китоби Муқаддас бударо инкор мекунад, ахлоқи библиявиро масҳара мекунад, шахват ва зӯровариро болобардор ва ҳамду сано меҳонад ва бар бадмастӣ ва дағали фақат меҳандад. Мо дар ҷамъияте зиндагӣ мекунем, ки амалан мафҳумҳои ҳақиқат ва ахлоқро инкор мекунад, ҷамъияте ки бо як тариқе қобилияти фарқ кардани чизи ҳақиқӣ ва дурустро гум кардааст, ҷамъияте ки дар он *ҳақиқат* ба завқӣ шахсӣ вобаста аст, *ахлоқ* бошад бо афзалшумориҳои инфиродӣ иваз карда шудааст.

Мо бо вазифаи тарсовари тарбияи фарзандони худ дар давраи маданияте ки дар ҳолати бўҳронист, рӯ ба рӯ мешавем. Тадқиқотҳо ба мо манзараи даҳшатнокеро пешкаш мекунанд, ки дар маълумоти стратегӣ оиди рӯйдодҳои ҳаррӯзаи Америка асос ёфтааст.

- 1000 нафар духтарони навраси бешавҳар модар мешаванд;
- 1106 нафар духтарон аборт мекунанд;
- 4219 нафар наврасон ба бемориҳои ки бо роҳи алоқаи ҷинсӣ мегузаранд, гирифтор мешаванд;
- 500 нафар наврасон ба истифодаи маводи муҳаддир сар мекунанд;
- 1000 нафар наврасон ба истеъмоли машруботи спиртдор сар мекунанд;
- 135000 нафар кӯдакон бо худ ба мактаб таппонча ва ё дигар силоҳро мебаранд;
- 3610 нафар наврасон мавриди ҳучум қарор мегиранд; 80 — ба зӯровариҳои ҷинсӣ гирифтор мешаванд;
- 2200 нафар наврасонро аз мактаб хориҷ мекунанд;
- 7 нафар бачагонро (аз 10 то 19-сола) мекушанд;
- 7 наврасро (17-сола ва аз он хурдтар) барои куштор ҳабс мекунанд;
- 6 нафар наврасон худкушӣ мекунанд.¹

Бинобар ин ҳайратовар нест, ки бисёр мардон ба вазифаҳои бо падарӣ алоқаманд бо даҳшат ва ларза менигаранд. Аммо аз бисёр ҷиҳатҳо падарӣ на фақат касби тарсовартарин дар ҷаҳон, балки ҳамчунин касби даркоритарин аст.

▼ КОРИ МУҲИМТАРИН ДАР ҶАҶОН

Масъалаи иҷро намудани вазифаҳои падарӣ аҳамияти калон дорад, ва ин аҳамиятноки маҳз дар замони мо афзудааст. Муносибатҳои фарзанд бо падар дар ташаккули саломатӣ, инкишоф ва хушбахтии духтар ё писари навҷавон омили ҳалкунанда мебошанд. Ба диққати шумо далелҳои зеринро, ки бо тадқиқоти ҳуҷҷатӣ тасдиқ гардидаанд, пешкаш мекунам:

- Доктор Лорен Мошен аз Донишқадаи миллии саломатии майнаи сар рақамҳои хангоми барӯйхатгирии аҳолии ИМА ба даст омадари таҳлил намуда, дарёфт, ки набудани падар аз ҷиҳати таъсир ба миқдори наврасони қонуншикан омили аз камбағали қавитар мебошад.
- Гуруҳи муҳаққиқони рафтор аз Донишгоҳи Йел қонуншиканиҳои наврасонро дар 48 ҷамъият аз маданиятҳои гуногун омӯхта, дарёфтанд, ки дар байни калонсолоне ки дар хурдсолӣ онҳоро танҳо модар тарбия намудааст, миқдори ҷиноятҳо ба дараҷаи баландтарин мерасад.
- Доктор Мартин Дейч дарёфт, ки будани падар ва сӯҳбат бо ӯ, хусусан ҳамроҳи оила дар вақти хуроки шом, боиси давомати бехтари кӯдак дар мактаб мегардад.²
- Тадқиқоти 1337 духтуроне ки Донишгоҳи Чон Ҳопкинсро дар солҳои 1948 ва 1964 хатм намудаанд, нишон доданд, ки норасоии наздикӣ бо волидон барои бемории коронарии дил, варамҳои бадсифат, бемориҳои майнаи сар ва майл ба худкушӣ омили умумӣ мебошад.³
- Дар натиҷаи тадқиқи 39 нафар духтарони наврас, ки ба вайроншавии невротикӣ узвҳои ҳозима (анорексия) гирифтаанд, маълум гардид, ки дар 36 нафари онҳо норасоии муносибатҳои наздик бо падаронашон омили умумӣ будааст.
- Муҳаққиқон аз Донишгоҳи Чон Ҳопкинс дарёфтанд, ки „духтарони сафедпӯсти наврасе ки дар оилаҳои бепадар зиндагӣ мекунанд... назар ба онҳое ки дар оилаҳои дорои ҳар ду волидон зиндагӣ мекунанд, бо имконпазирии зиёда аз 60% алоқаҳои ҷинсии пеш аз никоҳ хоҳанд дошт“.⁴
- Тадқиқоти доктор Арманд Николи нишон доданд, ки набудани падар барои аз ҷиҳати эҳсосотӣ ва ё ҷисмонӣ дар кӯдак ташаккул ёфтани мушкилоти зерин ҳиссагузор мебошад: 1) водоркунандаҳои паст барои дастовардҳо; 2) лаззати фавриро барои мукофоти оянда

мавқуф гузошта натавонистан; 3) худбаҳоидиҳии паст; 4) майли ба таъсири гурӯҳӣ дода шудан ва қонуншиканӣ кардан.⁵

Дар асоси ҳамкорӣ бо садҳо модарон, падарон ва кӯдакон ман бо ин хулосаҳо пурра розӣ ҳастам. Зиёда аз он, натиҷаҳои ин тадқиқот бо тадқиқоти ба наздикӣ гузарондашуда дар байни ҷавонони калисоҳои инҷилӣ хеле наздиканд.

Ба наздикӣ ман зиёда аз 3700 наврасонро дар калисоҳои инҷилӣ тадқиқ намудам — азназаргузаронии фарогиртарине ки дар байни ҷавонони инҷилӣ ягон вақт гузаронида шудааст. Ин тадқиқот, ки бо ёрии Barna Research Group гузаронда шуд, аҳамияти робитаи мутақобили падару фарзандро таъкид намуд.

Аз 3795 нафар ҷавононе ки дар раванди тадқиқот пурсида шуданд, 82 фоиз ҳар ҳафта ба калисои инҷилӣ мераванд ва 86 фоиз гуфтанд, ки ба Исои Масеҳ чун ба Начотдиҳанда ва Худованд бовар кардаанд. Аммо дар давоми ин тадқиқот маълум гардид, ки 54 фоизи кӯдакон ва наврасон дар оилаҳои ки ба калисои инҷилӣ мансубанд, хеле кам ё ҳеҷ гоҳ бо падари худ масъалаҳои имон ва динро муҳокима намеkunанд (дар муқоиса бо 26 фоизе ки мувофиқи гуфташон, хеле кам ё тамоман оиди ин мавзӯ бо модарашон гап намезананд). Аз чор як ҳиссаи наврасони пурсидашуда хабар доданд, ки ҳеҷ гоҳ бо падараш оиди масъалаҳои дорои аҳамияти калон гап намезананд. 42% иқрор шуданд, ки хеле кам ё ҳеҷ гоҳ бо падари худ бо коре машғул намешаванд, ки „фақат барои ману ту“ даркор аст. Ва ҳар як навраси панҷум гуфт, ки падар хеле кам ё ҳеҷ гоҳ ба вай муҳаббаташро зоҳир намеkunад.⁶

Дар ҳуди ҳамон вақт тадқиқот нишон доданд, ки наврасони бо падару модари худ „хеле наздик“

- бо имконияти бештар дар зиндагӣ худро „хеле қаноатманд“ ҳис мекунанд;
- бо имконияти бештар аз алоқаҳои ҷинсии пеш аз никоҳ худдорӣ мекунанд;
- бо имконияти бештар меъёрҳо, ҳақиқат ва ахлоқи библиявиро қабул мекунанд;
- бо имконияти бештар ба калисо мераванд;
- бо имконияти бештар Китоби Муқаддасро хоҳанд омӯхт;
- бо имконияти бештар ҳар рӯз дуо хоҳанд кард.

Ин тадқиқотҳо — на танҳо дар байни ҷавонони масеҳӣ, балки дар байни умуман ҷавонон — аниқ ба он ишора мекунад, ки робитаи мутақобил бо падар омили ҳалқунандаест, ки ба саломатӣ, инкишоф ва хушбахтии кӯдак таъсир мерасонад. Ин маънои онро надорад, ки модарон муҳим нестанд, аммо ин он далелро таъкид менамояд, ки дар аксари ҳолатҳо модар бе ин ҳам дар назди кӯдак аст — вай вазифаҳои худро ба ҷо оварда, оиди кӯдакон ғамхорӣ мекунад, бо онҳо гап мезанад, бо онҳо вақт мегузаронад. Дар натиҷа маълум мешавад, ки кӯдакон аз модар айнан ҳаминро интизоранд, ки вай барояшон дастрас, дӯстдор, хушсӯхбат ва қабулқунанда бошад.

Дар мавриди падар бошад қонуни талабот ва пешниҳод амал мекунад. Дар бисёр ҳолатҳо падар барои кӯдак камтар дастрас аст, ба доираи шавқу рағбатҳои кӯдак камтар ҷалб шудааст ва бо ӯ камтар сӯхбат мекунад. Азбаски падар ба кӯдак камтар аҳамият медиҳад ва бо ӯ камтар вақт мегузаронад, дар атрофи муносибатҳо бо ӯ тоҷи аҳамиятнокии бештар пайдо мешавад. Ба монанди ҳамаи мо, кӯдакон ба чизи надоштагиашон майлу рағбати зиёд зоҳир мекунад, ва бисёр вақт онҳо бо падарони худ муносибатҳои наздик надоранд.

Ана барои ҳамин ҳам робитаи мутақобил бо падар, новобаста ба синну сол, омили муҳими ҳаёти кӯдакони шумо мегардад. Падарон, муносибатҳои шумо бо писарону духтаронатон имрӯз омили бӯҳронист, ки аҳамияти онро тадқиқотҳои илмӣ тасдиқ намудаанд. Он ба нумӯи (калоншавӣ) онҳо дар хирад, инкишоф ва муросо бо Худо ва одамон таъсир мерасонад. Шумо метавонед дар худбаҳодиҳии кӯдаки худ, муносибати ӯ бо атрофиён ва ҳисси мувофиқат бо мақсад бисёр чизҳоро дигаргун кунед.

▼ Кори олитарин дар ҷаҳон

Агарчи таҷрибаи аввалини падариро ман дар шакли намунаи аз камолот дури падари ҳудам гирифта будам, ман одами хуштолеъ ҳастам, зеро имкон доштам дар тӯли солҳои зиёд аз одамони хуб омӯзам. Дар байни ин одамон зани ман Дотти, ҳамсари олиҷаноб, модари хирадманд ва дӯстдори чор фарзанди мо асоситарин шуд. Ман бисёр чизҳоро аз Дик Дэй, ки барои ман дӯсти наздиктарин шуд (қариб ба монанди писари ман Шон), омӯхтам. Ҳамчунин дӯстам Норм Уэйфилд, ки ҳамроҳаш бисёр китобҳоро навиштаем, барои ман намунаи падари хуби масеҳӣ аст.

Норм ва занаш Винни — волидони панҷ фарзанд мебошанд, ки ҳоло аллакай калонсол шудаанд. Яке аз лаҳзаҳои бехтарин дар зиндаги Норм вақте рӯй дод, ки писараш Қоэл 24-сола буд.

„Тӯйи Қоэл барои ман воқеаи махсус буд, — меғӯяд Норм, — зеро ӯ аз ман хоҳиш кард, ки шафери (дӯсти домод) ӯ бошам“. Ҳангоме ки ман дар бари ин ҷавон меистодам, фикрҳои дар гузаштаи дур буданд. Ман вақтеро ба ёд меовардам, ки Қоэл бачаи хурдакак буд, ва ман дар Луисвилл, штати Кентукки, бо диссертатсияи доктории худ машғул будам. Боре ман ба хона омадам ва фаҳмидам, ки дар натиҷаи воқеаи нохуш сари бачаам кафидааст. Ман бо Қоэл ба бемористон шитофтам. Ҳамин ки духтурон ба муоина сар карданд, ман бо тарсу нотавонии худ танҳо монда, ба ғиря даромадам, зеро фаҳмидам, ки то чӣ андоза писарам барои ман азиз аст ва то чӣ дараҷа ман вайро қадр мекунам.

Ба зудӣ Норм фаҳмид, ки захми Қоэл боиси зарари ҷиддӣ набудааст ва писарак зуд ба пуррагӣ сиҳат мешавад. „Аммо дар он рӯз ман барои худ ошкор намудам, — меғӯяд Норм, — ки писарам барои ман чӣ аҳамияте дорад“.

Дар тӯли бист соли оянда Норм тамоми кӯшишҳоро ба харч медод, ки ба Қоэл ва чор фарзанди дигараш падари дӯстдор, шавқманд ва бодикқат бошад, ва чунин ба назар мерасид, ки кӯшишҳо дар рӯзи тӯйи Қоэл ба нуқтаи авҷи худ расиданд.

„Ҳангоме ки ман дар бари писари 24-солаам меистодам, ки ӯро дӯст медорам ва эҳтиром менамоям, — меғӯяд Норм, — маро шодӣ фаро гирифт. Ман медонистам, ки ӯ, ба монанди хоҳаронаш, Масеҳро эҳтиром намуда, ба Ӯ хизмат хоҳад кард, ва низ медонистам, ки ӯ барои арӯсаш Лиза шавҳари дӯстдор хоҳад буд“.

„Ман нисбати Худованд барои имони Ӯ миннатдорӣ самимӣ ҳис мекардам. Ӯ ба ману Винни барои он ки мо ҳудро ба муҳаббат, хурсандӣ ва тарбияи фарзандонамон бахшидем, подоши нек дод. Ва дар ин раванд кӯдакон дӯстони бехтарини мо шуданд“.

Қоэл падари ҳудро ба таври олий қадриносии намуд! Қоэл метавонист аз байни ҳамаи дӯстони худ барояш шафер интиҳоб намояд — аз байни ҳамсинфон, рафикон аз дастаи варзишӣ, дӯстони давраи кӯдакӣ, — аммо ба ҳар ҳол ӯ падарро интиҳоб намуд!

Падарӣ метавонад касби тарговтарин дар ҷаҳон бошад, аммо он ҳамчунин кори муҳимтарин ва бехтаринест, ки ба одам насиб мегардад. Новобаста ба маҳдудиятҳо ва вазъиятҳои гуногун шумо метавонед падари ҳақиқӣ шавед. Шумо метавонед монеаҳои, ки зидди шумо нигаронида шудаанд, бартараф намоед. Шумо метавонед

чунин падаре шавед, ки барои фарзандонатон даркор аст.

Ман мехоҳам шуморо рӯҳбаланд намоям, то ки идеяҳои дар ин китоб баёншуда сабаби водоркунандаи корҳои шумо бошанд. Ман ба нақши мумайиз (эксперт) дар соҳаи падарӣ даъво надорам. Корҳои худӣ ман дар ибтидо аз ҳеҷ гуна комёбӣ дарак наметоданд. Ба ман (чуноне ки эҳтимол ба шумо ҳам) лозим меомад, ки мубориза барам. Ман борҳо ба нобарориҳо дучор шудаам. Аммо ман бисёр чизҳоро аз дигарон омӯхтам ва умед дорам, ки баъзе маслиҳатҳои ки дар муносибатҳо бо фарзандон барои ман баракат буданд, ба шумо ёри медиҳанд.

Ман, албатта, мефаҳмам, ки шумо дар давоми хондани ин китоб худро норозат ҳис карда метавонед, зеро дарк мекунед, ки корхоятон ба он дараҷае ки бояд бошанд, пурсамар набуданд. Ин табиист: ҳамаи мо тадричан беҳтар шуда метавонем. Аммо ман намехоҳам, ки шумо худро айбдор ҳис кунед. Ман ҳамаи мушкилотеро, ки падар ҳар рӯз бо онҳо рӯ ба рӯ мешавад, аз сар мегузаронам. Ва барои аз ҳисси доимии айбдорӣ барканор будан ман кӯшиш кардам се қоидаеро, ки дар мавриди мо муфид буда метавонанд, пайравӣ намоям:

Аввалан, кӯшиш кунед, ки падарино дар дурнамои мусбат ва некбинона бубинед. Ба падарӣ чун ба таъсири мусбат, дӯстдор нигаред, ки на танҳо ҳаёти фарзандатонро ғани мегардонад, балки воситае низ хоҳад буд, ки Худованд истифода мебарад, то худатон низ аз ҷиҳати ақлӣ, ҳиссиётӣ ва рӯҳонӣ „калон шавед“. Падарино имконияти хубӣ ба касе бахшидани ҳаёти худ ҳисобед, бо боварӣ ба он ки вақти сарфкардаатон баъди солҳои зиёд ва шояд баъди наслҳо самар хоҳад овард.

Дуюм, калоншавиро чун пайдарҳамии қадамҳои хурде ҳисобед, ки дар давоми зиндагӣ мегузored. Имкон надихед, ки аз боиси он чизе ки намекунед, ҳисси рӯҳафтадагӣ шуморо фаро гирад, беҳтараш кӯшишҳоро ба он равона кунед, ки кадом қадами хурди навбатиро имрӯз хоҳед гузошт (дар охири ҳар боб мо якчанд саволҳо ва маслиҳатҳои амалӣ пешниҳод мекунем, то ки дар муайян намудани афзалиятҳо дар ақидаҳоятон ва дар ҳаракат ба пеш ёрӣ диҳем). Амалан ин дигаргуниҳои хурд дарҳол боиси пешравиҳои назаррас дар муносибатҳо бо фарзандонатон мегарданд. Ҳамчунин дар ёд нигоҳ доред, ки новобаста ба кӯшишҳои зиёд бисёрии мо ҳеҷ гоҳ аз дастовардҳои падарии худ қаноатмандии пурра ҳис нахоҳем кард. Бинобар ин ҷидду ҷаҳди махсус бояд намуд, то ки самти ҳисси ноқаноатмандиро дигар намуда, онро ба инкишофи тадриҷӣ табдил диҳем, ба ҷои он ки ба рӯҳафтадагӣ ба хастадили дода шавем.

Сеюм, барои худ онро аниқ кунед, ки худро ба имтиёзҳо ва масъулияти падарӣ бахшед. Муаллифи таронаҳои Забур ба мо дурнамои хуби ин даъватро медиҳад:

*Инак, фарзандон мерос аз ҷониби Худованд ҳастанд;
самари батн муздест аз ҷониби Ӯ. (Забур 126:3).*

Ҳақиқатан, гоҳо лаҳзаҳои мешаванд, ки баъзеҳо ҳайрон мешаванд, ки оё ҳақиқатан фарзандон мукофот аз ҷониби Худо мебошанд. Аммо, ҳангоме мо оиди он фикр мекунем, ки Худованди тавоно ба зиммаи мо вазифаи ба камолоти масъулиятнок омода намудани ҳаётҳои ҷавонро воғузор намудааст, ин ӯҳдадорӣ маънои абадӣ пайдо мекунад. Падарӣ, бешубҳа имтиёзест, ки Худованд ба мо додааст, — ва имконияти бемисли ба маҳбубонамон рехтани ҳаёти худ.

Азбаски мо сафарамонро яқоя сар мекунем, ман шуморо даъват мекунам, ки оиди матолиби зерин ба мувофиқат оем: ҳар қадар бароямон душвор бошад ҳам, фарзандонамон ҳар қадар бемасъулият бошанд ҳам, роҳамон моро дар оянда ба ҳар чое барад ҳам — мо пурра худро ба имтиёз ва масъулияти падарии оқилона, дӯстдорона, шавқмандона ва хушробита мебахшем.

Дар саҳифаҳои баъдина шумо барои худ даҳ сифатеро ошкор менамояд, ки ба шумо ёри медиҳанд, то чунин падаре бошед, ки худатон меҳохед, чунин падаре ки фарзандонатон ба ӯ эҳтиҷ доранд, чунин падаре ки Худованд шуморо даъват менамояд, то чунин бошед. Шумо барои худ сарчашмаи нави қувва ва назари ботиниро ба падарӣ ошкор менамояд, ки дар оянда нақш ва вазифаҳои шуморо ба сатҳи тамоман дигар мебардорад. Ва ба андозаи он ки шумо робитаи мутақобили падариро ҳис мекунед, ғундоштани самари кори беҳтарини ҷаҳонро сар мекунед.

► МУЛОҲИЗАИ МАҲСУС БАРОИ МОДАРОН

Ман гумон мекунам, ки бисёр модарон низ ин китобро хоҳанд хонд — ин хеле хуб аст! Ман медонам, ки шумо оиди моҳияти падарии самаранок ақидаҳои худро доред, аммо бо дастовардҳои худ қонеъ нашавед. Ман шуморо даъват мекунам, ки ташаббус нишон диҳед: кӯшиш кунед чунин кунед, ки шавҳаратон ин китобро хонад, ва ҳангоме ки ӯ ин корро мекунад, ӯро дастгирӣ кунед.

Меҳоҳам бидонед, ки ҳангоме ман ин китобро ба падарон ирсол медорам, мақсад ва хоҳише надорам нақши муҳими шуморо дар

ҳаёти фарзандонатон кам нишон диҳам. Ман ба аҳамияти тарзи корбурди якҷоя дар иҷрои вазифаҳои волидӣ самимона бовар мекунам: ҳангоме ки модару падар якҷоя кор карда, фарзандонро тарбия мекунад. Мутаассифона, ман бисёр падаронеро мебинам, ки вазифаҳои падарии худро тамоман ба ҷо намеоваранд. Бисёр мардон бори тарбияро пурра ба дӯши модар гузошта, дар ҳаёти фарзандон нақши ғаёбонаро наметавонанд.

Бинобар ин ман ин китобро навиштам, то ба падарон ёри диҳам, ки нақши ҳудододи худро фаҳманд ва барои дар оила офаридани қувваи дӯстдор, равонакунанда, эҳтиромкунанда ва устуворкунанда ба қонунҳои ҳақиқии ҳаёт бошанд.

Агар шумо модари танҳо бошед, аз он дар ҳаёт буда метавонед, ки набудани падар (ҷисмонӣ, эҳсосотӣ ва ё ҳар ду дар якҷоягӣ) ба фарзандонатон чӣ таъсире мерасонад. Агар имкон бошад, ин китобро ба падари фарзандонатон диҳед, то бихонад. Пеш аз ҳама дар ҳақиқати фарзандонатон ғамхорӣ намуда, ба ҳамсари собиқатон ёри диҳед, то ба қадри имкон падари беҳтар бошад. Охир ин барои манфиати ҳар яки шумо, ва фарзандон шуморо барои ин дӯст хоҳанд дошт.

Агар падари фарзандон дур бошад ва ё намунаи қобили пайравӣ набошад, дар қалбонатон шахси тақводор ва қамолёфтаро пайдо кунед, ки ба фарзандонатон модели мусбати масеҳиро пешкаш карда тавонад. Шояд, падари бегонае меҳробад фарзандони шуморо ба ҷорабинҳои оилаи худ ҳамроҳ кунад ё кӯшиш кунад, ки барои фарзандонатон дӯст бошад ва бо онҳо мушоракат намояд. Ин китобро хонда, мебинед, ки падар дар ҳаёти ҳар як кӯдак чӣ нақши азиме дорад. Дар оилаҳои бепадар дӯсти оила, ки барои фарзандонатон намунаи мусбат аст, ҷои ӯро пур карда метавонад.

Ва барои ҳамаи модарон: шумо беш аз ҳар каси дигар муайян менамоед, ки фарзандонатон оиди падари худ чӣ тасаввуроте хоҳанд дошт. Шумо ихтиёри қомил доред, ки падарро дар муносибатҳои бо фарзандон дастгирӣ кунед ва ё нақши ӯро қам ҳисобида, дар қашмони фарзандон тамоман қорношоям қаламдод намоед. Шавҳаратонро дар кӯшишҳои омӯхтани падарӣ рӯҳбаланд намоед. Ин ба вай лозим аст. Бо суҳанон низ дастгирӣ кунед — ӯро ва фарзандонро. Амалҳои ӯро (ё қоросии амалҳоро) бо муҳаббат қабул намоед.

Модарон, шумо хеле муҳим ҳастед! Ман дар ҳақиқати шумо дуо хоҳам кард — барои кӯшишҳои ёри доданатон ба падар, то қунуне бошад, ки Худованд ӯро офаридааст.

МЕАНДЕШЕМ, МУҲОКИМА МЕКУНЕМ ВА АМАЛ МЕНАМОЕМ

1. Оё шумо ҳангоми дар хона будан вақтатонро пурра ба фарзандон мебахшед, ё фикрҳоятон бо кор ва чизҳои дигар саҳт банд ҳа-станд?
2. Шумо чӣ гуна дарёфтед, ки ҳангоме сухан дар бораи нақши шумо меравад, „вазифаҳои падариро ба ҷо намеоваред“? Кадом вазифаҳои муҳимро шумо ба зиммаи модар, муаллимон, сарварони ҷавонон волегузоред, агарчи дар асл инҳо бояд вазифаҳои шумо бошанд?
3. Оё натиҷаҳои тадқиқот, ки дар ин боб оварда шуданд, бароятон ҳайратовар буданд? Чаро ҳа ё чаро не?
4. Фарзандонатон ҷиро сарчашмаи ибтидоии маълумот оиди ҳақиқат ва арзишҳои ахлоқӣ меҳисобанд?
5. Оё фарзандонатон шодии муносибатҳои шахсии наздикро бо шумо ҷун бо падар, ки барои саломатии кӯдак ҳаётан муҳим аст, доранд? Чаро ҳа ё чаро не?
- 6.* Худро аз самими дил ба имтиёз ва масъулияти падарии масеҳиёна бахшед. Ин китобро бо қалам дар даст хонед ва дар зерӣ фикрҳои асосӣ ва маслиҳатҳои амалӣ хат кашед. Имконияти ташкил наму-дани гурӯҳи хурди падарони шавқмандро дида бароед, то ки ин принципҳоро бо онҳо якҷоя муҳокима намоед.
- 7.* Маълумоти муҳимтарине ки ҳангоми хондани ин китоб дониستم, ин буд:

.....

.....

8.* Бо кӯдаки худ ман бояд аз ин корҳо сар кунам

.....

* Дар охири ҳар боб ман саволҳо ва маслиҳатҳои амалиро меоварам, то принципҳои дар ин боб баёншударо аз худ намоем. Агар шумо барои андешаронӣ вақти кофӣ дошта бошед ё ин китобро ҳамроҳи падарони дигар дар гурӯҳ меомӯхта бошед, ман бо исрор маслиҳат медиҳам, ки барои коркарди ҷиддӣ ҳар як савол вақт ҷудо кунед. Аммо агар вақтатон кам бошад, бо саволҳои кор кунед, ки бо ситорача ишора шудаанд (*).

РОБИТА БО ПАДАР

Агар шумо ба бисёрии одамон монанд бошед,—хатто ба онҳое ки таҷрибаи кам ё манфии мушоракат бо падарони худро доштанд — шумо, бе шубҳа, оиди он ки чӣ гуна падар будан меҳоҳед, тасаввуроти умумӣ доред. Шумо дар майнаи худ тимсоли муайяне доред, ки шояд хеле рӯякӣ (схематикӣ) аст, аммо бо вучуди ин нишон медиҳад, ки падари идеали чӣ гуна аст:

- Шумо меҳоҳед чунон падаре бошед, ки фарзандонаш худро ҳимояшуда ва боваринок, маҳбӯб ва қабулшаванда ҳис меку-
нанд.
- Шумо меҳоҳед чунон падаре бошед, ки фарзандонаш фақат дар
ниҳоҳ ба алоқаҳои ҷинсӣ ворид мешаванд ва дар ҳаёти оилавӣ ба
занон ва шавҳарони худ вафодорино ниҳоҳ медоранд.
- Шумо меҳоҳед чунон падаре бошед, ки писарону духтаронаш
эътибори мардону занони дорои шахсияти пурраро соҳиб мешаванд
— одамони бовиҷдон, ҳалолкор ва меҳнатдӯст.
- Шумо меҳоҳед чунон падаре бошед, ки фарзандонаш метавонанд
гӯянд: „Падари ман ҳамеша ваъдаашро ба ҷо меоварад“.
- Шумо меҳоҳед чунон падаре бошед, ки фарзандонаш ба таъсири
бади ҳамсолон дода намешаванд, дӯстони хуб пайдо мекунанд, ва
низ эҳтиром ва вачди ҳамсолонро соҳиб мегарданд.
- Шумо меҳоҳед чунон падаре бошед, ки фарзандонаш истеъмоли
маводи муҳаддир ва нӯшокиҳои спиртдорро қатъиян рад мекунанд,
ва низ ба гурӯҳҳои шубҳанок дохил намешаванд.
- Шумо меҳоҳед чунон падаре бошед, ки духтари калониаш открыткаи
маҳсуе мефиристад, то чунин бигӯяд: „Падар, ташаккур ба ту
барои он ки ҳангоми барои ман ин хеле даркор буд, назди ман

будӣ“; чунон падаре бошад, ки писараш дар тӯи худ аз вай хоҳиш мекунад, ки шафер (дӯсти домод) бошад.

- Шумо мехоҳед чунон падаре бошед, ки писараш метавонад омада дар наздатон нишинад ва гӯяд: „Падар, ман ҳозир якчанд мушкилоти қиддӣ дорам, ва ба ман маслиҳати ту даркор аст“.
- Шумо мехоҳед чунон падаре бошед, ки фарзандонаш дарҳол гуноҳҳо ва хатоҳои худро эътироф мекунанд, ба атрофиён бо фаҳмиш ва пурсабри муносибат мекунанд, худбаҳодиҳии баланд ва боварӣ ба худ доранд.
- Шумо мехоҳед чунон падаре бошед, ки метавонад тасодуфан суханони духтарашро шунида монад, ки ба дугонааш чунин мегӯяд: „Ман мехостам чунон шавҳаре дошта бошам, ки ба падарам монанд бошад, то ба ӯ шодӣ ва эҳтироми худро изҳор карда тавонам“.

Ҳамаи мо мехоҳем чунин падарон бошем. Ва ман низ дар ҷавонӣ мехостам маҳз ҳамин гуна падар бошам. *Аммо ман намедонистам, ки чӣ гуна ба ин ноил шавам.* Ман медонистам, ки дар замони кӯдакии ман падарам бо чунин тасвир ҳеҷ умумияте надошт, ва ман метарсидам, ки назар ба он падаре ки будан мехоҳам, бештар ба вай монанд хоҳам шуд. Ман медонистам, ки барои ман намунаи падарӣ хеле даркор буд, модели падаре ки ба ӯ нигариста идеали падарии худро сохта тавонам, падаре ки аз ӯ омӯхта ва ба ӯ тақлид карда тавонам. Бинобар ин ман одамонеро меҷустам, ки ба он типӣ падар, ки будан меҳостам, монанд бошанд. Ва ман онҳоро пайдо намудам.

▼ ДАР ҶУСТУҶӮИ НАМУНА (МОДЕЛ)

Яке аз намунаҳои аввалини падар — ва мусбаттарин — барои ман Дик Дэй буд, ки ӯро пештар номбар карда будам. Ман бо Дик соли 1960, ҳангоме ки ҳар дуи мо дар семинария таҳсил мекардем, вохӯрдм. Дик якчанд сол аз ман калонтар буд, зан ва чор фарзанд дошт. Ба монанди ман вай низ падари майзада дошт ва дар шароити душвор калон шуда буд. Вай дар синни қариб сисолағӣ ба Масех имон овард ва ба даъвати Худованд оиди хизмат ҷавоб гуфта, ба семинария дохил шуд. Ман ва Дик ҳангоми аниқ қардани фанҳои меомӯхтамон бо ҳам вохӯрдм, ва дарҳол ба ҳамдигар таваҷҷӯҳи тарафайн ҳис намудем. Мо дӯстони ҳақиқӣ шудем, ва ба зудӣ ман худро узви оилаи Дик ҳис мекардагӣ шудам. Ман ба хонаи ӯ гоҳо дар вақтҳои тамоман номуносиб медаромадам, масалан пагоҳӣ соати 6.30 ва ё бегоҳӣ баъди соати 11, то ки бо ӯ оиди чизе сӯҳбат кунам,

ки онро ба ақидаи ман, мавқуф гузоштан номумкин буд. Дик ҳамеша пурсабрӣ, меҳрубонӣ ва муҳаббат зоҳир менамуд — он сифатҳое ки дар кӯдакӣ бо онҳо хеле кам вохӯрда будам.

Муносибати Дик ва Шарлотта бо ҳамдигар ва бо фарзандон ба ман таассуроти калон гузошт. Онҳо бо ҳар яки фарзандон муносибатҳои наздик, мустаҳкам ва боваринок доштанд. Ман бо ҳайрат ва шавқ мушоҳида мекардам, ки онҳо бисёр вақт бо табассум, бо ханда, якдигарро ба оғӯш гирифта, аз мушоракат бо ҳамдигар чӣ ҳаловате мебурданд (амалан гуфтан мумкин аст, ки ман дар хонаи Дик вақтро гузаронда, оғӯш гирифтаанро омӯхтаам). Ман дар Дик он намунаи падарро меидидам, ки ягон вақт ҳудам чунин будан меҳостам. Дар пеши ман модели аниқ ва мушаххаси он касе буд, ки ман монанди ӯ будан меҳостам.

Дертар, ҳангоме ки ману Дик аъзоёни (дар тарҷумаи русӣ „Новая жизнь“) шудем, роҳҳои мо муваққатан аз ҳам ҷудо шуданд. Ман дар тамоми Амрико ва Канада дар коллеҷҳо лексияҳо меҳондам ва, ниҳоят, бо Дотти вохӯрдм. Ҳангоме ки ману ӯ мунтазам бо ҳам вохӯрданро сар кардем, ман ба он тавачҷӯх намудам, ки ӯ бисёр вақт оиди оилаи худ суҳан меронд ва изҳор медошт, ки падар, модар ва бародару хоҳар барояш чӣ аҳамияте доранд. Баъди якҷанд моҳ, ҳангоми таътили мавлудӣ, ман бо оилаи Дотти шинос шудам.

Гуфтан душвор аст, ки дар рӯзҳои аввали муносибатҳоямон маҳз чӣ маро ҷалб менамуд — шиносӣ бо Дотти ё шиносӣ бо падари ӯ. Ман фаҳмидам, ки чаро Дотти падарашро ин қадар дӯст медорад. Ӯ шахси оддӣ буд, ки аз дигарон ҳеҷ фарқияте надошт (вай ба назар ҳатто пуритан тобида метавонист), аммо комилан равшан буд, ки чаро Дотти вайро ин қадар дӯст медорад ва эҳтиром менамояд. Ман аз ҳуди аввал чӣ маъно доштани падар ва шавҳари дӯстдорро аз вай омӯхтам. Ман шахсеро дидам, ки фарзандонаш ба ӯ бо эҳтиром муносибат мекунанд, ба ӯ боварӣ мекунанд ва чунон хуб тарбия ёфтаанд, ки ман аз мушоракат ва дӯстӣ бо онҳо ҳаловат мебурдам. Дар тӯли солҳои зиёд намунаҳои ин одамон бароям модели он буданд, ки ман чӣ гуна падар будан меҳостам. Онҳо ба ман сифатҳои падариро нишон доданд, ки ман тамоми умр ба онҳо эҳтиёҷ доштам ва меҳостам ҳудам онҳоро дошта бошам ва ба оилаи худ зоҳир намуда тавонам. Ёри аз ин шахсон гирифтаам бебаҳост, аммо фақат баъди солҳои зиёд ман дониستم, ки намунаи хеле хубтар ва роҳи хеле беҳтаре ҳаст, то чунон падаре шавам, ки меҳостам.

ПАДАРИ ИДЕАЛӢ

Норм Уэйфилд, дӯст ва ҳаммуаллифи ман, ки дар боби якум номбар шуд, яке аз он одамонест, ки ба ман ёрӣ доданд, то ба фаҳмиши даркшуда ва устувори нақши худ ва сарчашмаи падари ҳақиқӣ шудан оям. Агарчӣ кӯдакиву наврасии Норм ба кӯдакиву наврасии ман монанд набуд, ӯ бо як қисми ақидаҳои ман оиди ҷустуҷӯи модели падарӣ ҳамфикр буд. Норм инро ба таври зерин мефаҳмонад:

Танҳо ҳамоно вақте ки ман ба синни балогат расидам, бо падарам муносибатҳои гарм ва дӯстона барпо карда тавонистам.

Вазиҳои кори падарамро доимо фишорҳо ва нобарорӣҳо ҳамроҳӣ мекарданд. Ў дар мушорақат бо фарзандон душворӣ мекашид, ва бо ӯ наздик шудан барои мо хеле душвор буд.

Ман дар ёд дорам, ки дар синни дувоздаҳсолагӣ ба Исои Масеҳ имон овардам — дар айни ҳол ман дар оилаи худ аввалин масеҳӣ шудам. Аммо бо мурури он ки ман тимсоли ҳаёлии муҳаббати Падари Осмониро нисбати худ меофаридам, аз он худдорӣ карда наметавонистам, ки ин муносибатҳоро дар шакли он муносибатҳое ки байни ман ва падари заминиам буданд, тасаввур наоям. Азбаски чунин метобид, ки падари ман ҳеҷ гоҳ аз ман қаноатманд набуд, ман ҳис мекардам, ки Худованд низ ба ман ҳамин гуна муносибат мекунад. Ва ман гӯё мешунидам, ки Худованд мегӯяд: „Норм, чаро ту ислоҳ намешавӣ? Чаро ман бояд туро тоқат наоям? Кани, тайёр шав, вагарна...“

Шумо метавонед таъсири чунин тасаввурро ба худбаҳодиҳии наврас тасаввур кунед, дар бораи нодуруст фаҳмидани муҳаббати Худованд бошад ҳочати гап ҳам нест! Кӯдакон бисёр вақт чунин меҳисобанд, ки Худо онҳоро айнан ба монанди он ки падар бо онҳо муносибат мекунад, қадриносии менамояд. Агар падар дӯстдор, меҳрубон ва ғамхор бошад, Худо низ дар тасаввури онҳо дӯстдор, меҳрубон ва ғамхор аст. Аммо агар падар дуршуда, хунук ва „бо қорҳои муҳимтар банд“ бошад, эҳтимол кӯдакон ҳис мекунанд, ки Худо дастнорас аст ва ба онҳо чун ба шахсиятҳо қомилан тавачҷӯх надорад.

Ман то дами аз синни чилсолагӣ гузаштанам бо ҳамин тасаввури барғалат оиди Худованд мезистам. Сипас Ў дар ҳаёти ман баъзе вазъиятҳоеро ворид намуд, ки муносибатҳоиамро бо Ў тамоман дигаргун карданд. Ман барои худ ошкор намудам,

ки Ў Худованди дӯстдор, ғамхор ва ҳаётан тавачҷӯхкунанда аст. Ва он чиз қобили зикр аст, ки маҳз ба шарофати ин вазъиятҳо ниҳоят девори байни ману падарам фуру галтид, ва мо тавонистем беш аз ҳар вақти дигар бо ҳам наздик шавем. Баъди кушоиши нави худ оиди табиати Худо ман қалам ба даст гирифта, таронаҳои Забурро хондам ва ҳар як зикри калимаи „Худованд“-ро ишора намудам. Баробари хондани ин оятҳо ман фаҳмидам, ки қариб ҳамаи зикршавиҳо ба тасвири бевосита ё бавоситаи Падари Осмонии мо дахл доранд. Баъди муддате ман якчанд саҳифаи блокнотамро аз ин тасвируниҳҳо пур кардам. Дар онҳо симои Он Касе ки бисёрии мо „падари идеали“ ҳисобида метавонанд, баръало намоён буд. Хулосаи ман? Сифатҳои асосии падарӣ, ки ба Худованди мо хосанд, маҳз ҳамон сифатҳои мебошанд, ки Ў меҳодад дар падарони ҳозираи масеҳӣ бинад.

Ман илоҳиёти падарино кашф намудам, ки Худи Худованд дар он нақши намунаро дошт!

Худо Падари намунавӣ аст! Дар ҷустуҷӯи модели падарӣ ман ду намунаи хубтаринро пайдо намудам. Аммо Норм ба ман ёри дод, то бубинам, ки ман намунаи беҳтарин, нусхаи асл, меъёри падарии самаранок — Худи Худовандро ба назар нагирифтаам. Симои ҳаёлии падаре ки ман шудан меҳостам — шояд схематикӣ, аммо пурра равшану возеҳ — дар асл симои Падари Осмонии ман буд, ки сарчашмаи ҳар инъоми нек аст (Яък. 1:17).

Ў „Як Худои Падар аст, ки ҳама чиз ба воситаи Ўст, ва мо ба воситаи Ў ҳастем“ (1Қўринтиён 8:6). Ў ба инсонии аввалин нафаси ҳаётро дамид, ва Одам якумин „писари Худо“ гардид (Луқа 3:37). Аз ин лаҳза ҳар кадоми мо ба шабоҳат ва сурати „Ў ки Падари туст, молики туст, Ў туро офарид“ (Такрори Шариат 32:6), офарида шудаем. Амалан аз „Рӯзи Якум“ Худованд на фақат бо ҳар яки мо муносибатҳои мисли Падар — фарзанд доштан меҳост, балки Ў ҳамчунин намунаи онро пешкаш намуд, ки падарии ҳақиқӣ чӣ гуна бояд бошад.

Ў Падари меҳрубон аст ва меҳодад ба Ў „Або“ гуфта муроҷиат намоем, ки ин калима арамӣ буда, маънояш „Падар“ аст (Румиён 8:15, Ғалотиён 4:6). Ў Падари ғўшкунанда аст ва ба мо имкон медиҳад, ки ба Ў далерона чун ба „Падари Осмонӣ“ муроҷиат намоем (Матто 6:9). Ў Падари дӯстдор аст, ки муҳаббати падарии Худро ҳангоми ғўтаи таъмили Писараш Исо озодона ва бовариноки нишон

дод, ки он вақт бо овози раъдмонанд гуфт: „Ин аст Писари Маҳбуби Ман, ки ҳусни таваҷҷӯҳи Ман бар Ўст“ (Матто 3:17). Ў Падари ҳама (Эфсӯсиён 4:6) ва худи тасвияи падарӣ аст, сарчашмаи ҳама чизи нек, хушоянд ва шоёни пайравӣ.

Бинобар ин агар одам падари хуб ва ҳақиқӣ шудан хоҳад, пас дар ҷустуҷӯи меъёр ва намуна бояд ба Худо Падар муроҷиат намояд. Он тавсифоте ки ман меҷустам — ва пайдо намекардам (дар падари худ), ба Худованд хосанд. Он нишонаҳое ки дар Дик Дэй ва падари Дотти дида ба вачд меомадам, бароям ҷолиб буданд, зеро нишонаҳои Падари Осмонии маро инъикос мекарданд. Сифатҳое ки меҳостам нисбати фарзандонам зоҳир намоям, сифатҳое мебошанд, ки табиати Падари Осмонии маро акс менамоянд.

Ин фаҳмиш ва дарк маро хеле дигаргун намуданд ва ба ман қувват доданд. Ман дигар худро намунаи маъюбшудаи падари заминии худ ҳис намекардам. Акнун ҷустани намунаи ибрат ба ман даркор набуд (агарчи чун пештара аз муносибатҳои мавҷуда бисёр чиз мегирифтам ва аз дастовардҳо меомӯхтам). Ман акнун кӯшиш намекардам дар тасаввури худ тимсоли онро бисозам, ки падар бояд чӣ гуна бошад ё ман бояд чӣ гуна падар бошам. Ҳамаи кӯшишҳо ва фикрҳои ман нисбати падарӣ пурра дар Худо, Падари идеали ифода меёбанд!

САРЧАШМА БАРОИ ПАДАР

Бо вучуди он ки ин фаҳмиш бисёр чизҳоро дигаргун намуд, ман мебоист бисёр чизҳоро меомӯхтам. Ман гӯё ба саёҳати шавқовар равона шудам, ки пур аз кашфиёт аст, зеро ман қарор додам, ки сифатҳои Худо Падарро беҳтар фаҳмам. Ман дарк менамудам, ки ин на танҳо дониши маро оиди Ў амиқ мегардонад, балки ҳама чизи даркорино ба ман меомӯзад ва барои падари ҳақиқӣ шудан ёрӣ мерасонад. Бо мурури он ки алоқаи ман бо Худованд қавӣ мегашт, робитаи ман бо фарзандон низ тақвият меёфт ва самаранокии муносибатҳоям ва ҳамкорино бо онҳо афзун менамуд.

Калиди чунин робитаи мутақобили падарӣ фаҳмиши он аст, ки Худо Падар на танҳо *модел* бемонанди падарии самаранок аст. Он ҳамчунин *сарчашмаи* тамомнашавандаест барои он ки шумо тавонед чунон падаре шавед, ки будан меҳостед. Робитаи мутақобили падарӣ на тақлид, балки *якшавӣ* аст. Ин на донишгари „чӣ гуна“, балки донишгари „*Ки*“ мебошад! Робитаи мутақобили падарӣ маҷмӯи нави *қоидаҳои* падарӣ нест; бисёр китобҳо ҳастанд, ки ба рӯзномаи мо

(„имрӯз чӣ бояд кард“) танҳо сатрҳои нав илова мекунам ва дар онҳо гуфта мешавад, ки агар падари сазовор будан хоҳед, шумо *бояд* чӣ кунед, ё чӣ карданатон *лозим* аст. Равобити мутақобили падарӣ чунин муносибатҳои мебошанд, ки дар илова ба нақши падариатон метавонанд шумо, фарзандонатон, оилаатон ва ояндаатонро дигаргун кунанд.

Ман дарёфтам, ки ҳар қадар робитаи ман бо фарзандон қавитар мегардид, қобилияти ба фишори ҳамсолон муқобилат намудан, қарорҳои оқилона қабул намудан, ба хоҳишҳои падар бо эҳтиром муносибат кардан ва ба қоидаҳои ӯ итоат намудан меафзуд. Чунин метобад, ки муносибатҳои мустаҳкам ва наздик бо падар на танҳо фарзандонро водор менамоянд, то ҳаёти солим, хушбахтона ва тақводорона ба сар бурдан *хоҳанд*, балки низ ба онҳо *қобилияти* чунин рафтор намуданро медиҳанд. Боварӣ, ҳимоянокӣ ва қаноатмандие ки аз муносибатҳои кудакон бо волидонашон бармеоянд, барои муқобилат намудан ба васвасҳои ки дар мактаб ва ё дар байни ҳамсолон вомерхуранд, ба онҳо қувват медиҳанд.

Дар сатҳи баландтар низ дар муносибатҳои ман бо Худо Падар як чизи ба ин монанд ба амал меояд. Ҳангоме ки муносибатҳои ман бо Ӯ қавӣ ва мустаҳкаманд, ман на танҳо хоҳиши бештар дорам падари хуб бошам, балки ба воситаи Рӯҳулқудс, ба воситаи ҳузури Ӯ бо ман ва дар ман барои ин дастгирӣ пайдо мекунам. Ҳамин тариқ, Ӯ на танҳо бароям модели нақши падар аст, балки низ чун сарчашма ба ман хизмат мекунад. Агар Забур 27:7-ро ба таври дигар баён кунем: „Худованд қуввати ман ва сипари ман аст, чун Падар; дилам ба Ӯ таваккал намуд, ва ман мадад ёфтам“.

❖ СОХТАНИ РОБИТАИ МУТАҚОБИЛ

Дӯсти ман воқеаеро нақл кард, ки хангоми дар радиостансияи мактабӣ диск-жокей буданаш бо ӯ рӯй додааст. Ин радиостансия тамоми тобистон кор мекард, ва Боб мебоист пагоҳи соати 7:30 омада, асбоби паҳнкунандаи мавҷҳоро (асбоби калоне аз радиостансияи тиҷоратӣ, ки барои дар радиуси ҳашт-дах мил паҳн намудани барномаҳо сигналҳои радиоро ба манораи наздиктарин интиқол меод!) ба кор андозад. Баъди якчанд дақиқа асбоб пурра дар ҳолати корӣ мешуд, ва Боб бо барномаи чорсоата ба эфир мебаромад. Дар он пагоҳии муайян Боб худро беандоза заковатманд ҳис мекард. Интиҳоби мусиқӣҳоро илҳомнок номидан мумкин буд. „Часпоишҳо“-и ӯ, яъне раванди бо аввали суруди навбатӣ пӯшондани анҷоми як суруд ба асари санъат монанд

буд. Сухангӯҳои ӯ дар байни сурудҳо пур аз ҳазлҳо ва мулоҳизаҳои зарифона буданд. Ӯ худро боваринок ва ҳатто андаке густох ҳис мекард. Ин то он даме буд, ки ӯ лавҳаеро гирифт, то тафтиши ҳарсоатаи нишондодҳои асбобҳоро ба ҷо оварад.

Асбоби паҳнкунандаи мавҷҳо қор намекард. Боб асбобҳоро тақтақ зад ва симҳои гуногунро кашида дид. Баъд вай ба девор нигарист.

Вилкаи калони барқӣ ба розетка гузошта нашуда буд. Ба як тариқи нофаҳмо вилка чудо шуда буд. Ва тамоми пагоҳӣ чудо буд! Баромади олии зарифонаи Боб ба аудиторияе расид, ки фақат аз як кас иборат буд: худи ӯ! Охир, асбоби паҳнкунандаи мавҷҳо ба сарчашмаи энергияи барқ пайваست набуд.

Дар бобҳои минбаъда даҳ сифати Худо Падар — сарчашмаи қувва барои ҳар як масеҳӣ — тасвир карда мешаванд, ки ҳамкориҳои Ӯро бо фарзандонаш тавсиф медиҳанд ва барои нақш ва вазифаҳои ҳар як падар намунаи ибрат мебошанд. Ҳар як боб на танҳо сифати муайяни Падарро баён менамояд, балки низ ба шумо ёри медиҳад, то ин сифатро бо мадади Рӯҳулқудс дар зиндагии худ истифода баред.

Биёед якҷоя қарор медиҳем, ки хислати Падари Осмониамонро чун намуна нисбати фарзандон қабул намоем. Ман қомилан боварӣ дорам, ки ин қарор ба он вақт ва қуввае ки талаб карда мешавад, меарзад, зеро шумо ба фарзандонатон на фақат намунаи олии Падарии Худои моро пешкаш менамоед, балки худатон барои онҳо падаре мешавед, ки сазовори муҳаббат ва эҳтироми фарзандон аст, шахсе ки фарзандон ба ӯ боварӣ мекунанд, шахсе ки аз мушорақат бо фарзандон ҳаловати самимӣ бурда метавонад, аз онҳо фахр мекунад ва аз дӯстии онҳо лаззат мебарад.

МЕАНДЕШЕМ, МУҲОКИМА МЕКУНЕМ ВА АМАЛ МЕНАМОЕМ

1. Андаке вақт сарф намуда, муайян намоед, ки шумо ҷи гуна падар будан мехоҳед. Ҳар як тасвиёро то дараҷае анҷом диҳед, ки манзараи натиҷавии умедҳо ва мақсадҳоятон ҳосил шавад (ҳангоми зарурат вараки алоҳидаро истифода баред):

Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки.....

Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки.....

Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки.....

Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки.....

Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки.....

Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки.....

Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки.....

2. Кӣ барои шумо намунаи мусбаттарини падарӣ буд? Ҳамаро дар як варақ номбар кунед, ва дар назди ҳар як ном нависед ки намунаи онҳо чиро ба шумо омӯзонд.

- 3.* Шумо ҷи гуна метавонед муносибатҳоятонро бо Падари Осмониатон беҳтар кунед? Он чиро, ки ба фикратон, дуруст аст, нависед.

☐ Мунтазам дуо кардан ва хондани Китоби Муқаддасро сар кунед.

☐ Одати мунтазам дуо кардан ва хондани Китоби Муқаддасро аз нав сар кунед.

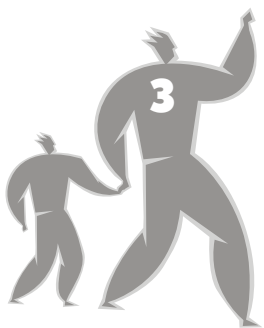
❑ Мунтазам дуо кардан ва хондани Китоби Муқаддасро давом диҳед.

❑ Мунтазам бо дигар одамоне ки Падарро дӯст медоранд, барои бузургдошти Ё ва барои дӯстӣ вохӯред.

❑ Ба гурӯҳи дуокунандагон, гурӯҳи омӯзиши Китоби Муқаддас ва/ё гурӯҳи масъулият ҳамроҳ шавед.

4. Агар шумо ханӯз ин корро накардаед, ду ё се падари дигарро интихоб намоед, ки ба ташкили гурӯҳ бо шумо розӣ ҳастанд. Ин китобро омӯzed ва масъалаҳои онро якҷоя дида бароед, барои якдигар дуо кунед ва дастгирӣ намоед ва ба сӯи зинаҳои баландтари падарии масеҳиёна ҳаракат кунед.

МУҲАББАТИ БЕҚАЙДУ ШАРТ ВА ҚАБУЛИ ПАДАР

Якчанд сол пеш ман розӣ шудам, ки дар ассамблеяи мактабӣ дар Феникс, штати Аризона баромад кунам. Аз боиси баъзе душвориҳо бо ҷадвал ва ҷои баргузори ба ман лозим омад, ки бо ҳамаи хонандагон якҷоя вохӯри гузаронам, ҳол он ки онҳо хеле сершумор буда ба ягон аудитория намегунҷиданд. Бинобар ин ҷамъомад дар ҳавои кушод баргузор гардид ва ман дар болои санги калоне истода ба тӯдаи иборат аз 1000 хонанда, ки дар ҳавли мактаб дар рӯи алаф нишаста буданд, муроҷиат намудам.

Ҳамин ки ман ба суҳан оғоз намудам, ба ҷойи истодагии ман гурӯҳи панкҳо, ки мӯйҳояшон рангкардашуда ва дар либосҳояшон занҷирҳои зиёде буданд, омада, дар масофаи тахминан ҳашт метр истоданд. Баъзе муаллимон ва хонандагон ин гурӯхро бо диққат мушоҳида менамуданд, ва шояд интизори он буданд, ки аз онҳо ягон нохушии сар мезанад. Аммо ман суҳанамро давом додам ва баромади худро бо муваффақият анҷом додам.

Ҳамин ки ман аз санг фаромадам, сарвари гурӯҳ назди ман давида омад ва тамоман наздик истод. Дар байни тӯда садои хавотиромез шунида шуд, ва ҳазор ҷуфт чашмон ман ва ин ҷавонро мушоҳида мекарданд.

Ба ҳар ҳол бисёрии бачагони ин гурӯҳ наметавонистанд ашкҳоеро, ки аз чашмони ин панк мерехтанд, бинанд, ҳеҷ кас хоҳишадро, ки меҳост ман ўро ба оғӯш гирам, намешунид. Ҳангоме ки ман наздик омада, ўро ба оғӯш гирифтам, ва ҷавон сарашро ба китфи ман гузошта, гирия кард, ҳама ба ҳайрат афтоданд.

Ин оғӯшгирӣ тақрибан як дақиқа давом кард; — барои панк ин оғӯшгирии тӯлонӣ буд! Ниҳоят вай аз ман худро дур гирифт ва бо чашмони ашкбор фаҳмонд: „Падарам ҳеҷ гоҳ маро ба оғӯш

намегирифт ва намегуфт, ки маро дӯст медорад“.

Ин чавон ташнаи муҳаббати падар буд ва ба хотири он мегирист. Вай муҳаббат ва қабулкунiero мехост, ки фақат падар дода метавонад. Намуди рафтори густохона фақат воситае буданд барои ба худ чалб намудани диққат — он чи вай аз падари худ надида буд.

➤ ОН ЧИ БА КҶДАК БЕШ АЗ ҲАМА ДАРКОР АСТ

Ман чунин қиссаҳоро садҳо ва ё ҳатто ҳазорон бор шунидаам ва ё шоҳиди онҳо будаам. Ман дард ва ноумедии ҷавонonero дидаам, ки падаронашон намехоҳанд ё наметавонанд муҳаббат ва қабулкунии худро ба фарзандони худ изҳор намоянд.

Боре ман дар фестивали калони мусиқӣ ва конфронси мактабӣ, ки дар фермае дар штати Виржиния баргузор гардиданд, ба микдори зиёди наврасон муроҷиат намуда, суҳан мерондам. Боре пагоҳӣ хангоми муҳокимаи масъалаи аҳамият ва арзиши баъди никоҳ саркардани алоқаҳои ҷинсӣ ман ба гурӯҳи наврасон, ки тақрибан аз 12000 иборат буд, гуфтам, ки ҳар яки онҳо махсус аст ва маслиҳат додам, ки арзиши беандоза баланд доштани худро фаромӯш накунад, ва агар касе онҳоро ҳақиқатан дӯст дорад, ин арзишнокиро эътироф мекунад ва онро эҳтиром намуда, то никоҳ алоқаи ҷинсӣ намекунад.

Дертар дар ҳамон рӯз ман ба духтараки малламӯи тақрибан дувоздаҳсола диққат додам, ки аз паси ман меомад. Ман истодам ва пурсидам: „Ту бо ман гап заданӣ ҳастӣ?“.

Вай шармгинона ҷавоб дод: „Оё шумо ҳақиқатан фикр мекунад, ки ман махсус ҳастам?“ Ман дарҳол ҷавоб додам: „Ҳа! Худованд туро махсус офаридааст, ҳеҷ гоҳ инро фаромӯш накун“. Сипас ман бо эҳтиёт ва меҳрубонона ўро аз китфонаш оғуш кардам. Баноҳост вай гиря кард.

„Шумо тасаввур карда наметавонед, ки ман инро то чӣ андоза муддати дароз интизор будам!“ — гуфт вай. — Модар ва падари ман панҷ сол пеш ҷудо шуданд, ва падар ҳеҷ гоҳ маро ба оғуш намегирифт ва намегуфт, ки ман махсус ҳастам“.

Баъди панҷ рӯз хангоме ки ман ба фурудгоҳи ҳавой равона будам, посбон ба ман хатчаеро дода гуфт, ки онро духтараки хурде барои ман овардааст. Дар ин хатчаи бо диққат қатшуда ҳамагӣ шаш калимаи бо фломастери сурх навишташуда буд:

Ташаккур барои муҳаббат ба ман ... Корин

Ин духтарак ташнаи муҳаббат ва қадршиносӣ буд, ки онро фақат падар зоҳир намуда метавонад ва онро вай надида буд.

Аз андеша оиди он ки Корин бо мушкilotаш танҳо нест, дилам реш мешуд. Наврасон борҳо ба ман мегуфтанд: „Падарам ҳеҷ гоҳ меҳри худро ба ман зоҳир намекунад“ ё „Падарам фақат ҳангоми ягон кори бад карданам ба ман диққат медиҳад“.

Ман борҳо шунидаам, ки падарон писарону духтарони худро „девона“, „аҳмақ“ ва ё аз ин ҳам бадтар меноманд.

Ман падаронеро дидаам, ки дар майдончаи бейсбол ва ё баскетбол ба фарзандони худ ҳашмигона ва ё масҳараомез дод мезананд.

Ман дар оилаҳое меҳмон шудаам, ки падарон дар давоми хӯрокхӯрӣ ҳеҷ гоҳ ба писаронашон муроҷиат намеkunанд ва онҳоро ба сӯҳбати умумӣ ҷалб наменамоянд.

Ман падаронеро медонистам, ки амалан ба духтарони худ ҳеҷ аҳамият намедоданд, ба истисноӣ танкиди тарзи либоспӯшии онҳо ва ё наҳ задани ҷавононе ки бо онҳо воমেҳӯранд.

Ман падаронеро мушоҳида намудаам, ки норасоиҳо ва гуноҳҳои фарзандонашонро бо овози баланд ба бегонагон мегуфтанд, ҳатто агар фарзандон дар наздикӣ буда, ин суҳанонро шунида метавонистанд.

Ба мутаассифона, ман холигии эҳсосотиеро медидам, ки дар фарзандон аз боиси амалҳо ва ё баръакс, аз беамалии онҳо пайдо шудааст. Фарзандон — новобаста ба синну сол — ба тасдиқи аҳамиятнокии худ, ба ҳисси муҳаббат ва қадршиносӣ эҳтиёҷ доранд. Худованд дар назар дорад, ки ин эҳтиёҷоти қомилан табиӣ ва солим пеш аз ҳама дар хона — аз ҷониби падару модар қонеъ карда мешаванд. Аммо агар падару модар ин ташнагӣ ба муҳаббат ва қадршиносиро қонеъ наkunонанд, кӯдак кӯшиш мекунад, ки ин холигии эҳсосотиро бо ягон чизи дигар пур кунад, ва ин роҳ метавонад боиси чунин рафторе гардад, ки шахсияти кӯдакро хароб мекунад ё ба вай зарари қалон мерасонад. Падаре ки ба фарзанди худ муҳаббат ва қадршиносӣ зоҳир намекунад, на таъсири бетараф, балки манфӣ мерасонад.

Ва, бе шубҳа, ман намехоҳам чунин падар бошам. Ман мехоҳам падаре бошам, ки фарзандонаш худро маҳбуб ва дарқорӣ ҳис меkunанд ва ҳамчун ҷавонони ҳимояшуда, ба худ боварӣ дошта ба воя мерасанд, ки метавонанд дигаронро дӯстдоранд ва эҳтиром намоянд.

Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки Падари Осмонӣ ман ҳаст.

Муҳаббати азали, беҳудуд ва ҷовидон

Бисёр одамони пиронсол ва ҷавоне ки ман бо онҳо сӯҳбат кардаам, дарк намекунам, ки Худованд онҳоро ханӯз то масеҳӣ шуданашон дӯст медошт. Ҳангоме ки мо ханӯз дар торикӣ гумроҳ буда, ба Худо душманӣ доштем, Ӯ моро дӯст медошт ва барои мо мурд (ниг. Эфсӯсиён 5:8; Румиён 5:8). Ӯ моро *дарҳол*, аз аввал дӯст дошт (1Юҳанно 4:19). Ӯ то дами „пок шудан“-и мо интизор нашуд. Ӯ то дами ба интизориҳои Ӯ ҷавобгӯ шудани мо интизор нашуд. Ӯ то даме ки „аз мо фахр карда тавонад“, интизор нашуд. Ӯ моро ҳамин тавр ҳам дӯст медошт.

Аммо ин ханӯз на ҳамааш аст. Ӯ муҳаббати Худо ба мо *изҳор* менамуд. Ӯ на аз он падаронест, ки фарзанди худо ба оғӯш гирифтаан ё „ман туро дӯст медорам“ гуфтаан наметавонанд. Ӯ на аз он падаронест, ки доимо „корҳои муҳимтар“ доранд. Ӯ моро *дӯст медорад* (Румиён 8:32). Ӯ муҳаббати Худо ба мо ба воситаи Калом (Юҳанно 1:14) изҳор намуд; Ӯ муҳаббати Худо ба мо дар салиб исбот намуд; Ӯ бо хуни Худ оиди муҳаббат ба мо навиштааст.

Падар моро на фақат аз аввал, балки ҳамчунин *абади* дӯст медорад (Ирмиё 31:3). Муҳаббати Падар ба мо пурра, доимӣ ва номаҳдуд аст. Мо бо амалҳои сазовори он шуда наметавонем. Мо аз он барканор буда наметавонем. Мо онро набуд карда наметавонем. Ҳангоме ки мо ба Ӯ итоат намекунем, Ӯ метавонад аз мо дилхунук шавад, ё ҳангоме ки аз Ӯ дур мешавем, ғамгин шавад, ва ё ҳангоме ки гуноҳ мекунем, афсӯс хӯрад, аммо Ӯ *ҳеҷ гоҳ, ҳеҷ гоҳ, ҳеҷ гоҳ* дӯст доштани моро бас намекунад. Муҳаббати беҳудуди Падари мо чунон аст, ки

... на мамот, на ҳаёт, на фариштагон, на мабдаъҳо, на қувваҳо, на ҳозира, на оянда, на баландӣ, на умқ, на ҳар гуна махлуқи дигар моро аз муҳаббати Худо, ки дар Худованди мо Исои Масеҳ аст, ҷудо карда наметавонад (ниг. Румиён 8:38,39).

Ана ин маҳз ҳамон намуди падар аст, ки ман будан меҷоҳам! Ман меҷоҳам, то фарзандони ман донанд, ки ман онҳоро қабул мекунам ва дӯст медорам. Ман меҷоҳам, то онҳо донанд, ки ханӯз то он вақте ки онҳо маро дӯст дошта тавонанд, ман онҳоро дӯст медоштам. Ман меҷоҳам, то онҳо донанд, ки ман онҳоро ханӯз ҳангоми навзод буданашон дӯст медоштам. Ман меҷоҳам, то онҳо донанд, ки муҳаббати

ман ба онҳо беҳудуд аст ва ба кори мекардаи онҳо ва кӣ будани онҳо вобаста нест.

Ва низ меҳоҳам, то онҳо донанд, ки муҳаббати ман ба онҳо аввалиндараҷа аст. Касбу кори ман на зиёда аз онҳо арзиш дорад. Майлу рағбатҳои ман аз онҳо камтар қимат доранд. Дӯстони ман на зиёда аз онҳо аҳамият доранд. Мартабаи ман дар калисо ва ё дар ҷамъият на зиёда аз онҳо аҳамият дорад. Муҳаббати ман ба онҳо дар ҷои аввал меистад.

Ниҳоят, ман меҳоҳам, то фарзандонам донанд, ки муҳаббати ман ба онҳо ҷовидонист. Ман меҳоҳам, то онҳо донанд, ки новобаста ба ҳар он чи рӯй медиҳад, ман онҳоро дӯст медорам ва қабул менамоем. Ба онҳо зарур нест, ки муҳаббати маро сазовор шаванд. Онҳо аз муҳаббати ман барканор буда наметавонанд. Онҳо онро нобуд карда наметавонанд.

Ман ҳамин гуна падар будан меҳостам. Аммо, албатта, чунин намуни падарӣ дар бисёрии одамон ба таври табиӣ пайдо намешавад, ва, шояд, дар ман камтар аз ҳама дида мешавад. Ин он чизест, ки ман ҳанӯз бояд омӯзам.

БАРПО НАМУДАНИ ФАЗОИ МУҲАББАТ

ВА ҚАБУЛКУНИИ БЕҲУДУД

Барои ҳар гуна падар *ҳеҷ чиз* муҳимтар аз омӯхтани муҳаббати беҳудуд ва қабулкунӣ нест. Бояд гуфт, ки агар фарзандатон муҳаббати беҳудуд ва қабулкунӣ шуморо эҳсос накунад, пас вай худро дар ҳимоя ҳис нахоҳад кард. Дастрас будани фарзанди ҳимоянашуда хеле кам дида мешавад (агар умуман бошад). Фарзанди ҳимоянашуда бо шумо ошкоро нахоҳад буд. Ў оиди он чи дар мактаб рӯй медиҳад, ошкоро ба шумо нақл намекунад. Духтаратон оиди рафтори ҷавон ҳангоми вохӯрӣ ба шумо нахоҳад гуфт. Ҳар қадар бештар ба фарзандонатон қабулкунӣ беҳудуди худро изҳор намоед, ҳамоно қадар бештар онҳо хоҳиши бо шумо гап задан, ошкоро будан, фикрҳо, ҳаётириҳо ва мушкилоти худро ба шумо гуфтан хоҳанд дошт.

Албатта, қабулкунӣ беҳудуд осон буда наметавонад. Амалан, ростӣ гап, он садфоиза буда наметавонад. Фақат Худо метавонад пурра қабул кунад. Мо гуноҳкорем ва имкониятҳои мо дар қабул кардани фарзандон маҳдуданд, аммо ин сустиҳои моро бо қувваи Рӯҳулқудс бартараф намудан мумкин аст. Ў ба мо сифатҳои роиқ медиҳад, ки аз мавҷудияти онҳо дар худ ҳатто пай намебардем.

Пас, чӣ гуна ба ин ноил шавем? Чӣ гуна ба фарзандонамон муҳаббати беҳудуд ва қабулкуниро изҳор намоем — монанди муҳаббате ки Падарамон ба мо зоҳир мекунад? Равшан аст, ки бояд аз дуои самимӣ ва умедвории доимӣ ба Худованд сар кунем. Агар мо бо Худо ба воситаи Рӯҳулқудси Ё алоқаманд бошем, тадриҷан, ҳафт қисми таркибии муҳаббати беҳудуд ва қабулкуниро бошуурона ва мақсаднок амалӣ гардонда, эҳтиёҷоти фарзандонамонро низ қонеъ гардонда метавонем.

▼ ИФОДА НАМУДАНИ МЕҲР

Яке аз роҳҳои асосии қонеъ намудани эҳтиёҷи кӯдак ба муҳаббати беҳудуд зоҳир намудани меҳр аст. Дар оғушгирии оддӣ ва ё бӯса, якчанд суҳанони меҳрубона ва ё нигоҳи дӯстдорона қувваӣ ғайриоддӣ ҳаст.

Дар китоби худ (The Total Man) Дэн Бенсон чунин лаҳзаҳои кӯдакии худро ба ёд меоварад:

Ман он оғушгириҳои оилавию, ки хангоми кӯдакиам дар ошхонаамон хеле бисёр рӯй меоданд, ҳеҷ гоҳ фаромӯш намекунам. Ман акнун роҳгардиро омӯхта будам ва то дари ошхона қадам зада, метавонистам бинам, ки падар модарамро ба оғуш гирифтааст (ин дар оилаи мо бисёр руҳ меод). Ин ба ман эҳсосоти хуш мебахшид. Ин чунон муъҷизаосо буд, ки ман меҳостам ба онҳо ҳамроҳ шавам. Ва инак ман сӯи онҳо давида, пойҳои онҳоро ба оғуш мегирифтам. Падару модар ҳамеша бо хушнудӣ маро ба оғуш мегирифтанд. Агар ягон нафари бародаронам дар он наздикӣ бошад, вай ҳам гоҳо ба мо ҳамроҳ мешуд ва оғуши оилавӣ калонтар ва калонтар мешуд. Падару модар хонаи пурмуҳаббат ва роҳатафзо бунёд намуда буданд (на ба воситаи насиҳатҳо, балки бо намунаи худ). Падар ҳамеша дар нигоҳи доштани фазои муҳаббат ва шодӣ аввалин буд.¹

Албатта, тарзҳои гуногуни зоҳир намудани меҳр бевосита ҳуди муҳаббати беҳудуд нестанд. Баъзе падару модароне ки фарзандони худро ба оғуш мегиранд ва мебӯсанд, ба онҳо муҳаббати беҳудуд надоранд. Аммо оғушгириҳо ва бӯсаҳо метавонанд ба падар ёрӣ диҳанд, то ба фарзандонаш „ман тӯро чуноне ки ҳастӣ, дӯст медорам“ гӯяд.

Аз нотакрории ҳар як кӯдак ба вачд омадан

Худо ҳар яки моро комилан нотакрор офаридааст. Фақат андеша намоед: аз панҷ миллиард аҳолии сайёраи мо ягон касе нест, ки айнан монанди шумо бошад. Ва ҳеҷ кӯдаке нест, ки ба писар ва ё духтари шумо шабоҳат дошта бошад.

Падари Дотти, ки ўро дар боби дуюм зикр карда будам, фардияти фарзандонашро ба таври хеле оддӣ таъкид менамуд. Ў метавонист ба Дотти гуяд: „Ту маҳбубтарин духтари калони ман ҳастӣ!“ Сипас ў метавонист ба хоҳари хурдии вай муроҷиат намояд: „Ту маҳбубтари духтари хурдии ман ҳастӣ!“ Ў ба бародари Дотти мегуфт: „Ту маҳбубтарин писари ман ҳастӣ“. Ин метавонад хеле оддӣ ва ҳатто соддалавҳона тобад, аммо ин ба фарзандон таъсир мекунад ва яке аз усулҳоест, ки падар бо ёрии он махсус будани фарзандонашро таъкид менамояд.

Шунидани он аламовар аст, ки падар ба фарзандаш чунин мегӯяд: „Чаро ту монанди бародарат шуда наметавони?“ ва ё „Хоҳарат ҳеҷ гоҳ дар фанни математика душворӣ намекашид!“ Аз нотакрории ҳар як фарзанд ба вачд омада, фардияти ўро (қиёфа, истеъдодҳо ва лаёқатҳои фақат ба ў хосро) таъкид намудан хеле беҳтар аст. Агар шумо омӯхтани фарзандонатонро сар кунед, дар онҳо бисёр нишонаҳои мусбатро пайдо мекунед: хандаи таъсирбахш, қобилияти дӯст пайдо кардан, рӯҳи ҳамдардӣ, овози хуши сарояндагӣ, табассуми пурнур, дӯст доштани ҳайвонот. Ҳатман хурсандӣ ва вачди худро аз нотакрории фарзандатон изҳор намоед.

Эътирофи аҳамиятнокии шахсии кӯдак

Ба кӯдаки шумо ҳисси аҳамиятнокии худ даркор аст. Ҳар як инсон бояд ҳис кунад ва бовар намояд, ки шахсияти ў арзиши баланд дорад.

Падарон эътирофи арзишнокии шахсии фарзандашонро бо роҳҳои гуногун ифода намуда метавонанд. Яке аз роҳҳои муҳимтарин якҷоя вақт гузарондан мебошад. Вақт аҳамиятнокиро инъикос менамояд. Чуноне ки ман борҳо такрор карда будам, фарзандон калимаи „муҳаббат“ро на ба монанди падару модар талаффуз мекунанд: онҳо бо ин калима мафҳуми „вақт“ро ифода мекунанд. Ин барои ман мушкилии махсус аст, зеро ман қариб нисфи вақт дар хона нестам. Аммо ман бисёр кӯшиш мекунам, ки инро ҷуброн намоям ва аз рӯи имконият фарзандонро бо худ мегирам ва ҳар рӯз ба хона занг

мезанам, ва ҳангоме ки аз сафар бармегардам, фарзандонро ба кафе мебарам.

Боре рӯзи якшанбе ман барои дар назди бозингарони Сан Диего Чарчерз (San Diego Chargers — дастаи бейсболбозон — тавзеҳи тарҷумон) дар калисои хурди онҳо баромад кардан даъват шуда будам. Ман писарамро бо худ гирифтам, ва баъди анҷоми баромад мо дар нишастгоҳи стадион ҷой гирифтем. Даста барои мо дар қатори якум дар пеши майдон ҷой дод. Панҷоҳ ҳазор тамошобинон стадионро пур карданд ва гурриши тӯда гӯшкаркунанда буд.

Ман Шонро ба оғӯш гирифта, гуфтам: „Ба ҳамаи ин одамон нигар, дӯстам“. Шон ба ақиб тоб хӯрд, то ҳамаро бинад, хусусан онҳоеро, ки дар баландӣ буданд. Шояд, ба чашмони ин писараки даҳсола чунин метобид, ки дар стадион тамоми ҷаҳон ҷамъ омадааст.

„Оҳо, падар, — нидо кард Шон, — ин ҷо мардуми зиёдест!“

„Ҳа, албатта. Аммо медонӣ чӣ? Ту барои ман аз ҳамаи ин одамон бештар аҳамият дорӣ. Писарам, ақидаи ту оиди ман чун падар, бароям аз ақидаи ҳамаи ин панҷоҳ ҳазор одамон бештар аҳамият дорад!“

Чашмони Шон калон шуданд. Вай боз тамоми стадионро аз мадди назар гузаронд. Сипас вай бо вачди кӯдакона нидо кард: „Наход, падар? Бештар аз ҳамаи онҳо?“ Вай ба сари зонуям нишаст ва худро хеле ҳимояшуда ва аҳамиятнок ҳис кард. Дар он лаҳза Шон фаҳмид, ки вай барои ман арзиши хеле баланд дорад.

ДАР КҶДАК РЕША ПАЙДО КУНОНДАНИ АҲАМИЯТНОКӢ ВА МАНСУБИЯТ

Агар фарзандонамон ҳис кунанд, ки дар хонаи худ даркор нестанд, онҳо ҷои дигареро меҷӯянд, ки онҳоро қабул мекарда бошанд. Баъзеи онҳо ба монанди панке ки ман дар Феникс вохӯрдм, гоҳо бо ҳамсолони худ гурӯҳҳо ташкил медиҳанд (ки гоҳо аз дигар гурӯҳҳо хеле фарқ мекунанд). Дигарон ба дастаҳои авбошони кӯчагӣ, ки дар онҳо ҳисси мансубият хеле инкишоф ёфтааст, ҳамроҳ мешаванд. Сеюмиҳо эҳтиёҷ ба мушорақатро бо алоқаҳои ҷинсӣ пурра қарданӣ мешаванд. Сю, толибаи синфи болоӣ, фаъолияти ҷинсии худро чунин маънидод мекунад: „Ман худро хеле танҳо ҳис мекардам. Падару модар ҳамеша бо коре банд буданд ва барои ман вақт пайдо намекарданд. Ҳангоме ки бо Тед шинос шудам, ман дар ҳолати вачд будам. Ё ба суҳанҳои ман гӯш медод. Ё маро ба оғӯш мегирифт ва тасалло медод. Ва чунин ба назар мерасид, ки ҳақиқатан оиди ман ғамхорӣ мекунад“.

Дӯсти ман Дик Дэй ва занаш Шарлотта, ки оиди онҳо дар боби гузашта нақл карда будам, сағираеро аз Корея ба писарӣ гирифтанд ва ўро Тимоти ном доданд. Пас аз он ки Тимоти ба Америка омада, дар хонаи Дэйҳо зиндагӣ мекард, моҳҳои зиёд гузаштанд, то даме ки вай ба оилаи наваш ва ба маданияти амрикоӣ одат кард. Боре, ҳангоме ки Тимоти ҳанӯз кӯшишҳои ба тарзи нави зиндагӣ одат карданро давом медод, Дик аз вай пурсид: „Тимми, оё ту мохостӣ ба Корея баргарди?“

„Ох, не“, — ҷавоб дод Тимми.

„Чаро?“ — пурсид Дик.

„Чунки ман худро дар ин ҷо одами махсус ҳис мекунам“, — изҳор дошт Тимми.

Шумо ба фарзандонатон ин ҳисси мансубият, ҳисси онро дода метавонед, ки онҳо қисми муҳими оилаи шумо мебошанд. Чунин боварӣ ба онҳо қувват медиҳад, то ба ҳисси беҳимоя будан, таъсири манфии ҳамсолон ва барвақт сар кардани муносибатҳои ҷинсӣ муқобилат намоянд. Муҳаббат ва қабулкунӣ пурраи шумо гӯё чунин меғунд: „Ту ба мо тааллуқ дорӣ, мо туро қадр мекунем“ ва барои ҳисси арзишноки ва худбаҳодиҳии баланди кудакон асос мегузоранд.

ЭТИРОФИ АРЗИШНОКӢ НОВОБАСТА БА РАФТОР

Ҳангоме ки писари ман Шон дувоздахсола буд, вай дар ҳайати дастаи бейсболи лигаи хурд бозӣ мекард. Як ҳафта пеш аз саршавии мавсими бозиҳо дар ман идеяе пайдо шуд, ки ба вай — ва ба рафиқонаш аз дастаи бейсбол — нишон диҳам, ки ман онҳоро қабул мекунам. Ман 12 купон харидам, ки бо онҳо дар тарабхонаи маҳаллӣ яхмос гирифтанд мумкин буд, ва онҳоро ба тренери онҳо бурда додам.

„Тренер, — гуфтам ман, — ин купонҳо барои бачагон“.

„Ташаккур, — гуфт тренер бо табассум, — ин хеле хуб аст. Меҳостам, ки харчи бештар падарон чунин тавачҷӯх зоҳир кунанд. Ман онҳоро баъди ғалабаи аввалинашон ба яхмосхӯрӣ мебарам“.

„Не, тренер, — гуфтам ман, — ман меҳоҳам, ки онҳо баъди мағлубияти аввалинашон ба яхмосхӯрӣ раванд“.

У бо ҳайрат ба ман нигарист. Ман дидам, ки суҳанони ман ба концепсияи ў оиди ғалабаҳо, мағлубиятҳо ва муқофотҳо барои бозии хуб мувофиқат намекунанд. Сипас ман фаҳмондам.

„Ман намедонам, ки дар шумо чӣ тавр аст, — гуфтам ман, — аммо, азбаски ман фарзандонамро тарбия мекунам, онҳоро фақат аз рӯи дастовардҳои баҳо додан намеҳоҳам. Ва намеҳоҳам кӯшишҳои

онҳоро баробари он гузорам, ки онҳо ба шабоҳати Худованд сохта шудаанд. Ман бовар мекунам, ки писари ман ба сурат ва шабоҳати Худованд офарида шудааст ва ӯ дорoi аҳамияти беандоза аст, ки бо бозии бейсбол ҳеҷ умумият надорад. Ҳатто агар ӯ дар умраш дар ҳеҷ ягон бозӣ иштирок намекард, ман ба ҳар ҳол ӯро ҳуди ҳамин гуна дӯст медоштам ва ҳурмат мекардам“.

Тренери Шон ба ман дуру дароз дақиқкорона нигарист. Ниҳоят вай ҳиссиёти худро чунин баён карда тавонист: „Хайр, ин ба роман монанд аст!“

Ӯ ба ваъдааш вафо кард. Пас аз он ки даста бори аввал мағлуб шуд, вай ба ҳар яке яктогӣ купон дод, ва онҳо ҳама ба яхмосхӯрӣ рафтанд.

Шон барои ин яхмос ба ман камаш панҷ бор миннатдорӣ изҳор намуд. Ба ғайр аз ин, дар давоми ду ҳафтаи минбаъда се рафики ӯ низ барои ин ба ман ташаккур баён намуданд. Махсусан Чосси ном писарак дар ёдам монд, ки ӯ чунин гуфт: „Ташаккур барои яхмос, чаноби Макдауэлл. Ин хеле хуб буд! Барои шумо аҳамият надорад, ки мо ғолиб меоем ё мағлуб мешавем — шумо моро ба ҳар ҳол дӯст медоред“.

Маънои ин амали ман маҳз дар ҳамин буд. Ман меҳостам ба Шон ва дӯстонаш фаҳмонам, ки новобаста ба чигунагии баромадхояшон дар бозихо онҳоро дӯст медорам, қабул мекунам ва қадршиносии менамоем. Ва ин дар он асос ёфтааст, ки ҳар кадоми онҳо ба сурат ва шабоҳати Худованд офарида шудааст, бинобар ин арзиш ва аҳамияти беандоза дорад.

► ТАРБИЯИ ДАРКИ ЛАЁҚАТҲОИ ХУД

Ба кӯдакон дарки афзуншавандаи лаёқатҳои худ даркор аст, то ки худро дар оилаҳояшон дӯстдошта ва қабулшуда ҳис кунанд. Дар ниҳоди ҳамаи кӯдакон хоҳиши рафтори хуб намудан ҳаст. Мо ҳамчун волидон метавонем кӯшишҳои фарзандони худро дастгирӣ намоем ва аз дастовардҳои онҳо хурсанд шавем. Мутаассифона, якчанд сабабҳои имконпазир вучуд доранд, ки кӯдак ба дарки лаёқатҳои худ ба осонӣ намерасад.

Калонсолон майл ба он доранд, ки кӯдаконро бо меъёрҳои худ андоза кунанд. Мо аз кӯдак интизори он буда наметавонем, ки ӯ дар сатҳи лаёқатҳои калонсолон амал хоҳад кард. Ман аз духтари худ интизори он нестам, ки вай мошинамонро ба монанди ман хуб шуста тоза мекунад. Ҳангоме ки писари ман хурдтар буд, ман чунин

намеҳисобидам, ки вай ҷойҳои худро ба монанди ман хуб ба тартиб дароварда метавонад. Ман бояд ҳамеша маҳдудияти имкониятҳо, донишҳо ва фаҳмиши онҳоро ба назар гирам.

Ва, албатта, мо наметавонем интизори он бошем, ки фарзандони мо бе машқ ҳама чизро меомӯзанд. Барои дуруст ба тартиб даровардани ҷойҳоб, шустани автомобил ва ё даравидани алафи сабззор чӣ лозим аст? Аммо бисёр падару модарон фармонҳо медиҳанд, бе он ки чизеро фаҳмонанд. „Ту акнун ба қадри кофӣ калон шудай, то ки худат хучраатро ба тартиб оварӣ. Инро бикун! Ва хуб бикун!“

Ҳангоме мо ба кӯдакон мефаҳмонем, ки дар ин ё он маврид чӣ кардан даркор аст, бояд ба он низ омода бошем, ки онҳо аз ӯҳдаи коре набаромада метавонанд. Агар кӯшишҳои онҳо нобарор шаванд, мо бояд онҳоро дастгирӣ намоем ва ба анҷом додани вазифаи гузошташуда рӯҳбаланд кунем, шояд ҳатто бо ёрии худамон. Барои он чи аллакай карда шудааст, онҳоро *таъриф намоед* ва *фаҳмонед*, ки чаро корро бояд анҷом диҳанд: „Аз берун мошин хуб тоза карда шудааст! Аммо даруни онро ҳанӯз хубтар ба тартиб овардан даркор. Биё ҳар дуямон салони мошинро бо чангкашак тоза кунем“.

Дар баробари вазъиятҳои гуногуни оилавӣ омилҳои берунӣ ҳам вучуд доранд, ки низ ба кӯдак дар донишони лаёқатхояш таъсир мерасонанд. Мо дар ҷамъияти рақобат зиндагӣ мекунем. Мо доимо ҳис мекунем, ки моро бо дигарон ва лаёқатҳои онҳо муқоиса мекунанд — дар ҷои кор, дар мактаб, дар толори варзиш. Мутаассифона, ҳамеша касе ёфт мешавад, ки ягон корро андаке аз мо беҳтар ба ҷо меоварад. Бисёри мо дар ин ё он соҳаи ҳаёт дар зинаҳои на он қадар баланди рақобат ҷойгир ҳастем, ва аз ҳамин сабаб, ҳангоме ки моро доимо бо одамони болаёқаттар муқоиса мекунанд, худба-худиҳои мо паст мешавад.

Тарбияи ҳисси дарки лаёқатҳои худ дар фарзандондамон вазифаи давомнок буда, муносибати хуб андешидашуда ва ба нақша даровардашударо металабад. Ҳамчунин он аз мо металабад, ки дар ҳаёти фарзандонамон чун *намунаи мусбат* иштироки фаъол дошта бошем, ва ба дастовардҳои баландтари онҳо дарҳол диққат дода, дар зикри нобарорихояшон шитоб накунем. Мо бояд ба онҳо ёрӣ расонем, то қимати аслии қувва ва лаёқатхояшонро дарк кунанд ва ба маҳдудиятҳои мавҷуда бе паст задани худ тан диҳанд. Падар имконияти хуб дорад, ки дар оила муҳити мусбатро ба вучуд оварад: ба фарзандон дар зоҳир намудани қувваашон ёрӣ диҳад, лаёқатҳои онҳоро тарбия ва инкишоф диҳад ва дар онҳо дарки онро талқин кунад, ки онҳо кистанд ва то чӣ андоза аҳамият ва қимат доранд.

Чунин фарзандон барои то никоҳ сар кардани ҳаёти ҷинсӣ кӯшиши камтар хоҳанд дошт. Имконияти дар ҷустуҷӯи муҳаббат ва дилбастагӣ ба муносибатҳои носолим дода шудани онҳо хеле камтар хоҳад буд. Имконияти исёнкории онҳо низ камтар хоҳад буд. Ва имконияти таҳти фишори ҳамсолон қарор гирифтани онҳо низ камтар хоҳад буд.

Баръакс низ гуфтан мумкин аст: чунин фарзандон дар масъалаи ҷинс меъёрҳои баландтар хоҳанд дошт. Бештар имконпазир аст, ки онҳо ба муносибатҳои солим дохил мешаванд. Онҳо кӯшиш мекунанд, ки дар мактаб пешқадам шаванд ва баъдтар дар соҳибкорӣ низ муваффақият дошта бошанд.

Ҳамаи ин, албатта, орзуи ҳар як падар аст. Аммо ин дастовардҳо худ аз худ пайдо шуда наметавонанд. Онҳо ҳамчунин фақат дар натиҷаи кӯшишҳои инсонӣ пайдо намешаванд. Онҳо фақат ҳамон вақт пайдо мешаванд, ки мо — ба воситаи дуоҳо ва умед ба Рӯҳулқудс — бо Падари худ робита дошта бошем, ки Ё моро дӯст медорад ва қабул мекунад ва барои зоҳир намудани сифатҳои ки ба падарон бояд хос бошад, қодир мегардонад, то чунон падароне бошем, ки будан меҷоҳем ва Падари Осмонӣ бароямон чунин падар аст.

МЕАНДЕШЕМ, МУҲОКИМА МЕКУНЕМ ВА АМАЛ МЕНАМОЕМ

1. Баъди нақл оиди Корин ном духтараки дувоздаҳсола зикри Чош оиди баъзе мисолҳои суханон ва ё амалҳои вайронкунандаи падарон ҳаст, ки ӯ дидааст, шунидааст ва ё медонад. Дар саҳифаи 33 ба рӯйхат нигаред — оё шумо низ чунин тамоюл доред ва ҳамин гуна рафтор мекунед? Агар ҳа, пас вақт сарф намуда, аз назар гузаронед, ки ин амалҳоятон ба боварии фарзандон оиди муҳаббат ва қабулкунии шумо чӣ таъсире мерасонанд.
2. Чаро фарзандони шумо аз нуқтаи назари Худованд махсус мебошанд? Ҳар як фарзандро ном гирифта, оиди вай фикр кунед, ва рӯйхатеро иборат аз панҷ сабаб тартиб диҳед, ки чаро ин фарзанд барои Худованд ва *барои шумо* қиматлиан махсус аст. Сипас воситаеро муайян намоед, ки ба воситаи онҳо метавонед ҳулосаҳоятонро ба ҳар як фарзанд расонед.
- 3.* Оиди ҳар як фарзандатон ном ба ном фикр кунед, ва ба худ саволи зерин диҳед: оё ин кӯдак медонад, ки шумо ӯро дӯст медоред ва қабул менамоед? Шумо инро аз кучо медонед?
- 4.* Оиди ду чорабиние фикр кунед, ки дар ин ҳафта барои ҳар яки фарзандонатон карда метавонистед ва онҳо ба фарзандонатон ёрӣ медиханд, то фаҳманд, ки шумо онҳоро қабул мекунед ва дӯст медоред — на дар асоси он чи онҳо мекунанд, балки дар асоси он ки онҳо *кистанд*. Кай ва чӣ гуна шумо ин идеяҳоро амали мегардонед?

ПОКИИ ПАДАР

Чанде пеш ман аз як падари масехӣ, ки ӯ баромадҳои маро шунидааст, мактубе гирифтам. Ӯ навиштааст, ки ӯ ва занаш ҳамеша тамоми корҳои имконпазирро барои волидони сазовор будан мекарданд. Онҳо аъзоёни калисои хуб буданд ва ҳамеша аз фарзандони худ фахр мекарданд. Аммо, гуфта мешуд дар мактуб, ба наздикӣ онҳо оиди духтари калониашон чизеро шуниданд, ки озоиштагии онҳоро вайрон кард.

Ин падар духтари навраси худро чун духтараки ситорагарм тасвир намуд, аммо гуфт, ки ӯ ҳеҷ гоҳ мавриди таваҷҷӯҳи писарон набуд. То ба қарибӣ. Аввал ӯ бо писаре аз дастаи футбол вохӯрдагӣ шуда, қариб аз ҳуди аввали шиносоияшон бо ӯ алоқаи ҷинсӣ намудааст. Баъд вай ин писарро тарк карда, бо дигаре вохӯрданро сар кардааст. Баъди чанде, ҷуноне ки падари ӯ ба ман навиштааст, ӯ қариб бо ҳамаи ҳаёти даста ҳамхоб шудааст.

„Чош, — навиштааст ба ман падари бадбахт, — онҳо духтари маро чун хонумаи махсуси «дастагӣ» аз даст ба даст меодаанд!“

Ин барои ҳар гуна падар чун ҳоби дахшатнокест. Ҳеҷ падар намехоҳад ба ҷои ин шахси бадбахт бошад. Ҳеҷ падар намехоҳад, ки фарзандаш аз ҷиҳати шахватпарастӣ беҳимоя бошад. Ҳеҷ падар намехоҳад, ки писар ё духтараш ҳаёти ҷинсии худро то никоҳ сар кунанд. Ва ҳеҷ падар намехоҳад, ки фарзандонаш дар никоҳ вафодориро ба ҳамсарон нигоҳ надоранд.

Аммо ҷӣ кор кунем, то имконияти дар ҳаёти мо ба миён омадани чунин вазъияти дахшатоварро кам кунем? Ҷӣ гуна ба он ноил шавем, ки писарон ва духтаронамон оиди муносибатҳои ҷинсӣ қарорҳои оқилона қабул кунанд. Мо ҷӣ кор карда метавонем? Мо бояд ба ҷӣ рӯ оварем? Ва мо ҷӣ гуна ёрӣ дода метавонем?

ОМИЛҶОЕ КИ ПАДАР МУАЙЯН МЕКУНАД

Падар имконияти аввалин ва қавитарини ташаккул додани ақидаҳо ва рафтори чинсии фарзандонро дорад. Мувофиқи тадқиқоти гузарондашуда таъсири падар ба воситаи се омил зоҳир мегардад.

Ҳозир будани падар. Черри Адлер менависад: „Тахмин карда мешавад, ки беш аз нисфи кӯдакони амрикоӣ, ки дар солҳои 1970 ва 1980 зода шудаанд, қисми вақташонро фақат бо модар мегузаронанд. Тадқиқоти Бюрои барӯйхатгирии аҳолии нишон дод, ки соли 1994 16,3 миллион кӯдакони амрикоӣ фақат бо модар мезистанд — ва 40 фоизи онҳо камаш дар муддати як сол падарашонро надидаанд“.¹ Ҳузур доштан ва ё надоштани падар дар инкишофи муносибатҳо ва рафтори кӯдак дар масъалаҳои чинсӣ омилӣ муайянкунанда аст. Чуноне ки дар боби як зикр шуда буд, муҳаққикон аз Университети Чон Ҳопкинс дарёфтанд, ки „духтарони сафедпӯсти наврасе ки дар оилаҳои бепадар зиндагӣ мекунанд... назар ба онҳое ки дар оилаҳои дорои ҳар ду волидон зиндагӣ мекунанд, бо имконпазирии зиёда аз 60% алоқаҳои чинсии пеш аз никоҳ хоҳанд дошт“.² Таъсири дар хона ҳузур доштани падарро писарон низ ҳис мекунанд; муҳаққик Роберт Биллингем аз Университети штати Индиана тахмин мекунанд, ки писарони бе падар калон мешуда „стереотипҳои аз намоишҳои телевизионӣ ва аз кинофилмҳои муносибатҳои кӯтоҳмуддатро тасвир менамоянд, бисёртар чун намуна оиди ҷӣ гуна рафтор намудани мард қабул менамоянд“.³

Диққати падар. Дар китоби худ „Падар: Шахсият ва Қувва“ Кристофер Андерсон натиҷаҳои тадқиқи 700 нафар занонро меоварад, ки дар клубҳои стриптиз ва барҳои дорои барномаҳои эротикӣ кор мекунанд. Агарчи ба интиҳоби касби онҳо манфиатҳои иқтисодӣ таъсир расондаанд, Андерсон менависад: „Бисёрии ин занҳо иқрор шуданд, ки пеш аз ҳама онҳо мехостанд диққати мардро ба худ ҷалб намоянд, ки онро дар кӯдакӣ ҳеҷ надидаанд“.⁴ Муаллиф боз ҳам дуртар рафта, мавҷудияти робитаи мутақобилро байни набудани диққати падар ва рафтори чинсии ин занон тахмин мекунанд.

Наздикии падар. Ду тадқиқоте ки Хизмати Чош Макдауэлл дар солҳои 1987 ва 1994 ба ҷо овардааст, аниқ ба он ишора мекунанд, ки фаъолияти чинсии барвақт ва бетартибии алоқаҳо дар байни наврасоне (ҳам писарон ва ҳам духтарон) ки бо падаронашон робитаи наздик доранд, хеле камтар мешаванд. Ин тадқиқотҳо (ва бисёр дигар тадқиқотҳо) дар назар доранд, ки робитаи наздик бо падар дар

муайян намудани он ки оё писар ё духтар пеш аз никоҳ ба алоқаҳои чинсӣ дода мешаванд ё не, омили бӯхронӣ мебошанд.

► ТАЪСИРИ СЕОМИ БУЗУРГТАРИН

Аммо агар ҳар кадоми ин се омили ба падар вобаста мавҷуд набошанд ва ё хеле кам бошанд, падар дар байни таъсиркунадаҳои дигаре ки ба меъёрҳои рафтори чинсии наврасон таъсир мерасонанд, шахси сеюми зиёдаш мешавад.

Таъсири ҳамсолон. Гурӯҳи ҳамсолон, бе шубҳа, ба наврас таъсири бузург дорад. Маданияти ҷавонони мо нисбати арзишнокии шахсӣ, шахват, мансубият ва қабулшавӣ муносибати худро пешниҳод мекунад. Дар китоби худ „Падари хайрхоҳ“ Фрэнк Мартин воқеаеро меоварад, ки аз маслиҳатчиӣ машҳури соҳаи мушкилоти оилавӣ шундааст:

Духтари 16-сола ба қабули ӯ омада, оиди аввалин таҷрибаи шахвонии худ нақл мекард, ки дар синни 13-солагӣ рӯй дода буд.

„Ман аз нақлҳои дӯстонам оиди шахват то дараҷае хаста шуда будам, ки хостам худам таҷриба карда бинам, ки ин чӣ будааст, — сар кард вай, — бинобар ин ҳангоми яке аз шабнишиниҳо ба ҷавони хушнамуде наздик шуда, аз вай пурсидам, ки оё бо ин кор машғул шудан намехоҳад“. Сипас ҳар дуи онҳо ба хонаи хоб рафтанд ва баъди якчанд дақиқа ин духтарак бакораташро аз даст дод. „Ин тамоман на он чизе буд, ки ман интизор будам, — гуфт вай ба маслиҳатчӣ, — аммо ба ҳар ҳол ман донистам, ки ин чист ва акнун метавонистам бо дӯстонам дар ин бора гап занам“.⁵

Қувваи таъсири ҳамсолон дар фаъолияти шахватпарастии наврасон асоситарин ва ҳалқунанда аст, хусусан дар он ҳолатҳое ки наврас аз як ё якчанд омилҳои зикршудаи падарӣ маҳрум бошад. Муоинаи ҳазор наврас нишон дод, ки 76% онҳо тайёранд дар масъалаи алоқаҳои чинсӣ ба қадри кофӣ дур раванд, то худро ботаҷриба ҳис намоянд ва аз қатор дур набошанд.⁶ Дар бисёр ҷамъиятҳо, мактабҳо ва гурӯҳҳои фарзандони шумо фишоре ки барои ба „дербии чинсӣ“ ҳамроҳ шудан водор мекунад, дахшатовар буда метавонад.

Таъсири воситаҳои ахбори умум. Омӯзиши умумимиллии наврасон дар доираи маъракаи „Интизор шудан чӣ даркор?“, ки дар соли 1987 гузаронда шуд, нишон дод, ки ҳамсолон дар рафтори наврасон омили

таъсиркунандаи рақами як мебошанд. Аммо кӣ ба „ҳамсолон“ таъсир мерасонад? Бисёрии наврасон маълумотро оиди шахват ва алоқаҳои ҷинсӣ на аз волидон, на аз калисо, на аз мактаб, балки аз сели барномаҳои телевизионӣ, филмҳо, рок мусиқӣ, ва нашрияҳои даврӣ мегиранд, ки вақтҳои охир беш аз пеш сатҳӣ ва ошкоротар шудаанд.

1. *Телевизион*. Воситаҳои ахбори умум дар бунёди тасаввуроти ҷинсии наврас асоситарин ва муайянкунанда мебошанд. Чунин қудратро бар ҷавонон чӣ медиҳад? Далелҳои зеринро дида мебароем: бачаи синни томактабӣ дар назди телевизор назар ба вақте ки донишҷӯӣ дар аудитория мегузаронад, бештар мешинад. Дар натиҷаи яке аз тадқиқотҳо маълум гардид, ки ҳар як бачаи синни томактабӣ дар як ҳафта то 20 соат телевизор тамошо мекунад, хонандагони синфҳои ибтидоӣ — 22 соат. „Ягона вақтгузароние ки аз ин тӯлонитар аст, ҳоб мебошад. Ҳангоме ки наврасон 18-сола мешаванд, маълум мегардад, ки онҳо дар назди телевизор аз ҳама ҷои дигар бештар вақти худро гузарондаанд, ҳатто аз мактаб ҳам бештар“.⁷ Дигар тадқиқот чунин баҳо медиҳад: — то вақти хатми мактаб навраси миёна 22 ҳазор соатро бо тамошои телевизор мегузаронад. Ин миқдор аз соатҳои дарсии 12 соли хониш зиёдтар аст.

2. *Мусиқӣ*. Хонандагони синфҳои 7-12 дар тӯли тақрибан 10500 соат мусиқии рок гӯш мекунанд. Миқдори умумии соатҳои дарсии мактаб бошад ҳамагӣ 500 соат аз ин зиёдтар аст.⁸ „Наврасон ба расонаҳои хабарӣ хеле таъсирпазиранд. Таъсири мутақобили калонсолони воқеӣ ва наврасон ҳозир аз ҳарвақта камтар аст, зеро дӯстон ва моделҳои нақшии онҳо, ки расонаҳои хабарӣ барояшон пешкаш мекунанд, ба онҳо таъсири бештар доранд“.⁹

3. *Кино ва видеофилмҳо*. Бисёрии ҷавонони мо оиди фаъолияти шахватпарастӣ консепсияи худро тартиб додаанд, ки дар кино ва видеофилмҳои дидашон асос ёфтааст. Онҳо дарк намеkunанд, ки муҳаббати озод ва алоқаи тасодуфӣ ҷинсӣ тарафи дигар низ дорад. Агар наврасон ақидаи худро дигар карда натавонанд, дар ниҳояти қор ба онҳо лозим меояд, ки нархи гаронеро пардозанд. Як духтарак оиди ин нарх чунин меғӯяд:

Филмҳо ва намоишномаҳои ҳаёли ба мо оиди варшикаст ва дилҳои шикаста нақл мекунанд, ки натиҷаи алоқаҳои ҷинсии тасодуфӣ ва шахвати то никоҳ мебошанд. Оиди натиҷаҳои интиҳоби нодурусти шарикӣ ҷинсӣ ҳеҷ чизе хуб гуфтан имкон надорад. Бе шубҳа, вазнинтарин ва душвортарин санчише ки

ман аз сар гузарондаам, душвортар аз чарроҳии чиддӣ, анализҳо барои мавҷудияти бемории саратон ва аз кор холишавиҳои зиёд анҷомёбии муносибатҳои ҷинсӣ бо марди зандор буд.¹⁰

Ин суханон дили маро меҳарошанд. Ин суханон маро метарсонанд. Ин суханон маро маҷбур мекунанд ба фарзандандонам ёрӣ диҳам, то аз омили таъсирунандаи ҳамсолон ва воситаҳои ахбори умум эмин бошанд. Ин суханон дар ман хоҳишero пайдо мекунанд, ки дар ташаккули ақидаҳои фарзандон оиди фаъолияти ҷинсӣ на омили сеюм, балки якум ва ҳалқунанда бошам.

Ман меҳоҳам чунон падаре бошам, ки фарзандонаш нуқтаи назари Худовандро оиди шахват медонанд. Ман меҳоҳам чунон падаре бошам, ки фарзандонаш оиди фаъолияти ҷинсӣ тасаввуроти солим ва пурра доранд. Ман меҳоҳам чунон падаре бошам, ки бо фарзандонаш оиди масъалаҳои ҷинсӣ ва оиди поки гап мезанад, ва ӯ онҳоро аз фишор ва вазвасаҳои давраи наврасӣ ва ҷавонӣ эмин нигоҳ дошта метавонад. Ман меҳоҳам чунон падаре бошам, ки фарзандонаш муносибатҳои ҷинсиро фақат дар никоҳ сар кардан меҳоҳанд. Ман меҳоҳам чунон падаре бошам, ки фарзандонаш ба ҳамсарони худ вафодоранд.

Ман меҳоҳам чунон падаре бошам, ки Падари ман ҳамон хел аст.

▼ НАМУНАИ ПОКӢ

Аҳкоми Худованд, ки ба воситаи Каломи Ӯ дода шудаанд, талаботи Ӯро оиди поки муайян менамоянд. Худо ба воситаи шариат гап мезад ва меъёри Худо ро хеле равшан баён намудааст: Нопокии шахватпарастӣ (яъне ҳама гуна фаъолияти ҷинсии берун аз никоҳи қонунӣ) вайрон кардани фармудаҳои зерин аст:

Аз зино парҳез кунед (Аъмол 15:29).

Аз зино бигрезед (1Қўринтиён 6:18).

Зинокорӣ накунад (1Қўринтиён 10:8).

Лекин зино ва ҳар гуна нопоки ва тамаъкорӣ набояд дар байни шумо ҳатто зикр ёбад, чунон ки ба муқаддасон муносиб аст (Эфсўсиён 5:3).

Пас, андоми замини худро: зино, нопокӣ, ҳирс, ҳаваси бад ва тамаъкориро, ки он бутпарастист, бикишед (Қўлассиён 3:5).

Зеро иродаи Худост, ки шумо пок бошед ва аз зино парҳез кунед (1Таслўникиён 4:3).

Ғамхории Худовандро оиди покӣ пай набурдан душвор аст. Аммо бисёр вақт сарфи назар карда мешавад, ки ин ғамхорӣ на танҳо оиди талаботи Худо, балки оиди он низ мегӯяд, ки Ё чиро кадр мекунад. Худо покиро кадр мекунад. Ё доимо мекӯшид аҳамияти ин арзишро ба халқи Худ расонад: Ё талаб мекард, ки хангоми сохтани сандуқи аҳд фақат тиллои холис истифода шавад; Ё таъин намуда буд, ки барои бухур фақат лодани пок истифода шавад; Ё барои қурбонӣ фақат ҳайвоноти покро талаб менамуд; Ё дили пок (Матто 5:8), дини пок (Яқуб 1:27) ва муносибатҳои покро (1Тимотиюс 5:2) талаб менамуд.

Зиёда аз ин, дар аҳком ҳақиқат оиди Худи Худованд кушода мешавад: гуфта мешавад, ки Падари комил Худ пок аст. „Ва ҳар кӣ аз Ё чунин умед дорад, худро пок менамояд, чунон ки Ё пок аст“ (1Юҳанно 3:3). Томас Треветэн покии Худовандро дар чунин суханони хотирнишин тасвир менамояд:

Ва Худованд ҳақиқатан аз ҳама гуна бадӣ дур, чудо мебошад. Афзалияти ахлоқи Ё мутлақ аст. Хислати Ё, ки дар иродаи Ё ифода ёфтааст, меёри мутлақи ахлоқи покро ташаккул медиҳад. Худо муқаддас аст, ва барои тамоми мавҷудот намунаи мутлақи ҳар чизи нек мебошад. Аз берун он тазодест бо ҳамаи офаридаҳои Худ. Аммо аз дил Ё маркази пурнури покии мутлақ аст.¹¹

Азбаски Худо пок аст, нопокӣ шаҳвонӣ дар назди Ё гуноҳ аст. Подшоҳ Довуд, ки бо Батшобаъ гуноҳ карда буд, дертар тавба кард; ӯ ба Худо иқрор шуд: „Ба Ту ва танҳо ба Ту хато кардаам, ва пеши назари Ту бадӣ кардаам...“ (Забур 50:6). Магар Довуд он чизро сарфи назар кард, ки гуноҳи ӯ ба дигар одамон низ таъсир кард, масалан боиси марги шавҳари Батшобаъ ва кӯдаке шуд, ки Батшобаъ ба Довуд зода буд? Не, Довуд дарк менамуд, ки хангоме бо Батшобаъ гуноҳ кард, ин гуноҳе буд пеши назари Оне ки шариатро муқаррар намудааст. Корҳои ӯ ба Худо номақбул буданд, зеро покии Ёро таҳқир

менабуданд. Дигар хел карда гӯем, бар хилофи маданияти ҳозира, фишори ҳамсолон ва расонаҳои хабарӣ, Падари идеали меғӯяд, ки *поки хуб аст*.

Падари идеали ба нигоҳ доштани поки даъват мекунад, зеро ӯ покиро қадр мекунад. ӯ покиро барои он қадр мекунад, ки Худаш пок аст.

Ман маҳз ҳамин гуна падар будан меҷӯям. Ман меҷӯям, ки онҳо вачди худро аз бадахлоқӣ ва ғасодкорӣ, ки дар маданияти онҳо, гурӯҳҳои ҳамсолон ва дар расонаҳои хабарӣ бисёр ба назар мерасанд, инкор кунанд. Ман меҷӯям, то онҳо бидонанд, ки ман покиро қадр мекунам, чуноне ки Падари Осмонӣ, ки ман ба ӯ хизмат менамоям ва ба ӯ тақлид кардан меҷӯям, онро қадр мекунад. Ман меҷӯям, ки онҳо ҳамаи он хубиеро, ки аз поки бармеояд, бинанд. Ва ман меҷӯям, то онҳо меғӯянд илоҳиро дар ҳуди ман бубинанд.

Албатта, гуфтани ин назар ба иҷро кардан осонтар аст. Аммо ба ҳар ҳол ман наметавонистам мустақилона ба ин ноил шавам. Ин дуоҳо ва умед бастан ба Рӯҳулқудсро металабад, ки баъд ӯ метавонад дар ман амал намояд ва дар кӯшишҳои ман ҳозир бошад, бо мурури он ки ман ба ин чиз ноил шудан меҷӯям:

❖ ДИҚҚАТ ВА МЕҲР ЗОҲИР НАМОЕД

Боре ман дар тӯли як ҳафта дар яке аз калисоҳои калонтарин ва бойтарини инҷилии ИМА конфронс мегузарондам. Ман соатҳои махсуси маслиҳатхоро барои 42 нафар хонандагони синфҳои миёна ва болоӣ ба нақша дароварда будам. Аввалин саволе ки онҳо медоданд, ин буд: „Қош, бо падари худ чӣ кор кунам?“ Ҳангоме ман аз онҳо мепурсидам, ки онҳо чиро дар назар доранд, онҳо чунин мегуфтанд: „ӯ барои ман ҳеҷ гоҳ вақт надорад“, „ӯ ҳеҷ гоҳ маро бо худ намегирад“, „ӯ ҳеҷ гоҳ бо ман гап намезанад“ ва „ӯ ҳеҷ гоҳ ҳамроҳи ман бо коре машғул намешавад“. Ман аз ҳамаи 42 нафар пурсидам, ки „Оё бо падари худ гап зада метавонӣ?“ Ва фақат як кас ҷавоби мусбат дод. Ин наврасон, чун бисёриҳо дар замони мо, ташнаи диққат ва меҳри падарони худ шудаанд. Ин „камии муҳаббат“ ба фарзандон ва волидон таъсир расонда, доираи тақроршавандаи шумеро ба вучуд меоварад — волидоне ки меҳрашон камӣ мекунад, фарзандонеро калон мекунанд, ки ба муҳаббат боз ҳам бештар мӯҳтоҷанд. Ва натиҷаҳои ин ҳаробиовар буда метавонад.

Фарзанди шумо ба диққати шумо мӯҳтоҷ аст. Баъзан ман фарзандони худро баъди мактаб пешвоз мегирам ва мо дар ягон ҷо

якҷоя хӯрок меҳӯрем. Сайругашти нимсоата дар наздикии хона ё ба кафеи наздиктарин барои яхмос рафтан имконияти хубе медиҳанд, то ба фарзандонатон диққат зоҳир намоед ва ба онҳо нишон диҳед, ки онҳо бароятон хеле муҳиманд. Дӯсти ман Норм Уэйфилд оиди яке аз ташаббусҳои худ ҳангоми хурд будани фарзандонаш нақл мекунад:

Боре ҳангоме ки аҳли оилаи ман рӯзи якшанбе баъди аз калисо баргаштан хӯроки нисфирӯзӣ меҳӯрданд, ман ба фарзандон гуфтам: „Ман имрӯз ба ҳар кадоми шумоён чизе тӯҳфа кардан мецоҳам“. Чашмони фарзандон аз вачд ва интизорӣ пурнур шуданд. — Ман ба ҳар кадоми шумоён нимсоатӣ вақт тӯҳфа мекунам. Дар тӯли ин муддат ман ҳар он чиро, ки мецоҳед, ҳамроҳи шумо мекунам. — Онҳо дар ҷавоб чунон бо нидои баланд изҳори хурсандӣ намуданд, ки ки гӯё ман ба онҳо қуттиҳои тӯҳфаҳо ро дода бошам.

Ман аз Эми пурсидам, ки чӣ кор кардан мецоҳад. „Ман фақат мецоҳам бо ту сайругашт кунам“. Ва мо дар атрофи маҳалла сайругашт намудем ва яхмос низ хӯрдём.

Ҳангоме ки мо ба хона баргаштем, Ҷоэл гуфт, ки дар алафзори назди хона бо ман гӯштингирӣ кардан мецоҳад. Ва мо дар тӯли ним соат гӯштингирӣ кардем.

Баъд ман аз Чилл, ки мебоист ба боғча рафтанро сар мекард, пурсидам, ки чӣ мецоҳад, то барояш бикунам. Ӯ гуфт: „Ман мецоҳам дар болои зонуҳои ту дар қреслои калони верандаи паси хона нишинам ва ту бароям чизе бихонӣ“. Ва ман барояш хондам.

Дар ин рӯз ман фаҳмидам, ки вақти мо барои фарзандон чӣ тӯҳфаест. Ҳангоме ки ин вақт саховатмандона ва бо хурсандӣ дода мешавад, баъдтар он самарҳои фаровон меоварад.

Ба фарзандони шумо — новобаста ба синну соли онҳо — ҳамчунин меҳри шумо даркор аст. Ман ҳақиқатан боварӣ дорам, ки огуши падар ва наврас — писар ё духтар — дар соҳаи покии ҷинсӣ аз ҳар як омилӣ ҷудогона кори бештар карда метавонад. Шумо ҳеҷ гоҳ наметавонед фарзандонатонро беш аз андозаи даркорӣ ба огуш гиред, ба ростӣ, ҳеҷ гоҳ. Аҳамият надорад, ки онҳо чандсола ҳастанд ва то чӣ андоза калонанд: фарзандон дар ҳар синну сол ба меҳр эҳтиёҷ хоҳанд дошт. Дар чунин чизи содда, чун огуш гирифтани табассум кардан ва суҳанони зерин қувваи азиме ниҳон аст: „Ман туро дӯст медорам!“

ДАР МУҲОКИМАИ МАСЪАЛАИ ЧИНС ОШКОРО БОШЕД

Раванди мушоракат байни шумову писар ва ё духтаратон хеле муҳим аст, агар шумо чунин меҳисобед, ки бояд ба фарзандон дар ташаққули муносибати солим вобаста ба шахватпарастӣ ёрӣ диҳед.

Шумо ва занатон имконияти аввалин ва беҳтарин доред, ки фарзандонро чун шахсиятҳои комил ба воя расонед. Агар шумо имкониятҳои ошкоро ва мусбати мушоракат дошта бошед, сарвати ҳимояи чинсии шумо ба ҳамаи муносибатҳо ранг мебахшад. Писаратон аз шумо ёд мегирад, ки мард будан чист ва бо зан чӣ тавр бояд муносибат намуд. Ё боварио ба худ ҳис мекунад, зеро дар наздаш яке аз намунаҳои беҳтарин ҳаст. Духтаратон ба худ эҳтиром доштанро меомӯзад ва назокати занонаи худро хифз менамояд, зеро ҳамеша мебинад, ки шумо аз вай ба вачд меоед. Бо мурури он ки духтаратон калонтар мешавад, дар ӯ асоси солиме пайдо мешавад, ки имкон медиҳад мардони дигарро, ки бо онҳо муносибат хоҳад дошт, баҳо диҳад. Ё ба фишори мардон кам таъсирпазир мешавад, зеро эътибори ҳаёт ва муҳаббати шумо барояш ҳимояи хуберо таъмин менамоянд. Ё бо онҳое ки ба чинси мухолиф тааллуқ доранд, муносибат карданро ёд мегирад.

Оиди ҷиҳати шахвонии ҳаёти мо суҳан ронда тавонишони шумо дар муносибатҳои шумо бо фарзандон унсури муҳим аст. Мо ба Китоби Муқаддас муроҷиат намуда, оиди муҳокимаи покии шахсӣ ва ахлоқи чинсӣ ҳамроҳи фарзандонамон дарси ибрат омӯхта метавонем. Дар Масалҳо аз боби 3 то 7 ба фарзандон фармуда шудааст, ки ба хиради волидон гӯш андозанд. Ба волидон ҳеҷ гоҳ фармуда нашудааст, ки бо фарзандон оиди муносибатҳои чинсӣ гап зананд. Дар назар дошта шудааст, ки волидон бо фарзандонашон дар ин бора *гап мезананд*. Дар муошират бо фарзандон дар ин соҳаи хеле муҳими ҳаёти онҳо то чӣ андоза пеш рафтаед?

Барои волидоне ки дар муошират дар ин соҳа ба ёрӣ мӯҳтоҷанд, якчанд сарчашмаҳои хубе ҳастанд. Яке аз китобҳое ки мо тавсия мекунем, „Суҳбат бо фарзандон оиди муҳаббат, муносибатҳои чинсӣ ва вохӯриҳо“ [„Talking With Your Kids About Love, Sex and Dating“] мебошад, ки онро Барри ва Кэрол Сент-Клэр навиштаанд. Ин китоб роҳнамоест барои волидон оиди қадам ба қадам муҳокима намудани ин мавзӯҳо бо фарзандон дар сатҳҳои гуногун вобаста ба синну сол. Боз як сарчашмаи хуб се китобе мебошанд, ки ки онҳоро Барри Сент-Клэр ва Билл Цоунс барои наврасон навиштаанд ва ман онҳоро таҳрир намудаам: „Вохӯриҳо: интиҳоб мекунем (ва) голиб (мешавем)“

[„Dating: Picking (and Being) a Winner“], „Секс: хостани чизи беҳтарин“ [„Sex: Desiring the Best“] ва „Муҳаббат: то ки он бардавом бошад“ [„Love: Making It Last“]. Ҳамчунин сабти видеои ҳаст, ки „Биёед оиди муҳаббат ва муносибатҳои ҷинсӣ гап мезанем“ [„Let’s Talk About Love and Sex“] ном дорад. Пешниҳод карда мешавад, ки ин сабти видеоиро дар якҷоягӣ бо китобе истифода баред, ки онро баъди дидани видеокассета ба навраси худ бояд диҳед. Ин китоб, ки „Бо муҳаббат, падар“ [„Love, Dad“] ном дорад, маҷмӯаи мактубҳоиест, ки ба писарам ва духтарам навиштаам. Дар онҳо оиди паси сар намудани мушкilot дар муносибатҳои ҷинсӣ ва вавасаҳо гуфта мешавад.

Аҳамияти мушоракат дар соҳаи муносибатҳои ҷинсӣ масъалаеро ба миён мегузорад, ки ҳар як падар бо он рӯ ба рӯ хоҳад шуд. Агар мо дар муносибатҳои ҷинсӣ нобоварӣ ва нороҳатӣ дошта бошем, ин мушкilotро ба фарзандон мегузаронем. Агар мард дар муҳите калон шуда бошад, ки дар он зан таҳқир карда мешуд, ӯ ҳамин гуна муносибатҳо ва ҳиссиётро ба духтаронаш мегузаронад ва ин онҳоро барои мардон осебпазир мегардонад. Аммо агар шуморо ёд дода бошанд, ки мард бояд боқувват, камгап ва беҳиссиёт бошад, писаронатон ин сифатҳоро аз шумо мегиранд.

Аммо дар ёд нигоҳ доред, ки дар доираи муносибатҳои вайронкунанда ва манфӣ мондани мо ҳатмӣ нест. Бо ёрии илҳами Рӯҳулқудс мо воқеан метавонем ҳиссиёт, муносибатҳо ва амалҳои нав, озодашударо ташаккул диҳем. Ин боиси он хоҳад шуд, ки фарзандон тарзи зиндагии хурсандона ва пур аз муҳаббатро қабул мекунанд.

НАМУНА ГИРИФТАН АЗ МЕЪЁРҲОИ ПОКИИ ИЛОҲӢ

Агар фарзандони шумо бинанд, ки падар аз меъёрҳои покии илоҳӣ намуна мегирад, инкишоф додани ин меъёрҳо барои онҳо осон мешавад. Падаре ки доимо бо занаш муносибатҳои хуб дорад, назоқати занонаи ӯро эътироф мекунад ва дар ҳақиқи ӯ бо эҳтиёт ғамхорӣ мекунад, барои мувозинати эҳсосоти фарзандонаш таҳкурсии устуворе мегузорад. Падаре ки аз баҳодиҳии дунявии муносибатҳои ҷинсӣ дурӣ мечӯяд — ва ин дар рафтор ва нуқтаи назари ӯ инъикос меёбад, — барои фарзандонаш аз покии илоҳӣ намуна мегирад.

Яке аз воситаҳои самарабахштарини дар фарзандонамон бунёд намудани меъёрҳои покии илоҳӣ — ба онҳо нишон додани чигунагии намуди солими муносибатҳои ҷинсӣ аст. Бисёр волидон дар

муҳокимаи ин масъалаҳо чунон ҳиҷолат мекашанд, ки фарзандон тасаввуроте пайдо мекунанд, гӯё муносибатҳои ҷинсӣ — ҳатто дар никоҳи қонунӣ — як чизи ифлос мебошанд (ё ақаллан „чизе ки дар борааш гап намезанем“). Аммо агар фарзандонамон донанд, ки муносибатҳои ҷинсӣ як қисми муносибатҳои пок ва беҳтарине мебошанд, ки шумо бо ҳамсаратон доред, ин ба онҳо ёрӣ медиҳад, то нисбати масъалаҳои ҷинсӣ муносибати солим дошта бошанд, ки ба хости Худованд мувофиқ аст. Дар китоби мо „Чи гуна барои фарзандонатон қаҳрамон шуда метавонем“ [„How to Be a Hero to Your Kids“] мо бо ҳаммуаллиф Дик Дэй ҳикояи зеринро меоварем:

Дик замонеро ба ёд меоварад, ки Шарлотта (занаи) муваққатан ба Ғарби Миёна рафта буд, то дар конфронси занон дар Wheaton College баромад кунад. Вай тақрибан як ҳафта дар он ҷо буд, ва мебоист ба Сан-Диего бо рейси соати шаш бармегашт. Ҳангоме ки Дик ба сафар аз Чулиэн ба Сан-Диего тайёри мидид — масофаи байни онҳо тақрибан 90 километр аст — ӯ ба Тимми ва Ҷонатан, ки он вақт наврас буданд, муроҷиат намуд: „Бачаҳо, шабро танҳо гузаронданатон лозим меояд! Шумо оиди ин чӣ фикр доред? Хонаи бародаратон хеле наздик, дар ҳамин куча аст, ва агар даркор шуда монад, метавонед ба ӯ занг занед. Ман мехостам модаратонро пешвоз гирифта, шабро дар меҳмонхонаи Сан-Диего гузаронам“.

Тимми ба падар нигарист, ва баъд табассум намуд. Ӯ дӯстона ба китфи Дик зада, гуфт: „Албатта, падар! Албатта, рафтан гир!“¹²

Фарзандони Дик дар муоширати волидон намунаеро мидиданд, ки зейбӣ ва покии муносибатҳои ҷинсиро дар никоҳ (чуноне ки Худованд андешида буд) танҳо тақвият меоданд.

➤ ОМУЗОНДАНИ МЕЁЁРҲОИ ПОКИИ ИЛОҲӢ

Ҳангоме ки духтарам Келли 15-сола шуд, ман он кореро кардам, ки якчанд сол боз дар орзуи он будам. Ман Келлиро ба воҳӯрӣ даъват намудам. Ман махсус аз ӯ хоҳиш кардам, ки ба воҳӯрӣ биёяд, то баъд бо мошин омада, ӯро пешвоз гирам. Ман барои ӯ дари мошинро кушодам ва пӯшондам, баъд мо ба ресторани хуб рафтем, ман курсиро барояш пеш овардам, ва ҳангоми ҳӯроки шом оиди мавзӯҳои барояш шавқовар сӯхбат кардам. Баъди ин мо мувофиқи интиҳоби ӯ

ба як чое барои хуш гузарондани вақт рафтем.

Дар охири вохӯрӣ ман ба Келли фаҳмондам, ки чавоне ки ўро ба вохӯрӣ даъват мекунад, агар ҳақиқатан ўро эҳтиром кунад ва барояш ғамхорӣ намояд, бояд ҳамон тавре рафтор кунад, ки ман кардам. Баъд ман дигар духтаронамро низ ба чунин вохӯриҳо даъват кардам. Писарамон Шон ба вохӯрии аввалини Худ занам Доттиро даъват намуд; ман ба ў фаҳмондам, ки бояд чӣ кунад ва чӣ гуна дар тӯли тамоми бегоҳ диққат ва таваҷҷӯҳи худро зоҳир намояд.

Ин вохӯриҳо фақат яке аз усулҳои ман буданд, ки ман барои омӯзондани меъёрҳои поки истифода мебардам. Ҳамчунин ман имкониятҳоеро, ки телевизион, филмҳо, воқеаҳои ҳаррӯза ва тӯйҳо дар оилаи мо ё дӯстонамон пешкаш менамоянд, истифода мебардам, то ки бо фарзандонам меъёрҳои Худовандро оиди покии муносибатҳои ҷинсӣ муҳокима намоям. Зимни намунаҳои дигар ман ба граффити (навиштаи девор) низ муроҷиат карда, диққати фарзандонро ба калимаи қабехи дар девор навишташуда ҷалб намудам, то фаҳмонам, ки ин калима он чиро, ки Худованд чун як чизи бехтарин офаридааст, таҳқир мекунад; ва ба ин гуфтаҳо таъя намуда, оиди поки ва муқаддасии муносибатҳои маҳрамона дар никоҳи қонунӣ сухан мерондам.

➤ ХУРСАНДӢ АЗ ПОКИРО БО ҲАМ БИНЕД

Яке аз воситаҳои ки покии Худовандро инъикос менамоянд ва ба инкишофи меъёрҳои шахсии поки дар фарзандонатон мусоидат мекунанд, доимо бо ҳам дидани хурсандиҳо ва натиҷаҳои мусбати поки мебошад (ва низ ишора ба натиҷаҳои манфии бадахлоқӣ).

Ман кӯшиш мекунам ҳар як имкониятро истифода барам, то ба фарзандонам нишон диҳам, ки риоя намудани поки роҳи кӯтохтарин ба дилхушӣ ва қонеъшавӣ аст, дар ҳоле ки бадахлоқӣ ҳатман боиси ҳисси гуноҳкорӣ, дилмондагӣ ва рӯҳафтадагӣ мешавад. Ман ба онҳо хотиррасон мекунам, ки меъёрҳои покии илоҳӣ, ки Худованд андешидааст, онҳоро аз ҳомиладории нодаркор ва бемориҳои ҷинсӣ ҳифз мекунад, ва низ осудагии рӯҳро таъмин менамояд. Ман мекушам дар онҳо ақидаеро ташаккул диҳам, ки поки дар муносибатҳои ҷинсӣ онҳоро аз осебпазирӣ ҳифз мекунад, ва низ муҳити боварио байни шавҳар ва зан таъмин менамояд. Ман ба фарзандонам меғӯям, ки поки — ҳам пеш аз никоҳ ва ҳам баъд, дар никоҳ, — ба пайдо шудани наздикии ҳақиқӣ байни шавҳар ва зан мусоидат мекунад ва онҳоро аз натиҷаҳои бадахлоқӣ: шубҳаҳо аз якдигар, дилмондагӣ,

андӯх, стресс, рӯҳафтодагӣ ва бисёр ҳиссиётҳои дигари вайронкунанда ҳифз менамояд.

Чанде пеш Кейти ба ман бо чиддият гуфт: „Падар, ташаккур барои он ки ту маро дӯст медорӣ“.

„Ту чиро дар назар дорӣ?“ — пурсидам ман.

„Ту ҳамеша ба ман рост мегӯӣ, — гуфт вай. — Ту бо ман оиди муносибатҳои ҷинсӣ ва натиҷаҳои гуногуни он гап мезадӣ, ва ман бисёр наврасонеро медонам, ки интиҳоби нодуруст мекунанд ва намефаҳманд, ки дар оянда ҳоли онҳо чӣ мешавад“. Ё сӯҳбатро давом дода, гуфт, ки мехоҳад, то ҳамаи дӯстон ва ҳамсинфонаш чунин падар дошта бошанд, ки бо онҳо оиди хурсандии покӣ ва натиҷаҳои бадахлоқӣ рӯйро ба мизада бошад.

Мо, падарон, вазифаи муҳим ва мукаддас дорем: ба фарзандон фаҳмиш, эҳтиром ва инъикоси меъёрҳои илоҳии покӣро талқин намудан. Ин кор аз таъсири Рӯҳулқудс ба зиндагии ҳуди мо сар мешавад, ва қувваи Ё ҳамоҳанги кушишҳои мо имкон медиҳанд, ки ба фарзандонамон диққат ва меҳр зоҳир намоем ва дар масъалаҳои муносибатҳои ҷинсӣ бо онҳо ошкоро бошем, ва ҳудамон ба намунаи меъёрҳои илоҳии покӣ пайравӣ намуда, доимо ба фарзандон ин меъёрҳои илоҳиро омӯзонем, ва дар ҳар мавриди мувофиқ хурсандии покӣро бо ҳам бинем.

Бо мурури он ки мо ин корро мекунем, бо ёрии Худо, фарзандонамон ба ҳар гуна фишорҳо — аз тарафи ҳамсолон, ҷамъият ва ҳатто гормонҳои ҳудашон муқобилат намуданро ёд мегиранд — то ки фаъолияти ҷинсиро фақат дар никоҳ сар кунанд. Онҳо ба инкишоф додани нуқтаи назари солим ва парҳезгорона нисбати муносибатҳои ҷинсӣ хубтар омода мешаванд. Бо имконияти бештар ба онҳо муяссар мешавад, ки аз озурдагҳои дил ва ғочаҳо, ки аз боиси қабули қарорҳои бефикрона дар соҳаи муносибатҳои ҷинсӣ руҳ медиҳанд, барканор бошанд. Ва онҳо бештар тайёр мешаванд, ки дертар, дар никоҳ, ба занону шавҳаронашон вафодор бошанд.

Ва мо ба ҳамин тариқ робитаи устуворро бо фарзандонамон барпо менамоем, ва ин робита ба мо ёрӣ медиҳад, то он гуна падароне бошем, ки будан мехоҳем ва Падарамон моро он гуна дидан мехоҳад.

МЕАНДЕШЕМ, МУҲОКИМА МЕКУНЕМ ВА АМАЛ МЕНАМОЕМ

1. Шумо чӣ фикр доред, ҳамсолон ба ақидаҳои фарзандонатон оиди масъалаҳои ҷинсӣ чӣ гуна таъсир мерасонанд? Шумо оиди таъсири расонаҳои хабарӣ чӣ гуфта метавонед? Оиди таъсири худ чӣ? То ҳадди имкон муфассал ҷавоб диҳед.
2. Панҷ самтро, ки барои тарбияи меъёрҳои илоҳии покӣ ёрӣ мерасонанд (ҷуноне ки дар ин боб тасвир шудааст), аз назар гузаронед. Дар хатҳои зерин назди калимае ки ба фикратон, мувофиқ аст, аломати салиб гузоред, то ки муваффақиятҳои худро дар соҳаҳои зайл баҳо диҳед:

Ман ба фарзандонам диққат ва меҳр зоҳир менамоям

.....
Ҳамеша

баъзан

ҳеҷ гоҳ

Ман масъалаҳои ба муносибатҳои ҷинсӣ дахлдорро ошкоро муҳокима мекунам

.....
Ҳамеша

баъзан

ҳеҷ гоҳ

Ман аз меъёрҳои илоҳии покӣ намуна мегирам

.....
Ҳамеша

баъзан

ҳеҷ гоҳ

Ман саъй мекунам меъёрҳои илоҳии покиро омӯзонам

.....
Ҳамеша

баъзан

ҳеҷ гоҳ

Ман хурсандии покиро ба фарзандон мефаҳмонам ва ба натиҷаҳои бадахлоқӣ ишора менамоям

.....
Ҳамеша

баъзан

ҳеҷ гоҳ

3. Аз он чи дар боло зикр шуд, ду самтро муайян намоед, ки меҳостед дар он соҳаҳо беҳбудӣҳо ба даст оваред, ва фикр кунед, ки барои ин чӣ кор карда метавонед. Оё ягон хел фикрҳо ҳастанд, ки аз ҷумлаҳо ва намунаҳои ин боб қабул карда метавонистед, то ба шумо ёрӣ расонанд? Агар ҳа, зери ин идеяҳо хат кашед ва иҷрои ҳарчи тезтари онҳоро ба нақша гиред.

- 4.* Дар тӯли шаш ҳафтаи оянда бо ҳар яке аз фарзандон ақаллан ду „Вохӯрӣ бо падар“ гузаронед. Чунин як кореро, ки фарзандонатон ба ҷо овардан меҳостанд, ба нақша гиред ва дар тӯли вохӯрӣ тамоми диққати худро ба он равона кунед. Ба худ ва ба фарзандон хурсандӣ оваред!

Ҳангоми вохӯрии аввалин шумо чӣ кор мекунад?

Ин вохӯрӣ кай воқеъ мешавад?

Ҳангоми вохӯрии дуюм чӣ кор мекунад?

Ин вохӯрӣ кай воқеъ мешавад?

РОСТИИ ПАДАР

Вакте ки духтари ман Келли дар синфи чорум мехонд, якчанд ҳам-синфонаш хангоми дар синф набудани муаллима аз мизи ӯ чизеро гирифтанд. Кудакон фақат мехостанд бо ин чиз бозӣ кунанд, аммо ба зудӣ он шикаст, ва кудакон онро ба қояш дар миз гузоштанд.

Муаллима ба синф баргашта, дид, ки он чиз шикастааст, ва аз духтаре пурсид, ки чӣ ҳодиса шудааст. Духтарак зери таъсири ҳамсолон дурӯғ гуфт. Баъд муаллима ба Келли муроҷиат кард, ва ӯ ба саволҳо софдилона рост ҷавоб дод, агарчи аз тарафи ҳамсолон фишорро ҳис мекард — онҳо аз ӯ хомӯшона талаб менамуданд, ки чун духтараки якум онҳоро ғимоя кунад.

Рузи дигар ман Келлиро ба ресторани дӯстдоштаамон ба хӯрокхӯрӣ бурдам ва ба вай гуфтам, ки аз ӯ фаҳр мекунам, зеро ӯ бо вучуди фишори ҳамсолон ва нохушиҳои имконпазир дуруст рафтор намуд.

Аз он вақт ман борҳо аз софдили фарзандонам фаҳр менамудам, хусусан барои он ки то чӣ андоза дар замони мо кам шудани ин сифатҳоро мефаҳмам. Пурсиши ба наздикӣ гузарондашуда нишон дод, ки ҳоло дар байни хонандагони синфҳои болоӣ дурӯғгӯӣ васеъ паҳн шудааст. Хангоми гузарондани ин пурсиш дар байни хонандагони синфҳои миёна ва болоӣ қариб 80% онҳо иқрор шуданд, ки гоҳ-гоҳ ноинсофона рафтор менамоянд, масалан, вазифаҳои хонагиро рӯйбардор мекунанд ва ё хангоми кори контролӣ ба дафтари ҳамроҳонашон менигаранд.¹ Пурсиши умумимиллӣ, ки дар байни наврасон ва ҷавонони тақрибан бистсола гузаронда шуд, муайян намуд, ки қариб нисфи онҳо (44%) бовар доранд, ки „дурӯғ гоҳо даркор аст“.² Ва дуздихони майда дар универсамҳо (ва дигар шаклҳои дуздии майда) дар байни наврасони баъзе мактабҳо ва ҷамъиятҳо ҳатто мӯд шудааст.

Чунин намудҳои рафтор ва ақидаҳо на танҳо дар байни „кӯдакони душвортарбия“ дида мешаванд. Он ба бисёрии кӯдаконе ки ба калисо мераванд, кӯдакони масеҳӣ ва кӯдакон аз оилаҳои масеҳӣ хос аст.

Тадқиқоте ки дар доираи „Дуруст ва нодурустро аз ҳам фарқ кунон“ [Right from Wrong] гузаронда мешавад, сатҳи ба андозаи хавфнок баланди фиреб ва дурӯғгӯиро дар байни ҷавонони масеҳӣ ошкор намуд. Пурсиши 3795 наврасон дар калисоҳои масеҳии инҷилӣ нишон дод, ки аз ҳар се кас ду нафар (66%) иқрор шуданд, ки дар тӯли се моҳи гузашта „ба волидон, ба муаллим ва ба дигар калонсолон дурӯғ гуфтаанд“. Андаке камтар — шаш кас аз ҳар даҳ нафар (59%) иқрор шуданд, ки дар давоми се моҳи гузашта дӯст ё ҳамсоли худро фиреб додаанд. Зиёда аз сеяки онҳо (36%) иқрор шуданд, ки дар ҳамин муддат ҳангоми имкиҳонҳо ё корҳои контролӣ ба фиреб рӯ овардаанд, ва қариб шашяки онҳо (15%) хабар доданд, ки ба қариби пул ё ягон моликияти дигарро дуздидаанд.

Ин тадқиқотҳо нишон медиҳанд, ки ҷавонони мо фиребро роҳи „осонтар“ барои пеш рафтан меҳисобанд. Онҳо дурӯғгӯиро воситае меҳисобанд, ки ҳамсолонро ҳайрон мекунад ва боиси таҳсини волидон мегардад. Онҳо ҳатто боварӣ надоранд, ки дурӯғ гуфтан бад аст — зеро оқибатҳои бади дурӯғгӯӣ ва ҳамчунин натиҷаҳои мусбати ростқавлиро хеле кам мебинанд.

Аммо ман мехоҳам, ки фарзандонам дигар ақидаҳо дошта бошанд. Ман мехоҳам, ки писар ва духтаронам шахсиятҳои комил шаванд. Ман намехоҳам, ки онҳо дурӯғ гӯянд. Ман намехоҳам, ки онҳо ба ман ва ё ягон каси дигар дурӯғ гӯянд. Ман намехоҳам, ки онҳо чизҳои ба онҳо тааллуқнадоштаре гиранд, хоҳ он компакт диск бошад ё вақти корӣ. Ман мехоҳам, ки онҳо рост гӯянд. Ман мехоҳам, ки онҳо ҳаёти софдилона ба сар баранд. Ман мехоҳам, ки онҳо бо корҳои худ машғул шуда, осуда зиндагӣ кунанд, ва чунин кор кунанд, ки ҳаёти ҳаррӯзаи онҳо боиси эҳтироми атрофиён шавад.³

Ва ман мехоҳам он гуна падаре бошам, ки чунин зиндагиро меомӯзонад ва меофарад. Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки фарзандонаш ростқавлӣ ва бовиҷдонии ўро дар ёд доранд. Ман мехоҳам падаре бошам, ки фарзандонаш ўро барои хислати мукамалаш эҳтиром менамоянд. Ман мехоҳам ҳамон гуна падаре бошам, ки Падари ман ҳаст.

СИМОИ ПАДАР

Ҳазорҳо сол пеш Парвардигор дар кӯҳи дури нимҷазираи Сино бо Мусо вохӯрда ба ӯ фармуда буд:

Дузди накун.

Дар ҳаққи ёри худ шаҳодати дурӯғ наदेҳ.

(ниг. Хуруҷ 20:15,16).

Баъд ба Мусо бештар кушода шуда, Парвардигор ин аҳкомро тақрор менамуд ва тақвият дода, ба халқи Худо муроҷиат менамуд:

Дуздӣ накунед ва мункир нашавед, ва ба якдигар дурӯғ нагӯед.

Ва ба исми Ман қасами дурӯғ нахӯред...

Ҳаққи ёри худро нахӯр ва горагари накун...

(ниг. Ибриён 19:11-13)

Худованд тамоми кӯшишҳоро ба ҳарч меод, то халқи Ӯ хуб дарк наояд — ба воситаи аҳком, — ки дурӯғ, фиреб ва дуздӣ то ҷи андоза нафратоваранд. Ин фармонҳо ҳамчунин принципҳоеро ба мо ошкор менамоянд, ки Худо онҳоро қадр мекунад, — ростқавл, ошкоро ва лоиқи боварӣ будан. Худо ростқавлиро қадр мекунад. „Даҳони дурӯғгӯй назди Худованд зишт аст, — навишта буд Сулаймон — вале росткорон ба Ӯ мақбуланд“ (Масалҳо 12:22).

Аммо принципи ростқавлӣ модарзод намешавад, зеро аз табиат ва хислати Худованд бармеояд. Оё шумо он рӯзеро дар ёд доред, ки дар аввали ин боб нақл кардам, ҳангоме духтарамро барои дар вазъияти душвор ростқавлӣ/бовиҷдонӣ нишон доданаҷ ба ресторан бурдам? Он пагоҳӣ ман назар ба таҳсин намудани рафтори ӯ чизӣ бештареро ноил шуданӣ будам.

Аввал ман ба ӯ гуфтам, ки аз ӯ фахр мекунам. Сипас аз ӯ пурсидам: „Азизакам, чаро дурӯғ гуфтан чунин бад аст?“

„Зеро дар Китоби Муқаддас гуфта шудааст, ки ин бад аст“, дилпуруна ҷавоб дод ӯ.

„Аммо, — давом додам ман, — чаро дар Китоби Муқаддас гуфта шудааст, ки ин бад аст?“

„Зеро Худо чунин гуфтааст“, — чунин буд ҷавоб.

„Чаро Ӯ чунин гуфтааст?“ — пурсидам ман.

Ӯ ба ман чунон нигарист, ки гӯё ба забони хориҷӣ савол дода бошам. Ниҳоят ӯ гуфт: „Ман намедонам“.

Ман дастони ўро дошта, ба чашмонаш чашм дўхтам. Ман мехостам боварӣ ҳосил кунам, ки ў он чиро ки гуфтани ҳастам, мефаҳмад ва дар ёд нигоҳ медорад. „Зеро ки Худо ростӣ аст, Келли. Ростӣ аз табиати Ў бармеояд, ва ҳамаи он чи ба табиати Худованд муҳолифат дорад, гуноҳ аст“.

Ростқавлӣ/бовичдонӣ дуруст аст (бевиҷдонӣ бад аст), зеро Худованд ростқавл аст. Ҳақиқат ва ростӣ — на он чизест, ки Худо мекунад, балки он чизест, ки Ў дорад. Дар суруди охирини Мусо гуфта мешавад: „Ў Кӯхпора аст, амалиёти Ў комил аст, зеро ки ҳамаи роҳҳои Ў одилона аст; Ў Худои амин аст ва ноинсофӣ надорад, Ў одил ва ҳаққонист“ (Таквори Шариат 32:4).

Ў „Худоест, ки наметавонад дурӯғ бигӯяд“ (Титус 1:2). Ҳангоме ки Худо чизе ваъда медиҳад, мегӯяд Павлус, метавонед ба он таъя кунед, зеро „дурӯғ гуфтани Худо мумкин нест“ (Ибриён 6:18). Агарчи ростқавлӣ метавонад ба гадой барояд, чуноне ки Ювенал гуфтааст, меёри универсалӣ ва абадии ҳақиқат вучуд дорад, ки ноустувор ва дигаргун намешавад. „Худо барҳақ аст, — мегӯяд Китоби Муқаддас, — агарчи ҳар одам козиб бошад“ (Румиён 3:4).

Азбаски Худо ростқавл аст, дурӯғ ба табиати Ў зид аст. Азбаски Худо ростқавл аст, фиреб ба Ў муҳолиф аст. Азбаски Худо ростқавл аст, дуздӣ таҳқири Ўст. Худованд ростқавл аст, дар Ў ҳеч дурӯғе нест. Маҳз табиати Ў ростқавлиро чун фазилат муайян менамояд ва фиребу ноинсофию — чун бадӣ.

Ман меҳоҳам, то фарзандонам донанд, ки Худо ростқавл аст, ва ҳамаи он чи ба Худо шабоҳат дорад, — хуб аст, ва ҳар он чи ба Ў зид аст, — бад. Ман дар падарии худ симои Худои ҳақиқиро инъикос намудан меҳоҳам, ва ман меҳоҳам, ки фарзандонам симои Ўро ба воситаи ростқавлӣ ва муқаммалӣ инъикос намоянд. Ман меҳоҳам, то онҳо фаҳманд, ки ростқавлӣ ҳақиқатан тарзи беҳтарини рафтор аст, зеро он ба Худо писанд меояд, табиати Ўро инъикос менамояд, ва низ табиати Ўро ба атрофиён нишон медиҳад.

Бори дигар тақрор мекунам, ки калиди ба даст овардани ҳамаи ин ҳамон робитаи мутақобили падарӣ мебошад, ки мо онди он гап зада будем. Ин робитаи мутақобил аз ман алоқамандии доимиро бо Падар талаб мекунад — ба воситаи дуоҳо ва муроҷиатҳои ҳаррӯза ба Ў, ба воситаи итоат ба Ў. Сипас ман ба вучуд овардани робитаи падарӣ бо фарзандонро сар мекунам ва ба онҳо симои Падари моро ба воситаи зухуроти гуногун намоиш медиҳам, аз ҷумла:

НАМУНАИ ҲАЁТИ МУКАММАЛ

Худованд ба Исроил намунаеро дод, то ба фарзандонамон ҳақиқатро омӯзонем, ҳангоме гуфт:

Бишнава, эй Исроил! Худованд Худои мо Худои ягона аст. Ва ту Худованд Худои худро бо тамоми дили худ, ва бо тамоми қони худ, ва бо тамоми қуввати худ дӯст бидор. Ва ин суҳанон, ки имрӯз ба ту амр мефармоям, бигзор бар дили ту бошад (Такрори Шариат 6:4-8).

Чуноне ки мебинед, Худо аниқ мегӯяд, ки агар мо арзишҳои библиявиро, ки ростқавлӣ, бе шубҳа, ба қатори онҳо дохил мешавад, ба фарзандонамон расондани бошем, бояд ин арзишҳоро дар ҳаёти худ намуна созем. Пеш аз он ки суҳанони Ёро ба дилу ақли фарзандонамон ҷой қардани шавем, аввал онҳо бояд дар дилҳои мо бошанд. Дар китоби худ „Алафҳои бегонаро канда партофта, ва ниҳолҳоро эҳтиёт карда“ [„Pulling Weeds, Planting Seeds“] муаллиф Дэннис Рэйни оиди падари худ чунин мегӯяд:

Азбаски ман писари мутаассиршаванда будам, сифатҳои падари худро хеле бештар аз он чи ӯ гумон карда метавонист, ба худ қабул намудаам. Дар солҳои хатарноктарини наврасӣ ӯ барои ман намуна ва қаҳрамон буд, ки ман ба ӯ хеле эҳтиёҷ доштам — ва имрӯз ҳам бароям ҳамин гуна аст. Ё бароям аҳамияти қори вазнин ва шодиро аз боиси вазифаи иҷрошуда ошкор намуд. Ё ба ман нигоҳ доштани ӯхдадорҳои дарозмуддатро ёд дод. Ман ҳеҷ гоҳ наметарсидам, ки волидони ман метавонанд чудо шаванд. Падари ман ба модарам меҳри беандоза дошт. Ман худро боваринок ва ҳимояшуда ҳис мекардам.

Аз ҳама муҳимаш он буд, ки ӯ ба ман чӣ будани ҳислатро нишон дод. Ё ҳамеша ба таври даркорӣ рафтор менамуд, ҳатто агар ҳеҷ кас ӯро мушоҳида накунад ҳам. Ман ҳеҷ гоҳ нашунидаам, ки ӯ оиди аз андозҳо пинҳон намудани даромадҳо гап зада бошад — ӯ ҳамеша андозҳоро месупорид ва дар ин бора норозигӣ изҳор наменабуд. Ё шахсияти мукамал буд. Ман ҳеҷ гоҳ нашунидаам, ки ӯ дурӯғ гуфта бошад, ва ҷашмони ӯ ҳамеша дар ҷавоб ҳақиқати пурраро талаб мекарданд. Симои ҳаёлии ҳислати ӯ то ҳол ҳаёти имрӯзаи маро бо қувва таъмин менамояд.⁴

Ман маҳз ҳаминро меҳоҳам. Ман меҳоҳам, ки фарзандон дар ман симои Падарамро бинанд. Ин маънои онро дорад, ки агар ман наҳоҳам, ки духтарам дуздӣ кунад, бояд дар кафе пули хӯрокро дуруст диҳам, ҳатто агар пешхизмат хато карда, кам ҳисоб карда бошад ҳам. Ин маънои онро дорад, ки агар ман наҳоҳам, ки писарам дурӯғ гӯяд, набояд идеяи ҳамкори худро истифода бурда, ҳамчун идеяи худ қаламдод намоям. Ин маънои онро дорад, ки агар ман наҳоҳам, ки фарзандони ман дурӯғ гӯянд, худам бояд ҳамеша рост гӯям, ҳатто агар ин хеле душвор бошад ва ё маро ба ҳолати ногувор мононда тавонад ҳам. Ва ба ғайр аз ин, ман бояд на танҳо ҳангоми дар наздам будани фарзандон чунин кунам, балки вақти набуданашон низ — зеро онҳо ҳамеша маро мушохида мекунам, хоҳ инро донам ё надонам.

► ТАРБИЯИ ОШКОРОЙ ВА ДАСТРАС БУДАН

Дӯстам Норм Уэйфилд оиди даврае нақл кард, ки писараш Чоэл чандин нохушиҳоро аз сар мегузaronд, ва сабабаш қарори бефикрона қабулкардаи ӯ буд. Боре онҳо якҷоя ба сайругашт рафтанд, ва Чоэл мушкilotи худро ба падар гуфт. Дар давоми нақл Норм воқеаеро аз ҳаёти худ ба ёд овард, ки вай низ ба ҳамин гуна ҳолате дучор шуд ва бефикрона амал намуда, оқибатҳои онро аз сар мегузaronд.

Норм воқеаи худро ба Чоэл нақл карда, ба ӯ ёри дод, то бубинад, ки агарчи ба амалҳои писараш сахлангорӣ карда наметавонад, рафтори писарашро аз баландии бегуноҳӣ доварӣ намекунад. Ростқавлӣ ва ошкоро будани Норм ба Чоэл имкон дод, то бубинад, ки падар меҳоҳад на довар, балки дӯсти ӯ бошад. Ин Чоэлро ба ошкороии бештар рӯҳбаланд намуд ва ба Норм имкон дод, ки ба писараш дар ҳалли мушкilot ёри диҳад.

Амалан дар фарзандон тарбия намудани бовичдонӣ аз мо талаб мекунад, ки дар назди онҳо бовичдон бошем. Пурсиши наврасони ба калисо меомада, ки ман дар аввали боб ба он истинод намудам, ошкор намуд, ки 37% наврасон гуфтанд, ки хеле кам ва ё ҳеҷ *нашундидаанд*, ки волидон ноҳақ буданашон ва ё нодурустии рафторашонро эътироф карда бошанд. Агар мо дар муносибат бо фарзандон ростқавл будан нахоҳем, ба фарзандон оиди зарурати ростқавлӣ гап задан маънои зиёд надорад. Бовар кунед, ман медонам, ки ноҳақ будани худро эътироф намудан хеле душвор мебошад, аммо агар мо фарзандони қадркунандаи шахсиятро тарбия карданӣ бошем, ин хеле даркор аст.

Ба наздикӣ ману занам бо фарзандон аз Калифорния ба Техас кӯчидем, ва духтари 15-солаам Кейти муддати зиёд аз ӯҳдаи паси саркардани натиҷаҳои он намебаромад. Боре бегоҳӣ Кэйти мулоҳизаеро баён намуд, ки қисман муборизаи дохилии ӯро ифода менамуд, ва ман хашмгин шуда, якчанд суҳанони дағалона гуфтам.

Ӯ ба ҳучраи худ рафт, ман ба ҳучраи хоби худ. Баъди 15 дақиқа Дотти маро бедор карда, гуфт: „Бояд аз Кейти бахшиш пурсӣ, ту бо суҳанонат ӯро саҳт ранҷондӣ“.

Аз боиси хоҳиши саҳти хоб доштанам (ва низ аз сабаби ғурур) ман фақат гуфтам: „Не, ман ин масъаларо пагоҳӣ ҳал мекунам“.

Аммо Дотти исрор менамуд: „Аммо ба ҳар ҳол ту бояд ҳозир ин корро кунӣ“.

Ман хестам, ба ҳучра назди духтарам рафтам ва аз ӯ бахшиш пурсидам. Ман иқрор шудам, ки ноҳақ будам, ки ба вай на ба таври даркорӣ ҷавоб додам, ва гуфтам, ки хеле афсӯс меҳӯрам. Ман боварӣ дорам, ки ин лаҳзаҳои ростқавлии душвори ман барои муносибатҳоямон ва барои фаҳмиши ӯ оиди ростқавли назар ба ҳама гуна амалҳои ман аҳамияти бештар дошанд.

Ҳангоме ки мо хашмгин мешавем, бояд ростқавлона дар назди Худо ва фарзандонамон иқрор шавем ва агар имкон бошад, вазъиятро ислоҳ карда, ба пеш ҳаракат кунем. Фарзандон инро эҳтиром мекунанд. Онҳо инро дар ёд нигоҳ медоранд. Ва ҳатто метавонанд дар оянда ҳудашон ҳамин тавр рафтор кунанд.

ТАРБИЯИ РОСТҚАВЛӢ

Ҳангоме ки ман дар тамоми Амрико сафар карда, дар доираи маъракаи „Дурустро аз нодуруст фарқ кунон“ дар калисоҳо баромад мекардам, садҳо хонандагони мактабҳо ва коллечҳоро даъват менамудам, ки ба ақидаи ман ҳамроҳ шаванд. Дар назди аудитория истода, ман аз хонанда мепурсидам: „Оё ту масеҳӣ ҳастӣ?“

Бисёр вақт ҷавон „Ҳа“ мегуфт. Сипас мепурсидам, ки оё волидонат имон доранд?

Ва боз ҷавоб мусбат буд.

Баъд ман чунин савол меодам: „Фарз мекунем, ту ба вазъияте афтадай, ки танҳо дурӯғ туро аз оқибатҳои нохуш халос карда метавонад. Оё ту дурӯғ мегуфти?“

Ман дар ёд надорам, ки касе гуфта бошад, ки дурӯғ намегӯяд — ва ин дар пеши тамоми калисо буд! Ман дар коллечи асосии библиявӣ дар Канада будам ва боварӣ доштам, ки дар он ҷо натиҷаи баръаксро

пайдо мекунам. Аммо дар назди 3000 шунаванда писарак гуфт: „Ҳа, дурӯғ мегуфтам“ (ӯ ақаллан дар мавриди ноинсофии тахминшавандаи худ ростқавл буд).

Баъди он ки ҷавонон чунин эътироф карданд, ман пурсидани онҳоро давом медодам: „Оё волидон ба шумо ёд додаанд, ки дурӯғ гуфтан бад аст?“

„Ҳа“, — мегуфтанд онҳо.

„Хуб, — давом медодам ман, — онҳо чӣ гуна ба шумо ёд медоданд, ки дурӯғ гуфтан бад аст?“

Доимо чунин ҷавоб садо медод: „Онҳо ба ман мегуфтанд, ки дурӯғ гуфтан бад аст, зеро дар Китоби Муқаддас чунин навишта шудааст — «дурӯғ нагӯй»“.

Ва дар ин ҷо ман саволи муҳимтарини тамоми сӯҳбатро медодам: „Чаро дар Китоби Муқаддас навишта шудааст, ки дурӯғ нагӯй?“ То ҳол ягон бор нашунидаам, ки касе ба ман ҷавоб дода бошад.

Шумо мебинед, чӣ шуда истодааст? Фарзандони мо аҳкомро медонанд, масалан „дурӯғ нагӯй“, аммо онҳо фақат ҳаминро медонанд. Онҳо ҳуди ҳақиқатро намебинанд. Онҳо Он Касеро, ки ин ҳукмро додааст, намебинанд.

Ана барои чӣ ман боварӣ дорам, ки мо бояд ҳама гуна имкониятро истифода барем, то дар кӯдакон фаҳмиши аҳамиятнокии бовиҷдониро талқин намоем, ва ба онҳо фаҳмонем, ки ростқавлӣ барои он хуб аст, ки Худо бовиҷдон аст.

Масалан, шумо метавонед ахборро гӯш карда ва ё садо додани сигнализатсияи зидди дуздидани мошинро шунида, гӯед, ки агар ҳар кас чун Худованд бовиҷдон (ростқавл) мебуд, ҷаҳони мо то чӣ андоза аз ҳозира фарқ мекард (он гоҳ ба мо даркор намебуд, ки дарҳоро қуфл кунем, ашёҳоро бо занҷирҳо бандем ва ба мошинҳо сигнализатсияи зидди дуздидан монем). Чунин мавридҳо метавонанд фаҳмиши фарзандонро кавитар кунанд, ки Худо бовиҷдон ва пур аз ҳақиқат аст, ва хангоме ки мо худ бовиҷдон ҳастем, ба Ӯ эҳтироми ҳурро зоҳир менамоем. Шумо ҳамчунин метавонед барои харидкунӣ баромаданҳои ҳурро истифода баред, то ки фаҳмиши бовиҷдониро (ростқавлӣ) тақвият диҳед. Бигузор фарзандони хурдсол худашон пули харидро ба касса диҳанд ё ба автомати савдо тангаро партоянд, ва шумо дар ин ҳол кӯтоҳакак оиди бехтарин тарзи рафтор будани бовиҷдонӣ (ростқавлӣ) гап мезанед. Бо фарзандони калонсолтар оиди онро муҳокима кунед, ки магазинҳо маҷбуранд зарари дуздихои хурдро бо баланд кардани нарх ҷуброн кунанд, ва чӣ гуна аз ин сабаб идеали бовиҷдонӣ зарар мебинад.

ХАВАСМАНД НАМУДАНИ БОВИЧДОНИ

Ҳангоме ки фарзандонамон хурдсол буданд, ману занам дарк намудем, ки мо бисёр вақт Ҳангоми ақсуламал ба баъзе вазъиятҳо бевичдониро (дурӯғгӯй) дар онҳо тарбия менамудем.

Масалан, агар мо ба ҳучра даромада яке аз фарзандон ва лампаи шикастаро медидем, мепурсидем: „Лампаро ту шикастӣ?“ Ё Ҳангоме ба садои фарёди кӯдак давида рафта медидем, ки яке аз кӯдакон гиря мекунад ва дигаре ўро ором кардани мешавад, мо қариб ҳамеша мепурсидем: „Ту хоҳаратро задӣ?“

Боре мо фаҳмидем, ки Ҳангоми чунин муносибат ҷавоби ростқавлона додани фарзандон душвор аст. Мо гӯё чархакҳои хурдиро, ки дар майнаи кӯдакон давр мезананд, дидем: *Ман ҷавоби ростқавлонро ба ин савол медонам; ин ҷавоби ростқавлона ба ман нохушӣ меоварад; ман кӯшиш мекунам дурӯғ гӯям ва мебинам, ки оё ин ёрӣ меода бошад.*

Ба мо чунин намуд, ки чунин саволхоро дода, мо дар кӯдакон бевичдониро (дурӯғгӯй) ҳавасманд менамоем. Ба онҳо лозим меомад, ки дурӯғ гӯянд. Бинобар ин мо қарор додем ба онҳо барои ҷавобҳои ростқавлона додан имкони бештар диҳем. Мо чунин мепурсидем: (чиддӣ, аммо на бо оҳанги ҳашм): „Ин лампаро ту шикастӣ, ҳамин тавр не?“ ё „Чаро ту хоҳаратро задӣ?“ Тактикаи пештараи мо боиси ноинсофӣ мешуд, усули нав бошад ростқавлиро ҳавасманд менамуд.

Дертар мо дигар роҳҳои ҳавасманд кардани бовичдониро ошкор намудем. Мо дарк кардем, ки танқид ва ҷанҷолҳо усулҳои бехтарин нестанд. Мо бояд кӯшишҳои ба кӯдакон пешниҳод намудани рӯйхати тайёри қоидаҳо ва нишондодҳоро маҳдуд намоем. Гох-гоҳ кӯдакон бояд ҳашмгинии моро аз беитоати яқравонашон бинанд, аммо ин набояд зуд-зуд ба амал ояд ва бо суханони неке ки сифатҳо ва хусусиятҳои мусбати кӯдаконро қайд менамоянд, ҷуброн карда шавад.

МУКОФОТ БАРОИ БОВИЧДОНИ

Солҳои аввали падарии маро хеле хуб ҳисобидан мумкин нест. Ман гумон мекардам, ки ўҳдадорӣ мо, волидон, асосан аз он иборат аст, ки кӯдаконро аз гуноҳ боздорем. Ман ба худ мегуфтам: „Агар ман кӯдакро ҷазо надиҳам ва эрка (нозпарвард) кунам, ин ба Худо писанд намеояд“. Ман бераҳм набудам, аммо солҳои аввал падари „хеле сахтгир“ будам. Ҳангоме ки онҳо хатоҳо содир мекарданд, ман

дарҳол таъна мекардам ва ҳангоми корҳои хуб карданашон таҳсин наменамудам.

Масалан, тасаввур мекунем, ки ман дар кабинети худ нишаста китоб менависам. Кор бо осонӣ пеш меравад ва ман калимаҳои даркорино зуд пайдо карда истодаам. Ин дам Дотти мебарояд ва мегӯяд: „Азизам, Шон ҳозиракак аз мактаб омад, дар табел ҳамаи баҳоҳои аъло мебошанд“.

„Азизакам, ин хеле хуб аст, — шояд ҷавоб меодам ман, — ҳозир ман дар мобайни боб ҳастам. Ман бо ӯ ҳангоми ҳӯроки шом гап мезанам“.

Ҳангоми ҳӯроки шом ман метавонистам табели ӯро ба ёд оварда, дар ин бора гап занам, аммо фаромӯш ҳам карда метавонистам. Аммо агар Дотти даромада чунин мегуфт: „Азизам, Шон ҳозир Кейтиро барои ба ҳучрааш даромадан зад“, ман дарҳол рафта, ба таҳлили ин воқеа сар мекардам. Ногоҳ он бобе ки ман аз болои он меҳнат мекардам, аҳамиятнокии худро гум мекард. Ва ин масъаларо то ҳӯроки шом мавқуф гузоштан ғайриимкон метофт. Ман мебоист *дарҳол* ин масъаларо ҳал мекардам.

Имрӯз, ҳангоме ки ман дар тамоми кишвар назди наврасон баромад мекунам, метавонам баҳо диҳам, ки аз ҳар 20 наврас 15 нафарашон ба ман мегӯянд, ки дар хонаи онҳо маҳз ҳамин тавр аст. Агар онҳо рафтори бад кунанд, диққати волидонро хеле тезтар ҷалб мекунанд. Фақат ҳангоме ки духтарам 10-сола шуд, ман фаҳмидам, ки чӣ кор карда истодаам.

Боре ман китоберо бо номи „Менечери моҳир“ [„One Minute Manager“] хондам. Муаллифон менечерхоро даъват менамуданд, то ба тобеони худ чунон рафтор намоянд, ки „онҳоро ҳангоми ягон кореро дуруст анҷом доданашон дарёбанд“, ва миннатдориву сипосгузориҳои худро баён намоянд. Ин суханон ақидаи маро тамоман дигаргун намуд ва ман барои худ „шиори нави падарӣ“-ро гирифтам: „Кӯшиш кун, ки онҳоро ҳангоми ягон кореро дуруст анҷом доданашон дарёбӣ“. Ҳангоме ман медидам, ки Келли вазифаи хонагиро иҷро мекунад, ман ба вай мегуфтам: „Офарин, ба ман маъқул аст, ки ту ба дарсҳо хуб тайёри мебинӣ“. Ҳангоме ман ба ҳучра даромада медидам, ки Кейти бозичаҳои мегундорад, мегуфтам: „Кейти, ман шодам, ки ту барои бозичаҳои ғамхорӣ мекуни“. Ин усул, ки аз дарёфтани кӯдакон ҳангоми ягон кори хуб карданашон иборат буд, ба муносибати ман бо онҳо таъсири зиёд расонд, ва ман гумон мекунам, ки ин кор рафтори мусбати онҳоро тақвият дод.

Хусусан ман мекӯшидам ин усулро нисбати зоҳир намудани бовичдонӣ амалӣ гардонам. Ман кӯшиш мекунам лаҳзаҳои ростқавлии фарзандонамро аз мадди назар дур нагирам, то ки онҳоро барои ин подош дода тавонам. Намоиши қаҳрамононаи ростқавлиро интизор шудан ҳатмӣ нест, ин метавонад фақат ба касса дуруст супурдани пул ва ё дарҳол баргардондани қарз бошад. Баъди чунин зухурот ман дар изҳори таҳсин ва подошҳо хасисӣ намекунам, масалан, иҷозати як соат дертар ба хоб рафтан ва ё „иловаҳо“ ба кисапулии ҳарҳафтаинаи онҳо. Фақат барои он ки бигӯям: „Ман ростқавлии (бовичдонӣ) туро қадр мекунам“.

▼ ШОДӢ АЗ БОВИЧДОНИРО БО ҲАМ ДИДА

Ман ҳамчунин ягон имкониятро барои он истифода мебарам, то ба фарзандонам вазъиятҳои гуногунро нишон диҳам, ки бовичдонӣ ва мукаммалӣ моро ҳимоя мекунам ва ба манфиати мо мебошанд. Ман мекушам нишон диҳам, ки меъёрҳои илоҳии покӣ чӣ гуна метавонанд ҳақиқатан натиҷаҳои беҳтарин дошта бошанд, ва дар айнаи ҳол ба одамон зарар нарасонанд ва онҳоро ақиб напартоянд.

Ман ба онҳо ёдрас мекунам, ки ҷавононе ки мувофиқи меъёрҳои бовичдонӣ рафтор мекунам, аз бори айбдорӣ халос мешаванд; ҳангоме ки шумо бовичдон ҳастед, ба шумо лозим намеояд, ки доимо ба ақиб нигаред.

Ман кӯшиш мекунам ба фарзандонам он ҳақиқатро расонам, ки масеҳии ҷавоне ки „рост мегӯяд“, подошро дар шакли „дастони пок ва дили пок“⁵ дар назди Худованд мегирад.

Ман кӯшиш мекунам ба онҳо ёрӣ диҳам, ки одати бовичдонӣ метавонад шахсро аз хиҷолат ва норухатие ки дар мавриди ошкоршавии фиреб ба миён меоянд, ҳимоя кунад.

Ман кӯшиш мекунам ба фарзандонам ёрӣ расонам, то дарк кунанд, ки самарҳои аз фиреб ҳосилшуда ҳечу пуч ва кӯтоҳмуддат мебошанд, дар ҳоле ки ҳисси қаноатмандии аз боинсофӣ ҳосилшуда бардавом ба хурсандона аст.

Ва ман кӯшиш мекунам ба фарзандонам ёрӣ диҳам, то бубинанд, ки меъёрҳои илоҳии бовичдонӣ барои ба даст овардани эътибори шахсияти мукаммал мадад мерасонанд. „Номи нек беҳ аз сарвати бузург, — мегӯяд Китоби Муқаддас, — ва меҳрубонӣ беҳ аз нуқра ва тилло“ (Масалҳо 22:1).

Ман кӯшиш мекунам ба фарзандонам ёрӣ диҳам, то фаҳманд, ки меъёрҳои бовичдонӣ муносибатҳои байниҳамдигарии онҳоро ҳимоя

мекунад ва ғанӣ мегардонанд. Худи асоси ҳамин гуна муносибатҳо бар боварӣ сохта мешавад, ва боварӣ наметавонад дар муҳити фиреб зинда монад. Унсури боварӣ ҳангоми бунёд намудани муносибатҳои байниҳамдигарии муваффақиятнок ва бардавом ногузир аст. Боварӣ ҳамчунин савгандҳои ҳамсарӣ, созишномаҳои кориро ҳамчун унсури пайваस्तкунанда ва тақвиятдиҳанда дастгирӣ мекунад. Ман мехоҳам, то фарзандонам пурра дарк намоянд, ки боварӣ сифати муносибатҳои онҳоро беҳтар ва ғанитар мегардонад ва он чиро, ки бо пул харидан ва бо роҳи бевичдонона ноил шудан ғайриимкон аст, таъмин менамояд.

БА ФАРЗАНДОН ЁРӢ ДИҲЕД, ТО ДАР ХУД МЕЪЁРҲОИ БОВИЧДОНИРО ТАРБИЯ НАМОЯНД

Ба фарзандон дар пайдо намудани меъёрҳои илоҳии бовичдонӣ ёрӣ додан бояд вазифаи афзалиятноки падаре гардад, ки Худо Падарро инъикос кардан мехоҳад. Фарзандони мо метавонанд арзишҳои илоҳиро дар ҳаёти мо бинанд ва бо боварӣ сухан гуфтани моро шунаванд, аммо то даме ки ин арзишҳо дар худ тарбия нақунанд, онҳо барои қарорҳои созишкорона таъсирпазир мемонанд.

Фарзандони мо метавонанд ҷавобҳои дурустро донанд, аммо рафтори нодуруст кунанд. Мақсади ман тарбияи *водоркунандаи дохилӣ* аст, ки фарзандони маро ба он таҳрик мекунад, ки Исои Масеҳро эҳтиром намоянд ва ҳаёти масъулиятшиносона, босамар ва ба дигарон бахшидашуда ба сар баранд, ки сарчашмааш муносибатҳо бо Ӯ ва итоати амалӣ ҳамчун натиҷаи ин муносибатҳост.

Тарбия намудани арзишҳо раванд аст. Он аз *маълумот* (хабар) сар мешавад. Ман вақти зиёдеро сарф намудам, то ба фарзандон маълумотро расонам — ба онҳо оиди бовичдонӣ, шодӣ аз он ва ғайра нақл намоям.

Аммо ин ҳанӯз ҳамааш нест.

Амалҳо бо ҳақиқат зинаи навбатии ин раванд мебошад. Ман ба фарзандонам пешниҳод мекунам, ки далелҳоро тафтиш кунанд, то бубинанд, ки оё онҳо ба ҳақиқат мувофиқат мекунад ва чӣ гуна онҳо дар вазъиятҳои гуногун истифода мешаванд. Маҳз дар ҳамин ҷо, падарон, шумо метавонед ғаболона ба раванд ҳамроҳ шавед: бо кӯдак бофикрона, хайрхоҳона ва шавқмандона гап занед. Ба ӯ саволҳо диҳед ва ӯро водор намоед, ки ҳудаш низ саволҳо диҳад. Нуктаҳои назари нав, фактҳо ва ҳақиқатҳои навро ҷустуҷӯ намоед. Шумо инро на *барои* фарзандатон, балки *ҳамроҳи*

ӯ карда, ӯро сӯи пайдошавии ақидаҳо ва ташаккули асоси шахсият мебаред.

Зинаи сеюм, баъди пешкаш намудани маълумот ва ҳамкорӣ бо ҳақиқат, дар ҳаёт татбиқ намудани натиҷаҳои онҳо (маълумот ва ҳамкорӣ) мебошад. Яъне ман мекӯшам ба фарзандонам ёрӣ диҳам, то аз байни он чи ба онҳо ёд додаанд ва он чи худашон аз худ кардаанд, аз санчишҳо ва тачрибаҳо гузаранд. Ман мекӯшам ба онҳо ёрӣ диҳам, то барои пайравӣ ба ростӣ, ки онро омӯхтаанд ва дар амал санчидаанд, воситаҳои амалӣ пайдо намоёнд — ман ба онҳо чунин саволҳо медиҳам: „Ин дар ҳаёти ҳаррӯзаи ту чӣ гуна хоҳад буд?“ ё „Оё ин ба мошинронии ту, иҷрои корат ва ё ба муаллимонам ҷавоб доданат таъсир расонда метавонад?“

Раванди тарбия инҳоро дар бар мегирад: 1) таъмини маълумот; 2) амалҳо бо ҳақиқат ба воситаи санчишҳо, ва 3) амалҳо бо ҳақиқат дар кадом як вазъияти воқеӣ. Раванди тарбияи ҳақиқати Парвардигор тамоми умр давом мекунад. Ташаккули системаи арзишҳои инсон аз синни ҷавонӣ сар мешавад. Фарзандони хурдсолтар ба қадри кофӣ ақли болиғ надоранд, то идеяҳои абстрактро қабул карда тавонанд. Агар падар намунаи меъёрҳои бовиҷдониро ба фарзандон дар синни хурдтар омӯзонад, онҳо ин захирахоро дар худ нигоҳ медоранд, то дар оянда ба онҳо рӯ оваранд. Бо мурури калоншавӣ ва ба синни наврасӣ гузаштани фарзандон раванди ёрӣ ба онҳо барои дар худ тарбия намудани меъёрҳои илоҳии бовиҷдонӣ фаъолонатар мегардад.

Дар мавриди тарбия боз як принципи муҳим ҳаст, ки меҳостам ба шумо гӯям: хатмӣ нест, ки системаи арзишҳои фарзандон ба системаи арзишҳои мо пурра монанд бошад. *Охир, мо худро нусхабардорӣ карданӣ нестем-ку.* Ҳар як кӯдак шахсияти нотақрор ва махсус аст. Фарзандон метавонанд нисбати ин ё он чиз муносибати тамоман дигар дошта бошанд, дар соҳаҳои гуногун бештар лаёқатнок бошанд ва гоҳ-гоҳ бо шумо розӣ нашаванд, аммо бо вучуди ин дар мавриди арзишҳои ҳоси худ пайрави Китоби Муқаддас бошанд. Агар муносибатҳои онҳо бо Худованд асоси мустаҳкам дошта бошанд, ки ба меъёрҳои аниқи Китоби Муқаддас муҳолифат намеkunанд, ба онҳо имкон диҳед, ки на ба монанди шумо фикр кунанд. Хушбахт аст он фарзанде ки волидонаш системаи арзишҳои ӯро (ё ақаллан ҳуқуқи доштани онро) эҳтиром менамоёнд.

Ин ҳафт самти асосӣ — намунаи боинсофӣ, тарбияи ошкорой ва дастрас будан, тарбияи бовиҷдонӣ, хавасманд намудани бовиҷдонӣ, подош барои бовиҷдонӣ, бо ҳам дидани шодӣ ва лаҳзаҳои мусбати бовиҷдонӣ ва ёрӣ ба фарзандон дар реша давондани меъёрҳои илоҳии

бовичдонӣ — бо ёрии Худо, дар ташаккули чунон падаре ки шумо будан мехоҳед, ба бисёр чизҳо ноил шуда метавонанд.

Ин дастовардҳо ба шумо ёрӣ медиҳанд, то чунон фарзандоне тарбия намоед, ки шахсиятҳои мукамал хоҳанд буд ва обрӯи бовичдононашон атрофиёро водор хоҳад намуд, ки онҳоро иззату эҳтиром намоянд. Онҳо ба шумо ёрӣ медиҳанд, то чунон фарзандоне тарбия намоед, ки арзиши дастовардҳои бовичдонона ва беҳудагии дастовардҳои беинсофонаро медонанд. Онҳо ба шумо ёрӣ медиҳанд, то чунон фарзандоне тарбия намоед, ки аз оқибатҳои дурӯғ барканор мебошанд ва аз самарҳои боинсофӣ шод мешаванд. Онҳо ба шумо ёрӣ медиҳанд, то чунон фарзандоне тарбия намоед, ки ба онҳо боварӣ кардан мумкин аст.

Онҳо ба шумо ёрӣ медиҳанд, то фарзандоне тарбия намоед, ки инъикоскунандаи падари худ ва Падари мо мебошанд.

МЕАНДЕШЕМ, МУҲОКИМА МЕКУНЕМ ВА АМАЛ МЕНАМОЕМ

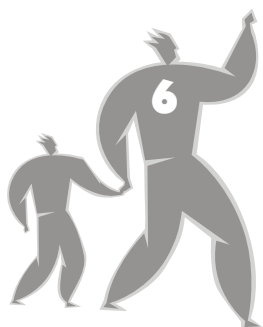

1. Фарзандони шумо ба саволҳое ки дар ин боб Ҷош ба Келли медод, чӣ гуна ҷавоб дода метавонистанд? Дар ин ҳафта вақтеро ба нақша гиред, то ин саволҳоро ба ҳар яки фарзандонатон диҳед, ва ин саволҳоро барои ба фаҳмиши Худо чун сарчашмаи ҳақиқат равона кардани фарзандон истифода баред.
2. Шумо чӣ мекунед, то барои фарзандонатон намунаи мукаммалиро нишон диҳед? Оё соҳаҳое ҳастанд, ки шумо дар онҳо на он қадар бовичдон ҳастед (бовичдонона ҷавоб диҳед!)? Дар ин соҳаҳо чиро бояд дигаргун намоед? Муфасссал ҷавоб диҳед.
- 3.* Ақаллан як ҷумларо аз қисми „Тарбияи бовичдонӣ“ интихоб намуда, онро ҳамин ҳафта амалӣ гардонед, то дар фарзандонатон фаҳмиши онро инкишоф ё тақвият диҳед, ки боинсофи дар асл тарзи бехтарини рафтор аст.
- 4.* Дар ҳамин ҳафта кӯшиш кунед, то ҳар яки фарзандонатонро ҳангоми рафтори бовичдонона карданашон дарёбед, ва ин имкониятро барои изҳори шодӣ барои он ва подош додан барои бовичдонӣ истифода баред.
5. Ин ҷумлаҳоро ба анҷом расонед:
Боре ман аз боиси рафтори бовичдононаам ба нохушӣ гирифта
шудам, ҳангоме ки.....

Боре ман аз боиси рафтори бовичдононаам подоши неқ ба даст
овардам, ҳангоме ки.....

Ба он омода бошед, ки агар имконият шавад, хотираҳоятонро
оиди вазъиятҳое ки дар боло зикр кардед, ростқавлона ва ошкоро
ба фарзандон ҳамчун намунаи оқибатҳои дурӯғ ва подош барои
бовичдонӣ нақл кунед.

ПАДАРЕ КИ САЗОВОРИ БОВАРӢ АСТ

Дар филми Стивен Спилберг „Чангак“, ки варианти ҳозиразамони афсона оиди Питер Пэн мебошад, як сахнае ҳаст, ки ба тори ҳассоси дилҳои кӯдакон даст мерасонад.

Питер Бэннинг, ки нақши уро Робби Вилиямс мебозад, соҳибкори бомуваффақият буда, вазифаҳои бисёр дорад. Як рӯз пеш аз сафари аҳли оилааш ба Англия, бегоҳи Питер ба занги телефони хеле муҳим ҷавоб медиҳад; ӯ вохӯрии ниҳоят муҳими кориро ба пагоҳ таъин мекунад; худи ҳамон пагоҳ дастаи бейсболе ки писараш дар он бозӣ мекунад, бозии финалӣ ва муҳимтарини мавсимо дорад.

Писараш Чек ба ӯ рӯ оварда, ин бозиро ёдрас мекунад.

„Ман албатта меоям, — меғӯяд падар, зеро гумон мекунад, ки вохӯрии қорӣ дер давом намекунад, — қавли ман чун оҳан аст (қатъист)“.

Пагоҳи хангоме ки вохӯрии қорӣ тӯл мекашад, ӯ ба стадион яке аз тобеони худро бо видеокамера мефиристад, то ки ӯ бозии писарашро дида, „ҳамаи он чиро ки вай надида мемонад“, ба навор гирад.

Ин шахс ба майдони варзишӣ вақте меояд, ки Чек ба охири баргардондани тӯб тайёри мебинад. Писарак ба сӯи тамошобинон нигариста, падарашро ёфтани мешавад, аммо ба ҷои ӯ шахси бегонаеро мебинад, ки видеокамера дар даст назди модараш ништааст. Қиёфаи Чек аз дилмондагӣ тира мегардад, вай ба бозингари тӯбдиханда рӯ меоварад ва тӯбро ба аут зада мегардонад.

Питер дертар ба парк меояд. Мошин меистад, ӯ ба баландӣ ба майдончае ки аз он ҷо стадион намоён аст, давида меравад. Майдони бейсбол ҳолӣ аст. Ҳама ба хонаҳояшон рафтаанд.

Бегоҳии ҳамон рӯз аҳли оила ба ҳавопаймо ништа, ба Лондон раҳсипор мешаванд, ва хангоме ки ҳавопаймо ба ҳаво баланд

мешавад, духтараш ба Питер суратеро нишон медиҳад.

„Нигоҳ кун, Чек чӣ сурате кашидааст“, — меғӯяд ӯ. Ӯ варақеро нишон медиҳад, ки дар он ҳавопаймои сӯхта ба океан афтидаистода тасвир шудааст. Дар назди он чор кас тасвир ёфтаанд, ки аз ҳавопаймои сӯхтаистода часта берун шудаанд. Фақат се нафари онҳо парашют доранд.

Питер назди писараш, ки тӯби бейсболро ба бағочдони болои сараш партофта даст мегирифт, менишинад.

„Чеки, чаро ман парашют надорам?“ — мепурсад Питер.

„Худат фикр карда ёб“, — ҷавоб медиҳад писараш.

Баъди якчанд дақиқа Питер меғӯяд: „Чек, дар мавсими навбатӣ ман ба шаш бозии дастаи шумоён меоям“.

„Бисёртар навори видео хариданро фаромӯш накун“, — бо талхӣ ҷавоб медиҳад писараш.

„Ман ваъда медиҳам, — исрор мекунад падараш, — сухани ман чун оҳан (қатъист)“.

„Аҳа, — меғӯяд Чек, — аммо ин оҳан зангзада аст“.

Ин саҳнаҳо изтиробӣ талхро бедор менамоянд, зеро ба бисёр падарон, писарон ва духтарон шиносанд. Бисёр падароне ҳастанд, ки фарзандонашонро дӯст медоранд, аммо ба ваъдаҳояшон вафо намеkunанд. Бисёр падароне ҳастанд, ки фарзандонашонро дилмонда меkunанд. Бисёр падароне ҳастанд, ки ваъдаҳо дода, онҳоро иҷро намеkunанд ва дар фарзандон ҳисси талхӣ ва ноумедиро бедор меkunанд. Ва бисёр фарзандоне ҳастанд, ки умедҳои барбодрафта ва дилшикастагӣҳои аз боиси ваъдахилофӣ пайдошуда ба онҳо шиносанд.

Ман чунин падар будан намехоҳам. Ман ваъдаҳои ба фарзандонам додаамро ба ҷо овардан мехоҳам. Ман мехоҳам, ки онҳо ба ман боварӣ дошта бошанд. Ман мехоҳам, ки онҳо ба сухани ман бовар карда тавонанд. Ман мехоҳам, то онҳо бинанд, ки падарашон ҳамеша ба ваъдааш вафо мекунад, ӯ шахсест, ки гуфтаашро ба ҷо меоварад. Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки Падари ман ҳаст.

► ПАДАРИ САЗОВОРИ БОВАРӢ

Ба Худо комилан боварӣ қардан мумкин аст, ки Ӯ ба ваъдаҳояш вафо мекунад. Ин метавонад чун сухани забонзада садо диҳад, аммо ин асоси бунёдии концепсияи солими Худо — ва концепсияи солими падарӣ мебошад. Падари мо ваъдаҳояшро ба таври беназир иҷро менамояд. Вафодорӣ ва ростқавлӣ аз худи табиати Ӯ бармеоянд:

Эҳсонҳои Худованд поён надорад, ва марҳаматҳои Ӯ беинтиҳост; онҳо ҳар субҳ аз нав зоҳир мешаванд: вафои Ту бузург аст. „Худованд насибҳои ман аст, — меғӯяд қони ман, — бинобар ин ба Ӯ умедвор ҳоҳам буд“ (Навҳаҳои Ирмиё 3:22-24).

Зеро ки ҳамаи ваъдаҳои Худо дар Ӯ „оре“ буд ва дар Ӯ „омин“ буд, — барои қалоли Худо ба воситаи мо (2Кўринтиён 1:20).

Ва яқин дорам, ки Ӯ, ки дар шумо ба кори хайр шурӯъ намудааст, онро то рӯзи Исои Масеҳ ба анҷом хоҳад расонд (Филиппиён 1:6).

Худованд ҳар як ваъдаи Худо ба ҷо меоварад. Муносибатҳои мо бо Падар дар имон ва боварӣ асос ёфтаанд. Подшоҳ Довуд, ки қисми зиёди ҳаёташро дар ҷангҳо ва муҳорибаҳо гузарондааст, ба ҷӣ бовар қарданро медонист: „Баъзеҳо аробаҳоро ва баъзеҳо аспҳоро, вале мо исми Худованд Худои худро зикр менамоем“ — навишта буд ӯ (Забури 19:8). Довуд медонист, ки ба Падари ӯ таваккал қардан мумкин аст. Ӯ бовар дошт, ки Падараш ҳамеша гуфтаашро ба ҷо меоварад.

Мо, чун Довуд, метавонем ба Худо боварӣ кунем, зеро ӯ ҳамеша сазовори боварист. Ҳатто ҳангоме ки мо худамон ваъдаҳои ба Ӯ додамонро вайрон мекунем, Ӯ чун пештара моро дӯст медорад ва ваъдаҳои ба мо додашро ба ҷо меоварад. „[Ҳатто] агар мо бевафо бошем, Ӯ вафодор аст, зеро ки Худо инкор қарда наметавонад“ (2Тимотиюс 2:13). Дигар ҳел қарда гӯем, вафодорӣ ва боварӣ қисми ҷудоинопазири табиати Худост. Ӯ дигар ҳел буда наметавонад, зеро дар ҳолати баръакс ин хилофи моҳияти Ӯ мебуд ва маънои инкор қардани Худо меош.

Ман маҳз ҳамин гуна падар будан мехоҳам. Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки ба ваъдаҳои вафо мекунад. Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки сазовори боварии фарзандон аст. Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки ба боварии фарзандон сазовор будани худро исбот менамояд. Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки ҳамеша гуфтаашро ба ҷо меоварад. Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки фарзандонаш дар натиҷаи таъсири падар сазовори дилпурӣ ва боварӣ мешаванд.

Ман мефаҳмам, ки бисёр чиз мехоҳам. Ман ҳамчунин дарк мекунам, ки ин вазифаро пурра ба ҷо оварда наметавонам. Аммо Падари

ман метавонад, ва ҳар қадар бештар ба Ў таваккал намуда, ҳар рӯз бо роҳи Ў рафтани шавам, ҳамон қадар бештар дар соҳаҳои зерин ба Ў монанд мешавам:

❖ ВАЪДАҲОРО ЧИДӢ ҲИСОБИДАН

Бисёриҳо хато содир намуда, фақат аз он сабаб ваъдаҳилофӣ мекунанд, ки наметавонанд дарк намоянд, ки фарзандон ваъдаҳои моро то чӣ андоза чидӣ қабул менамоянд. Мо пурра намефаҳмем, ки ваъдаҳои мо — ҳам гуфта ва ҳам нагуфтаамон — ба писарон ва духтаронамон то чӣ андоза муҳиманд. Мо он таъсири дарозмуддатеро, ки ваъдаҳои иҷронакардаи мо (ва иҷрокардаи мо низ) ба фарзандонамон доранд, намебинем.

Доктор Чеймс Л. Шеллер дар китоби худ „Дар ҷустуҷӯи падари ғумшуда“ [„Search for Lost Fathering“] оиди шахсе нақл мекунад, ки як рӯзи дарозро ҳамроҳи писараш бо моҳидорӣ гузаронд. Бегоҳии ҳамон рӯз падар — одами бонуфуз ва яке аз шахсони қудратманди ин ҷаҳон — дар дафтари хотираи ҳудаи навишт: „Имрӯз ҳамроҳи писарам ба моҳидорӣ рафтам. Рӯз беҳуда сарф шуд“. Писараш низ дафтари хотирае дошт ва ҳамчунин баъди аз моҳидорӣ баргаштан фикрхояшро сабт намуд. Аммо ақидаи ӯ оиди ин рӯз аз ақидаи падар тамоман фарқ дошт. Ў чунин навишт: „Имрӯз ҳамроҳи падарам ба моҳигирӣ рафтем — имрӯз беҳтарин рӯзи ҳаёти ман аст“.¹

Аз афташ, ин падар оиди андозаи нуфузи худ тасаввуроте надошт, зеро ба воқеот аз нуқтаи назари писараш нигариста наметавонист.

Ман тадриҷан фаҳмидам, ки агар ба воқеаҳо бо ҷашмони фарзандон нигарам, муҳимияти ваъдаҳои ман хеле зиёд мешавад. Ҳангоме ки ман ба ашӯҳо бо ҷашмони фарзандонам менигарам, мебинам, ки ваъдаи иҷронакардаи ман барои онҳо чӣ гуна метобад. Ин чунин намуд дорад: „Падарам бисёр корҳои муҳимтар дорад, ки дар бораи онҳо ғамхорӣ кардан меарзад“, ё „Ба падарам шавқовар нест, ки ман бо чӣ кор машғул ҳастам“, ё „Ман он қадар аҳамиятнок нестам“, ё „Шояд, ман на он қадар хуб ҳастам“.

Аз ин нуқтаи назар ба осонӣ дидан мумкин аст, ки ваъдаҳои мо чӣ қадар муҳиманд ва то чӣ андоза мо бояд ба ваъдаҳои мо чидӣ муносибат намоем.

ИҶРО НАМУДАНИ ВАЪДАҶОИ БА

ФАРЗАНДОН ДОДАШУДА

Гуфтан осон аст, ки мо бояд ваъдаҳои ба фарзандон додаамонро иҷро намоем. Ҳамаи мо мехоҳем маҳз ҳамин тавр рафтор намоем. Аммо дар асл ҳама чиз метавонад ба таври дигар воқеъ шавад.

Ман кайҳо дарк кардам, ки хангоме ба ҳаёти худ менигарам, онро дар асоси мақсадҳои худ баҳо медиҳам — агарчи ин бо муҳокимарониҳое ки дар дастовардҳо асос ёфтаанд, тамоман як нест. Чуноне ки касе гуфтааст, роҳ сӯи як макони гарм ва на он қадар хуш бо мақсадҳои неқ ҳамвор карда шудааст. Аммо фарзандонам маро на аз рӯи мақсадҳоям, балки аз рӯи амалҳо ва то чӣ андоза ба мақсадҳо мувофиқ будани онҳо баҳо медиҳанд. Барои онҳо аҳамияти калоне нахоҳад дошт, ки ман *мақсад* дорам бо фарзандон вақт гузаронам, агар онро амали нагардонам. Барои онҳо аҳамияти калоне нахоҳад дошт, ки ман *мақсад* дорам ба ваъдаҳоям вафо кунам, агар дар асл чунин накунам.

Дар мавриди иҷрои ваъдаҳо бароям дарки он чиз муфид буд, ки ман ду намуд ваъдаҳо медиҳам: гуфта ва нагуфта (дар назар дошташуда), ва ҳар қадар бештар ман ваъдаҳои нагуфтаре ба гуфта табдил диҳам, ҳамоно қадар бештар ба худ ва ба фарзандон ёри мерасонам.

Масалан, ба қатори баъзе ваъдаҳои дар назар дошташудаи ман, ки аз факти падар будани ман бармеоянд, инҳо дохил мешаванд: ваъдаи дӯст доштани фарзандони худ, аз ҳар гуна осеб ҳимоя намудани онҳо, қонеъ гардондани талаботҳои табиии онҳо, ба онҳо додани донишҳо ва насиҳатҳое ки барои одамони калонсоли солим шудани онҳо даркоранд. Дар бисёрии оилаҳо ҳамин гуна ваъдаҳо дар назар дошта шудаанд: онҳоро ба ҷо меоваранд.

Аммо ман сабӣ намудам ин ваъдаҳои дар назар дошташударо гуфташуда² гардонам. Ман ба фарзандонам гуфтам, ки нисбати онҳо маҳз ҳамин гуна рафтор хоҳам намуд ва якчанд ваъдаҳои гуфташударо илова кардам, аз ҷумла: „Ман ваъда медиҳам, ки ҳамеша шуморо аз кори худ авлотар донам“ ва „Ман ваъда медиҳам, ки ҳамеша ба шумидани шумо тайёр хоҳам буд, агар ногоҳ дар шумо мушкилоте пайдо шаванд, ки оиди онҳо бо ман гап заданатон даркор аст“. Аммо хангоми кӯшишҳои ба гуфташуда табдил додани ваъдаҳои нагуфта ман бисёр чизҳоеро оиди он фармидам, ки фарзандон дар асл аз ман ҷиро интизоранд. Масалан, ман фаҳмидам, ки мувофиқи ақидаи фарзандон, ваъдаи ҳимоя кардани онҳо,

шикоят накардан аз онҳо ва дар назари дигар калонсолон сиёҳ накардани онҳоро дар бар мегирад. Ин ақида пурра оқилона аст, ва ман ният дорам ба ин гуна ваъда вафо кунам. Дар айни замон ман аз фурсат истифода бурда, ваъдаҳои худро ба фарзандон фаҳмондам. Масалан, ман фаҳмондам, ки ваъдаи қонё гардондани талаботҳои табиии онҳо дар назар надорад, ки ман ҳама корро мекунам, то онҳо ҳамқадами мӯди тағйирёбанда шуда тавонанд ва ё дар пурра намудани ҷевони либосҳои худ бо дӯстон мусобиқа кунанд.

Падаре ки ваъдаҳои худро ба фарзандон мефаҳмонад ва худро ба иҷрои пайдарпайи онҳо мебахшад, ба фарзандонаш тӯхфаи бебаҳо пешкаш менамояд — ҷунон падареро, ки ба ӯ така кардан ва боварӣ намудан мумкин аст.

❖ БА ҶО ОВАРДАНИ ВАЪДАҶОИ БА ХУДО ДОДАШУДА

Муносибатҳои байниҳамдигарии падар ва Худоро мушоҳида намуда, фарзандон дар баробари ҷизҳои дигар боз ду ҷизро мефаҳманд: оё ба Худо боварӣ кардан мумкин аст ва оё ба падар боварӣ кардан мумкин аст.

Агар фарзандонам бинанд, ки ман на ба Худованди шоистаи боварӣ, балки ба пулҳои худ дар бонк, ба кори хуб, ё ба ягон ҷизи дигар боварӣ дорам, онҳо метавонанд хулоса бароранд, ки ба Худо боварӣ кардан мумкин нест. Ва баръакс, агар онҳо бинанд, ки ман худро ва оилаи худро ба ғамхории Худованд месупорам, ба қувват ва тавоноии Ӯ таваккал мекунам, ва ба ваъдаҳои Ӯ бовар мекунам, пас, имконияти бештар ҳаст, ки онҳо ба дарки сазовори боварӣ будани Худо меоянд.

Фарзандон ҳамчунин аз муносибатҳои ман бо Худованд метавонанд маълумотро оиди он гиранд, ки оё ҳуди ман сазовори боварӣ ҳастам ё не. Агар фарзандон бинанд, ки ман ба ваъдаҳои ба Худо додаам беаҳамияти мекунам, ё қавлҳои ба Ӯ додаамро вайрон мекунам, онҳо шубҳа мекунанд, ки оё ба ман боварӣ кардан мумкин аст ё не. Агар ман доимо ба Худо ваъда дода, онҳоро вайрон кунам, фарзандон муносибатҳои байниҳамдигарии хубро интизор нахоҳанд шуд. Ва дар натиҷа вайроншавии боварӣ байни ман ва фарзандон сар мешавад.

Албатта, ман тамоман инро намехоҳам ва гумон мекунам, ки шумо низ намехоҳед. Ман мехоҳам, ки фарзандонам маро ҳамеша иҷроқунандаи ваъдаҳои ба Худо додашуда бинанд, аз рӯи эҳсони Ӯ:

Ба Худованд чӣ подош диҳам барои ҳамаи некиҳое ки ба ман кардааст? Назрҳоямро ба Худо адо хоҳам кард, пеши тамоми қавми ӯ (Забур 115:3,5).

Ман мехоҳам қавлҳои худро ба Худованд дар пеши тамоми халқ, аз ҷумла дар пеши фарзандонам, адо намоям.

ВАФО КАРДАН БА ВАЪДАҲОЕ КИ БА ДИГАР ОДАМОН

ДОДА ШУДААНД

Дӯстам ба ман оиди воқеае нақл кард, ки бо писараш Ҷордан, хонандаи синфи панҷ, рӯй дода буд. Ин воқеа ба ман ёдрас намуд, ки вафо намудан ба ваъдаҳои ба дигарон додашуда барои фарзандонам хеле муҳиманд. Дар вақти тасвиршаванда ду нафар дӯстони Ҷордан аз ҷудошавии волидонашон андӯхгин буданд.

Боре бегоҳӣ, пас аз он ки писарак ба ҳучраи хоб рафт, волидонаш мунозираи сахтеро оғоз намуданд. Онҳо солҳои дароз кӯшиш мекарданд, ки дар пеши назари фарзандон баҳсу мунозира нақунанд, аммо ин дафъа онҳо намедонистанд, ки писарак ҳанӯз бедор аст ва ҳама чизро хуб мешунавад. Дар байни баҳсу мунозира модар ба ақиб нигариста, дид, ки писараш дар останаи ҳучраи хоби волидон нишаста, гиря мекунад.

Падару модар дарҳол баҳсу мунозираро бас карданд. Падар писарро ба дастонаш бардошт ва пурсид: „Ҷордан, ту ягон хоби дахшатнок дидӣ?“

Ҷордан гирякунон бо душворӣ пурсид: „Падар, шумоён кай аз ҷам ҷудо шудан меҷоҳед?“

„Ту аз ҷӣ ҳулоса баровардӣ, ки мо аз ҷам ҷудо мешавем?“

„Ҷон ва Ҷеймс меғуфтанд, ки волидонашон бисёр вақт баҳсу ҷидолҳо мекунанд, — гуфт писарак, ва дар ҷеҳраи ӯ ифодаи тарс буд, — акнун бошад шумоён бо ҷам баҳсу ҷидол мекунед“.

Дар ин лаҳза падару модар дарҳол ба худ омаданд ва ҳашми онҳо нопадид гардид. Онҳо ин вазъиятро истифода бурда, ба Ҷордан гуфтанд, ки никоҳ ва оилаи онҳо барояшон аҳамияти калон доранд. Онҳо ба вай гуфтанд, ки якдигарро дӯст медоранд ва ҳангоми оиладоршавӣ онҳо ба якдигар ваъдаҳои муайян додаанд ва онҳоро иҷро карда меҷоҳанд.

Падаре ки ваъдаҳои ба занаш, ба дӯстон ё ба шарикони кори худ додаашро иҷро намекунад, ҳангоми дар писар ё духтари худ тарбия намудани боварӣ бо душвориҳо рӯ ба рӯ мешавад. Аммо падаре ки

ваъдаҳои ба дигарон додашро ба ҷо меоварад, рӯҳияи боварио дар байни атрофиён ва дар фарзандони худ нигоҳдорӣ хоҳад намуд.

ЧАВОБГАРИРО БА ДҶШ ГИРИФТАН

Ман бисёр волидонро ҳайрон мекунам, хангоме ба онҳо маслиҳат медиҳам, ки ҷавобгариро дар назди фарзандонашон... ба дӯш гиранд.

Бисёри волидон пешниҳоди маро андаке радикалӣ, ва шояд ҳатто вайронкунанда хоҳанд ҳисобид. Онҳо ба ман чунин хоҳанд нигарист, ки гуё ман забонамро ба онҳо нишон додаам ё дар пеши биниам дастонамро ҷунбондаам. Ба ғайр аз ин, дар назар дошта мешавад, ки фарзандон бояд дар назди волидон ҳисобот диҳанд, на баръакс.

Аммо ман самимона боварӣ дорам, ки дар назди фарзандон ҷавобгариро ба дӯш гирифтани яке аз усулҳои саарабахши иҷро намудани ваъдаҳо ва барпо намудани боварӣ байни падару фарзанд мебошад. Не, албатта, ман намехоҳам фарзандонатонро аз шумо боло гузорам — ман тамоман ин мақсадро надорам. Бо вучуди ин ман ба шумо маслиҳат медиҳам, ки ба қадри кофӣ босабр ва фурутан бошед, ва ба фарзандон имкон диҳед, ки хангоме ваъдаи додаатонро ба ҷо наовардед, шуморо „ба ҷавобгарӣ кашанд“.

Хангоме ки Келли ҳафтсола шуд, ман дар табрикномаи бахшида ба зодрузаш муроҷиате навиштам:

Азизам Келли, ман тӯро хеле дӯст медорам. Падари ту будан бароям хеле шодибарх аст, аммо оё медонӣ, дар ин сол ман аз ту ёрӣ пурсидан мехоҳам. Ман то ҳол ҳеҷ гоҳ падари духтарчаи ҳафтсола набудам. Ва ман мехоҳам, ки бароят дӯсти бехтарин бошам. Ва агар ту ягон вақт ҳис кунӣ, ки ман ягон кореро нодуруст мекунам ё бевичдонона рафтор менамоям, илтимос, ба ман дар ин бора бигӯй.

Барои Шон, Кейт ва Ҳезер низ ман айнан ҳамин корро кардам — барои ҳама бо навбат. Ман мекушидам дар пеши ҳар яке фарзандонам ҷавобгарӣ дошта бошам. Фарзандон дар иҷро намудани ваъдаҳоям ба ман дастгирӣ ва ёрии худро изҳор доштанд, ва онҳо ҷор маслиҳатҳои муҳими ман шуданд.

Албатта, дар назди фарзандон ҷавобгарӣ доштан на ҳамеша хуш буда метавонад. Масалан, боре хангоме ки духтарам Кейти даҳсола

буд, вай ҳангоми аз сафари навбатӣ баргаштанам гуфт: „Падар, ту нисбати ман бевиҷдонона рафтор мекуни!“

Бояд гуфт, ки яке аз ваъдаҳое ки ман ҳамеша ба ҷо овардан мебохтам, ваъдаи бо фарзандон бовиҷдон будан аст. Бинобар ин ман гуфтам: „Ту чиро дар назар дорӣ, азизам?“

„Ҳангоме ки ту аз сафарҳо ба хона бармегардӣ, — гуфт вай, — ту Келли Шон ва Ҳезерро ҳамроҳат ба кафе мебарӣ, аммо маро не“.

„Наход?“ — пурсидам ман. Ин изҳори Кейти барои ман тамоман ғайричашидмодост буд.

„Ҳа!“- гуфт вай бо оҳанги қатъӣ. Баъд ваҷоҳати ӯ андаке нарма шуд, ва ӯ пурсид: „Ту имрӯз маро ҳамроҳат ба кафе мебарӣ?“

Албатта, дар он рӯз ман ва духтари даҳсолаам дар кафе хӯрок хӯрдём. Натиҷаи дар пеши духтари худ ҷавобгарӣ доштанам он буд, ки вай ба ман имкон дод, то ҳаттои худро фаҳмам, ва имконияти ислоҳ кардани онро дод.

Маънои пешниҳоди ҷавобгар будан маҳз дар ҳамин аст. Ба ҷо овардани ваъдаҳои ба фарзандон додаамон кори осон нест; агар ин осон мебуд, шояд бисёрии мо ҳамин тавр ҳам мекарданд, магар не? Ин вазифаест, ки бе шубҳа ёрии Худовандро металабад. Фарзандонамон низ дар ин кор ба мо ёрӣ дода метавонанд. Ва бовар кунед, агар ба онҳо чунин имконият ва масъулият дода шавад, онҳо бо хушнудӣ онро истифода мебаранд.

Ҳамаи гуфтаҳои боло на танҳо ба шумо ёрӣ медиҳанд, то чунон падаре бошед, ки сазовори боварии фарзандон буда, ҳамеша гуфтаашро иҷро мекунад. Ин идеяҳо ба шумо ёрӣ медиҳанд, то фарзандонро чунон тарбия кунед, ки ба онҳо боварӣ кардан мумкин бошад, ва онҳо ба шарофати таъсири шумо вафодор ва боварибахш шаванд. Бо ёрии рӯ овардани шумо ба Рӯҳулқудси Парвардигор ва мунтазам дар ҳаёт татбиқи намудани идеяҳои пешниҳодшуда фарзандон метавонанд ҳудашон ҳамеша ба ваъдаҳояшон вафо кунанд ва дар оянда чунон калонсолоне шаванд, ки ба сухан ва ваъдаҳояшон бовар кардан мумкин аст.

МЕАНДЕШЕМ, МУҲОКИМА МЕКУНЕМ ВА АМАЛ МЕНАМОЕМ

1. Кай бори охир ба шумо лозим омад, ки ваъдаи ба яке аз фарзандон додаатонро ба ҷо наоваред? (Агар шумо ба ёд оварда натавонед, аз фарзандон пурсед!) Шумо чӣ фикр доред, ин ваъдаҳилофӣ ба фарзандатон чӣ таъсире расонд? (Агар надонед, аз ӯ пурсед!)

2. Сатрҳои зеринро (ё вараки алоҳидаро) барои тартиб додани рӯйхати ваъдаҳои дар назар дошташуда (нагуфта), ки ба фарзандон додаед, истифода баред:

.....

.....

.....

3. Кадоме аз ваъдаҳои нагуфтаре, ки дар боло зикр шудаанд, шумо бояд ба гуфташуда табдил диҳед?

4.* Сатрҳои зеринро (ё вараки алоҳидаро) барои тартиб додани рӯйхати ваъдаҳои гуфташуда, ки ба фарзандон додаед, истифода баред:

.....

.....

.....

5.* Дар ин ҳафта ҳисоботро дар пеши фарзандон ба нақша гиред. Шумо инро чӣ тавр мекунад? (Вариантҳо: бо ҳар яки онҳо алоҳида гуфтугӯ кунед; ҳамаашонро ҷамъ кунед ва якҷоя гуфтугӯ кунед; ба ҳар яки онҳо хатча нависед, ки ёрӣ доданро дар иҷро намудани ваъдаҳоятон иҷозат диҳад.)

ПАДАРЕ КИ ТАСАЛЛО МЕДИҲАД ВА ДАСТГИРӢ МЕНАМОЯД

Эймии чордахсола бори аввал рӯй додани инро ба ёд меоварад. Вай панҷсола буд.

Нисфишабӣ вай аз садои раъду барқ, ки дар берун талотум мекард, бедор шуд. Духтарак аз торикӣ ва ғурриши раъд тарсид, ва гирён давида ба хучраи хоби волидон рафт. Вай ба кати волидон наздик шуда, оҳиста модарро чег зад. Аммо пеш аз он ки модар ҷавоб диҳад, падар бедор шуд.

„Ту дар ин ҷо чӣ кор мекуни? — аз он ки ўро бедор кардаанд, оташин шуда, пурсид вай, — ба хучраат баргард“.

„Охир, ман метарсам, дада“, — ҷавоб дод духтарак ва саҳттар гирист.

„Шунидан ҳам намехоҳам. Ту аллакай духтараки калон шудай, ва акнун бояд ба таври мувофиқ рафтор намой“. Эйми ба модар, ки дар ҷойгаҳ нишаста ба фарш чашм дӯхта буд, илтиҷоомез нигарист.

„Ту маро шунидӣ? — дод зад падар, чунон ки Эйми як қад парид. — Ман гуфтам, ки ба ҷойгаҳат баргард. Ва дигар моро безобита накун“.

Эйми аз хучраи хоби волидон ба хучраи ванна рафт. Дар он ҷо вай ҷароғро гиронд, дарро аз ақиб баст ва аз ҳар як ғурриши раъд қад парида, тамоми шаб дар ванна нишаст. Ин ҳолат боз якчанд бор такрор шуд, то Эйми фаҳмид, ки тасаллоӣ падарро интизор шудан бефоида аст. Духтарак то даҳсолагӣ тамоми шабҳои бўрони-ро дар хучраи ванна бо ҷароғи гиронда ва дари баста мегузаронд.

Аз ҳама бадтараш он мебошад, ки ин қиссаи ҳақиқӣ аст. Аз он дам духтарак аз раъду барқ наметарсад, аммо чун пештара аз набудани тасалло ва дастгирии падари худ азоб мекашад.

Натиҷаҳои ин ҳаробиовар буда метавонанд. Мувофиқи гуфтаҳои

доктор Дэвид Фергюсон ва доктор Дон МакМинн аз Маркази омӯзиши оила ва никоҳ шахсе ки талаботаш ба тасалло ва дастгирӣ қонеъ нашудааст, бо эҳтимоли бештар худро маъюс, танҳо, хастадил ва шармгин ҳис мекунад. Чунин шахс ба бетартибӣ, тарс аз нокомӣ, хастагӣ аз ҳаёт ва тамоюли савдой-маҷбурӣ бештар дода мешавад.

Ба ҳисси беҳимоятӣ ва таъсири носолими ҳамсолон муқобилат намудани наврасе ки аз падар тасалло ва дастгирӣ намебинад, душвор аст. Чавоне ки аз падар дастгирӣ ва тасалло намебинад, ҳангоми пайдо намудани дӯстон ба душвориҳои рӯ ба рӯ мешавад. Чавоне ки аз падар дастгирӣ ва тасалло намебинад, бо имконияти бештар ба фишор дода шуда, дар ҷустуҷӯи ин талаботи эҳсосотӣ барвақт ҳаёти ҷинсиро сар мекунад.

Ба баръакс, наврасе ки аз падар дастгирӣ ва тасалло мебинад, бо имконияти бештар худро маҳбуб, даркорӣ ва дилпуркунанда ҳис мекунад ва ғамхор, меҳрубон, атокунанда, ҳассос ва боваринок хоҳад буд.¹

Ба он андозае ки ман рафтори падари Эймиро мефаҳмам, бояд иқрор шавам, ки гоҳо ман низ наметавонистам ба фарзандонам тасалло ва дастгириро таъмин намоям. Аммо ман намехоҳам чунон падар бошам. Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки дар лаҳзаҳои ба фарзандон даркор шудани тасалло ва дастгирӣ ҳамеша дар наздашон аст. Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки тарсҳо ва дарди фарзандонашро фаҳмида метавонад. Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки бо тасалло ва дастгирӣ ба фарзандон ёрӣ медиҳад, то ба таъсири носолими ҳамсолон ва ҳисси беҳимоятӣ муқобилат намоянд, дӯстони хуб пайдо кунанд ва ба эҳтирому вачди рафиқон ноил шаванд. Ман мехоҳам ҳамон гуна падаре бошам, ки Падари ман ҳаст.

► СИМОИ ПАДАР

Табиат ва хислати Падари Осмонӣ ба мо ошкор менамояд, ки падари ҳақиқӣ он касест, ки ба фарзандон дар душвориҳои зиндагӣ дастгирӣ ва тасалло мебахшад. „Чашмони Худованд бар одилон аст, ва гӯшҳои Ӯ сӯи истиғосаи онҳо, — гуфта мешавад дар Китоби Муқаддас. — Вакте ки одилон фарёд мекашанд, Худованд онҳоро шунида, аз ҳамаи тангирошон халосӣ медиҳад. Худованд ба дилшикастагон наздик аст, ва рӯҳафтодагонро начот хоҳад дод“ (Забури 33:16,18, 19).

Ӯ „...Падари марҳаматҳо ва Худои ҳар тасалло *[аст]*, ки моро дар ҳар андӯхи мо тасалло медиҳад, то ки мо андӯхгинонро дар ҳар андӯхашон тасалло дода тавонем бо ҳамон тасалло ки ки ҳудамон

аз Худо мебинем“ (2Кўринтиён 1:3-4).

Падари идеалии мо, Падари марҳаматҳо ва Худои ҳар тасалло мебошад. Ў дар рӯзҳои нохушӣ ва мусибатҳо ба мо на бо ҷашмигинӣ ва безъитиной, балки бо тасалло ва дастгирӣ ҷавоб мегуяд. Ў медонад, ки барои инсон ёрии бебаҳост, агар дар замони душвориҳо ба касе такя кардан, сарчашмаи қувват пайдо намудан, маслиҳат пурсидан мумкин бошад.

Тасаллои Худованд ба „ҳар андӯҳамон“ дахл дорад. Ҳам вақте ки ба хотири номи Ў гирифтори таъкибот мешавем, ва ҳам ҳангоме ки аз оқибати рафтори аблаҳонаи худ азоб мекашем, Ў ба мо дастгирӣ ва тасалло мебахшад. Ў моро ҳатто ҳамоно вақт тасалло медиҳад, ки мо сазовори ин нестем. Ў моро ҳамоно вақт низ тасалло медиҳад, ки мо аз боиси мушкilotе ки ҳамамон ба миён овардаем, азият мекашем. Ў моро ҳангоме тасалло медиҳад, ки мо беқувват ҳастем, ва Ў моро ҳамоно вақт тасалло медиҳад, ки мо меафтаем.

*Ў мисли ҷўпоне рамаи Худо ро хоҳад ҷаронид,
баррагонро ба бозуи Худ ҷамъ карда, дар оғўши Худ
хоҳад гирифт (Ишаё 40:11).*

Падарамон ба мо ҳатто ҳамоно вақт дастгирӣ ва тасалло мебахшад, ки бояд моро тарбия намояд. Таронасаро Довуд навишта буд: „...Асо ва ҷўбдасти Ту маро тасалли медиҳад“ (Забури 22:4). Асои (калтак) ҷўпон чун асбоби дастгирӣ ва такя истифода мешуд ва барои бархезондани барраҷаҳои навзод, ҷамъ кардани гўсфандон, ва равона кардани рама дар ҳолати роҳҳои хатарнок ё душвор ёри меод. Аз тарафи дигар, ҷўбдаст силоҳи ҷимоя ва тарбия аст: онро ҳамоно вақт ба кор мебарданд, ки рондан ва ё тобеъ намудани ҳуҷумкунандагон ва ислоҳ намудани гўсфандони яқрав даркор буд.² Аммо ҳар ду асбоб — ҳам асо ва ҳам ҷўбдаст — барои таронасаро сарчашмаи тасалло буданд, зеро ҳар ду роҳи дастони Шубони дилсўз ва дастгирикунанда идора мекарданд.

Ва ман меҳонам чунон падар бошам. Ман меҳонам бо ёрии ҳузури ғавқуттабӣ ва қувваи Рӯҳулқудси Худо, ки дар ман сокин аст ва ба воситаи ман амал мекунад, табиати Падари ҳудро инъикос намоям. Ман меҳонам ба фарзандонам дар ҳамаи мушкilotашон чун тасалло ва дастгирӣ хизмат намоям. Албатта, духтарро тасалло додан осон аст, ҳангоме ки ӯ аз мактаб бо рӯҳафтадагӣ бармегардад, зеро ҳангоми кори контролӣ на баҳои панҷ, балки чор гирифтааст. Писарро тасалло додан осон аст, ҳангоме ки ӯ дар майдони футбол

маҳорати варзишии худро зоҳир карда натавонист. Фарзандеро, ки аз дучарха афтидааст ва ӯ фотиҳаро бекор кардааст, тасалло додан осон аст.

Аммо пешкаш намудани тасалло ва дастгирӣ тамоман осон нест, хангоме ки мошинро ба таври аблаҳона ронда, ба садама дучор мекунамд, ӯ бо сабаби тайёри надидан аз имтиҳон намегузаранд, ӯ ичрои ягон амалеро то лаҳзаи охири мавқуф мегузоранд, ӯ корхояшон чигил шуда, сари калобаашонро гум мекунамд. Дар чунин мавридҳо фарзандон бо мушкилоте мубориза мебаранд, ки ҳудашон ба миён овардаанд — ва дар чунин ҳолатҳо ба таври сазовор аксуламал нишон додан хеле душвор аст. *Аммо фарзандони мо маҳз дар ҳамин гуна ҳолатҳо ба тасалло ва дастгирӣ мӯҳтоҷанд.*

Ман ханӯз ҳам гоҳо ба фарзандонам саҳтгирӣ мекунам. Бисёр вақт ман ба дод гуфтан, ба ваъзи насихати рӯ меоварам, баъзан онҳоро саҳт сарзаниш мекунам, аммо ман саъй мекунам, ки омӯзам.

Ман меомӯзам, ки хангоми тасалло ва дастгирии фарзандонам симои Падари худро нишон диҳам. Ман кӯшиш менамоям роҳҳои нави мувофиқатро ба симои Ё дарёбам. Ман усулҳои навро аз худ мекунам, то ки симои Падар дар падари ман реша давонад, масалан:

▼ ДАРКИ ИНТИҲОИ ИМКОНИЯТҲОИ ХУД

Боб, падари ҷавон, боре ба ман оиди ба духтари шашсолаи худ дар омӯхтани дучархаронӣ ёрӣ доданаш накл кард. Боб аз як тарафи дучархаи Ҳезер медавид, то ба он устуворӣ бахшад, дар ҳоле ки Ҳезер ҳамоҳангсозии амалҳои гуногуни вобаста ба дучархарониро (идора кардани рул, педал, тормоз додан, нигоҳ доштани мувозинат) ёд гирифтани мешуд. Аммо дар ин раванд Боб тасодуфан дучархаро сар дод, ва духарха чаппа шуд. Ҳезер афтид ва лат хӯрд.

Боб хангоми накли ин воқеа ҳисси тарси худро, ки хангоми „сар додан“-и духтараш ҳис карда буд, баён намуд. Ё ҳақиқатан меҳост, то Ҳезер боварӣ дошта бошад, ки падар дар наздаш аст ва ӯ метавонад на танҳо дар ин маврид, балки дар ҳама ҳолатҳои дигар ба дастгирии падар умед бандад.

Аммо Боб дар ин кор ба камолот ноил шуда натавонист. Ва ҳеҷ кадоми мо наметавонем.

Яке аз калидҳои барои падари тасаллодиҳанда ва дастгирикунанда

шудан дарки он аст, ки имкониятҳои мо беҳудуд нестанд. Мо наметавонем чораҳои андешем, ки қўдакон ҳеҷ гоҳ зонуҳояшонро хуншор накунад, аммо дар ин лаҳза наздашон будан ва онҳоро бардошта бўса кардан метавонем. Ҳангоме ки фарзандон хато содир мекунанд, мо на ҳамеша онҳоро боздошта метавонем, аммо метавонем дар ин лаҳза наздашон бошем, то дар ислоҳи он ёрӣ диҳем. Мо фарзандони худро аз ноумедӣ ва дард пурра ғимоя карда наметавонем, аммо метавонем наздашон бошем, то ҳамроҳашон ғия кунем. Мо наметавонем ҳамаи он нохушиҳоеро ки дар зиндагии онҳо рӯй медиҳанд, ислоҳ намоем, аммо метавонем наздашон бошем, то аз қомеъиҳояшон шод шавем ва ҳангоми афтиданашон дастгирӣ намоем.

Мо барои фарзандонамон ҳама қорро карда наметавонем. Аммо агар бо ёрии Худо ҳама қори аз дастамон меомадаро кунем, ҳамин қифоя хоҳад буд.

▼ ВАҚТИ ХУДРО БАХШИДАН

Яке аз духтароне ки ба саволҳои мо ҷавоб меод, оиди таҷрибаи аввалини алоқии ҷинсии худ иншо навиштааст. Аз ҷумла дар ин иншо ҷунин ғуфта шудааст:

Ман дар мактаб рӯзи хеле нохушро аз сар гузарондам ва ҳамаи он чи ман меҳостам, андаке диққати волидон буд. Аммо онҳо хеле банд буданд, бинобар ин ман бо мушкилоти худ назди дӯстам рафтам. Як ҷиз аз пайи дигар, ва инак ман бо ӯ алоқии ҷинсӣ кардам. Падар, модар, ман хеле меҳостам, ки ҳангоме ки бароям хеле дарқор буд, дар пешам бошед.

Ин зани ҷавон баъди рӯзи душвор дар мактаб ба тасалло эҳтиёҷ дошт ва ин тасаллоро пеш аз ҳама дар волидонаш пайдо кардани буд. Аммо ҳангоме маълум шуд, ки онҳо хеле банд (машғул) ҳастанд, ба ӯ лозим омад, ки ин тасаллоро дар ҷои дигар биҷӯяд.

Қўдакон қалимаи „муҳаббат“-ро тамоман на ба монанди қалонсолон талаффуз мекунанд; онҳо „в-а-қ-т“ талаффуз менамоянд. Падаре ки ҳақиқатан меҳонад Падари марҳаматҳо, Худои ҳар тасаллоро инъикос намояд, бояд ба ин қор вақти муайянеро бахшад.

Ман дар ин соҳа на ҳамеша намунаи қамолот будам, аммо ман роҳи дарозро тай намудаам. Боре, ҳангоме ки дар миёнаи раванди навиштани китоб будам, ҳангоми таътил, ки мо онро дар қурорти

дӯстдоштаамон дар Мексика мегузaronдем, Келли ба назди ман даромада пурсид: „Падар, маро ба салони маникюр намебарӣ?“

Ман тамоман ғарқи кор будам. Ва аввалин фикри ман чунин буд: „*Ҳаминаш барои ман кам буд*“.

Фикри дуҷуми ман ин буд: „*Чош, чизеро, ки ба он даъват менамоям, дар амал татбиқ кун*“.

Ва ниҳоят, фикри сеюм: „*Худовандо, ба ман ақсулаамали дурустро нишон деҳ*“.

Хуллас, ман қорамро як тараф гузошта (бо умеди бори дигар дарёфтани мавҷи илҳоме ки он лаҳза бо он менавиштам), духтарамро ба салони маникюр бурдам, то дар он ҷо нохунҳояшро ба тартиб дароваранд. Хушбахтона (занам метавонист гӯяд, ки *бо ҳайрат*) ман фаҳмидам, ки Келли тамоман намехост маро ҳамчун ронандаи шахси истифода барад, балки ҳамаи он чи ӯ мехост, фақат вақти ман буд. Мо ин мавридро хеле хуб гузарондем ва дар бозгашт сӯҳбати ҷиддӣ кардем. Амалан Келли фақат дар охири сафарамон ба мавзӯи муҳим ва аҳамиятнок дахл намуд. Ба вай вақт даркор буд, то рози дили худро ошкор наояд, ва ман шодам, ки ба вай ин вақтро дода тавонистам. Келли ба ман барои ин сафар ба салони маникюр се ё чор бор изҳори миннатдорӣ намуд. Ба фикрам, ин барои он буд, ки ман на танҳо ба вай ва мушкилиаш тавачҷӯи худро зоҳир намудам, балки худро ба чунин ҳолате гузоштам, ки вай ба ман барои ёри муруҷиат қарда метавонист.

► БАҲО ДОДАНИ ЭҲТИЁҶОТИ ОНҲО

Дӯсти ман Норм Уэйфилд боре оиди вазъияте нақл кард. Ин вазъият ҳангоме ба миён омад, ки яке аз духтаронаш мебоист мактабро хатм менамуд; дар ин вақт волидон интизори он ҳастанд, ки наврасро шод ва пур аз умедҳо бинанд. Аммо Норм пай бурд, ки духтараш ҳастадиш ва хомӯш аст. Аз сӯҳбат бо духтараш маълум гардид, ки сабаби ошuftагии ӯ ин аст: бисёрии ҳамсинфонаш мебоист муқофотҳои махсус ва стипендияҳо мегирифтанд, аммо ӯ бошад интизор набуд, ки умуман чизе мегирад.

Норм ҳар гуна рафтор қарда метавонист. Ӯ метавонист ин ҳиссиёти духтарашро аз байн барад. Ӯ метавонист гӯяд, ки ин аблаҳона аст. Ӯ метавонист кӯшиш кунад, ки ўро ба гап дарорад. Аммо ӯ мефаҳмид, ки ҳеҷ кадоми ин ҷавобҳо ба он чи дар он лаҳза ба духтараш даркор буд, мувофиқат намекард.

Акнун ӯ мегӯяд: „Он вақт ман намедонистам чӣ гӯям“. Аммо ӯ

духтарашро ба оғӯш гирифта, гуфт: „Дар китоби ман ту ба ҳар ҳол аввалин ҳастӣ“. Табассум ва оғӯшгирии ҷавобии духтараш гувоҳи он буданд, ки ӯ дуруст рафтор намудааст (ҳамчун падаре ки чӣ кор карданаширо намедонад). Баҳодиҳии ӯ оиди он ки ба духтараш чӣ даркор аст, дуруст баромад. Ба ӯ тасалло даркор буд; ӯ меҳост бишнавад, ки мукофот ва стипендия нагирад ҳам, касе ӯро дӯст медорад ва қадршиносӣ мекунад.

Падаре ки ба фарзандонаш тасалло ва дастгирӣ пешкаш кардан меҳаҳад, бояд ҳис кунад, ки ба онҳо маҳз чӣ даркор аст. *Суханони* онҳоро бо диққат гӯш кунед, ва ба *амалҳои* онҳо аҳамият диҳед, аммо дар ин чиз таваккуф накарда, саъй кунед муайян намоед, ки дар паси ин суханон ва амалҳо кадом ҳиссиёт ва эҳтиёҷот ниҳонанд. Бачае ки чунин мегӯяд: „Ту ҳеҷ гоҳ ягон кореро ҳамроҳи ман намекуни“, шояд эҳтиёҷ ба диққати падарро изҳор менамояд. Бачае ки пеш аз баромадан ба майдончаи бозӣ нишастгоҳҳои стадионро аз назар мегузаронад, шояд ба дастгирӣ мӯҳтоҷ аст. Бачае ки зуд хашмгин мешавад, шояд хеле мӯҳтоҷи тасалло аст.

Ман намегӯям, ки бояд бо рафтори нодуруст муросо кунем, ман фақат пешниҳод мекунам, ки эҳтиёҷоти фарзандонатонро пай баред ва ҳатто пешаки дарк намоед, ва на танҳо ба суханону амалҳо, балки ба эҳтиёҷоти онҳо низ ақсуламал нишон диҳед.

ОМУҲТАНИ ЗАБОНИ ТАСАЛЛО ВА ДАСТГИРӢ

Дар байни чизҳои бисёре ки ман то ҳол меомӯзам, чунин мафҳум низ ҳаст, ки хангоме фарзандон метарсанд, хафа шудаанд, ноумед ҳастанд, ё дарде доранд, маҳз чӣ ба онҳо *даркор нест*. Азбаски ман нисбати мушкilot (ва одамон) усули дарккуниро ба кор мебарам, ақсуламали аввалини ман ба дарди касе — мулоҳизақорона (аз рӯи ақл) аст: „Медонӣ, хатоӣ ту дар он буд, ки ту....“ ё „Охир, ту медонӣ, ки ин барои чӣ рӯй дод, ҳамин тавр не?“ Аммо тадричан ман фаҳмидам, ки одамоне ки аз дарде азият мекашанд, ба мулоҳизаҳо („Бигузор ин бароят дарси ибрат шавад“), насиҳатҳо („ин ҳақиқатан хислати туро устувор мегардонад“), маслиҳатҳо („Агар ман ба ҷои ту мебудам...“), даъватҳо („Хурсанд шав! Аз ин бадтар шуда метавонист, охир, ту инро медонӣ“) кам эҳтиёҷ доранд.

Тадричан ман фаҳмидам, ки ба фарзандон на водоркунандаҳои аввалини беихтиёронаи ман, балки он заруртар аст, ки дар пешашон бошам, онҳоро ба оғӯш гирам, ҳамроҳашон гирия кунам, ба дастонашон дасти худро гузорам ва нишон диҳам, ки то чӣ андоза бароям

арзишнок ҳастанд. Ман фаҳмидам, ки онҳо на ҳамеша маслиҳатҳои маро арзишнок меҳисобанд ва ба мулоҳизаҳои ман он қадар эҳтиёҷ надоранд. Ба онҳо мавъиза даркор нест, онҳо ба китфе эҳтиёҷ доранд, ки ба он така қарда гиристан мумкин аст. Ба онҳо тасалло ва дастгирӣ даркор аст. Ва инро ба воситаи забони тасалло („Ман афсӯс меҳӯрам, азизам“, „Ман медонам, ки ин дарднок аст“, „Ман назди ту ҳастам“, „Ман туро дӯст медорам“) ва забони дастгирӣ („Ман ба ту бовар мекунам“, „Мо ҳамаи инро якҷоя паси сар мекунем“ ва „Ман ҳамеша назди ту хоҳам буд“) баён кардан аз ҳама бехтар аст.

Баъзан, албатта, амалҳои тарбиявӣ ё мулоҳизаҳои (огоҳӣ) истифода бурдан лозим аст, ҳангоме ки наврас аз рафтори бади худ дар азоб мебошад, аммо агар падар аввал тасалло ва дастгирии худро нишон диҳад, амалҳои тарбиявӣ самарани бештар медиҳанд.

► БА СУХАНОНИ ХУД ДИҚҚАТ ДИҲЕД

Дэн Бенсон дар китоби худ „The Total Man“ мегӯяд, ки дар натиҷаи пурсиши волидон маълум шуд, ки ба даҳ мулоҳизаи манфӣ, ки онҳо ба фарзандон баён кардаанд, фақат як мулоҳизаи мусбат рост меомадааст. Дар айни замон Бенсон мегӯяд, ки „мумайизони (экспертҳо) соҳаи психологияи кӯдакон боварӣ доранд, ки барои барқарор намудани зарари аз боиси як мулоҳизаи манфӣ ба худ-баҳодиҳии кӯдак расондашуда камаш чор мулоҳизаи мусбат даркор аст“.³

Падаре ки ба фарзандонаш тасалло ва дастгириро таъмин намуданист, бояд донанд, ки суҳанон қудрати бузург доранд ва метавонанд ҳам ёрӣ диҳанд, ҳам ранҷонанд. Агар суҳанони падар доимо киноядор, таҳқиромез ё танқидӣ бошанд, ҳар гуна кӯшиши дастгирӣ намудани фарзанд самаранок нахоҳад буд. Агар падар фикрҳои зеринро шифоҳӣ баён кунад ва ё дар назар дошта бошад:

„Безор қардӣ“;

„Маро безобита нақун“;

„Ман ҳамроҳи қалонсолон буданро афзал медонам“;

„Ман барои ту вақт надорам“;

„Ман туро аблаҳ меҳисобам“;

„Ту ба ман на он қадар маъқул ҳастӣ“;

„Ба дилам задӣ“;

„Ман ақидаҳо ва ҳиссиёти туро ба назар намегирам“, ӯ худро аз фарзандон дур мекунад ва онҳоро водор мекунад, ки тасалло ва

дастгириеро, ки ба онҳо хеле даркоранд, дар ягон ҷои дигар пайдо кунанд.

➤ КӯШИШ КУНЕД, КИ БА ОЛАМИ КҶДАК ДОХИЛ ШАВЕД

Агар шумо ҳақиқатан хоҳед, ки фарзандонатон тасалло ва дастгириро хис кунанд, кӯшиш кунед, ки ба олами онҳо дароед. Яъне дар назди худ вазифа гузоред, ки ҳозир онҳо ба ҷи шавқ доранд, ҷи барояшон хурсандибахш аст, онҳо аз ҷи ҳаловат мебаранд ва бо кадом дӯстон вақтро мегузаронанд. Бисёр падарон аз фарзандон муоширатро *дар сатҳи худ* интизоранд; мо интизори он ҳастем, ки фарзандон бо он ҷи *ба мо* шавқовар аст, машғул мешаванд, ва дар айни ҳол хеле кам ва ё ҳеҷ гоҳ кӯшиш намекунем, то шавқу завқи онҳоро бо ҳам бинем ё дар сатҳи онҳо муошират намоем.

Якчанд сол пеш духтарам Келли ба хона ҷамроҳи дугонааш омад, ва онҳо бо исрор пешниҳод карданд, ки мӯйсари маро „ба тартиб дароваранд“.

„Оҳ не, умедворам шумо шӯҳӣ мекунед“, — гуфтам ман.

„Хайр, илтимос, дадаҷон“, — илтиҷо кард Келли.

Ман ҳақиқатан ҳам намехостам, ки ин ду духтарча маро чун манекен барои парикмахерҳо истифода баранд, аммо дар ин имконияти ба ҷаҳони онҳо ворид шуданро дидам.

„Хуб майлаш, — гуфтам ман ниҳоят, — шумо метавонед ҳар тавре ки хоҳед, мӯйсари маро ба тартиб дароред, аммо ба шарте ки қайчӣ намезанед ва ранг намекунад, ва ҷамчунин баъди анҷом ёфтани қоратон ҷамроҳи ман ҳӯрокхӯрӣ меравед“.

„Хеле хуб!“ — нидо карданд онҳо якҷоя, ва дар тӯли як соат ё камтар онҳо бо истифодаи мусс барои мӯйсар, фен ва боз якчанд асбоби бароям номаълум мӯйсари маро ба тартиб медароварданд. Ҳангоме ки онҳо ба охир расонданд, мӯйҳои ман ба ҳар тараф сик шуда буданд. Ман ба табақи паррон монанд будам, ки ба сафари сайёраҳои дур омода шудааст. Ва ҳангоме ки худро дар оина мушоҳида мекардам, оиди қисми дуҷуми шартномаамон ба шубҳа афтадам. Оё ман ҳақиқатан мехоҳам бо онҳо ба ягон ҷои ҷамъиятӣ равам? Ман фақат ба он умед баста метавонистам, ки ҳеҷ кас маро намешиносад.

Ҳангоме ки мо ба питсерия (ошхона) хурди дар наздики буда даромадем (ман айнаки сиёҳ доштам), духтарон аз акиби ман дар масофаи якуним метр меомаданд, зеро намехостанд, то одамон донанд, ки онҳо ҷамроҳи ман омадаанд. Албатта, ҳама ба ман диққат медоданд, як зан ҷашмонашро қалон кушод, аммо ба ҳар ҳол касе ба

полис занг назад. Ва мо вақтро хеле хуб гузарондем.

Акнун ман чунин намеҳисобам, ки ин як навъи маҳсуси дастгирии духтарам буд, аммо он — дар баробари воҳӯриҳо, муҳорибаҳо бо пуфакҳо, шабнишиниҳо бо ҷувории бирён дар ҷакузи ва лаҳзаҳои ба ин монанд — ба ман оиди фаҳмидани фарзандонам бисёр чизҳоро омӯзонд, ва ин баъдтар ба ман ёрӣ меод, ки ба онҳо дастгирӣ ва тасалло бахшам, ҳангоме онҳо ба ин эҳтиёҷ доштанд. Ба ҷаҳони онҳо ҳарчи бештар даромаданӣ шуда, ман фаҳмидани таъби онҳо, дарк намудани ҳиссиёти онҳо ва пешаки пай бурдани мушкilotи онҳоро ёд гирифтам; инро бо ягон роҳи дигар ба даст овардани ман ғайриимкон буд.

Тасалло ва дастгирӣ пешниҳод карда тавоништанро бо телевизоре ки ҳангоми зарурат ба кор андохтан мумкин аст, набояд монанд кард. Ин бештар ба боғ монанд аст, онро чунон нигоҳубин кардан даркор аст, ки ҳангоми фаро расидани вақт — баъзан дар лаҳзаҳои пешгуинашаванда — самарҳои меҳнати худро истифода бурдан мумкин бошад.

Ба фарзандон пешкаш намудани тасалло ва дастгирӣ таъсири дарозмуддат хоҳад дошт — ҳам барои шумо ва ҳам барои фарзандон. Шумо метавонед мушоҳида намоед, ки онҳо ба таъсири носолими ҳамсолон муқобилат мекунанд, зеро боварӣ доранд, ки ҳамеша дар хона тасалло ва дастгирӣ пайдо карда метавонанд. Шумо мебинед, ки онҳо ба худ дӯстони ҳақиқӣ пайдо мекунанд ва дӯстие барпо мекунанд, ки дар он на танҳо гирифтани, балки ато кардан ҳам ҳаст. Шумо мушоҳида хоҳед кард, ки онҳо калонтар ва калонтар мешаванд ва сазовори эҳтиром ва вачди ҳамсолон (ва шумо) мегарданд, ҷавонписарон ва духтарони лаёқатманде мешаванд, ки ба худ боварӣ доранд, ва медонанд, ки новобаста ба он чи дар мактаб, дар ҷои кор ё дар калисо рӯй медиҳад, ҳамеша тасалло ва дастгирии падарро пайдо карда метавонанд.

МЕАНДЕШЕМ, МУҲОКИМА МЕКУНЕМ ВА АМАЛ МЕНАМОЕМ

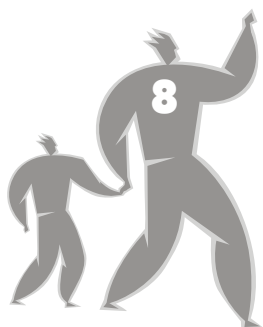
1. Рӯйхати зеринро аз назар гузаронда, фикр кунед, ки оё гуфтан мумкин аст, ки ягонтои ин тавсифот ба фарзандони шумо дахл дорад (дахл дошташро қайд кунед):

☐ маъюс	☐ хичолатманд
☐ аз оянда метарсад	☐ беҳимоя
☐ ба таъсири ҳамсолон таъсирпазир	☐ дӯстони шубҳанок пайдо мекунад
☐ танҳо	☐ бефарку бефароросат
☐ савдой-мачбури	☐ хастадил
☐ ба фишори чинсӣ таъсирпазир	☐ аз ҳаёт хасташуда

2. Агар ягонто аз тавсифоти болоро қайд карда бошед, чӣ фикр доред, оё дар фарзандатон будани чунин ҳиссиёт ё мушкилот бо норасоии тасалло ва дастгирӣ вобаста аст? Агар, ҳа, пас чӣ гуна?
3. Оё метавонед аз гузаштаи наздик мавридҳоеро ба ёд оваред, ки ба фарзандатон тасалло ва дастгирӣ пешниҳод накардед, агарчи ӯ ба ин эҳтиёҷ дошт? Оё ин вазъиятро ислоҳ кардан мумкин аст? Оё аз ин фарзанд бахшиш пурсиданатон даркор аст?
- 4.* Дар сатрҳои дар поён пешбинишуда рӯйхати воситаҳоеро тартиб диҳед, ки бо ёрии онҳо шумо ба фарзандонатон тасалло ва дастгирӣ пешниҳод намуданро сар мекунад. Сипас яке аз воситаҳоро интихоб намуда, онро ба даврача гиред, то дар ҳафтаи оянда амалӣ гардонед.
-

5.* Оиди он фикр кунед, ки кадом воқеаҳо дар ҳаёти фарзандонатон хоҳанд буд. Шумо чӣ фикр доред, кай ба онҳо тасалло ва дастгирии шумо беш аз ҳама даркор мешаванд? Шумо ҳозир чӣ карда метавонед, то ҳама чизи даркориро пешбинӣ кунед ва ба ин лаҳзаҳо тайёр шавед?

ПАДАР ЧУН ҲИМОЯТГАРИ АСОСӢ

Дениз, духтари як дӯсти хуби ман, боре бо муаллимааш дар мактаб баҳсу мунозира кард. Муаллима Денизро дар кадом як коре ки ӯ накарда буд, айбдор намуд, ва бо вучуди набудани далелҳои бевосита, таҳдид намуд, ки духтаракро баъди дарсҳо мемононад ва ё ҳатто муваққатан ба дарсҳо роҳ намедихад. Бо вучуди эътирозҳои зиёд ва изҳороти Дениз оиди бегуноҳ будани худ муаллима қатъӣ қарор дод, ки ҷазоро амалӣ гардонад. Аммо Дениз исрор менамуд.

„Ман ба падарам занг задан мецоҳам“, — исрор менамуд Денизи ба тарс афтада ва бадбахт.

„Мо ҳатто бояд ин корро кунем, ҳамин тавр не?“ — гуфт муаллима, зеро гумон мекард, ки падар аз рафтори тахминшавандаи духтараш хафа мешавад ва ба хашм меояд.

Баъд муаллима Денизро ба идораи мактаб бурда, дар назди телефон истод, ва Дениз ба падараш занг зада, мухтасар вазъиятро баён намуд.

„Ҳозир ӯ меояд“, — гуфт Дениз гӯшаки телефонро гузошта.

Баъди якчанд дақиқа падари Дениз ба мактаб омада назди духтараш ва муаллима нишаст, то ки масъаларо муҳокима кунад. Ӯ ки аллакай аз суханони Дениз бо телефон оиди воқеа шунида буд, аз муаллима хоҳиш намуд, ки моҳияти масъаларо фаҳмонад. Муаллима бо оҳанги хашмгинона ва айбдоркунанда масъаларо баён намуд.

Дар ниҳояти кор падари Дениз бархост. „Ман ба қадри кофӣ шунидам“, — гуфт ӯ. Ӯ духтарашро ба оғӯш гирифта, бо мулоимат ба муаллима гуфт, ки вай на он касеро ки гуноҳкор аст, айбдор мекунад, ва ӯ (падар) ба ҳеҷ гуна баъди дарс монандан, муваққатан аз мактаб хориҷ намудан ва ҷизҳои ба ин монанд роҳ намедихад. Ӯ

аз идора ҳамроҳи Дениз баромад ва аз ӯ хоҳиш намуд, ки то анҷом ёфтани гуфтугӯ бо муаллима интизор шавад.

Баъд ӯ ба идора баргашта ба муаллима фаҳмонд, ки чаро ба айбдор набудани Дениз боварӣ дорад, ва низ гуфт, ки лозим медонад, то муаллима аз Дениз бахшиш пурсад. Баъди ин ӯ баромад. То вестибюл расида, ӯ дид, ки духтараш ба гиристан наздик аст.

„Чӣ шуд?“ — пурсид вай бо ҳайрат, зеро гумон мекард, ки бӯҳрон паси сар шудааст.

Ашқоро бо душворӣ боздошта, Дениз табассум кард ва падарро аз гардан ба оғӯш гирифт. „Ташаккур, дада, ки ту аз барои ман ба ин ҷо омадӣ, — гуфт ӯ, — ту ғимоятгари ман ҳастӣ“.

Дар ин рӯз падар ба духтараш як чизи хеле муҳимро нишон дод. Ин лаҳза воқеаҳо метавонистанд оддӣ тобанд, аммо ӯ аз он сабаб сазовори миннатдории духтараш шуд, ки барояш паноҳгоҳ шуд. Ин воқеа ҳисси дар ғимоя будан ва бехатариро дар фаҳмиши ӯ пайдо намуд (ё тақвият дод) ва ӯ метавонист чунин фикр кунад: „Ман метавонам ба падар тақя кунам, ҳангоми дар хатар будан ман метавонам ба ӯ муроҷиат кунам, ӯ маро ғимоя мекунад ва адвокати ман мешавад“.

Дар фарзанд тарбия намудани чунин муносибат имрӯзо барои падарон аҳамияти калон дорад. Бисёри наврасони ҳозира ба ояндаи ҷамъият бо интизории тира менигаранд. Чунин метобад, ки бисёриҳо умедро ҳатто ба ояндаи худ гум кардаанд. Онҳо аз ҳолати тарс ва безобитагӣ мегузаранд; аз ҳар даҳ хонанда шаш нафар гуфтанд, ки ҳамсолеро медонанд, ки худкушӣ кардани буд¹ ё кард; аз се як нафари онҳо рафикеро медонанд, ки ба мактаб бо худ силоҳ мебиёрад². Бисёр наврасон дӯстон ё шиносҳое доранд, ки ба амалҳои хатарнок ва/ё ғайриқонуни ҷалб шудаанд (алоқаҳои ҷинсӣ то никоҳ ё истеъмоли маводи мухаддир). Дар давоми дигар тадқиқот маълум гардид, ки 68% наврасон ба он бовар надоранд, ки ҷаҳони мо умуман оянда дорад, ва 32% чунин меҳисобанд, ки онҳо бевосита аз таркиши ҳастай (ядрой) зарар мебинанд.

Ин тарсҳо ҳатто дар байни бачагони хурдсол паҳн шудаанд. Якчанд сол пеш Надин Брозан дар рӯзномаи „Ню-Йорк Таймс“ натиҷаҳои тадқиқотро оиди панҷ тарси асосӣ, ки дар байни хонандагони мактаби ибтидоӣ паҳн шудаанд, нашр намуд. Бист сол пеш ба қатори ин тарсҳо тарс аз шӯру ғавғои баланд, ҳучраҳои торик, баландӣ, ҳайвоноти ваҳшӣ ва одамони ношинос дохил мешуданд. Имрӯзо хонандаи миёнаи синфҳои ибтидоӣ бештар аз ҷудошавии волидон метарсад; ҳамчунин ӯ аз ғорат, роҳзанӣ,

тачовуз ё бемории саратон хавф дорад.³

Дар чунин вазъият фарзандон ба ҷои беҳатар ва паноҳгоҳе эҳтиёҷ доранд, ки дар он ҷо аз хатарҳо ва дилмондагиҳои ҷаҳоне ки ба ҳолати ҷунун расидааст, паноҳ бурдан мумкин бошад. Ба онҳо сарпаноҳ ғангоми тӯфон даркор аст. Ба онҳо ҷое даркор аст, ки захмҳои худро шифо додан ва сабукиву осудагӣ пайдо намудан мумкин аст.

Ман барои фарзандон маҳз ҳамин гуна падар будан мехоҳам. Ман мехоҳам ҷунун падаре бошам, ки Падари ман ҳаст.

▼ ПАДАР ҚАЛЪАИ БОВАРИБАХШ

Дар вақтҳои душвортарини ҳаёти худ, ба таъқибот ва таҳдидҳои подшоҳ (падари дӯсти беҳтаринаш) дучор шуда, Довуд ном ҷупони собиқ маҷбур буд пинҳон шуда зиндагӣ кунад. Ё қаҳрамони милли буд, акнун бошад гуреза шуд. Ё аз ҷумлаи дарбориёни подшоҳ буд, акнун бошад шабхоро дар мағораҳо мегузаронд. Ё ба подшоҳи худ содиқона хизмат менамуд, акнун бошад мушовирон ба подшоҳ дар ҳаққи Довуд бӯхтонҳо гуфтанд. Ё подшоҳи навбатии Исроил эълон карда шуда буд, аммо холо ояндаи ӯ тира метобид. Ё раҳмдилона ҳаёти подшоҳро наҷот дод, акнун бошад подшоҳ ӯро аз ҳаёт маҳрум кардани буд.

Душвориҳо Довудро ҷунун зич печонда гирифта буданд, ки ӯ худро ҷун дар ихотаи шерон ҳис мекард. Ё ҷун кӯдак дар байни ҳайвоноти дарранда меларзид. Ё худро дар зери вазни мушкilot ҳамидақомат ҳис мекард. Дар ниҳояти азобҳои худ Довуд ба Падар, ба Худои худ муроҷиат намуд. Ё нидо менамуд:

Ба ман марҳамат намо, эй Худо, ба ман марҳамат намо! Зеро ки ҷонам ба Ту паноҳ мебарад, ва дар сояи болҳои Ту паноҳ мебарам, то даме ки фалокатҳо бигзаранд (Забур 56:2).

Аммо баъди якчанд сол Довуд подшоҳ шуд, ҳамаи душманони худро мағлуб намуд, кишвари аз ҳам ҷудошударо муттаҳид қард ва сазовори иззату эҳтироми халқи худ гардид. Чӣ гуна ӯ ба ин ноил шуда тавонист? Довуд боз дар тарона ҷавоб медиҳад:

*Туру, эй Худованд, эй қуввати ман, дӯст медорам!
Худованд сахраи ман аст, ва қалъаи ман, ва*

*раҳокунандаи ман; Худои ман кӯхпори ман аст;
ба Ё паноҳ мебарам; ӯ сипари ман аст, ва шохи
наҷоти ман, ва паноҳгоҳи ман (Забур 17:2,3).*

Ана кист Худо Падари мо! Ё ҳимоятгари мо, қалъаи мо, паноҳгоҳи мост:

*Ва Худованд паноҳгоҳи мазлумон хоҳад буд, паноҳгоҳ
дар лаҳзаҳои тангӣ (Забур 9:10).*

*Худованди лашкарҳо бо мост, Худои Яъқуб паноҳгоҳи
мост (Забур 45:8).*

*... Худованд кӯхпори ман аст... Ё эҳсони ман аст ва
қалъаи ман, паноҳгоҳи ман аст ва раҳокунандаи ман,
сипари ман аст, ва ба Ё паноҳ мебарам; қавми маро
зердасти ман мегардонад (Забур 143:1,2).*

*Чӣ арҷманд аст эҳсони Ту, эй Худо; бани одам дар
сояи болҳои Ту паноҳ меёбанд (Забур 35:8).*

Падари идеалии мо барои фарзандонаш сарчашмаи қувва ва паноҳгоҳ аст. Маҳз дар Ё мо метавонем беҳатарӣ аз фишор ва душмании ҷаҳони атрофро пайдо намоем. Ё сарпаноҳи мост. Ман маҳз чунин падар будан меҳоҳам. Албатта, ман мефаҳмам, ки наметавонам чун Ё тавоно ва ҳамадон шавам. Аммо ман меҳоҳам, ки фарзандонам дар навбати аввал ба Падари осмонии мо муроҷиат намоянд; ман меҳоҳам боварӣ дошта бошам, ки онҳо медонанд: ҷуноне ки Худованд барои ман қалъа ва паноҳгоҳ аст, барои онҳо низ паноҳгоҳ хоҳад буд.

Аммо ман ҳамчунин саъй хоҳам намуд, то ҷунон падаре шавам, ки Падари ман ҳаст. Ман ба Ё монанд шудан меҳоҳам. Ман меҳоҳам бари фарзандонам паноҳгоҳ бошам. Ман меҳоҳам, то онҳо донанд — дар ҷаҳон макони беҳатаре ҳаст, ки онҳо метавонанд ба он ҷо гурезанд, ва ин макон дар он ҷоест, ки падарашон ҳаст. Ман меҳоҳам, то онҳо донанд, ки ҳамеша метавонанд дар ман паноҳгоҳ ёбанд — аз тӯфонҳои зиндагӣ, аз ҳамсолони мухолиф, аз фишори давраи наврасӣ, аз масхараҳо ва аз тарс. Агар ба онҳо талқин карда шавад, ки падар ҳамеша барояшон паноҳгоҳи беҳатар хоҳад буд, эҳтимоли қавӣ меравад, ки онҳо на танҳо дар хона ва оила, балки дар дохили худ ҳисси дар ҳимоя будан хоҳанд дошт. Онҳо барои тараққи

худбаҳодиҳӣ ва боварӣ ба худ асосҳои бештар хоҳанд дошт, агар донанд, ки дар ақиби онҳо касе истодааст, ки меҳодад онҳоро ҳимоя кунад, паноҳгоҳ диҳад ва дастгирӣ намояд.

Агар ман фақат ба қувва ва хиради худ таъя мекардам, амалӣ гардондани ин вазифа, ба монанди вазифаҳои дигар, ғайриимкон мебуд. Танҳо амал намуда, ман ҳар дафъа ба нокомӣ дучор мешудам. Аммо ман танҳо нестам, чуноне ки шумо низ танҳо нестед. „Ҳамааш аз дастам меояд, бо мадади (Исои) Масеҳ, ки маро қувват мебахшад“ (Филиппиён 4:13). Аз дасти шумо ҳам меояд, агар ба Худо Падар ба воситаи Рӯҳулқудси Ё таваккал намуда, ба Ё имкон диҳед, ки дар якҷанд соҳаҳои асосӣ амал намояд, чунинчи:

ОМОДАГӢ БА БҲҲОН

Боре ман духтарам Келлиро аз мактаб пешвоз мегирифтам. Ҳангоме ки мо аз майдончаи мошинмонӣ гузашта, назди мошин мерафтем, духтарам ногоҳ пурсид: „Дада, ту дар бораи Чим Бэккер чӣ фикр дорӣ?“

Он рӯзҳо номҳои башоратдиҳандагон Чим ва Тэмми Бэккер дар барномаҳои ахборотӣ доимо садо медоданд, ва мочарое ки империяи телевизионии RTL-и онҳоро вайрон кард, дар синфи духтарам мавзӯи муҳокима шуд.

Ман аллакай ақсуламали бисёр шубонон ва дигар масеҳиёро ба мочаро дар RTL медонистам. Онҳо мегуфтанд: „Ин нафратовар аст“, „Онҳоро аз рӯҳоният дур кардан даркор аст“, „Шояд, ё тамоман масеҳӣ нест“ ва ғайра. Ман ҳисси дилмондагӣ ва ҳашми дар ин суҳанон ифодаёфтаре мефаҳмидам, аммо ҳамчунин чизи дигарро низ дарк менамудам. Ман бо дард дарк менамудам, ки ҳар шубоне ки оиди Чим Бэккер чунин мегӯяд, ба ҷавонони калисои худ чунин фикрҳоро талқин карда метавонист: „Агар ту ба нохушӣ гирифтор шавӣ, назди ман набиё“; хусусан ин ба духтарони наврас дахлдор буда метавонист: „Агар ту бе никоҳ ҳомиладор шавӣ, ман бе шубҳа тӯро маҳкум мекунам“. Ва волидоне ки ба рафтори Чим Бэккер ақидаҳои худро ин гуна баён менамуданд, метавонистанд ба фарзандонашон ин фикрҳоро талқин намоянд: „Мо танҳо то он даме ки маводи муҳаддир истифода барӣ, май нӯшӣ, ҳомиладор шавӣ, ба нохушӣ дучор шавӣ, ҳамроҳи ту хоҳем буд“.

Ба саволи Келли чӣ ҷавоб дода метавонистам? Чӣ тавр ба духтари 13-солаам фаҳмонам, ки байни муносибати ман ба гуноҳ ва маҳкум намудани гуноҳкор ҳаде вуҷуд дорад?

Ман лаб газида, гуфтам: „Азизакам, Чим Бэккер нодуруст рафтор

кард. Ин гуноҳ буд“. Ва фаҳмонданро давом додам, ки чаро ин гуноҳ буд, ҳангоме Чим Бэккер дар ҳучраи мотел (меҳмонхона барои мошиндорон) бо Чессика Ҳан вомехӯрд, ва баъд гуфтам: „Аммо бо вучуди ин, Келли, ман мехоҳам, то ту боз як чизро фаҳмӣ. Худо Чим Бэккерро дӯст медорад, чуноне ки Ё туро ва ё маро дӯст медорад“. Ва Исои Масеҳ барои Чим Бэккер низ мурд, чуноне ки барои туву ман. Агар Худованд Чим Бэккерро бахшида натавонад, пас, Ё туву маро низ бахшида наметавонад“.

Мо оҳиста аз майдончаи мошинмонӣ гузашта мерафтем, ва Келли якчанд дақиқа чизе нагуфт, дар каллаи ман бошад бисёр фикрхое пайдо шуданд, ки ба духтарам гуфтан меҳостам. Ниҳоят, ман нафаси чуқур кашида, гуфтам: „Азизакам, биё ба ин ҳодиса воқеъбинона назар андозем. Агар ту ҳомиладор мешудӣ, оё тасаввур мекуни, ки бо падарат чӣ мешуд? Маро мисли он ки маслуб мекарданд. Нисфи аҳли калисо аз ман рӯ мегардонданд. Ва дар тамоми кишвар — роҳбарони масеҳӣ, ноширони маҷаллаҳо, башоратдиҳандагон — онҳо маро зинда ба зинда фуру мебурданд“.

Келли ба ман нигарист, чашмони осмонирангаш аз ҳаяҷон калон кушода буданд: „Ман инро медонам, дада“, — гуфт ӯ.

„Аммо, азизакам, ман мехоҳам, ки ту як чизро донӣ, — гуфтам ман, — агар ту ҳақиқатан ҳомиладор шавӣ, суханони ин одамон барои ман аҳамияте нахоҳанд дошт. Ман ба онҳо пушт мегардонам, аммо нисбати ту ҳеҷ гоҳ ин корро намекунам. Ман туро ба оғӯш мегирам ва мо ҳамаи инро якҷоя паси сар мекунем“.

Дар ин лаҳза духтари 13-солаи ман китобхояшро ба роҳи мумфарш афтонда, гиря кард, маро ба оғӯш гирифт ва гуфт: „Ман медонам, ки ту ҳамин тавр мекуни, дада!“

Ҳозир баъзеҳо метавонанд фикр кунанд, ки ин хеле хатарнок аст ва Келли метавонист чунин фикр кунад: „Падар маро дар ҳар ҳолат дӯст медорад, пас, аҳамият надорад, ки ман бе нигоҳ ҳомиладор мешавам ё не“. Аммо ман аз ин хусус на он қадар хавф доштам, зеро меҳостам ҳамеша барояш паноҳгоҳ бошам, на танҳо дар он ҳолате ки вай ҳомила мешавад, балки дар ҳар гуна бадбахтии дигар. Ман мехоҳам, то ӯ — ва бародару хоҳари ӯ — донанд, ки ман ҳимоятгар, макони беҳатар, сарпаноҳи онҳо ҳангоми тӯфон хоҳам буд.

▼ **ЗОҲИР НАМУДАНИ ДИҚҚАТ ВА МУШОҲИДАКОРӢ**

Дӯсти ман Норм Уэйфилд дар китобе ки мо якҷоя навиштем, оиди аҳамиятнокии зоҳир намудани диққат ва мушоҳидакорӣ мегӯяд:

Писарам Ҷоэл (ки он вақт дар синфи ҳашт меҳонд) аз мактаб бо таъби хира омад. Ман дар кабинети кори худ будам, ва шунидам, ки дарро саҳт мезанад ва дағалона гап мезанад. Ҳангоми ҳӯроки нисфирӯзӣ ӯ бо киноя ва истеҳзо гап мезад. Дертар, беғоҳӣ ман дар кабинети худ будам ва боз шунидам, ки ӯ дари ҳучраи худро саҳт зад.

Ниҳоят ман фаҳмидам: аз афташ, Ҷоэлро ягон чизи муҳим безобита мекунад. Дар тӯли якчанд соати охир ӯ, аз афташ, таъби хира дошт. Ман ба ҳучраи ӯ рафта, пурсидам: „Ҷоэл, ман ҳозир фаҳмидам, ки ту аз мактаб бо таъби хира омадӣ. Шояд, дар мактаб воқеае шуд, ва ту дар ин бора гап заданӣ будӣ?“

Писарам ғиряро сар кард (ва, ростӣ гап, ман худро аблаҳона ҳис намудам, зеро мушкилиро пештар надидам). Писарам ба ман оиди он чи ўро азоб меод, — оиди он чи дар синфашон рӯй додааст, — нақл кард. Муаллим ўро нодуруст фаҳмид ва сарзаниш намуд. Писарам ба ҳона омада, таъби хираашро бо рафтори бад зоҳир намуд, зеро намеронист ин мушкилиро чи гуна паси сар кунад... Ҳуб аст, ки ниҳоят ман инро пай бурдам.

Агар шумо паноҳгоҳ будан хоҳед, бояд хеле бодикқат ва мушоҳидакор бошед. Ин маънои онро дорад, ки таъби фарзандонро ҳис кардан даркор аст. Ин маънои ба мушкilot ва безобитагии онҳо эҳтиром зоҳир намуданро дорад. Ин маънои зарурати шиносӣ бо дӯстони онҳоро дорад. Ин метавонад маънои дидани баъзе барномаҳои телевизиониро дошта бошад, ки онҳо тамошо мекунанд, ва ҳатто (о-о-о) гӯш кардани мусиқие ки онҳо гӯш мекунанд.

Як падари ба ман шинос, ки дар ҳона кор мекунад, одате дорад, ки фарзандонашро ҳангоми аз мактаб баргаштанашон вомерӯад ва дуруд меғӯяд. Баъд онҳо бо навбат ба кабинети ӯ мебароянд ва болои зонуи ӯ нишаста (онҳо аллакай наврасонанд!) оиди чӣ тавр гузаштани рӯз дар мактаб нақл мекунанд. Одатан ин раванд на зиёда аз 15 дақиқа вақти кори ўро мегирад, аммо ин ба ӯ имкон медиҳад, ки бо фарзандонаш муносибати дӯстона дошта бошад, барои онҳо бошад имконияте пайдо мешавад, ки оиди мушкilotи худ нақл кунанд ё ҳамроҳи падар дар анҷоми рӯзи мактабӣ шодӣ кунанд.

Шояд, ин усул ба шумо рост намеояд. Аммо бояд чизеро пайдо намоед, ки барои ба фарзандон бодикқат будан ва ҳамеша ҳис кардани он чи бо онҳо рӯй медиҳад, ёрӣ диҳад.

ГЎШ КАРДА ТАВОНИСТАН

Корчалоне ки бо муваффақият кор мекунад, оиди муносибатҳо бо писари 18-солааш хавотир шуда, барои маслиҳат назди Норм омад. Ин падар нақл кард, ки писараш водоркунандаҳои дуруст надорад, маводи муҳаддир истеъмол мекунад ва муносибатҳои вайронкунанда барпо намудааст. Муошират байни падару писар душвор гардида, қариб қатъ шудааст.

Норм пешниҳод намуд, ки ӯ ҳафтаи оянда писарашро бо худ ба кафе барад — на барои хондани ваъз оиди ахлоқ. „Вазифаи шумо ба писар таваҷҷӯх зоҳир намудан аст. Суханҳои ӯро гӯш кунед“.

Хангоме ки ин корчалон ҳафтаи оянда омад, ин вохӯриро тасвир намуд.

„Ақсуламали писаратон чӣ гуна буд?“ — пурсид Норм.

Падар чунин сар кард: „Хуб, ӯ гуфт, ки дар давоми тамоми хӯрокхӯри интизори он буд, ки кай «раъду барқ» мешавад!“ Писар интизори он буд, ки падараш ӯро таънаву маломат мекунад, зеро ҳар боре ки онҳо бо ҳам гап мезаданд, маҳз ҳамин тавр мешуд. Писар хеле ҳайрон шуд, ки падар фақат меҳост ба суханони ӯ гӯш диҳад!

Падароне ки дар ҳақиқат меҳонад барои фарзандонашон паноҳгоҳ шаванд, бояд дар худ ҳунари гӯш карданро инкишоф диҳанд. Бисёр вақт чунин мешавад, ки фарзандонамон ба хона гирён, бо таъби хира, гирифтори мушкилӣ меоянд, ва ҳамин ки онҳо оиди мушкилии худ гап мезананд, мо, падарон, дарҳол таънаву маломат мекунем, дастур ё маслиҳат медиҳем:

„Магар ман ба ту нагуфта будам...“

„Ту дар бораи чӣ фикр мекардӣ!“

„Бовариям намеояд, ки ту чунин аблаҳона рафтор кардай!“

„Не, ин аллакай аз ҳад гузашт!“

„Хайр, фаҳмидам. Акнун ту бояд чунин кунӣ...“

Аммо агар мо робитаи падариро бунёд намуда, бо дуоҳо симон ӯро дар падарии худ инъикос кардани бошем, бояд вақт сарф намуда, аввал гӯш кунем, тамоми воқеаро фаҳмем, танқид ё маҳкумкуниро боздорем ва ба фарзандонамон имкон диҳем, то мушкилоти худро баён кунанд ва натарсанд, ки мо хулосаҳои фаврӣ мебарорем ё дарҳол маҳкум менамоем.

❖ ҲАҚИҚАТРО БО МУҲАББАТ ГУФТА ТАВОНИСТАН

Ҳангоме мо, падарон, фаромӯш мекунем, ки ба ҳар даҳ мулоҳизаи манфӣ оиди фарзандонамон фақат як мулоҳизаи мусбат рост меояд, фаҳмидан душвор нест, ки чаро фарзандон бисёр вақт паноҳгохро на дар мо меҷӯянд. Бисёрии падарон, ҳар қадар боинсоф ва дилкушод бошанд ҳам, аксаран мекӯшанд мулоҳизаҳои пур аз танқид, фармон ва ё талабҳо баён кунанд.

Ана барои чӣ муҳим аст, то ба суҳанони худ аҳамият диҳем. Ҳавворӣ Павлус моро огоҳ менамояд: „Ҳеҷ як суҳани қабехе аз даҳонатон набарояд, балки фақат суҳани нек, ки дар вақти эҳтиёҷот барои обод кардан бошад, то ки ба шунавандагонаш файз бахшад“ (Эфсӯсиён 4:29).

Он чи мо меғӯем, одатан ба яке аз ин ду категория тааллуқ дорад: 1) хабари вайронкунанда, танқидӣ ва ғайрисудманд ё 2) хабари мусбат, таҳсинкунанда ва насихаткунанда.

Фарз мекунем, ки мову шумо дар як хучра ҳастем. Шумо маро шинохтед ва меҳоҳед худро шиносонед. Шумо назди ман меоед ва даст дароз карда, меғӯед: „Салом, Чош, ман...“ Аммо ман интизори давоми суҳанатон нашуда, ба рӯятон як турсақӣ мезанам. Шумо аз ин рафтори аҷибӣ ман ҳайрон, ҳичил ва саҳт озурда шудаед. Шумо ба ғӯшаи хучра бармегардед ва он ҷо истода фикр мекунед, ки акнун чӣ бояд кунед. Ниҳоят шумо қарор медиҳед, ки бори дигар кӯшиш мекунед, ва дар айнӣ ҳол боэҳтиёттар, маро мушоҳида карда наздик меоед. Ман боз ҳам ба рӯятон турсақӣ мезанам. *Шумо чанд бори дигар ба ман наздик омаданӣ мешавед?* Суҳанони мо ба монанди зарбаи ҷисмонӣ дард расонда метавонанд. Суҳанон захмдор мекунанд. Суҳанон пайи захм мегузоранд. Агар мо ба фарзандон бо танқид, истехзо, маҳкумкунӣ ва нафрат рӯ оварем, ҳангоми ба нохушиҳо дучор шудан онҳо хоҳиши назди мо омадан нахоҳанд дошт. Аммо агар мо ҳар як мушкилиро бо усули мусбат аз назар гузаронда, „ҳақиқатро бо муҳаббат ғӯем“⁴, худро барои фарзандонамон дар нақши паноҳгоҳ пешкаш менамоем.

❖ ҲАМРОҲИ ФАРЗАНДОН ҚАДАМ МЕЗАНЕМ

Дар бозӣҳои олимпии соли 1992 дар Барселона яке аз воқеаҳои хотирнишин дар таърихи варзиш рӯй дод.

Дерек Редмонд аз Британияи Кабир дар роҳи амалӣ гардондани орзуи деринаи худ буд — ба даст овардани медали тилло. Ӯ дар мусобиқаҳои давидан ба масофаи 400 метр ба нимфинал баромад, ва

хамин ки таппончаи старт садо дод, ибтидои давиданаш хеле хуб буд. Дерек масофаи асосии ҳаёти худро тай мекард, ва хатти марра аллакай наздик буд, аммо хамин вақт вай дар пой росташ дарди сахтеро ҳис кард. Ӯ бо рағи даридаи пояш ба роҳ афтид. Мусобиқа барои Дерек анҷом ёфт.

Ҳанӯз пеш аз он ки духтурон наздаш давида оянд, ӯ кӯшиш кард бархезад. Агарчи ҳамаи варзишгарон аллакай аз ӯ гузашта буданд, ӯ оҳиста, часта-часта ва лангида, бо ашкҳои дард ва дилшикастагӣ дар рухсор ба пеш ҳаракат кард ва ният дошт масофаро то охир давад. Ногоҳ марде аз байни посбонон гузашта, сӯи Дерек шитофт. Ӯ Дерекро ба оғӯш гирифт. „Ин корро кардани ту ҳатмӣ нест“, — гуфт Чим Редмонд ба писараш, ки мегирист.

„Не, ман бояд ин корро кунам“, — ҷавоб дод Дерек.

„Хуб, майлаш, — гуфт падар, — пас, мо инро ҳамроҳ мекунем“.

Падари Дерек китфони писарашро ба оғӯш гирифт, ва онҳо бо қатъият посбонони ҷамъшударо аз роҳ дур карда, сӯи хатти марра равона шуданд. Онҳо ҳамроҳ меҷастанд ва мелангиданд, ва гоҳо Дерек рӯяшро ба китфи падараш ҷафс мекард, аммо онҳо то хатти марра тамоми масофаро гузаштанд.

Тӯдаи мардум дар нишастгоҳҳои майдони варзишӣ ин саҳнаи ғайриоддиро мушоҳида мекарданд. Баъд муҳлисон рост истода, ин мақсаднокӣ ва пурсабрии писар ва дастгирии падарро бо шодбошҳо ва нидоҳо таҳсин намуданд.

Чанд бор ман дар нишастгоҳи стадион истода будам, хангоме ки мебоист ба майдон баромада, фарзандонамро дастгирӣ кунам? Бояд иқрор шавам, ки хеле бисёр. Аммо барои фарзандон паноҳгоҳ будан — ҳамроҳи онҳо давидан, бардошта бурдан не, аммо хангоме ки онҳо бо дард ва дилшикастагӣ рӯ ба рӯ мешаванд, дар наздашон будан аст. Ин маъноӣ онро дорад, ки ба онҳо чунин бигӯед: „Мо якҷоя ҳамаи инро паси сар мекунем“. Ин маъноӣ онро дорад, ки тӯдаи тамошобинонро таҳаммул намоед ва нидоҳои танқидкунандагонро сарфи назар кунед. Ин метавонад хатарнок бошад, аз нуқтаи назари касбӣ оқилона набошад, аммо чунин қардан меарзад, то суханони фарзандатонро шунавед, ки мегӯяд: „Ташаккур, падар, ту ҳимоятгари ман ҳастӣ“.

➤ МУҚАРРАР НАМУДАНИ МАҲДУДИЯТҲОИ ОҚИЛОНА

Барои ба фарзандони худ паноҳгоҳ шудан волидони мусоҳилакор будан лозим нест, ки ҳеҷ гоҳ сухани муҳолиф намегӯянд ва ҷазоро

истифода намебаранд. Тамоман баръакс.

Боре ман дар маҳалли кӯҳсор дар наздикии хонаамон дар Чулиэн, штати Калифорния, сайругашт мекардам, ва бо шахсе вохӯрдм, ки дар фурғони болопӯшида дар тамоми Амрико саёҳат мекард. Ё бозистод, то ба хачирҳояш имкон диҳад, ки дар алафзори наздик чаранд, ва мо бо ҳам сӯҳбат кардем. Маълум шуд, ки ӯ дар парвариши ҳайвонот таҷрибаи калон дорад ва ман ба ӯ чунин савол додам: „кадом муҳит дар ин ҷо барои парвариши чунин ҳайвонот, ба монанди хачирҳои шумо, бештар мувофиқат мекунад? Чарогоҳҳои кушода, чарогоҳи калони таворадор ё коррал?“ (англ. corral — қитъаи хурди замин барои нигоҳдории ҳайвоноти калони хонагӣ, ки тавораи симхордор ва сохтмонҳои ҷубин дорад — Тавзеҳи таҷумон.)

Ӯ бе дудилагӣ ҷавоб дод: „Албатта чарогоҳи таворадор“.

„Чаро?“

„Барои он ки хангоме ҳайвонот дар чарогоҳҳои кушода ҳастанд, онҳо гум шуда метавонанд. Бисёр вақт ба онҳо ҳайвоноти дарранда ҳучум мекунанд. Заминҳои кушода хеле хатарноканд. Аммо агар шумо онҳоро дар коррал нигоҳ доред, лозим меояд, ки доимо онҳоро бо ҳама чизи даркорӣ таъмин намоед. Онҳо наметавонанд дар атроф қадам зада, барои худ хӯрок ёбанд. Аммо вақте ки шумо онҳоро ба чарогоҳи таворадор сар медиҳед, ҳама чизи даркорӣ дар пеши онҳост, ва ба ҳар ҳол онҳо метавонанд озодона ҳаракат кунанд“.

Ин сӯҳбат ба он чи дар Навиштаҳо гуфта шудааст, шабоҳати ҳайратовар дорад. Падари дӯстдор ба мо ҳама чизи даркориро дод, „дар чарогоҳҳои сералаф маро меҳобонад, сӯи обҳои роҳатафзо маро мебарад“ (Забури 22:2). Аммо Ё ҳамчунин маҳдудият низ гузоштааст — шариати комили озодӣ ва ростии Ё, ки моро дар Масеҳ озод мекунад (ниг. Яъқуб 1:25; Юҳанно 8:32). Чарогоҳҳои таворадор на фақат барои ҳайвоноти хонагӣ, балки барои фарзандон низ хубанд. Фарзандон дар маҳдудиятҳои солим инкишоф меёбанд, хангоме ки волидон на беандоза саҳтгир ва на беҳад фориғбол ҳастанд.

Фарзанд дар ҷустуҷӯи паноҳгоҳ сӯи падар медавад, агар ин падар ғамхорона маҳдудиятҳои солим барпо намуда бошад, ки роҳнамои фарзанд мебошанд, бе он ки ўро хашмгин кунанд (ниг. Эфсӯсийи 6:2). Падарон вазифадоранд ба фарзандонашон худудҳое муқаррар намоянд, ки дар муҳаббати падарона, қабулкунӣ ва ғамхорӣ асос ёфтаанд.

БАРПО НАМУДАНИ СИСТЕМАИ ДАСТГИРӢ

Маданияти амрикой майл ба он дорад, ки мардонро чун худпарастони мустақил ва худкифоякунанда тасвир намояд, ки душвориҳои худро мустақилона бартараф мекунад. Бисёр мардон бо душворӣ иқроӣ мешаванд, ки ягон ҳел эҳтиёҷ ё мушкилӣ доранд. Барои бисёриҳо аз дигарон ёрӣ хоستان ҳеле душвор аст.

Аммо барои ба фарзанди худ паноҳгоҳ шудан дар системаи дастгирӣ иштирок намудан талаб карда мешавад. Он бояд ба тамоми ҷамъияти масеҳӣ дахл кунад. Аҳамияти калон дорад, вақте ки имконияти бо ҳамфикрони худ кор кардан дошта бошед — дар калисоятон, дар гурӯҳи ҷавонон, бо шубонон, муаллимон, тренерҳо, дӯстони оила, то баҳри ба фарзандон барпо намудани макони беҳатар сарчашмаҳо, ақидаҳо ва қувваро бо ҳам бинед.

Хушбахтона, хангоме ки фарзандонамон ханӯз хурд буданд, ман ва занам Дотти тавонистем бо дӯстонамон Дик ва Шарлотта Дэй чунин муносибатҳо барпо намоем. Мо дар наздикии ҳамдигар зиндагӣ мекардем. Мо бо ҳам, алоҳида ва бо тамоми аҳли ду оила вақти бисёро мегузарондем. Мо бо якҷанд мошин ба мактаб ва калисо мерафтем. Оилаи Дэйҳо гоҳо ягон кӯдакero аз оилаи Макдауэллҳо бо худ гирифта метавонистанд ва мо низ бо фарзандони онҳо чунин мекардем.

Амалӣ гардондани чунин системаи ёрии ҳамдигарӣ самарҳои неқ овард. Яке аз писарони Дик боре ба падараш иқроӣ шуд: „Агар ту падари ман намебудӣ, ман мехостам, ки Ҷош падарам бошад“. Ва боре, хангоме ман аз Хезер пурсидам, ки ба фикраш, кӣ падари беҳтарин аст (ба ғайр аз ман, албатта!), ӯ ҷавоб дод: „Дик“. Ман аз дарки он хушнудам, ки дар ҳаёти фарзандони ман боз як „симои падар“ ҳаст, ва дар лаҳзаҳои душвор онҳо метавонанд ба ин шахс муроҷиат кунанд.

Чунин системаи дастгирӣ ҳамдигарӣ ба фарзандони ман ҳисси дар ҳимоя буданро медиҳад. Албатта, ман мехоҳам, ки онҳо дар ман паноҳгоҳ ёбанд, аммо дарки он ки дигар калонсолоне ҳам ҳастанд, ки дар ҳолати бӯхронӣ фарзандонам ба онҳо муроҷиат карда метавонанд, ба онҳо ва ба ман низ ҳеле ёрӣ медиҳад. Агар шумо чунин системаи дастгирӣ ҳамдигарӣ надошта бошед, барпо намудани онро сар кунед. Дигар масеҳиёро даъват намоед, то ки ҳамроҳи онҳо кор ва дуо кунед. Аз фарзандонатон пурсед, ки онҳо мушкилоти худро бо кӣ муҳокима карда метавонанд. Ва наҳаросида, аз дӯстони худ пурсед, ки чӣ тавр барои фарзандони худ ва фарзандони онҳо бештар дастрас шуда метавонед.

Фарзандони мо дар ҷаҳони пуршиддат, серталаб ва гоҳо рӯҳафтодакунанда зиндагӣ мекунанд. Баъзеи онҳо ба фишори беандоза дучор мешаванд — дар мактаб, дар хона, ва ҳатто дар калисо. Онҳо метавонанд хичолат кашанд, рӯҳафтода шаванд ва худро беҳимоя ҳис кунанд. Аммо ҳангоме ки онҳо паноҳгоҳ — макони беҳатар доранд, онҳо метавонанд худро дар ҳимоя ҳис кунанд ва боварӣ дошта бошанд, ки ба ҳама гуна воқеаҳо нигоҳ накарда, падар назди онҳо хоҳад буд ва ба онҳо бовар карда, ҳимоя ва дастгирӣ хоҳад намуд.

Агар мо ба фарзандон инро дода тавонем — донишони онро, ки онҳо ҳамеша метавонанд дар падари худ паноҳгоҳ ёбанд, — аз эҳтимол дур аст, ки онҳо дар маводи муҳаддир ва май тасалло ҷӯянд. Имконияти камтар хоҳад буд, ки онҳо паноҳ ва таҳсини ҳамсолон ё дӯстони шубҳанокро хоҳанд ҷуст. Аниқтараш, дар лаҳзаи бӯҳронӣ онҳо ба падари худ рӯ меоваранд, ва имконияти бештар ҳаст, ки ба ӯ боварӣ мекунанд. Ва низ тӯфонҳои дар атрофашон мавҷзанандаро осонтар паси сар мекунанд.

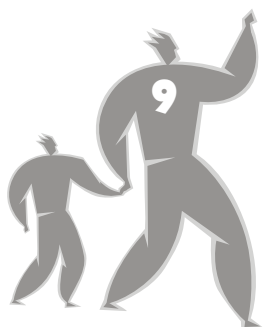
Бигузор ҳар як кӯдак дар Падари мо ва дар падари худ паноҳгоҳ ёбад.

МЕАНДЕШЕМ, МУҲОКИМА МЕКУНЕМ ВА АМАЛ МЕНАМОЕМ

1. Оё Худо барои шумо паноҳгоҳ ҳаст? Кадом ҷиҳатҳои тавсифоти Падари Осмонии мо шуморо водор мекунанд, ки дар лаҳзаҳои душворӣ ба Ӯ муроҷиат намоед? Шумо ин хислатҳо ва тавсифотро дар ҳаёти худ чӣ гуна инъикос карда метавонед?
- 2.* Дар ҳафтаи оянда бо ҳар яки фарзандон (алоҳида) берун аз хона ба ҳӯрокхӯри рафтаниро ба нақша гиред. Чунон амал намоед, ки Норм ба падаре ки дар муошират бо писараш мушкилот дошт, маслиҳат дод; ба худ мақсад гузоред, ки вақтро бо *шунидан* гузаронед. Чунин саволҳо диҳед: „Ҳозир ту кадом мушкилот ё безобитагӣҳои ҷиддӣ дорӣ?“, „Ту мушкилоти худро бештар бо кӣ муҳокима менамояӣ?“, „Оё ту меҳостӣ бо мушкилоти худ назди ман биёӣ?“, „Оё ту мушкилоте дорӣ, ки оиди онҳо бо ман гап заданат душвор аст?“
- 3.* Барои ҳар яки фарзандонатон як лоиҳа ё мушкилиеро муайян намоед, ки онҳо дар он соҳа ба ёрӣ мӯҳтоҷанд. Шумо чӣ карда метавонед, то ба фарзандатон „китф ба китф“ қадамгузор бошед ва ўро дастгирӣ намоед?
- 4.* Фарзандонатон (ба ғайр аз падару модар) кадом системаи дастгирии байниҳамдигарӣ доранд? Оё дар ҳаёти онҳо дигар калонсолоне ҳастанд, ки фарзандонатон тавонанд мушкилоти худро оромона ва бо боварӣ ҳамоҳангӣ онҳо муҳокима кунанд? Агар надонед, аз фарзандонатон пурсед. Агар ҷавоб манфӣ бошад, оиди он фикр кунед, ки системаи дастгирии онҳоро чӣ гуна тақвият додан мумкин аст?
- 5.* Дар сатрҳои дар зер пешбинишуда (ё дар вараки алоҳида) рӯйхати самтҳои тартиб диҳед, ки дар онҳо бояд кор кунед, то ки барои фарзандонатон паноҳгоҳ ва ҳимоя бошед (ба қадри имкон муфассал ҷавоб диҳед).

ПАДАР — ДҶУСТ

Майки сисола дар маросими дафни падараш дар паси минбар истода, мегирист. Бисёриҳо аллакай ба марҳум суҳанони хайрбод гуфтанд. Марҳум 35 соли умрашро ба хизмати рӯҳонӣ бахшида, дар даҳаи шашуми зиндагӣ аз бемории саратон (рак) вафот карда буд. Дар нутқҳои хайрбод оиди муҳаббати ӯ ба Худо, лаёқатҳои қорӣ ӯ ва садоқат ба оила гуфта мешуд. Ҳар як ғӯянда самимӣ буд ва оиди марҳум ва зиндагии сазовори ӯ хотираҳои неки худро баён менамуд. Ва фақат Майк метавонист дар нутқи худ падарро беҳтар аз ҳама ба ёд оварад.

Ӯ оиди рӯзҳое нақл кард, ки хурдак буд ва болои зонуи падараш нишаста, афсонаеро паси дигаре ғӯш мекард. Оиди он нақл кард, ки чӣ тавр дучархарониро ёд мегирифт. Оиди ба моҳигирӣ рафтан. Оиди мусобиқаҳои баскетболи як ба як. Оиди воҳӯриҳо дар майдони теннис. Оиди серфинг дар пляж. Оиди хурӯшҳои эҳсосоти падар, ҳангоме ки ӯ мактабро хатм намуд, ва баъд ҳангоме ки ӯ оиладор шуд, ва боз як бори дигар, ҳангоме ки ӯ коллеҷро хатм намуд. Ва боз сӯҳбатҳои тӯлониро, ҳангоме ки писар назди бистари падари мурдаидастода навбатдор буд.

„Ӯ дӯсти беҳтарини ман буд, — гуфт Майк, ва овози ӯ зерӣ фишори эҳсосот қанда мешуд. — Ман падари худро пазмон мешавам. Аммо ман гумон мекунам, ки бештар дӯсти беҳтарини худро пазмон мешавам“.

Ин суҳани охирин тазодест бо нақли ҳамсари ноиб-президенти қорхонаи бузурги сохтмонӣ. Боре ин зан баромади маро дар қалисои маҳаллӣ шунид ва баъд дар ресторан назди ман омад. Ҳангоме ки мо воҳӯрдӣ намудем, вай баноҳост гиря кард.

„Ман мехостам бо шумо сӯҳбат кунам, — гуфт вай дудила шуда,

—шавҳари ман ба наздикӣ вафот кард. Ў дар як сол 1 миллион доллар ба даст меовард. Ў дар тамоми ҷаҳон сафар карда, бо сохтмон ва лоиҳасозӣ машғул мешуд, аммо ҳеҷ гоҳ ба фарзандонаш диққат намедод, ҳатто ҳангоме ки дар хона буд, Ҳамаи фарзандонаш аз ӯ рӯ гардонданд, ва ҳангоме ки калон шуданд, бо падари худ ҳеҷ умумияте доштан нахостанд. Дар бистари марг ӯ ба ман иқрор шуд, ки ҳамчун шахси бадбахттарин мемирад. Ў чунин гуфт: «Ман обрӯю эътибор пайдо кардам, аммо оилаи худро аз даст додам...».

Боварӣ дорам, шумо медонед, ки ман ба кадоме аз ин падарон монанд будан меҷӯям. Ман меҷӯям чунон падаре бошам, ки падари Майк ҳамон гуна буд. Ман меҷӯям падаре бошам, ки аз ҷамъияти фарзандон ҳаловат мебарад. Ман меҷӯям чунон падаре бошам, ки духтараш ба коргоҳи падар „фақат барои гап задан“ занг мезанад. Ман меҷӯям чунон падаре бошам, ки писар аз ӯ хоҳиш мекунад, то дар тӯяш дӯсти домод бошад. Ман меҷӯям чунон падаре бошам, ки барои фарзандон дӯст мебошад.

Чунин вазифа барои бисёри мардон хеле душвор аст. Албатта, дар замони мо ин назар ба як ё ду насли пешина осонтар аст. Черри Адлер, ки барои маҷаллаи „Нюсуик“ менависад, нақл мекунад:

Роберт Блюменфелд, соҳибкор аз Сан-Франсиско, ки 49-сола аст, то ҳол аниқ дар ёд дорад, ки падар бо ӯ чанд бор тўббози кардааст (як бор) ва ҳангоме ки писар мактабро бо баҳои аъло хатм намуд, падар гуфт, ки як ҷавони 18-сола андаке пештар созишномаро бо дастаи бейсбол ба маблағи 100000 доллар имзо кард. Дэн Кенигсхофер, муҳандиси 46-сола аз Пепел Хилл, штати Каролинаи Шимоли, дар ёд надорад, ки „падар ягон бор гуфта бошад, ки маро дӯст медорад“ (агарчи боварӣ дорад, ки падар ҳақиқатан ӯро дӯст медошт, аммо хомӯшона, чуноне ки дар солҳои 50-ум маъмул буд). Дэйвид Уэйнстейн, иқтисодчӣ аз Гарвард, аниқ медонад, ки ҳангоме (32 сол пеш) ӯ таваллуд шуд, падараш дар кучо буд. Падар дар коргоҳи худ буд. Он вақтҳо ҳатто дар рӯзи дуҷуми таваллудшавии писар дидани ӯ хеле зуд ҳисобида мешуд...¹

Албатта, мо метавонем на он тавре бошем, ки падарони мо буданд, аммо бисёриҳо мо чун пештара аз тасаввуроти нодуруст онди падарӣ азоб мекашанд. Баъзеҳо гумон мекунанд, ки марди идеалӣ бояд „маҳо“ бошад (англ. „macho“ аз „majo“ исп.) — марди ҳақиқӣ, ки ба ҳиссиёт дода намешавад ва бо саҳтгирӣ фарқ мекунад), ки худпарастӣ

боқувват буда, ба касе эҳтиёҷ надорад. Баъзеҳо бовариеро ба мерос гирифтаанд, ки „мардҳо кор мекунанд, занҳо бо фарзандон машгул мешаванд“. Баъзеҳо гумон мекунанд, ки агар барои фарзандони худ дӯст шаванд, ин чун нишонаи сустӣ ҳисобида мешавад. Баъзеҳо чунин мешуморанд, ки вазифаи асосии падар — дар пеши назари зану фарзандон нуфуз ва эътибори худро зоҳир намудан аст. Баъзеҳо аз боиси муносибатҳои боваринок ва наздик андаке асабонӣ мешаванд ва ҳатто аз онҳо метарсанд. Баъзеҳо тамоман софдилона намедонанд, ки *чӣ гуна* барои фарзандон дӯст шаванд, зеро ҳеҷ гоҳ чунин муносибатҳоро бо падарони худ надоштанд.

Новобаста ба он ки муносибатҳои мо бо падаронамон то чӣ андоза бад ва ё дур буданд, ба ҳар ҳол мо дар пеши назар моделеро дорем, ки падар чӣ гуна метавонад барои фарзандон дӯст шавад. Ин намуна, албатта, дар Падари Осмонии мо ошкор мешавад.

► ЧИ ДҶУСТИ ХУБЕ ДОРЕМ

Чуноне ки табиат ва хислати Худо асоси ҳама чизи дуруст ва хуби бароямон маълумро ташкил медиҳанд, Худи Ӯ низ ҳамон гуна меъёри падариро ифода мекунад. Ва дар ин меъёр Ӯ чун Падаре амал мекунад, ки дӯсти фарзандони худ мебошад.

Дастрас будан ва хоҳиши дӯсти фарзандон будани Ӯ дар тӯли асрҳо дар ҳамкориҳои Ӯ бо мардону занон ифода меёбанд. Иброҳим (ки Парвардигор имони ўро мукофотонида, ўро „падари халқҳои бисёр“ гардонд)² дар Китоби Муқаддас чун дӯсти Худо зикр мешавад.

Ту, охир, эй Худои мо, сокинони ин заминро аз пеши қавми Худ Исроил бадар рондай, ва онро ба насли дӯсти Худ Иброҳим ба сурати абадӣ додай (2Вақоеънома 20:7).

Валекин ту, эй бандаи Ман Исроил, ва эй Яъқуб, ки туро баргузидаам, ва эй насли дӯсти ман Иброҳим (Ишаъё 41:8).

Ва он навиштаҳо иҷро шуд, ки мегӯяд: „Иброҳим ба Худо имон овард, ва ин барои Ӯ адолат ҳисоб карда шуд, ва ӯ дӯсти Худо номида шуд“ (Яъқуб 2:23).

Ҳангоме исроилиён дар биёбон сандуқи аҳдро сохтанд ва Мусо ба хаймаи чомеъ медаромад, то Парвардигорро ҳамд гӯяд ва бо Ё суҳан ронад, сутуни абр, ки шаҳодати ҳузури Худо буд, назди даромадгоҳи хайма пайдо мешуд.

Ва Худованд бо Мусо рӯ ба рӯ суҳан меронд, чунон ки касе бо ёрӯ худ суҳан меронад... (Хуруҷ 33:11).

Ҳангоме ки Парвардигор ба воситаи пайғамбар Самуил ба Шоул, подшоҳи якуми Исроил, мурочиат намуда гуфт, ки аз ҳуқуқ ба тоҷ ва подшоҳӣ маҳрум шудааст, Самуил ҳамчунин подшоҳии Довудро пешгӯӣ намуд, ки суҳанони зерин оиди дӯстии ӯ бо Парвардигор шаҳодат медиҳанд:

*Вале алҳол подшоҳии ту устувор нахоҳад гардид:
Худованд барои Худ шахси дигарро ба муддаои табъи
Худ хоҳад талабид, ва ёро Худованд бар қавми
Худо раис таъин хоҳад кард, зеро ки ту он чиро, ки
Худованд ба ту амр фармуда буд, ба ҷо наовардаӣ
(1Подшоҳон 13:14).*

Он иборае ки Самуил ба Довуд дахлдор менамояд — „шахси дигарро ба муддаои табъи Худ“, ба умумият, муносибатҳои нодири дӯстона ва боваринок ишора мекунад.

Ва мо ба монанди Иброҳим, Мусо ва Довуд имтиёз дорем Падари худро дӯсти худ номем. Падари Осмонии мо барои фарзандон дӯст аст. Ё ба мо дастрас аст. Ё меҳонад бо мо вақт гузаронад. Ё худро дар пеши мо ошкор менамояд. Ё моро медонад ва ҳамеша кӯшиш мекунад, ки мо Ёро бехтар шиносем. Ё аз ҷамъияти мо лаззат мебарад. Ё аз хандаи мо ҳаловат мебарад, таҳсини Худро изҳор менамояд ва аз пирӯзиҳои мо шод мешавад.

Зикр кардан муҳим аст, ки Худо эҳтиёҷ надорад, то байни дӯст ва ё Падар будан интиҳобе кунад. Ё ҳеҷ қадом зухуроти Худро афзал намедонад. Ё Падари мост; ин табиати Ёст. Ё дӯсти мост; ин инъикоси табиати Ёст. Барои фарзандон дӯст будан — ифода намудани яке аз сифатҳои, ки умуман ба падар хос мебошанд.

Ман меҳонам маҳз ҳамин гуна падар бошам. Ман меҳонам барои фарзандон ҳам падар ва ҳам дӯст бошам. Мн меҳонам, ки дӯстӣ бо фарзандон инъикоси падарии ман бошад. Ман ўҳдадорҳои падарии худро фидои кӯшишҳои нодуруст фаҳмидашавандаи сазовори дӯстии

фарзандон шудан намекунам; ман аз Падари худ фаҳмидам, ки ин зарур нест. Агар ман ба Падари Осмонии худ монанд шудани бошам, бояд ҳар рӯз ба воситаи Рӯҳулқудс ба Ё таваккал намуда, дар амали гардидани нақшаҳое ки барои ташаккули дӯстии ҳақиқӣ бо фарзандонам ёрӣ медиҳанд, мадади Ёро ҷӯям.

❖ ДАСТРАС БОШЕД

Фарз мекунем, ки шумо дӯсти хуби сарвари корхонаи калон ҳастед. Имрӯз ҷумъа аст, ва шумо бо дӯсти худ вохӯрдани ҳастед. Шумо ба офиси ӯ меоед ва аз котиба мепурсед, ки оё бо ӯ гапзанон кардан мумкин аст — ҳамагӣ якчанд дақиқа.

„Ман афсӯс меҳӯрам, — мегӯяд котиба, — аммо вақти ӯ то рӯзи сешанбеи оянда зич ба нақша гирифта шудааст. То он вақт интизор шуданатон лозим меояд“.

„Гӯш кунед, — мегӯед шумо бо табассуми узрхоҳона, — ман вақти ёро бисёр намегирам. Илтимос, ба ӯ гӯед, ки ман ҳақиқатан бояд бо ӯ гапзанон кунам. Ин ҳамагӣ як дақиқа вақтро мегирад“.

Котиба ба сарвар занг зада, ба ӯ мегӯяд, ки назди ӯ омадаанд. Ё номи шуморо зикр мекунад, аммо шумо овози дӯстатонро аз селектор мешунавед: „Маро безобита накумед. Вохӯриро ба рӯзи сешанбеи оянда гузored“.

Шумо дар чунин вазъият чӣ ҳис мекардед? Шумо чӣ фикр доред, оё чунин рафтори сарвар ба дӯстии шумо таъсир мерасонд? Оё шумо баъд аз ин ҳам ёро дӯсти наздики худ меҳисобидед? Аниқтараш, тахмин мекардед, ки муносибати шумо ба ин дӯсти аз муносибати вай хеле фарқ дорад.

Ҳангоме ки шумо ба фарзандон дастнорас ҳастед, онҳо маҳз ҳамин гуна ҳиссиётро аз сар мегузаронанд. Ҳа, албатта, ман мефаҳмам, ки гоҳо наметавонед кореро, ки бо он машғул ҳастед, фавран қатъ намоед. Шумо на ҳамеша метавонед ҳама корро партофта, ба саволи кӯдак ҷавоб диҳед ва ё бо варзишгари ҷавон тӯббозӣ кунед. Аммо бо вучуди ин, бисёриҳо метавонанд аз он тавре ки ҳастанд, хеле дастрастар бошанд.

Боре ман ба ҳолати бӯхронӣ афтода будам, ки мебоист дастхатро дар вақти муқарраршуда анҷом меодам. Дар ҳамин ҳолат Шон, ки он вақт ҳамагӣ ҳафтсола буд, назди ман омад. Ман ба ӯ ҳатто имкони гап задан наодоам.

„Ҳозир не, Шон, — гуфтам ман, — ман бояд ин дастхатро ба анҷом расонам“.

Ҳамин ки писари маъюсшудаи ман берун баромад, дарҳол Дотти наздам даромад.

„Азизам, — гуфт вай, — ту ҳамеша мӯҳлати супоридани дастхатро рияи мекуӣ, аммо ба писари ҳафтсолаат, ки барояш андаке диққати ту даркор аст, на ҳамеша таваҷҷӯҳ менамӣ“.

Ҳақ ба ҷониби ӯ буд, ва ман инро медонистам. Ман лаҳзае дудила нашуда, қаламро ба як сӯ гузоштам ва ба ҷустуҷӯи Шон баромадам.

Ин яке аз дарсҳои зиёде барои дастрас будани ман гардид. Ман фаҳмидам, ки дӯстӣ бо фарзандон на фақат диққатро — ҳамроҳи онҳо ба кафе рафтан, сафарҳо ба Диснейленд ва ғайра, балки ҳамчунин дастрас буданро металабад, яъне хангоме ки онҳо бо ман гап заданӣ ҳастанд, ё фақат оромона муддате назди ман будан меҳаҳанд, ман бояд ба ин омода бошам.

ОШКОРО БОШЕД

То калон шудан фарзандон бо бисёр душворӣҳо рӯ ба рӯ мешаванд. Агар калонсолоне ки кӯдакон ба онҳо тақлид мекунанд, чун худоён комил ва беайб бошанд, фарзандон метавонанд худро бадтарин ва мушкилоти худро шаҳодати норасоӣ ҳисобанд. Ҳаёт дар байни чунин „худоён“ хеле тарсовар буда метавонад. Ба фарзандони мо муносибатҳо бо калонсолоне даркор аст, ки андаке ошкорбаён буда метавонанд.

Ошкорбаёнӣ мувофиқ ё номувофиқ буда метавонад. *Ошкорбаёнӣи номувофиқ* худфошкуниро дар бар гирифта метавонад, ки барои кӯдакон зарарнок аст. Падаре ки доимо худро танқид мекунад, корҳои худро аблаҳона меҳисобад ё борҳо нобарорӣҳои худро зикр мекунад, ошкорбаёнӣи номувофиқро зохир мекунад. Ӯ модели худбаҳодиҳӣи пастро меофарад, ки ин дар навбати худ, боиси дар кӯдакон реша гирифтани ҳисси беҳимоятӣ мегардад. Фарзандон чунин падарро белаёқат меҳисобанд, ва аз эҳтимол дур аст, ки дар лаҳзаҳои душворӣ ба ӯ рӯ оваранд.

Ошкорбаёнӣи мувофиқ ба фарзандон имкон медиҳад, ки ҷаҳони ботинии падарро бинанд. Онҳо мешунаванд, ки падар оиди мавридҳои дар кӯдакӣ ва ҷавониаш рӯйдода нақл мекунад. Онҳо ошкор менамоянд, ки падар мардонагӣ ва нақши худро дар ин зиндагӣ чӣ гуна дарк менамояд. Ошкорбаёнӣи мувофиқ ба фарзандон ёрӣ медиҳад, то фаҳманд, ки падар нобарорӣҳоро чӣ гуна паси сар мекунад, ба муваффақиятҳо, дилмондагӣҳо, таҳсин ва ё танқид чӣ аксуламал нишон

медихад. Ошкорбаёнии мувофиқ ҳамчунин баён карда тавонистани хиссиёти худро дар бар мегирад. Бисёр мардон ба ҷои ихроҷ намудани хиссиёти худ мекушанд онҳоро хомӯш кунанд, гирия барои ҷунин мардон табу (манъшуда) аст. Аммо агар шумо оиди хурсандиҳо, дилмондагиҳо, тарсҳо ва мақсадҳои худ оромона гап задан, гиристан, хандидан тавонед, шумо ба фарзандонатон ёри медиҳед, то шуморо шиносанд ва ҳамин тариқ дарҳоро барои дӯстӣ мекушоед.

САВОЛҲОИ КУШОДА ДИҲАД

Ман ҳамеша кӯшиш мекунам ба фарзандон ҷунон саволҳои диҳам, ки сӯхбатро тақвият медиҳанд ва барои беҳтар фаҳмидани якдигар ёри медиҳанд (ва ин, албатта, дӯстии моро мустаҳкамтар мекунад). Ман доимо ин корро мекунам — хоҳ дар сари рул бошам, хоҳ ҳангоми сайругашт, ё дар бонк навбат истода бошам.³ Баъзе саволҳои ки ман медиҳам, тақрибан ҷунин буда метавонанд:

„Агар ту оилаи моро дигаргун кардани мебудӣ, инро чӣ гуна мекардӣ?“ (Устувор бошед, то ҷавобро сазовор пешвоз гиред!)

„Агар ту падари оилаи мо мебудӣ, чиро дигар хел мекардӣ?“ (Барои шунидани ҷавоб ба ин савол низ устувор бошед!)

„Ту кай аз ҳама беҳтар дилхушӣ карда будӣ?“

„Бори охир кай табъи ту хира буд?“

„Кай ту аз ҳамешагӣ саҳттар гирифта будӣ?“

„Кай ту худро ба Худо наздиктар ҳис карда будӣ?“

„Агар 1 миллион доллар медошти, чӣ кор мекардӣ?“

„Агар ба Худо як савол дода метавонистӣ, чиро мепурсидӣ?“

„Агар ба ҳар ҷои хостаат рафта метавонистӣ, ба қучо сафар мекардӣ?“

Боре баъди сафар ба боғи ҳайвонот мо вақти зиёдеро барои ба хона расидан сарф кардем. Баъд аз он ки мо аз боғи ҳайвонот дур шудем, ман ба фарзандон пешниҳод намудам: „Бачаҳо, биёед андаке бозӣ мекунем. Шумо чӣ фикр доред, аз ҳайвоноте ки имрӯз дидем, кадоме беш аз ҳама ба шумо монанд аст — ва барои чӣ?“

Дар тӯли сад километри баъдина Ман ва Дотти оиди он ки фарзандон дар бораи худ чӣ фикрдоранд, бисёр чизҳоро фаҳмидем. Кейтии хурдакак — ӯ он вақт сеюнимсола буд — гуфт, ки вай ба хирсақ монанд аст.

„Чаро?“ — пурсидам ман.

„Зеро ба ман хеле маъқул аст, ки маро ба оғӯш гиранд“ — ҷавоб дод ӯ.

Кейти дар нишастгоҳи пас шишта буд, ва инак ман мошинро берун аз роҳ боздоштам ва мошинро давр зада, назди ӯ рафтам, то ки ӯро сахт ба оғӯш гирам.

▶ МАНФИАТҲОИ ТАРАФАЙНРО ИНКИШОФ ДИҲЕД

„Ман ба фарзандам пешниҳод намудам, ки ҳамроҳам биёяд, то ки вақтро хуш гузаронад“, — гуфт боре ба ман як падар. — Аммо ӯ ҳеҷ ҳаловате набурд. Тамоми ин кор нобарор буд“.

„Шумо бо чӣ кор машғул будед?“ — пурсидам ман.

Падар ҷавоб дод: „Ман голфро дӯст медорам. Ӯро ба майдони голф бурдам. — Сипас вай абру чин кард. — Маълум шуд, ки ӯ голфро бад мебинад. Шояд, ҳама гап дар ҳамин аст“.

Ин падар меҳост бо писар вақт гузаронад, аммо меҳост барои *худаш* мувофиқ бошад. Агар ӯ мекушид бо писараш машғулияти дӯстдоштаи (шавқу ҳавас) тарафайнро инкишоф диҳад, муваффақияти бештар медошт.

Мавҷудияти машғулияти дӯстдоштаи (шавқу ҳавас) тарафайн дӯстиро мустаҳкам мекунад. Ба доираи дӯстони худ нигаред. Шумо метавонед „ҳарифон дар голф“ ё „рафикон дар мохидорӣ“ дошта бошед. Шумо „рафикони донишкадагӣ“, „бародарон дар ҷамоат“, „дӯстони ҳамхизмат“ дошта метавонед. Шумо бо дӯстон ба ауксионҳо меравед ва ё намоишгоҳи мошинҳои пештараро тамошо мекунад. Дӯстонатон қисман аз он сабаб чунин шудаанд, ки ҳамроҳатон ба калисо, ё ба мусобиқаҳои варзишӣ, ё боз ба ягон ҷои дигар мераванд, ва барои он ки мавҷудияти машғулияти дӯстдоштаи (шавқу ҳавас) тарафайн боиси пайдо шудани дӯстӣ мегардад. Падари хирадманд барпо кардани машғулияти дӯстдоштаи (шавқу ҳаваси) тарафайнро бо фарзандон хангоми хурдсол будани онҳо сар мекунад. Падаре ки барои кӯдакаш китобро бо овози баланд меҳонад, барои робитаҳои баъдина таҳкурси мегузорад, хангоме оиди китобҳо ва идеяҳои фикри худро гуфтан мумкин мешавад. Ман то ҳол аз он ба ваҷд меоям, ки фарзандон назди ман омада мегуянд: „Падар, ту бояд ин китобро хонӣ; ба фикри мо, он ба ту маъқул мешавад“.

Аммо оғоз намудани поягузори машғулияти дӯстдоштаи (шавқу ҳавас) тарафайн бо фарзандон ҳеҷ гоҳ дер намешавад. Хангоме ки писарам Шон даҳсола буд, ба мошинҳои варзишӣ таваҷҷӯҳи зиёд дошт (ман дар назар дорам, ки маҳз мошинҳои гаронбаҳо, аз қабилӣ „Мазератти“, „Ламборчини“, „Феррари Тестероза“). Ман мушоҳида мекардам, ки Шон дар маҷаллаҳо ва проспектиҳои рекламӣ суратҳои

ин мошинҳоро пайдо намуда, бурида мегирифт, ва ба хулосае омадам, ки ин таваҷҷӯҳи ӯ зудгузар нест, ва дар сари ман идеяе пайдо шуд.

Ман маълумотномаи телефонии „Саҳифаҳои зард“-ро гирифта, якчанд адресҳои дилерҳоеро, ки дар Беверли Хиллз мошинҳои варзишӣ мефурӯшанд, интихоб намудам. Баъд ман ба ҳар кадоми онҳо мактуб фиристодам, ки дар он гуфта мешуд:

Ман падари хастадил ҳастам. Ман ҳама корро мекунам, то ки бо писарам вақтро гузаронам, аммо ӯ ҳозир ба мошинҳои варзишӣ таваҷҷӯҳи зиёд дорад. Оё чунин имконияте ҳаст, ки ман ӯро баъди мактаб ба толори намоиши шумо биёрам ва бо мошини варзишӣ сайр кунонам?

Ман ба ҳар як дилер софдилона иқдор мешудам, ки мошин хариданӣ нестам, аммо ба ҳар ҳол, боиси ҳайрати ман буд, ки ҳеҷ кадоми дилерҳо хоҳиши маро рад накард. Ман занг зада, вақти боздидро муқаррар намудам, ва баъд мо масофаи 250 километрро то Беверли Хиллз тай намудем, то ки толорҳои намоиши мошинҳои варзиширо тамошо кунем. Ин чӣ рӯзе буд! Шон ҳамроҳи фурушанда қариб ба ҳама намудҳои мошинҳо нишаста, онро „месанҷид“. Ҳар боре ки Шон бо мошини навбатӣ ба толори намоишӣ меомад, аз тиреза ба ман даст мечунбонд. Бегоҳӣ, ҳангоми бозгашт ман имконияти хубе доштам, то бо писарам оиди сарват, дорои чизҳои қиматбаҳо будан, оиди чизпарастӣ гап занам, ва аз ҳама муҳимтараш, рӯзи гузарондаамон моро наздиктар кард ва ба дӯстии мо амиқӣ ва дилчаспӣ бахшид.

▼ КЎШИШҲОИ ИЛОВАГӢ БА ҲАРЧ ДИҲЕД

Боре ба хонаамон рӯзноманигоре омад, ки оиди ман дар маҷалла мақола навиштани буд. Агарчи ӯ барои нашрияи масеҳӣ менавишт, ӯ кӯшиш мекард дар ман ягон хусусияти манфӣ ёбад, то ки маҷалла хубтар фурухта шавад. Ӯ ба писарам Шон, ки он вақт ҳаштсола буд, муроҷиат намуда, гуфт: „Оё дар падарат ягон хусусияте ҳаст, ки ба ту маъқул набошад?“

„Ҳеҷ чиз нест“, — гуфт Шон.

Вай кӯшиш кард, ки аз писарам гап қашида барорад, аммо бенатича. Сипас вай табассум кард ва гуфт: „Охир, ягон чизе дар падарат бояд бошад, ки ба ту маъқул нест!“

Нихоят Шон гуфт: „Ба сафар рафтани ӯ ба ман маъқул нест“.

Чехраи рӯзноманигор аз табассум шукуфт, қиёфааш нишон меод,

ки ӯ ба ҳар ҳол чизеро ёфт, ки ба мақолааш „чолибият“ мебахшад.

Баъди мусохиба, ҳангоме ки меҳмони ман мерафт, ман ба ӯ гуфтам, ки воқеънигории рӯзноманигор талаб мекунад, то аз Шон ҳамчунин пурсида шавад, ки кадом ҷиҳатҳои ҳислати падар ба ӯ маъқул аст.

Баъди андаке фикр кардан ӯ ҳамин тавр кард. Шон дарҳол ҷавоб дод: „Ӯ бо ман вақти бисёре мегузаронад“.

Рӯзноманигор аз номувофиқатии ҷавобҳо ҳайрон буд. Ман ба ӯ фаҳмондам, ки ҷавобҳои писарам айнан ҳамон тавре мебошанд, ки ман ҳамеша аз фарзандонам чунин ҷавобҳоро интизорам: 1) ба онҳо ҳеҷ гоҳ маъқул намешавад, ки падарашон аз онҳо дур бошад; 2) онҳо ҳамеша ҳис мекунанд, ки падар бо онҳо вақти бисёреро мегузаронад.

Ба монанди бисёр падароне ки вазифаашон сафарҳои зиёдро талаб мекунад, ман ҳангоми бо иҷрои ўҳдадорихои оилавӣ мувофиқат кунондани ҷадвали шиддатноки сафарҳо бо бисёр душворихо дучор мешудам. Ман на ҳамеша ба муваффақият ноил мешудам, аммо ман кӯшишҳои иловагӣ мекардам, то дӯстиро бо фарзандонам инкишоф диҳам. Ҳангоми ҳар як имконият ман ягон нафари фарзандонро ба сафарҳо ҳамроҳ мегирам, ва ман мекӯшам кори худро чунон тартиб диҳам, ки барои ҳар як кӯдак вақти кофӣ ҷудо кунам. Ман кӯшиш мекунам, ки ҳар рӯз ба хона занг занам ва бо ӯҳо гуфтугӯ кунам (Боре, ҳангоме ки ман аз боиси сафар ба Русия, ба яке аз бозихои баскетбол, ки Шон иштирокчии он буд, рафта натавонистам, ба телефони дастӣ, ки занам бо худ ба толори варзиш бурда буд, занг задам. Албатта ин на ба монанди он буд, ки худам дар толор бошам, аммо ба ҳар ҳол ба Шон ва рафиқонаш нишон дод, ки то чӣ андоза ӯ бароям муҳим аст). Ҳангоме ки ман аз сафарҳо бармегардам, ба ҳар кадоми фарзандон вақти иловагӣ ҷудо мекунам (ҳар яки онҳоро ба кафе мебарам, баъди мактаб пешвоз мегирам ва ғайра) ва кӯшиш мекунам ҳар як лаҳзаи якҷоя гузарондаамро истифода барам.

БО ДҶУСТИНИ ОНҲО ШИНОС ШАВЕД

Боз як воситаи барои фарзандон падар ва дӯст шудан шиносӣ бо дӯстони онҳост. Ману Дотти дар хонаи худ қабул кардани дӯстони фарзандонамонро нағз мебинем (Дотти аввалин „Модари Ёрии Таъҷилӣ“ буд). Мо кӯшиш мекунем, ки дӯстони фарзандонамон мунтазам дар сафарҳо ва воқеаҳои оилавӣ иштирок намоянд. Ва бисёр вақт маро ҳамчун ронанда даъват мекунанд, зеро маълум шуд,

ки ба оинаи пеши ронанда бо диққат нигариста, бисёр чизҳоро фаҳмидан мумкин аст.

Масалан, боре ман Келли ва дугонаҳояшро ба бозии „Лейкерс“ (Lakers — дастаи машҳури баскетбол дар ИМА — *Тавзеҳи тарҷумон*) мебурдам ва тамоми муддат духтаракони наврас ва муносибатҳои онҳоро мушоҳида мекардам, ва кӯшиш мекардам, ки гоҳ-гоҳ ба роҳ нигарам. Ман аз оинаи пеши ронанда Келли ва дугонаҳои ӯро мушоҳида менамудам ва ба он диққат меодам, ки оиди чӣ гап мезананд, ва чӣ шавқдоранд ва чӣ гуна Келли ба ҷамъияти онҳо мувофиқат мекунад. Ман доништан мехостам: *Оё вай ҳавобаландӣ намекунад? Оё вай бо дугонаҳояш шармгин аст? Оё кӯшиш мекунад, ки ба сӯҳбат ҳамаро ҷалб намояд? Оё вай саховатмандӣ зоҳир менамояд?* Ҳангоми бозии баскетбол ман имкон пайдо намудам батафсил мушоҳида намоям, ки Келли ва дугонаҳояш чӣ хел бо ҳам муошират мекунанд. Ҳангоми бозгашт бошад дар кафе барои харидани яхмос бозистодан ба таассуроти ман бисёр чизҳоро илова намуд. Ба ҳар ҳол бегоҳӣ хеле хуб гузашт, он ба ҳама якчанд соати шодӣ бахшид ва барои падаре ки барои духтараш дӯст будан меҳодад, донишомӯз буд.

➤ **БАРПО НАМУДАНИ АНЪАНАҲО**

Ҳангоме ки фарзандони ман хурдтар буданд, мо анъанае доштем, ки бисёр дӯстон ва меҳмононамон онро аҷиб меҳисобиданд. Бегоҳӣҳо, новобаста ба он ки дар хона кӣ меҳмон буд, ман бахшиш пурсида, барои хобондани фарзандон мерафтам.

Агар касеро даъват намоем, пешакӣ хабар медедем: „Аз соати 6.30 ё 7-и бегоҳ Ҷош машғул (банд) хоҳад буд“. Мо ҳамчунин ҳамаи шиносҳоро огоҳ менамудем: „Ба Ҷош дар байни соатҳои 6.30 ва 9.00 занг назанед, зеро ӯ бо кӯдакон машғул хоҳад буд“.

Ин 2,5 соат ба ману фарзандон тааллуқ доштанд. Баъзан мо ба сайругашт мебаромадем. Баъзан мо дар фарш бозиву гӯштингирӣ мекардем. Гоҳе якҷоя китоб мехондем.

Яке аз вақтгузарониҳои дӯстдоштаи мо аз он иборат буд, ки ҳама ба ҷакузии дӯстонамон тӯхфакарда мебаромадем (он дар ҳучраи хоби мо гузошта шуда буд). Баъзан мо гуфтугӯ мекардем. Гоҳе ба ҷакузи даромада, барномаи телевизиониро тамошо мекардем. Як бегоҳ мо барои дилхушӣ тағорачаи калони пластмассиро бо поп-корн пур карда, ба об сар додем. Он давродавр чарх мезад ва ҳар кас метавонист даст дароз карда, ба қадри лозимӣ поп-корн гирад. Кӯдакон якчанд

хафта дар ин бора гап мезаданд, ва ман ҳатто аз муаллимон ва валидон оиди „чакузи бо поп-корн“ шунидам.

Чунин анъанаҳо метавонанд барои дӯстӣ бо фарзандон чун нури офтоб ва об бошанд ва барои реша давондан ва калон шудани он ёрӣ расонанд. Аҳли оилаи як шиноси ман бисёр вақт ба маркази савдои наздиктарин рафта, „шомхӯрии тадриҷӣ“-и ассорти барпо менамоянд. Онҳо ба ҳар як кафе ё ресторани ин маркази савдо даромада, ягон хӯроки арзонро фармоиш медиҳанд, ва онро чор қисм карда, меҳӯранд. Ҳар гуна анъанае ки барпо намоед, албатта чунон кунед, ки он ба ҳар яке хурсандӣ оварад, ва низ имконияти номаҳдуди сӯҳбат ва мушоракат бо ҳамдигар дошта бошад (ҳамроҳ кино тамошо карданро, масалан, ба анъанаҳои беҳтарин дохил карда наметавон, зеро дар ин маврид имконияти муошират кам аст, аммо аз дигар тараф, бозии мини-гольф барои сӯҳбат як-ду соатро таъмин намуда метавонад).

Падареро, ки барои фарзандон дастрас ва бо онҳо ошкорбаён буда, саволҳои ба фикр водоркунанда медиҳад ва машғулияти дӯстдоштаи (шавқу ҳавас) тарафайнро инкишоф медиҳад, бо дӯстони фарзандонаш бо майли том шинос мешавад ва анъанаҳои оилавӣ барпо мекунад, роҳи дарозе дар пеш аст, то чунон падаре шавад, ки Падари Мо ҳаст... падар ва дӯст бошад.

Чунин падар ба фарзандонаш на танҳо дӯстиро пешниҳод менамояд, Ё ба фарзандон барпо намудани муносибатҳои байниҳамдигариро ёд медиҳад ва нишон медиҳад, ки дӯстии ҳақиқӣ бояд чӣ гуна бошад. Ё дар пеши дӯстии зарарнок ва пурхатар „девори ҳимоякунанда“ барпо менамояд. Ё фарзандонашро ҳам дар наврасӣ ва ҳам ҳангоми ба воя расиданашон ба муоширати иҷтимоӣ бо ҳамсолон омода мекунад. Ё дӯстиро пешниҳод менамояд, ки дар байни бисёр дигаргуниҳо ва санҷишҳо бетағйир мемонад. Ва, ба ғайр аз ин ҳама, он ба фарзандон имконияти нотақроре медиҳад, то бо Худо, Падари Осмонии мо, муносибатҳои дӯстона барпо намоёнд.

МЕАНДЕШЕМ, МУҲОКИМА МЕКУНЕМ ВА АМАЛ МЕНАМОЕМ

Тасвири вазъиятҳои зеринро хонед. Ба худ савол диҳед: „Оё ин ба ман хос аст?“ Ҷавобҳои худро барои баҳо додани муносибатҳо бо фарзандон истифода баред.

Ҳа Не

☐	☐	1. Дарҳол баъди ҳӯроки шом аз сари миз мебароед, то ки телевизор тамошо кунед ё газета хонед.
☐	☐	2. Шумо гоҳ-гоҳ ба фарзандон оиди давраи хурдсолии худ, оиди мушкилоте ки он вақт дучор мешудед, нақл мекунед, ва мегӯед, ки чӣ гуна онҳоро паси сар мекардед.
☐	☐	3. Шумо ҳеҷ гоҳ дар назди фарзандон нагиристаед.
☐	☐	4. Шумо доимо кори мекардаатонро бас мекунед, то ба фарзандонатон дар тайёр намудани вазифаи хонагӣ ёрӣ диҳед.
☐	☐	5. Ҳангоми ҳӯроки шом яке аз фарзандон оиди воқеаи дар синф рӯйдода нақл мекунед, аммо шумо сӯхбатро ба мавзӯи дигар мегардонед.
☐	☐	6. Шумо кӯшиш мекунед вақтро ҳамроҳи фарзандон гузаронед.
☐	☐	7. Шумо наметавонед ягон шавқу ҳаваси умумӣ бо фарзандонро номбар кунед.
☐	☐	8. Шумо ақаллан як машғулияти дӯстдошта доред, ки онро бо ҳар яки фарзандон тақсим мекунед.
☐	☐	9. Фарзандони шумо оиди безобитагӣҳо, нобароригӣҳо ва ё дилмондагӣҳои шумо, ки ба наздикӣ рӯй додаанд, намедонанд.
☐	☐	10. Шумо се нафар дӯстони беҳтарини ҳар як фарзандатонро номбар карда метавонед.

Ҷавобҳои „ҳа“ ба ҳар як саволи рақамаш тоқ ба он соҳахое ишора менамояд, ки беҳбудӣ металабанд. Ҷавобҳои „не“ ба саволҳои рақамашон чуфт самтҳоеро нишон медиҳанд, ки дар онҳо ба муваффақият ноил шудаед.

ПАДАРЕ КИ ИНТИЗОМРО ТАЛАБ МЕКУНАД

Боре пагоҳӣ ман ба ошхона даромада, дидам, ки писарам Шон берун бурдани ифлосихоро фаромӯш кардааст, агарчи ин дар ўҳдаи ў буд ва ў бояд ин корро ҳар рӯз пеш аз мактабравӣ мекард. Шон аллакай ба мактаб рафта буд.

„Ба ман лозим меояд, ки Шонро аз мактаб оварам, то ки ў ифлосихоро берун барад“, — гуфтам ман ба Дотти.

„Чош, — гуфт вай, — ту наметавонӣ. Баъди якчанд дақиқа дарсҳо сар мешаванд. Ва ўро барои дер мондан чазо медиҳанд“.

„Азизам, ба ман лозим меояд ин корро кунам“, — бо исрор тақрор кардам ман ва ба мошин нишаста, ба мактаб рафтам. Шонро бо дӯстонаш ёфтам, ки то саршавии дарсҳо дар майдончаи мактаб баскетболбозӣ мекард.

Ман ба Шон наздик шудам. „Писарам“, — гуфтам ман, — ман меҳоҳам, ки ту ба дучархааш нишаста, ба хона равӣ ва ифлосихоро бурда партоӣ“.

„Лекин, падар, — эътироз кард Шон, — то занг панҷ дақиқа мондааст. Оё ин корро баъди дарсҳо қардан имкон надорад?“

„Не, писарам, ту мебоист инро пеш аз мактабравӣ мекардӣ, ва ман меҳоҳам, ки ту инро ҳуди ҳозир кунӣ. Илтимос“.

„Падар, оё мешавад, ки ба ҷои ман ин корро кунӣ — ақаллан як бор?“

„Не, писарам, — ҷавоб додам ман, — ин кор дар ўҳдаи туст“.

Шон тўбро ба дӯстонаш партофт ва китфонашро дарҳам карда, сўи дучархааш шитофт. Аз паси ў нигариста, ман гўё овози пастеро мешунидам: *Ту чӣ гуна падар ҳастӣ, Макдауэлл? Ҳеҷ гап намешуд, агар ягон бор ба ҷои писарат ифлосихоро бурда мепартофӣ, магар не?*

Ҳангоме ки Шон вазифаи оддии худро иҷро намуд ва бо дучарха ба мактаб баргашт, занг кайҳо садо дода буд, ва Шон ба дарс 30 дақиқа дер монд. Ҳамин ки Шон омад, муаллим ўро назди мудири қисми илмӣ (завуч) фиристод, ва ба писар лозим омад, ки сабаби дер монданаширо фаҳмонад. Мудири қисми илмӣ ба Шон иҷозатнома навишта, ба синф фиристод. Баъд ба ман занг зад.

„Ман ба он чи Шон ҳозир ба ман гуфт, бовар кардан наметавонам, — гуфт мудири қисми илмӣ, — ман ба вай иҷозат додам, ки ба синф баргардад, зеро он тавре ки шумо дар писари худ масъулиятро тарбия мекунад, ба ман таассуроти аҷиб бахшид. Агар бисёрии волидон ба фарзандонашон масъулиятшиносиро тарбия мекарданд, кори мо хеле осонтар мешуд“. Гушаки телефонро гузошта, ман худро хеле сабук ҳис кардам. Ман худро одамхӯр ҳис мекардам, зеро аз боиси як халта ифлосӣ ба Шон саҳтгирӣ кардам, аммо суҳанони мудири қисми илмӣ маро бовар кунонданд, ки ман оқилона рафтор намудаам.

Ҳеҷ кадоми мо одамхӯр будан намехоҳад. Ва ҳеҷ кас намехоҳад аз ҳад зиёд саҳтгир бошад. Ман намехоҳам бо Шон саҳтгир бошам. Аммо ман мехостам интизомро таъмин намоям. Ман мехостам ба ў ёрӣ диҳам, то ў дар худ ҳисси масъулиятро нисбати ўҳдадорихо тарбия намояд. Ман мехостам ба ў ёрӣ диҳам, то ў дар худ интизомнокиро инкишоф диҳад. Ман мехостам ба ў самти дурустро нишон диҳам. Ман фақат мехостам чунон падаре бошам, ки Падари мо ҳаст.

Интизомнокии Падар

Худованд раҳмдил аст. Ў Падари дӯстдор аст. Мақсадҳо ва амалҳои ў ҳеҷ гоҳ бад ё бемуҳаббат нестанд. Аммо ба ҳар ҳол ў фарзандонашро интизомнок мекунад. Ў интизомнок мекунад, *агарчи* раҳмдил аст — *Ў аз боиси* раҳмдили худ интизомнок мекунад. Ў интизомнок мекунад, *бо вуҷуди он* ки моро дӯст медорад — *Ў аз боиси* дӯст доштан интизомнок мекунад. Ў моро на аз барои комил набудани Худ интизомнок мекунад, балки аз сабаби комил набудани мо.

Дар Навиштаҳо борҳо оиди он гуфта мешавад, ки Падари Осмонии мо интизомро талаб мекунад:

Пас, андар дили худ дарк намо, ки чунон ки падар писари худро таъдиб мекунад, Худованд Худои ту ончунон туро таъдиб кард“ (Такрори Шариат 8:5).

Зеро ки Худованд ҳар киро дӯст дорад, варо мазаммат мекунад, ва ба вай, монанди падар ба писараш, таваҷҷӯҳ менамояд (Масалҳо 3:12).

Шахсе ки ба писар ё духтараш мулоҳизаҳои хирадмандона пешниҳод мекунад, табиати Худовандро инъикос менамояд. Маҳз аз ҳамин сабаб Каломи Худо ҳикмати падаронеро, ки фарзандони худро ҷазо медиҳанд (таъдиб мекунанд), таҳсин менамояд (ниг. Масалҳо 23:13; 29:17), ва фоҷиан ҳаёти онҳоро, ки чунин намекунанд, тасвир менамояд (1Подшоҳон 2:22; 4:18; 3Подшоҳон 1:1-53).

Муаллифи Нома ба Ибриён оиди ҷазо додан муфассал менависад:

...,Эй писарам! Ба ҷазои Худованд беэътиной наkun, ва ҳангоме ки Ё туро мазаммат намояд, маъюс нашав; зеро ки Худованд ҳар киро дӯст дорад, ҷазо медиҳад; ҳар писари писандидаи Худо мезанад.“ Агар ба ҷазо тоб оваред, Худо ба шумо, чун ба писарон рафтор мекунад. Зеро, оё писаре ҳаст, ки падараш ӯро ҷазо надихад? Аммо агар шумо бе ҷазо монед, ки он насибаи ҳама аст, пас шумо ҳаромзодагонед, на писарон. Илова бар ин, барои мо, ки аз падарони ҷисмонӣ ҷазо ёфта, аз онҳо метарсем, оё лозим нест, ки ба Падари рӯҳҳо хеле зиёдтар итоат намоем, то ки зист кунем? Зеро ки онҳо моро ба салоҳдиди худашон барои айёми андак ҷазо медиҳанд, аммо Ё ин корро ба манфиати мо, то ки дар қудсияти Ё ширкат дошта бошем, анҷом медиҳад. Ҳар ҷазо дар замони ҳозира ба назари кас на шодӣ, балки андӯҳ менамояд; лекин оқибат ба онҳое ки ба воситаи он таълим ёфтаанд, самари осоиштаи адолатро меоварад (Ибриён 12:5-11).

Ҷазои Худо дар натиҷа эҳтиром, осудагӣ ва самари росткорино меоварад!

Ман барои фарзандонам ана ҳаминро меҷӯям! Ман умедворам ва дуо мекунам, ки бо мадади Худо, табиат ва хислати Падари худро инъикос намуда ва падари интизомноккунанда шуда, дар онҳо маҳз ҳамин сифатхоро тарбия мекунам.

Ман намехоҳам фарзандонамро дар ҳашм ё ғурур ҷазо диҳам; ман меҷӯям онҳоро чунон тарбия кунам, ки Худованд маро

тарбия мекунад, бо муҳаббат (ниг. Ибриён 12:6). Ман намехоҳам фарзандонамро барои осон намудани зиндагии *худ* чазо диҳам; ман мехоҳам онҳоро чунон тарбия намоям, ки Худованд маро тарбия мекунад, *барои нафъи худи онҳо* (ниг. Ибриён 12:10). Ман намехоҳам фарзандонамро фақат барои он чазо диҳам, ки „Ман“-и худро зоҳир намоям ё эҳтиёҷоти худро қонеъ намоям; ман мехоҳам онҳоро чунон тарбия кунам, ки Худованд маро тарбия мекард, то ки самари росткорӣ ва осудагӣ ба даст ояд (ниг. Ибриён 12:11). Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки Падари ман хаст.

➤ ЧОР УСУЛИ РАФТОРИ ВОЛИДОН

Дар байни волидон чор гурӯҳи асосиро ҷудо кардан мумкин аст, ки нисбати фарзандон асосҳои умумии рафтордоранд:

- Автократӣ — „Ту мувофиқи гуфтаи ман мекуни, вагарна...“
- Ҳамабахшанда — „Ту метавонӣ ҳар кори меҳостаатро кунӣ“.
- Бепарвоёна — „Аслан барои ман фарқ надорад, ки ту чӣ мекуни“.
- Шавқмандона — „Ман гӯш мекунам... Ман дар ҳақиқи ту ғамхорӣ мекунам... Ман фаҳмидан мехоҳам... Ин дафъа мо чунин мекунем, зеро...“

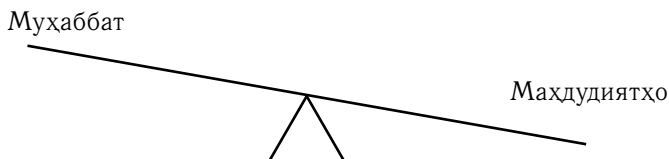
Ҳар як гурӯҳ муносибати муайяно ба истифодаи нуфузи волидӣ дар назар дорад. Падари автократӣ „ҳокими мутлақ“ аст, ки Вебстер, муаллифи луғатномаи тафсирии англисӣ, ба он се сатҳи тафсириро медиҳад. Аввалан, ин диктатор мебошад, ки „ҳокимияти мутлақро нигоҳ медорад ва амалӣ мегардонад“. Сипас, автократ касест, ки „бар дигарон ҳокимияти қомилан мутлақ дорад“. Дар ҳолати бехтарин автократ „шахсияти ҳукмфармо ва худхо“ мебошад.

Ҳангоме ки волидон-автократҳо бар фарзандони худ ҳокимияти мутлақ барпо мекунам, онҳо маҳдудиятҳои зиёд пешниҳод карда, муҳаббати қомилро менамоянд. Бисёрии автократҳо барои фарзандонашон „хонаи хуб“-ро таъмин мекунам. Онҳо барои фарзандонашон ҳӯро ва пушок медиҳанд ва, гӯё барои ҳаёти мӯътадил ҳама чизи даркориро таъмин менамоянд, аммо бисёр вақт ба истисноӣ дастгирӣ ва муҳаббати қомил.

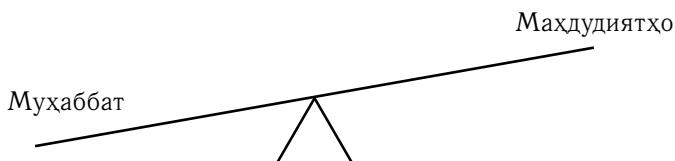
Ҳаёт дар муҳити автократӣ ду намуди ақсуламалро ба вуҷуд меоварад: мубориза ва ё гурехтан. Ҳангоме ки фарзандон гурехтано

УСЛУБИ ВОЛИДИИ ШУМО КАДОМ АСТ?

Автократӣ: Назорати сахт, аммо дастгирии кам.

Ҳамабахшанда: Дастгирии зиёд, аммо назорати суст

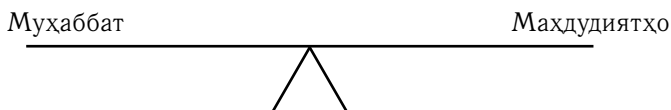

Бепарвоёна: Назорати суст ва ё умуман набудани он, дастгирии суст ё набудани он. Фарзанд худро мавҷуд набуда ҳис мекунад

Шавқмандона (бонуфуз):

Мувозинати даркорӣ назорат ва дастгирӣ

интихоб менамоянд, онҳо одатан дар худ маҳдуд мешаванд ва бо вазъият муросо кардан ва „итоаткор будан“-ро меомӯзанд, ақаллан зоҳиран. Аммо дар дохил онҳо мечӯшанд. Аммо агар фарзандон муборизаро интихоб кунанд, ғазаби онҳо доимо берун мебарояд. Онҳо шикоят мекунанд, дағалона ҷавоб медиҳанд ва ҳатто гоҳ-гоҳ дар суҳан ё амалҳо худдориро аз даст медиҳанд, зеро падаре ки қоидаҳоро муқаррар карда, бо фарзандон муносибатҳои ҳақиқии байниҳамдигарӣ барпо намекунад, тухми исён мекорад. Як тадқиқоте ки ба муносибатҳои байниҳамдигарии волидон ва наврасон бахшида шудааст, ошкор намуд, ки фарзандоне ки тарбияи волидони авторитариро дидаанд, ба онҳо душманона муносибат мекунанд, калонсолонро маҳкум мекунанд, майлҳои зиддиҷамъиятӣ доранд (дуздӣ, дурӯғгӯӣ, ҷангара будан ва харобкорӣ), худро дар ҷамъият бегона ҳис мекунанд, меъёрҳои анъанавии ахлоқро инкор менамоянд ва бо дигар одамон муносибатҳои мӯътадил барпо карда наметавонанд.

Иҷозат додани ҳама чиз ифроти дигар мебошад. Баъзе падарон дар дастгирӣ намудан боқувват, аммо дар интизомнок кардан сустанд. Фарзандоне ки дар муҳити ҳамбахшандагӣ ба воя мерасанд, бисёр вақт волидонро гаравгон мегиранд. Фарзандони хурдсолтар метавонанд аз хоби нисфирӯзӣ ва дар вақташ хӯрок хӯрдан даст кашанд, ва ҳангоме ки корҳо на мувофиқи хости онҳо мешаванд, зуд хашмгин шаванд ё бо овози баланд гиря кунанд. Фарзандони калонтар бо падару модар беҳурматона гап мезананд, ҳар вақте ки хоҳанд, меоянд ва мераванд, ва интизори он ҳастанд, ки ҳар гоҳе ки хоҳанд, волидон барои онҳо ҳама корро мекунанд. Фарзандони волидоне ки ҳама чизро иҷозат медиҳанд, асосан мувофиқи хости худ амал мекунанд, аммо онҳо аз фарзандони оилаҳои авторитарӣ хушбахттар нестанд, зеро мувозинати солими муҳаббат ва маҳдудият дар ин вазъият ғайри мумкин аст. Чунин фарзандон аксаран мувофиқи меъёрҳои ахлоқии волидон зистан намехоҳанд ва имкони бештар ҳаст, ки ба майнӯшӣ ва истеъмоли маводи мухаддир дода мешаванд, ва низ ба патология ва фасоди ҷинсӣ майл пайдо мекунанд.

Барои барпо намудани мувозинати даркорӣ муҳаббат ва маҳдудият падарон бояд шавқмандона рафтор намоянд, ки дар он ҳам муҳаббат ва ҳам маҳдудкуниҳо кушоду равшан ба фарзандон дода мешаванд. Фарзандон ҳис мекунанд, ки онҳоро дӯст медоранд, ва ин ҳисси худбаҳодиҳӣ онҳоро афзунтар мекунад, ва низ онҳо маҳдудиятҳои мавҷударо, ки ҳисси дар ҳимоя будани онҳоро нигоҳдорӣ мекунанд, дарк менамоянд. Фарзандон ба қоидаҳои муқарраршуда итоат менамоянд, аммо фақат дар заминаи муносибатҳои мавҷуда.

Такрор мекунам, ки ин намунаест, ки Падари Осмонӣ ба мо нишон медиҳад. Охир, Ё қоидаҳоро барои фарзандонаш муқаррар мекунад. Ё ба мо Даҳ Аҳкомро дод, ҳамин тавр не? Аммо Ё Даҳ Аҳкомро баъди он дод, ки муносибатҳоро бо халқи Худ дар тӯли наслҳои зиёд барпо намуда буд. Ё фақат аз як қоида сар кард — „шумо набояд аз меваи дарахти маърифати некиву бадӣ бихӯред“¹ — ва баъд солҳои зиёдро гузаронд, то ки Худро ошкор намояд ва муносибатҳоро бо фарзандон инкишоф диҳад, пеш аз он ки дар кӯҳи Сино шариатро эълон намояд.

Ман маҳз чунин падар будан меҳоҳам. Аммо ман медонам, ки ба ин ноил шуда наметавонам. Ман медонам: ман кӯшишҳо кардам ва борҳо ба нобарорӣ дучор шудам. Аммо ман ҳамчунин медонам, ки Падари идеалии ман *метавонад*. Ё дар тӯли асрҳо ин корро мекард, ва ӯ метавонад ин корро дар ман ва ба воситаи ман кунад, агар ба воситаи Рӯҳулқудс ба Ё таваккал намоям ва якчанд усулҳои ғоиданокро истифода барам.

ИНТИЗОМ ДАР ЗАМИНАИ МУНОСИБАТҲОИ

БАЙНИҲАМДИГАРӢ

Интизом дар заминаи муносибатҳои дӯстдорона ва дастгирикунанда бештар самаранок аст. Масалан, агар ба фарзандонам огоҳӣ додан лозим бошад, ман аз он сар мекунам, ки оиди муносибатҳоямон савол медиҳам. Агар ҷавоб ба ин савол мусбат бошад, метавон дилпур буд, ки фарзандон амалҳои маро дуруст мефаҳманд. Ман мепурсам: „Оё ту медонӣ, ки ман тӯро дӯст медорам?“ Пеш аз ҷазо ин саволро дода, ман сабӣ мекунам, то онҳо фаҳманд, ки амалҳои ман на дар нуфузу эътибор, балки дар муносибатҳои байниҳамдигарии мо асос ёфтаанд.

Боре ман дар Филиппин дар назди шашсад нафар шубонон ва кормандони масеҳӣ баромад доштам. Баъди баромад қариб дусад кас навбат истоданд, то бо ман сӯҳбат кунанд. Ифодакунандаи мушқилии асосие ки он бегоҳ вохӯрдм, қиссаи шубоне мебошад, ки аз рӯи суханонаш, аҳли оилааш бар зидди ӯ бархостаанд. Се фарзанди ӯ (17-сола, 13-сола ва 10-сола) „бадтарин фарзандон дар калисо“ ҳисобида мешуданд ва доимо бо ин ё он восита исён менамуданд. Ё меҳост бидонад, ки чӣ кор кунад.

„Қоидаҳоро фаромӯш кунед“, — гуфтам ман ба ӯ.

„Чӣ?“ — гуфт вай нобоварона, — охир, мушқилӣ маҳз дар ҳамин аст, онҳо ба ҳеҷ гуна қоидаҳо итоат намекунанд. Онҳо ҳатто дарк намекунанд, ки бояд итоат намоянд“.

„Ман суханони шуморо мефаҳмам“, — гуфтам ман, — аммо такрор мекунам, доимо таъкид кардани қоидахоро фаромӯш кунед. Барпо намудани муносибатҳоро сар кунед. Ба ҳар ҳол шумо чизеро аз даст намедихед“.²

Чӣ қадар калон шудани фарзандон аҳамият надорад; барои барпо намудани муносибатҳо бо онҳо ҳеҷ гоҳ дер намешавад. Ман занеро аз Портленд ба ёд меоварам, ки чор фарзанди ин зан бар зидди ӯ доимо исён мебардоштанд, ва ин боиси азиятҳо ва дарди дили ӯ мегардид. Дик Дэй ва ман баъзе принципҳои барпо намудани муносибатҳоро, ки дар китобамон „Чӣ гуна барои фарзандон қаҳрамон шавем“ тасвир шудаанд, ба ӯ гуфтем. Ӯ ба хона баргашта, дар назди худ вазифа гузошт, ки муносибатҳои байниҳамдигариро барқарор наояд. Баъди панҷ сол ман боз бо ин зан вохӯрдм. Ӯ ба мо нақл кард, ки муносибатҳо бо ду фарзандаш қатъиян дигаргун шудаанд! Ӯ бо ашк дар чашмон ба мо мегуфт, ки диққат додан ба муносибатҳо, ҳатто бо фарзандони калонсол, самари зиёд меорад.

▲ АНИҚ МУҚАРРАР НАМУДАНИ ҚОИДАҲО

Равоншиноси (психологи) оилавӣ Чон Роузмонд чунин меҳисобад, ки волидони сазовор «қоидаҳои худро аниқ муқаррар менамоянд. Онҳо ҳангоми муайян намудани он ки чиро интизоранд, „дар гирду гӯша давр намезананд“. Онҳо илтиҷо, таҳдид ва ё тамаллук намекунанд. Ин гуна волидон ба фарзандонашон аниқ ва содда мефаҳмонанд, ки онҳо чиро метавонанд кунанд, наметавонанд кунанд ва чиро бояд кунанд»³. Айнан ҳамон тавре ки дар чарогоҳҳои таворадор гӯсфандон солим калон мешаванд, маҳдудиятҳои оқилона боиси ба воя расидани фарзандони солиму хушбахт мегарданд.

Оиди волидони хуб будан китобҳои зиёде навишта шудаанд; як муаллиф фикреро таъкид менамояд, дигаре онро инкор мекунад. Аммо ман гумон мекунам, ки ин сатрҳои яке аз номаҳои Павлус бехтарин маслиҳат мебошанд: „Ва шумо, эй падарон, фарзандони худро ба ҳашм наоваред, балки онҳоро дар таълимот ва насихати Худованд тарбия кунед“ (Эфсӯсиён 6:4). Яке аз роҳҳои аниқи ҳашмгин намудани фарзандон пешниҳод намудани қоидаҳо ва меъёрҳои ноаниқ ва нофаҳмо мебошад.

Масалан, баъзе падарон ба духтари худ гуфта метавонанд: „Ман интизори он ҳастам, ки ту дар вақти муқаррарӣ бармегардӣ, хонумаи чавон!“ Аммо вақти муқаррарӣ кадом аст? Ин савол бечавоб аст:

соати яки шаб барои духтараки 17-сола комилан муқаррарӣ мебошад, дар ҳоле ки падар аллакай дар соати 11 метавонад ба изтироб афтад ва асабонӣ шавад. Маҳдудиятро аниқ баён кардан хеле беҳтар аст: „Илтимос, ба хона соати 11 баргард; на дар соати 11.30 ва ҳатто на 11.10“.

Ба ҷои он ки ба наврас чунин гӯед: „бароварда партофтани ифлосиҳо вазифаи туст“, барои падар ва писар чунин муайянкунӣ хеле беҳтар аст: „Ҳар пагоҳӣ ту бояд пеш аз мактабравӣ ифлосихоро бароварда партой“. Ба ҷои „Рав, ҳучраатро ба тартиб дарор“ гуфтан, беҳтараш чунин гӯед: „Ман мехостам, ки ту то ҳӯроки нисфирӯзӣ ҳучраатро ба тартиб дарорӣ, чангро пок кунӣ ва фаршро рӯбӣ“.

Қоидаҳо ва интизориҳои аниқ ифодашуда ба падар имкон медиҳанд, ки ҳудудҳоро муайян намояд, ба фарзанд бошад ёрӣ медиҳанд, ки онҳоро риоя намояд, ва низ нофаҳмиҳоро пешгирӣ меkunанд.

БА АКСУЛАМАЛИ БЕҲАД ҶИДДӢ НИСБАТИ

РАФТОРИ БАД РОҲ НАДИҲЕД

Фаромӯш накунед, ки ҳангоме фарзандон ягон кори бад меkunанд, одатан ба худ диққатро ҷалб кардан мехоҳанд. Аниқ аст, ки ҳангоме фарзандатон бадрафторӣ меkunад, шумо саҳлангорӣ карда наметавонед; ягон ҳел чора дида лозим аст. Аммо саволе ба миён меояд, ки ҷӣ гуна аксуламал нишон додан лозим аст. Ҳангоме ки шумо ба рафтори бади ӯ аксуламал нишон медиҳед, ӯ чиро мебинад ва мешунавад?

Агар бадрафтории фарзанд боиси он мешавад, ки шумо зуд овоз баланд мекунед, суп-сурх мешавад, агар ӯ бо ин ё он восита шуморо зуд асабонӣ меkunад, ӯ ба ҳулосае меояд, ки рафтори бад усули беҳтарини ҷалб кардани диққати шумост.

Аз тарафи дигар, агар шумо ба рафтори бади ӯ оромона, бе ваъзгӯиҳои дурудароз ё ҳашмгинӣ муносибат намоед, натиҷа чунин нахоҳад буд. Яке аз усулҳои оддитарин огоҳ намудани кӯдак аст, ки бадрафтории ӯро ҳеҷ кас таҳаммул намеkunад ва агар лозим ояд, ӯро муваққатан аз қисми боқимондаи оила ҷудо меkunанд. Дар ёд нигоҳ доред, дар танҳои диққати касеро ба худ ҷалб кардан душвортар аст. „Ба гӯшаи хона рост мондан“-и кӯдак идеяи кӯҳнашуда метобад, аммо барои бисёрии кӯдакон он чун пештара хеле самаранок аст.

Ман мефаҳмам, ки муомила бо бисёр кӯдакон на он қадар осон аст, аммо новобаста ба аксуламалатон ба бадрафтории кӯдак, фаромӯш накунед, ки кӯдакон гоҳо бояд бадрафторӣ кунанд. Онҳо

дар бисёр мавридҳо аз боиси кӯдак буданашон бадрафторӣ мекунанд. Дар назди худ вазифа гузored, ки ба натиҷаҳои рафтори нодурусти онҳо диққати беҳад зиёд надихед; ба ҷои ин кӯшиш кунед рафторҳои хуби онҳоро таъкид намоед. Чуноне ки ман пештар зикр карда будам, онҳоро хангоми рафтори дуруст карданашон дарёбед, ва маҳз ҳамин гуна рафтори онҳоро тақвият диҳед.

▶ ПЕШАКӢ БА НАҚША ГИРЕД

Бисёр падарон вазифаи худро бо он душвор мекунанд, ки нисбати пешакӣ ба нақша гирифтани усулҳои интизомнокӣ беаҳамиятӣ мекунанд. Волидони пухтакор, аз рӯи ақидаи психологи оилавӣ Чон Редмонд, „интизори пайдо гардидани мушкилӣ намешаванд, то ба ҳалли онҳо пардозанд“⁴.

Масалан, хангоме ки духтаратон аз вақти муқарраршуда як соат дертар ба хона бармегардад, эҳтимол, шумо то омадани ӯ дарунакӣ мечӯшед, агар пешакӣ ба он омода нашавед, ки аксуламалатон ба дер мондани ӯ чӣ гуна хоҳад буд. Ё агар писари чорсолаатон доимо дар фурушгоҳ хархаша кунад, оё шумо интизор мешавед, ки ин боз ва боз такрор шавад, ё пешакӣ муносибати оромона ва қобили қабулро ба нақша мегиред, то ки ин шуморо аз ҳадди эътидол берун набарорад?

Як дӯсти ман, шубон, нақл кард, ки хангоме писараш 17-сола буд, ӯ ва занаш аз он хавотир шуданд, ки ин ҷавон бо маҳбубааш муносибатҳои ҷинсӣ дорад. Онҳо якҷанд бор кӯшиш карданд — ва чуноне ки гумон доштанд, бо ҳиссиёт — муҳаббат ва қабулкуниашонро изҳор намоянд, то ӯ ба онҳо боварӣ карда, рози дил гӯяд, аммо ӯ исрор менамуд, ки байни ӯ ва духтар алоқаи ҷинсӣ нест. Падару модар фикрҳои худро оиди ин масъала барканор нагузошта, борҳо байни худ муҳокима намуданд, ки агар писарашон ба ин алоқа дода шуда бошад ё агар духтар ҳомила шавад, чӣ аксуламал нишон медиҳанд.

Ва инак, баъди якҷанд ҳафта, писари шубон ва маҳбубааш ба хона омаданд ва бо ҷашмони ашқбор оиди ҳомила шудани духтар гуфтанд.

„Албатта ин лаҳзаи душвор буд, — мегӯяд падар, — аммо ман хеле шодам, ки ману занам аксуламали худро ба ин воқеа пешакӣ муҳокима карда будем. Агар ман пешакӣ тайёр намешудам, намедонам, ки чӣ мекардам. Ман метавонистам саҳт хашмгин шавам ё ягон сухане гӯям, ки баъд оиди он пушаймон мешудам. Аммо азбаски мо аксуламали худро ба чунин вазъият пешакӣ муҳокима карда будем, тавонистем оромона ҷавоб диҳем“.

Албатта, на ҳамаи вазъиятҳо чунин вазнин мебошанд, аммо пеш аз зарур шудани аксуламал ба нақша гирифтани он метавонад дар вазъиятҳои соддаву мураккаб ёрӣ диҳад.

НАТИЧАҲОИ ТАБИИРО БА КОР ДАРОРЕД

Ман боварӣ дорам, ки Навиштаҳо ба мо ду модели интизомноккунии мусбатро пешкаш менамоянд (ки психологҳо онҳоро ба қарибӣ „кашф намудаанд“). Яке аз моделҳо ба натиҷаҳои табиӣ така мекунад.

Масали Исо оиди писари гумроҳ намунаи хуби қувваи ислохкунӣ ба воситаи натиҷаҳои табиӣ мебошад. Дар ин қисса ҷавон қарор дод, ки аз хона рафта дар дурӣ зиндагӣ кунад, ва талаб намуд, ки падар ба вай ҳиссаи мероси ўро диҳад. Падар медонист, ки ҷӣ рӯй медиҳад, аммо ба вай пулро дод. Аз афташ, ў қарор дод ба ҷавон имкон диҳад, ки ба воситаи азобҳо аз натиҷаҳои табиӣ рафтораш якчанд дарсҳои ибрат гирад.

Натиҷаҳои табиӣ зуд падида омаданд. Ҷавон тамоми пулҳояшро сарф кард, кор ва дӯстонашро аз даст дод, ва анҷоми рафтораш он буд, ки ў ҳамроҳи хуқҳо хӯрок меҳӯрд. Танҳо ҳамоно вақт, меғӯяд Исо, „ў ба худ омад“ (Луқо 15:17). Яъне барои ба худ омадани ҷавон натиҷаҳои табиӣ даркор шуданд. Ў қарор дод, ки ба хона назди падар баргардад, ва ўро дар он ҷо қабул карда, аз пештара зиёдтар дӯст доштанд (Луқо 15:11-32).

Ҷолиби диққат аст, ки падар на фақат ба ў руҳсати рафтан дод, балки пул ҳам дод. Бисёр падарон метавонанд ба писаронашон иҷозати рафтан диҳанд, аммо чанде аз онҳо қисми меросро, ки харч карда мешавад, медиҳанд? Аммо падари писари гумроҳ, аз афташ, имконияти дарси ибрат гирифтани писарашро арзишнок меҳисобид, ки ин албатта аз пул хеле авлотар аст.

Дар китоби мо „Ҷӣ гуна барои фарзандон қаҳрамон шавем“ Дик Дэй оиди истифодаи натиҷаҳои табиӣ дар мавриди дарси ибрат нишон додан ба писараш Ҷонатан, ки он вақт хурдак буд, суҳан меронад:

Дар хонаи мо дар сатҳи фарш камини (оташдон) кушодае буд, ва ман бисёр вақт барои Ҷонатан хавотир мешудам. Ҳангоме ки Шарлотта ё ман ўро беназорат гузорем, ў метавонист натиҷаи амали худро дарк накарда, ба камин расад ва баданашро саҳт сӯзонад.

Боре бегоҳӣ мо дар сари миз нишаста, дар нури шамъҳои фурузон ҳӯроки шом меҳӯрдем. Ҷонатан даст дароз карда, ба алангаи шамъ расиданӣ шуд, ва Шарлотта ўро боздоштани шуд, аммо ман ба вай гуфтам: „Даст нарасон, бигузур ў ин корро кунад“.

Ҷонатан ба шамъи фурузон даст расонд ва аз дард ғиғон карда, дарҳол дасташро пас кашид. Ангуштони ў на он қадар сахт сӯхтанд, аммо ин барои фаҳмидани қувваи оташ ва эҳтиром ба он кофӣ буд. Баъзеҳо метавонанд гӯянд, ки ин бераҳмона аст — ба Ҷонатан имкон додан, то ба оташи шамъ даст занад, аммо ман чунин фикр намекунам. Бигузур ў ба оташи хурдакак даст зада, сӯзонанда будани онро фаҳмад, назар ба он ки аз оташи сахт зарар бинад.⁵

Падаре ки роҳ медиҳад, то писари 12-солаашро барои дуздии майда дар универсам бо мошини полис ба хона оваранд, аз қувваи тарбиякунандаи натиҷаҳои табиӣ истифода мебарад. Падаре ки бо азоби хомӯшона мушоҳида мекунад, ки духтарашро барои баҳоҳои бад дар мактаб аз дастаи волейбол хориҷ мекунад, ҳамчунин аз қувваи тарбиякунандаи натиҷаҳои табиӣ истифода мебарад. Падари ғамгин, ки имкон медиҳад, то писараш барои „дар зерӣ таъсири маводи мухаддир рондани мошин“ шабро дар ҳабсхона гузаронад, ҳамчунин таъсири натиҷаҳои табиӣ истифода мебарад.

➤ МУҚАРРАР НАМУДАНИ НАТИҶАҲОИ МАНТИҚӢ

Боз як усули интизомноккунӣ, ки дар Навиштаҳо зикр шудааст, натиҷаи мантиқӣ мебошад. Ин маънои онро дорад, ки волидон барои фарзандон муайян мекунад, ки агар фарзанд ӯҳдадорихояшро иҷро накунад ё бадрафторӣ кунад, натиҷаҳо чӣ гуна хоҳанд буд. Масалан, „агар ҳӯрокатро то охир нахӯрӣ, ба ту ширинӣ дода намешавад“, ё „Агар ба сагчаат ҳӯроқ надихӣ, худат ҳам ҳӯроқ намехӯрӣ“. Мо метавонем намунаи натиҷаи мантиқиёро бинем, ки дар боғи Адан ҷой дошт. Худо барои сокинони он ҷама ҷизро фароҳам овард, ва ҷуноне ки пештар зикр карда будам, муқаррар намуд, ки ягона дарахте ки меваи онҳо ҳӯрдан мумкин нест, дарахти маърифати неку бад аст. Парвардигор огоҳ намуд, ки агар онҳо ба ҳар ҳол аз меваи ин дарахт ҳӯранд, натиҷа он хоҳад буд, ки онҳо „ҳатман хоҳанд мурд“ (Ҳастӣ 2:15-17).

Албатта, Ҳавво аз ин меваҳо ҷашид, сипас Одам низ, ва натиҷаҳо

зуд паидид омаданд. Одам ва Ҳавво миранда шуданд ва тамоми натиҷаҳои ин рафтори худро диданд, масалан, бо азоб зоидан, зарурати меҳнати вазнин ва аз Биҳишт ронда шудан (Ҳастӣ 3:1-19).

Худо ҳудудхоеро муқаррар намуд, ки Одаму Ҳавво метавонистанд дар дохили он амал кунанд, ва Ҳангоме ки онҳо ин маҳдудиятҳоро вайрон кардани шуданд, натиҷаҳои муайян насиби онҳо гардиданд. Парвардигор ҳанӯз ҳам онҳоро дӯст медошт, аммо Ӯ ҳамаи натиҷаҳои мантиқиро, ки ба интиҳоби онҳо мувофиқат мекард, амалӣ гардонд.

Боз як намунаеро аз таҷрибаи волидии Дик Дэй меоварам, ки қувваи тарбиявии натиҷаҳои мантиқиро хеле хуб нишон медиҳад:

Ҳангоме ки писари калонии ман Дик ҳуччати ронандагӣ гирифт, ману ӯ ба қароре омадем, ки агар ӯ қоидаи ҳаракати нақлиётро вайрон кунад, ҷаримапулиро ҳудаш месупорад ва 30 рӯз аз ҳуқуқи ронандагӣ маҳрум мешавад. Ман то ҳол он рӯзро дар ёд дорам, ки Дик бори аввал қоидаро вайрон кард. Ӯ охира назди ман даромада, гуфт: „Падар, ба ман қитансияи ҷаримапулиро доданд“.

Ман намедонам, ки Дик чиро интизор буд, аммо ман ба ӯ фақат чунин гуфтам: „Калидҳои мошинро ба ман деҳ“.

Дик калидҳоро ба ман дод. Ӯ ҳамчунин ҷаримапулиро супурд ва 30 рӯз мошинро истифода набурд. Ман ба ӯ ҳеҷ гуна насиҳатҳои бемаврид нагуфтам. Ман напурсидам: „Чаро ту ин тавр кардӣ?“ Натиҷаҳои мантиқӣ пешаки муқаррар шуда буданд, ва Дик медонист, ки музди муқарраршударо пардохт мекунад, ва ӯ бо ин розӣ шуда буд.⁶

Истифодаи таъсири тарбиявии натиҷаҳои мантиқӣ зарурати насиҳатгӯиҳои тӯлонӣ ва ҷангу ҷидолҳоро бартараф мекунад. Ҳангоме ки падар ва писар натиҷаҳои мантиқии ин ё он амалро медонанд, баробари содир шудани ин амалҳо мушкилӣ дарҳол ҳал мегардад.

Қувваи натиҷаҳои мантиқӣ метавонад муносибатҳои падару фарзандро хеле осон кунад. Ба падар лозим намеояд, ки вазифаи полис, довар ва ё иҷрокунандаи ҳукмро ба ҷо оварад; ӯ фақат натиҷахоеро, ки фарзанд бо рафтори худ интиҳоб намудааст, ба ҳаёт татбиқ менамояд.

НИГОҲ ДОШТАНИ МАВҶЕЪҲОИ ХУД

Духтари калонии ман Келли боре аз шабнишиние ки дар хонаи як дугонааш ба муносибати хатми синфи 8 баргузор шуда буд, ба хона занг зад. Вай пурсид, ки оё мумкин аст, ки ӯ дар он ҷо шабро гузаронад. Ман хоҳиши ӯро гӯш кардам ва баъд якчанд савол додам. Келли гуфт, ки барои “давом додан”-и шабнишинӣ якчанд бачаҳо низ мемонанд, аммо ӯ кафолат дода наметавонад, ки машруботи спиртӣ нахоҳад буд. Ҳангоме ӯ баъзеи онҳоеро, ки баъди соати даҳ дар шабнишинӣ монданӣ буданд, номбар кард, ман номи писареро шинохтам, ки машруботи спиртӣ пайдо карда метавонист, агарчи ба монанди Келли ҳанӯз 14-сола буд.

Баъди гӯш додан ба суҳанони Келли ман ҷавоб додам: „Не, духтарам, ман фикр мекунам, ки ту набояд дар он ҷо монӣ. Ман мехоҳам, ки ту баъди дар соати 10 анҷом ёфтани шабнишинӣ дар хона бошӣ“

Дар давоми ним соати баъдина Келли боз се бор ба хона занг зад. Ҳангоми яке аз суҳанронихо ӯ ҳатто ба телефон гиря карданро сар кард, ва ин вақт ман фаҳмидам, ки асли воқеа чӣ будааст. Боз чор ё панҷ духтар шаб дар он хона монданӣ будаанд, аммо онҳо мебоист аз волидон иҷозат мегирифтанд, ва ҳамааш ба он вобаста буд, ки падари Келли Макдауэлл чӣ мегӯяд.

Маълум буд, ки Келли тахти фишори ҳамсолон аст. Ӯ ба ман гуфт, ки ҳочати хавотир шудан нест. Дар хона волидон хоҳанд буд, дар атроф одамони бисёр ҳастанд — ва ҳеҷ кас бо дигаре танҳо монда наметавонад.

Ба ман маълум буд, ки Келли он чиро, ки дӯстон мегӯянд, такрор мекунад, ва дар мавқеи пештараи худ мондам.

„Афсӯс меҳӯрам, Келли, — гуфтам ман, — аммо лозим меояд, ки ба хона баргардӣ“.

Ман ҳанӯз, ки гиристанӣ духтарамро мешунидам, гӯшаки телефонро мондам. Ман намехостам ӯро дилмонда кунам, аммо медонистам, ки дуруст рафтор мекунам. Дертар, ҳангоме ки Келли ба хона баргашт, вай Дотти ва маро бедор кард ва барои иҷозат надоданамон ташаккур гуфт!

„Падар, — гуфт ӯ, — дар асл ман на он қадар мехостам дар он ҷо монам, хусусан баъди он ки ту «не» гуфти, аммо дигар духтарон ба ман фишор меоварданд. Ташаккур, ки барои паси сар кардани ҳамаи ин ба ман ёрӣ додӣ“.

Ҳамин тавр ба ман ошкор шуд, ки агар волидон мавқеи устуворро ишғол намурад, онро нигоҳ доранд, ин ба фарзандон дар ду ҷабха

дастгирӣ медиҳад. Аввалан, ин ба онҳо имкон медиҳад, ки ба фишори гуруҳи ҳамсолон муқовимат кунанд, зеро онҳо метавонанд гӯянд: „Волидони ман иҷозат намениҳанд“, Сониян, ва ин муҳимтар аст, ин ба фарзандон имкон медиҳад, то фаҳманд, ки арзишҳо ва меъёрҳои муайяне ҳастанд, ки онҳоро сарфи назар кардан ё қисман риоя кардан мумкин нест.

➤ НА ДАР ХАШМ, БАЛКИ БО МУҲАББАТ АМАЛ НАМОЕД

„Худо касонеро, ки дӯст медорад, чазо медиҳад“, — гуфта шудааст дар Китоби Муқаддас.⁷ Дикқат диҳед, дар он ҷо гуфта нашудааст, ки Худованд касонеро, ки бад мебинад, чазо медиҳад. Ё бо муҳаббат чазо медиҳад. Аммо на дар хашм.

Ҳар як падар гоҳо аз рафтори фарзандонаш хашмгин мешавад. Аммо падари хирадманд ҳангоми муқаррар намудани чазо дар чунин лаҳзаҳо хеле боэҳтиёт аст. Агар ман суп-сурх шавам ё дод гӯям, ба фарзанди худ огоҳии дуруст дода наметавонам. Агар ман дар суҳан ё амал хашми худро ба ягон кас равона кардани бошам, фарзандро бо муҳаббат тарбия карда наметавонам.

Ана чаро барои ман муҳим аст, ки дар асоси муносибатҳо бо фарзандон огоҳӣ диҳам ва пеш аз чазо додан ҳатман пурсам: „Оё ту медонӣ, ки ман туро дӯст медорам?“ Ин суҳанон амалҳои маро ба заминаи муносибатҳои байниҳамдигарии мо мегузорад, ва дар айнаи замон боз як чизи муҳим ба даст меояд (ва гоҳо хеле муҳимтар); он тарбиякунандаи ман мешавад, ва ба ман ёдрас мекунад, ки агар ба шабоҳати Падари Осмонӣ падар шудани бошам, бояд фарзандонамро на дар хашм, балки бо муҳаббат чазо диҳам.

➤ ИСЛОҲ НАМУДАНИ ЧОРАҲОИ ТАРБИЯВӢ

Баъзе волидон дар ягон марҳила истода мемонанд ва дигар пеш намераванд; онҳо ба навраси 16-сола айнан ҳамон тавре муносибат мекунад, ки ҳангоми 6-солагии ӯ мекарданд. Тарзи қорбурди онҳо назорати фарзанд аз ғахвора то марғ мебошад... ё ақаллан то даме ки ӯ аз хона меравад. Аммо, чунин тарзи қорбурд дар фарзанд ҳисси нафасгиршавӣ аз маҳдудиятҳоро пайдо карда, бисёр вақт боиси ақсуламалҳои бефикрона ва носолими ӯ мешавад. Ё на фақат худназоратиро ёд намегирад, ӯ аз ҳама гуна назорат нафрат хоҳад намуд.

Аммо Падари Осмонӣ бо мо тамоман дигар хел муносибат мекунад. Муаллифи Нома ба Ибриён мегӯяд: „... Ӯ (Парвардигор) ин корро ба манфиати мо, то ки дар қудсияти Ӯ ширкат дошта бошем, анҷом медиҳад“ (Ибриён 12:10). Дигар хел карда гӯем, Ӯ моро чунон ҷазо медиҳад, ки камол ёбем, ба қудсият наздик шавем ва ба Ӯ бештар шабоҳат пайдо намоем.

Падари хирадманд низ саъй мекунад симои Падарро ҳамин тавр инъикос намояд, ва ҷазоро мувофиқи синну сол ва таҷрибаи фарзанд ислоҳ намояд. Ӯ мефаҳмад, ки кай фарзанд ба санҷишҳо, масъулият ё имтиёзҳо тайёр аст, ва ҷазои берунии фарзандро ба фоидаи инкишофи интизомнокии дохилии ӯ сушт мекунад.

Масалан, ягон рӯз падар ба рафтори фарзандони худ, ки аз боиси чизҳои намеарзида хараша мекунанд, чунин аксуламал нишон дода метавонад: „Ман ба ин даҳолат қардан намехоҳам; ман фикр мекунам, ки шумо ба қадри кофӣ калонсол ҳастед, то масъаларо мустақилона ҳаллу фасл намоед“. Падари наврас метавонад чунин гӯяд: „Ман чунин меҳисобам, ки ту ба қадри кофӣ калонсол ҳастӣ, то соати бедоркунакро мустақилона гузори ва саҳарӣ барвақт бедор шавӣ“ ё „Агар ту дар мактаб хуб таҳсил намоӣ, дар вақти хостаат ба хоб рафта метавонӣ“.

Маъноӣ ҳамаи ин дар он аст, ки интизоми самаранок пайдарпай ва тағйирпазиро металабад — пайдарпай дар истифодаи ҷазоҳо ва (бо мурури калоншавии фарзандон) тағйирпазирӣ дар дигаргун намудани қоидаҳо ва интизориҳо.

Фарзанде ки волидонаш интизомноккунии даркорӣ — дӯстдоранда, аниқ ва пайдарпайро истифода мебаранд, — бо имконияти бештар самари эҳтиром, осудагӣ ва росткорино ба даст меоваранд. Падаре ки хирадмандона тарбия мекунад, ба фарзандон ёрӣ медиҳад, то интизомнокиро дар худ инкишоф диҳанд. Ин сифатест, ки ба ҳаёти солимонаи эҳсосотӣ, иҷтимоӣ, рӯҳонӣ ва ҷисмонии онҳо мусоидат мекунад. Ӯ ба фарзандон ёрӣ медиҳад, то аз оқибатҳои аксаран ғочиявии рафтори бефикрона эмин бошанд.

Ӯ ба онҳо имкон медиҳад, то аз баракати обрӯи нек ҳаловат баранд. Ӯ мекушад дар ҳамоҳангшавии ақл ва дили фарзандон ва дар муносибатҳои онҳо бо дигарон ёрӣ расонад.

Интизоми Паравардигор дар ман боиси ҳамин натиҷаҳо мешавад ва ин ҳамон чизест, ки ман барои фарзандонам мехоҳам.

МЕАНДЕШЕМ, МУҲОКИМА МЕКУНЕМ ВА АМАЛ МЕНАМОЕМ

1. Мувофиқи ин боб, чор типи асосии рафтори волидон ҳаст: автократӣ, ҳамабахшанда, бепарвоёна ва шавқмандона. Кадом услуб хангоми кӯдакиатон ба хонадони шумо хос буд? Кадом услуб муносибати худатонро ба интизом аниқтар тавсиф медиҳад?
- 2.* Дар Нома ба Ибриён (12:10) мақсади ҷазо аз Худо („то ки дар қудсияти Ӯ ширкат дошта бошем“) зикр карда мешавад. Дар сатрхое ки дар зер пешбинӣ шудаанд, муайян намоед, ки шумо вақти ҷазо додани фарзандон чӣ мақсад доред:

Ман фарзандонро ҷазо медиҳам, то ки

Ман фарзандонро ҷазо медиҳам, то ки

Ман фарзандонро ҷазо медиҳам, то ки

Ман фарзандонро ҷазо медиҳам, то ки
3. Оё шумо натиҷаҳои табиӣ ё мантиқиро ҳамчун воситаи тарбиявӣ истифода бурдаед? Оиди мисолҳо фикр кунед. Агар истифода бурдани натиҷаҳои мантиқиро сар кардани бошед, инро оҳиста, андак-андак кунед ва хангоме ки натиҷаҳои мантиқӣ бояд ҷой дошта бошанд, ҳамеша дар мавқеъҳои худ бимонед.
4. Муносибати худро ба интизомнок кардани фарзандон тафтиш кунед. Он дараҷаеро, ки истифода бурдани ҳастед, дар хат бо аломати „х“ ишора кунед.

.....
ТанқидИслоҳ намудан

.....

Маҳкум кардан

Омӯзондан

.....

Тобеъ кардан

Роҳбарӣ

.....

Назорат кардан

Озодӣ додан

Кадам иқдомҳо бояд намоед, то дар самтҳои дар боло зикршуда ба Падари мо бештар шабоҳат дошта бошед?

- 5.* Оё шумо ҷазоро аксаран бо муҳаббат истифода мебаред ё дар хашм? Кадам иқдомҳои мушаххас гузошта метавонед, то ки дар ин соҳа ба беҳбудӣ ноил шавед?

ПАДАР ВА БАХШИДАН

Ман қиссаи Донро аз як дӯсти умумиамон шунидам. Дон падари се духтар ва як писар аст. Ӯ фарзандонро дар партави калисо тарбия менамуд ва ҳамроҳи занаш ҳар як фарзандро мувофиқи принципҳои Китоби Муқаддас бо боварӣ ва имон тарбия менамуд.

Аммо ҳангоме ки духтари хурдиаш ба синни наврасӣ расид, ҳаёти ҷинсиро сар кард.

Амалан, агар рости гапро гӯем, вай дар муносибатҳои ҷинсӣ бетартиб шуд. Дон ва занаш саъй намуданд барои ба ӯ ёрӣ додан ҳама корро кунанд, аммо ҳеҷ ғоида надошт. Вай „бо ҳар каси рост омада“ алоқаи ҷинсӣ қарданро давом меод, ва гоҳо ҳангоми набудани волидон дар хонаи худ ҳамроҳи хушдорон бо ин кор машғул мешуд.

Ниҳоят, Дон ўро назди худ шинонда аз тахти дилаш, ки аз дард қариб мекафид, сӯҳбат қардан хост.

„Кэти, — гуфт ӯ. — ман ва модарат ҳама имкониятҳоро санҷида дидем. Мо боз чӣ кор қарданамонро намедонем. Аммо мо медонем, ки ту дигар наметавонӣ ҳамроҳи мо зиндагӣ қарда, қорҳои худро давом диҳӣ“. Дон аз духтараш хоҳиш қард, ки аз хона равад. Ӯ ва занаш бовар қунондани шуданд, ки вайро дӯст медоранд, аммо исрор намуданд, ки ё вай ёрии онҳоро дар тағйир додани рафтори худ қабул мекунад, ё барои зистан ягон ҷои дигар пайдо мекунад.

Бегоҳии рӯзи дигар Кэти аз хона рафт. Вай чизҳояшро ба ҷомадон ҷой қарда, хонаро тарк қард ва ба волидон нагуфт, ки ба қучо меравад.

Баъди се моҳ, қарибии соати яки шаб Дон аз занги телефон бедор шуд.

„Падар, — гуфт овоз аз гӯшаки телефон, — ман аз автовокзал занг мезанам“. Ин Кэти буд. Вай боз якчанд суҳбатҳои бесару нӯг ба

забон овард ва дар охир гуфт: „Ман ба хона баргаштан мецохам“.

Дон дар цои хоб нишаст ва занашро бедор кард. „Ба ҳеҷ цой нарав, — гуфт у бо телефон, ва кӯшиш кард, ки овозаш ором бошад, — ман ҳозир меоям“.

Дон духтарашро дар автовокзал вохӯрда, пеш аз он ки ба хона оварад, вайро дурудароз оғӯш намуд. У духтарашро истинтоқ накард, ки дар кучо буд. У ба вай оиди он ки сабабгори бисёр шабҳои бецобии у буд, гап назад. У оиди қоидаҳои ки Кэти ҳангоми бозгаштан ба онҳо итоат намуд, ёдрас накард. У духтарашро фақат бахшид.

Ман ҳамин гуна падар буда метавонам. Ман падари қабулкунанда будан мецохам. Ман мецохам, то фарзандонам донанд, ки метавонанд гуноҳҳо ва корҳои бади худро эътироф намуда, бахшиши падарро ба даст оваранд. Ман мецохам, то фарзандонам донанд, ки падар нисбати онҳо ҳашму ғазабро нигоҳ намедорад. Ман мецохам, то онҳо донанд, ки агар ба ягон кори бад ҷалб шуда бошанд, метавонанд ҳама ҷизро аз нав сар кунанд.

Ман маҳз ҳамин гуна падар будан мецохам, зеро натиҷаҳои рӯи набахшиданро дар падарон дидаам. Ман дидаам, ки фарзандоне ки падаронашон нисбати рафтори онҳо нафрат ва талҳи доранд, бисёр вақт аз худбаҳодиҳии паст азиат мекашанд. Ман пайҳас кардаам, ки фарзандоне ки падаронашон бо душворӣ онҳоро мебахшанд, ҳудашон бисёр вақт нисбати дигарон оштинопазир ва набахшанда мегарданд. Ман мушоҳида кардаам, ки фарзандони падарони набахшанда аз дидани дурӯғгӯии волидон пур аз талҳи шуда, бар зидди хонадон, оила ва калисо исён мекунанд.

Аммо аз тарафи дигар, ман дидаам, ки падари бахшанда дар фарзанди худ ҳисси солими худбаҳодиҳӣ ва боварӣ ба худро тарбия карда метавонад. Ман пай бурдаам, ки падарони бахшанда аксаран фарзандоне тарбия мекунанд, ки бахшида метавонанд ва ботаҳаммул мебошанд. Ман боварӣ дорам, ки падари бахшанда фарзандонро, ки нисбати корҳои бади худ бовиҷдон ҳастанд ва айбу гуноҳҳои худро зуд эътироф менамоянд, осонтар тарбия мекунад, ва ин аксаран ҳам волидон ва ҳам фарзандонро аз фоҷиаҳо ва ҷонканиҳои тӯлонӣ эмин медорад.

Ана барои ҷӣ ман мецохам падари бахшанда бошам, ҷуноне ки Падари ман ҳаст.

▼ БАХШИДАНИ ПАДАР

Тасаввур кунед, ки шумо падари писаре ҳастед, ки бароятон ҷун гавҳараки ҷашм буд. Шумо аз рӯзи зода шуданаш ба у муҳаббат ва

диққати худро фуру мерехтед. Шумо бори аввал ўро оббозӣ дорондед. Шумо дучархарониро ба ў ёд додед. Шумо ба бисёр бозиҳои бейсбол рафтед. Шумо ҳангоми бемориаш ўро нигоҳубин мекардед, ва ҳангоми ғамгиниаш кӯшиш мекардед, ки таъашро хуш намоед. Шумо барояш дастрас будед ва ба он чи ў шавқ дошт, шумо низ мароқ зоҳир менамудед. Шумо дар ҳаққи ў хуб ғамхорӣ менамудед ва барояш тӯҳфаҳои зиёд мекардед. Шумо ҳама кореро, ки падари дӯстдор карда метавонад, кардед.

Писар ба некиҳои шумо чӣ аксуламал нишон медод? Ў инро чун чизи ҳатмӣ қабул менамуд. Аксаран ў шуморо сарфи назар мекард ва фақат ҳамон вақт наздатон меомад, ки ба вай чизе даркор мешуд, масалан пул барои бензин ё пойафзоли нав барои теннис. Аммо гоҳо ў ғаълона ва бо исрор ба шумо итоат намекард. Ў бисёр вақт шуморо фиреб медод. Чунин менамуд, ки ў аз шумо нангу ор менамуд, ва бо бародарону хоҳаронаш бераҳмона муносибат мекард.

Шумо нисбати чунин писар чӣ ҳиссиёте медоштед? Оё шумо ўро мебахшидед? Оиди ҷавоб бо диққат андеша кунед, зеро дар ин қисса шумо на падар, балки писар ҳастед.

Падари Осмонӣ ба шумо муҳаббат ва неқӯй зоҳир намуд, аммо ҷавоби шумо ба Ў бо рафторе ки писари дар боло зикршуда дошт, хеле монанд аст (амалан, агар шумо ба ман монанд бошед, хеле бадтар аз он чи тасвир намудам, рафтор менамудед). Аммо ба ҳар ҳол Парвардигор озодона шуморо бахшид ва ҳоло ҳам мебахшад. Ҳайратовар, ҳамин тавр не? Не, дар асл не. Ў Худ чунин Падар аст. Ин ҷузъи табиати Ўст.

Ў ҳамаи гуноҳоятро меомурзад; ҳамаи касалиҳоятро шифо мебахшад... ба андозае ки шарқ аз ғарб дур аст, ҷинойтҳои моро ба ҳамон андоза аз мо дур кардааст. Чунон ки падар ба фарзандон марҳамат мекунад, ончунон Худованд ба тарсгориҳои Худ марҳамат менамояд (Забур 102:3,12,13).

Ман, Ман ҳамонам, ки гуноҳҳои туро ба хоштири Худам маҳв менамоям, ва хатоҳои туро ба ёд нахоҳам овард (Ишаё 43:25).

Ў Падари бахшанда аст. Фармонҳои Ў иҷро намешуданд ва хости Ў бештар аз ҳар як падари заминӣ вайрон карда мешуд. Ў ҳоло ҳам чун пештара омода аст ва меҳодад фарзандонашро бахшад. Чун падари

интизор дар масали Исо оиди писари гумроҳ, Худо на танҳо интизор аст, балки мешитобад бубахшад, ва дар марҳамати Худ ҳатто пеш аз садо додани суханони тавбаи мо бахшиданро сар мекунад (ниг. Луко 15:11-32).

Ман маҳз чунин падар будан меҳоҳам, агарчи ба ин бад омода гардидам, аниқтараш тамоман омода нагардидам. Гурури ман садди роҳ мешавад. Ноустувории ахлоқии ман садди роҳ мешавад; гоҳо ман дар худ рӯҳи бахшиданро пайдо карда наметавонам. Тарси ман садди роҳ мешавад; ман хавф дорам, ки фарзандон маро нодуруст мефаҳманд, зеро гумон мекунанд, ки бахшидани ман бо таҳсин ҳаммаъност. Ман на зиёда аз одами сайёраи дигар падари бахшанда буда метавонам. Аммо ман маҷбур ҳама нестам, ки чунин бошам. Азбаски Рӯҳи Худо, Падари идеали, ба воситаи дар Масеҳ наҷот доштанам дар ман сокин аст, ман метавонам ба Ӯ дуо ва таваккал намуда, симои Ӯро барои фарзандонам инъикос намоям. Баъзе хусусиятҳои ки ман онҳоро бо ёрии Парвардигор дарк намудам, инҳоянд:

▼ МАҲҶУМИ БАХШИДАН

Яке аз монетаҳо дар роҳи бахшидан фаҳмиши номукамал оиди он аст, ки бахшидан чист ва он чӣ гуна амал мекунад. Бахшидани фарзандони худ маънои онро надорад, ки нисбати беитоати онҳо сахлангорӣ мекунам. Ин ҳамчунин маънои онро надорад, ки ман рафтори онҳоро таҳсин мекунам. Ин аз ҷазо озод кардани онҳо нест.

Аллен К. Гуэлтсо, ки барои маҷаллаи „Масеҳият имрӯз“ [„Christianity Today“] менависад, чунин иброз медорад:

Бахшидан он аст, ки хангоме ба шумо бадӣ мекунанд, бо майли том бадбиниро тарк мекунед. Он на танҳо боздоштан ва ё маҳдуд намудани ҳашм аст, балки пурра аз он озод шудан аст...

Бахшидан хеле бештар аз он вазъиятест, ки воқеаи рӯйдодаро сарфи назар кунед ва вонамуд намоед, ки ҳеҷ чиз нашудааст. Бахшиданро бо баъзе мафҳумҳои дигар, ки барои муқоиса баҳри пурратар намудани манзара истифода мешаванд, омехта кардан даркор нест. Бахшидан маънои афв карданро надорад. Бахшидан як қизи шахс аст; он ба таъсири озори ба шумо расондашуда ва ба эҳтиёҷи аз нафрати пайдошуда озод гардидани шумо дахл дорад. Бахшидан аз шахси дида бештар ба

категорияи қонунӣ тааллуқ дорад ва на ба муносибатҳои байни озордода ва озордида, балки фақат ба статуси қонунии озори расонда дахл мекунад. Ва афв намудан, бар хилофи бахшидан, танҳо маънои раҳой аз ягон хел вобастагии ахлоқӣ ва озодшавӣ аз ҷазои ҳаққониро дорад.

„Боз як мафҳуме ки аз бахшидан комилан фарқ дорад, узр мебошад“, — менависад К.С. Люис.

Байни бахшидан ва узр фарқи калоне ҳаст. Бахшидан мегӯяд: „Ҳа, ту ин корро кардӣ, аммо ман таассуфи туро оиди ин қабул мекунам, ва инро бар зидди ту нигоҳ намедорам, ва дар байни мо ҳама чиз чун пеш аз ин кор боқӣ мемонад“. Узр бошад чунин маъно дорад: „Ман мефаҳмам, ки ту бо ин ҳеч кор карда наметавонистӣ, ё ту на он чизро дар назар доштӣ, ва ту дар ин айбдор нестӣ“. Агар айби касе набошад, пас ҷои бахшидан ҳам нест. Ба ин маъно бахшидан ва узр қариб муқобили якдигар мебошанд.

Агар ин рост бошад, пас, мо набояд аз он тарсем ки ҳангоми бахшидан мо рафтори нодурустро таҳаммул менамоем ё бадири таҳсин менамоем. Бахшидан на „рафъи айбдорӣ“, балки аниқтараш „раҳой аз нафрат“ аст.¹

Дуруст фаҳмидани он, ки бахшидан чӣ мебошад ва чӣ намебошад, дар роҳи падари бахшанда шудан иқдоми муҳимест.

БОЗДОШТАНИ ХОҲИШИ АКСУЛАМАЛИ БЕҲАД ПУРЭҲСОС

НИШОН ДОДАН

Фарзандон гоҳо метавонанд моро аз ҳадди сабру таҳаммул берун кунанд, ва он гоҳ бахшидани онҳо душвор мешавад, хусусан дар ҳолатҳое ки гуё ҳар як амали онҳо барои аз ҳадди эътидол берун кардани мо равона карда шудаанд. Аммо ман дарёфтам, ки чунин вазъиятҳоро барои худ ва барои фарзандон хеле осонтар карда метавонам, агар ба хоҳиши аксуламали беҳад пурэҳсос нишон додан муқобилат наоям.

Ҳар боре ки фарзандон маро водор менамоянд, то аксу ламали беҳад саҳтгирона ва набахшанда нишон диҳам, ман саъй мекунам сӯҳбатеро ба ёд оварам, ки дӯсти ман бо як ҷуфти оилавӣ дошт. Ӯ мекушид ба ин волидон ёрӣ диҳад, то барои писари исёнкунандаи худ, ки ба кӯшишҳои роҳнамоии онҳо оҳиста ва бо душворӣ аксуламал нишон медод, илоҷе ёбанд.

Ҳангоми яке аз вохӯриҳо дӯсти ман аз онҳо пурсид: „Писаратон дар ҳафтаи гузашта чӣ гуна рафтор дошт?“

Онҳо дарҳол нақл карданд, ки рӯзи ҷумъаи гузашта корҳо хеле бад буданд. Баъд аз он ки дӯстам дар муддати 15 дақиқа нақли онҳоро оиди рафтори бади писарашон дар рӯзи ҷумъа гӯш кард, ӯ пурсид, ки рӯзи панҷшанбе чӣ тавр гузашт. Муътадил. Чоршанбе чӣ? Хуб. Оё рӯзи сешанбе бад гузашт? Не. Душанбе чӣ, рӯзи душанбе ӯ чӣ гуна рафтор дошт. Амалан дар рӯзи душанбе ҳамааш аъло буд.

Ниҳоят дӯсти ман натиҷагирӣ кард. Як рӯзи бад наметавонад чор рӯзи хубро тира гардонад. Ҳа, ҳақиқатан, рӯзи ҷумъа ҳама корҳо бад буданд. Аммо оё онҳо беҳбудии назаррасро дар рӯзҳои дигар пайхас накарданд, ва оё инро аз боиси он ки рӯзи ҷумъа рӯй дод, сарфи назар кардан мумкин аст? Онҳо ба фаҳмидани он сар карданд, ки аз афташ, аксуламали беҳад пурэхсос нишон додаанд, ва умуман рафтори писарашон нисбат ба он ки буд, хеле беҳтар шудааст.

Азбаски муҳаббат бадири дар ёд нигоҳ намедорад, мо метавонем рӯзҳои бадро баҳшем ва фаромӯш кунем, ва аз нобарорихои фарзандон дида, бештар ба муваффақиятҳои онҳо таваҷҷӯҳ намоем.

► ЁРИРО БА ДАСТ ОВАРЕД

Зани ман Дотти ҳамеша ба ман дар бисёр ҷанбаҳо, аз ҷумла дар кӯшишҳои падари бахшанда шуданам ёрии бебаҳо мерасонд. Ман аз Дотти хоҳиш кардам, ки ҳангоме ба фарзандон хеле саҳтгирона муносибат мекунам, ба ман гӯяд, ва низ агар ман нисбати онҳо бо рӯҳи набахшидан амал намоем, маро огоҳ кунад. Бовар кунед, вай дар ин соҳа корозмуда гардид. Масалан, ӯ чунин мегуфт: „Ҷош, ман чунин меҳисобам, ки ту бояд аз Кэйти бахшиш пурсӣ“ ё „Ҷош, оё ба ту чунин наметобад, ки бояд ба Ҳезер чизе гӯӣ?“ Шунидани ин на ҳамеша осон буд, аммо бе ин мумкин набуд.

Дар ёд нигоҳ доред, ки агар дар эътирофи масъулият назди фарзандон ёрии онҳоро ба даст оварда бошед, онҳо ҳамчунин метавонанд мақсади шуморо оиди падари бахшанда шуданатон ёдрас наоянд. Онҳо метавонанд чунин гӯянд: „Падар, ман гумон намекунам, ки ту маро барои мошини варзишиатро ранг карданам бахшидӣ“ ё „Падар, оё ту боварӣ дорӣ, ки маро барои дастпӯшакатро чун дастпӯшаки бейсбол истифода бурданам бахшидаӣ?“

ГУЗАШТАИ ХУДРО ФАРОМЎШ НАКУНЕД

Калоншавӣ масъалаи осон нест. Ростӣ гап, ҳар кадоми мо бояд иқроӣ шавад, ки ҳангоми калоншавӣ ба монанди фарзандон (агар аз онҳо зиёдтар набошад) рафтори аблаҳона ё дидаву дониста хатоҳо содир менамудем. Рӯзҳои хеле бад ҳам доштем. Мо гоҳо зудранҷ мешудем. Беитоатӣ мекардем (гоҳо тамоман ба таври дахшатовар!). Вақтҳои буданд, ки мо исён мекардем.

Мо ҳеҷ гоҳ андеша намекардем, ки Парвардигор моро барои волидон ҷазо дода, дар замонаш фарзандони мисли худамон беитоат ва исёнкор ато менамояд!

Бахшидан осонтар ба даст меояд, агар мо камбудиро ва нобарорирои худро, ки на танҳо дар кӯдакӣ, балки дар гузаштаи наздик ҷой доштанд, фаромӯш накунем. Масалан, агар ҳангоми ба хона дер омадани писарам аз худ пурсам, ки оё дар ин ҳафта ба ягон вохӯри дер намондаам, ин ба ман ёри медиҳад (албатта, хоҳ ноҳоҳ лозим меояд, ки барои рафтори бад ҷазо муқаррар карда шавад — бо мақсади тарбия, аммо агар ман ба гузаштаи худ рӯ оварам, ин барои реша гирифтани рӯи бахшидан ёри медиҳад). Агар духтарам қитансияи ҷаримаро барои бо суръати зиёд рондани мошин биёрад, ман ўро бо осонии бештар бахшида метавонам, агар ба ёд оварам, ки ба қарибӣ худам ҳам қонидаро вайрон карда будам.

БАХШИДАНРО ЁД ГИРЕД

Ман мехоҳам ҷунун падаре бошам, ки фарзандонашро новобаста ба „бузургӣ“-и хатоӣ содир кардашон мебахшад. Аммо ман ҳамчунин мехоҳам ҷунун падаре бошам, ки фарзандонашро барои хатоҳои „хурд“ низ мебахшад. Амалан таҷрибаи ман нишон дод, ки „истифода“-и бахшиш дар вазъиятҳои камаҳамияти ҳаррӯза ба падар ёри медиҳад, то ҳангоми ба бӯхронҳои ҷиддӣ рӯ ба рӯ шудан ба бахшидан омода гардад.

Ман барои худ ошкор намудам, ки ҳар рӯз барои истифодаи бахшидан имкониятҳои зиёде пеш меоянд. Масалан, агар фарзанд ба ман ё ба Дотти беэҳтиромӣ намояд, ман ба вай огоҳӣ медиҳам, ва баъд бошуурона бахшиданро истифода мебарам. Агар фарзанд ба огоҳии ман алсуламали дуруст нишон диҳад, ман бо табассум меғӯям: „Ман тӯро бахшидам“ (ман кӯшиш мекунам „Ҳеҷ гап не“ ё „Ин мушкилие ба миён намеоварад“ нағӯям, зеро мехоҳам таъкид намоям, ки хатоӣ содиркардаи ўро мебахшам, аммо таҳсин намекунам).

Мисоли дигар ҳам овардан мумкин аст, масалан, хангоме ки яке аз фарзандон ба хона дер меояд, ман ин хатои камаҳамиятро барои ёд гирифтани бахшидан истифода мебарам. Ман кӯшиш мекунам на он қадар бо эҳсосот гап занам ва барои чунин рафтор ҷазои мувофиқ пешниҳод намоям („Ба фикрам, дар моҳи оянда лозим меояд, ки як соат пештар ба хона биёй“), ва баъд бахшиданамо изҳор менамоям.

Чунин имкониятҳои гуё камаҳамияти ёд гирифтани бахшидан на танҳо дар кӯшишиҳои ба фарзандон зоҳир намудани рӯи бахшидан маро дастгирӣ мекунам (бо ёрии Худо), балки имкон медиҳанд, то дар лаҳзаҳои душвор низ бахшам, хангоме вазъиятҳои бӯҳронӣ фаро мерасанд ва бахшидан хеле душвортар, аммо зиёдтар даркор аст.

➤ **ГУЗАРОНДАНИ „САНЧИШИ МАГНИТӢ“**

Дик Дэй, ки ман ҳамроҳи ӯ китоби „Чи гуна барои фарзандон қаҳрамон шавем“-ро навиштаам, чунин маслиҳатро пешниҳод намуд, ки ба ин боб дахл дорад:

Хангоме ки ман дар муносибатҳо бо фарзандон шиддатнокиро ҳис мекунам, ба фикрам, амали бехтарин он аст, то ақиб гардам ва фарзандонро ҳамон тавре бубинам, ки Худо онҳоро мебинад: шахсиятҳои гаронбаҳо. Ин ба ман ёрӣ медиҳад, ки ба қабулкунӣ ва бахшидан омода шавам, ҳатто агар вазъият ҷазо доданро талаб кунад ҳам. Ман чун пештара метавонам онҳоро дастгирӣ намоям ва бахшам, агарчи лозим меояд, ки бо рафтори онҳо сарукор дошта бошам.

Ин раванди ақибгардиро ман „Санчиши магнитӣ“ меномам. Хангоме ки ду магнит аз ҳам ҷудо ва дар майдонҳои гуногуни магнитӣ мебошанд, ба ҳамдигар ягон таъсир намерасонанд. Аммо агар шумо ду магнитро ба майдони умумии магнитӣ ҷойгир кунед, бо онҳо яке аз ду ҳодиса рӯй медиҳад: ё онҳо ба ҳам ҷазб мешаванд, ё ҳамдигарро тела медиҳанд.

Эҳсосоти инсонӣ моро ба магнитҳо монанд мекунам. Шумо қувваи магнитӣ надоред, аммо шумо эҳсосот доред, ва фарзандатон низ онҳоро дорад. Хангоме ки шумо дар оила зиндагӣ мекунед, гуё ба „майдони эҳсосотӣ“-и умумӣ гузошта мешавед, ва вақте ки чунин мешавад, натиҷае ҳосил мешавад, ки ба рафтори магнитҳои наздикшуда монанд аст. Яке аз ду воқеа рӯй дода метавонад: ё шумо бо фарзанди худ наздик мешавед, ё ҳамдигарро тела медиҳед.

Ҳар боре ки бо фарзандон ба вазъияти шиддатнок меафтам, ба худ саволҳои душвор медиҳам: „Чаро муносибатҳои ман ба стресс дучор шуданд? Чаро ман ба фарзанди худ чунин аксуламал нишон медиҳам? Чаро фарзандам ба ман чунин аксуламал нишон медиҳад?“ Ҳангоме ки вазъият дар оилаи шумо шиддатнок ё бад мешавад, метавонед ҳулоса бароред: дар ҳимоя будани фарзандатон ба хатар дучор шудааст ва фарзандро қабул кардани шумо ҳам дар зери хатар аст“.²

Албатта бояд дарк кард, ки гузарондани чунин „санчиши магнитӣ“ на вазифаи фарзанд, балки вазифаи шумост. Азбаски шумо калонсол ҳастед, маҳз шумо бояд ақиб нишаста тавонед — то ки аз вазъият берун баромада, бинед, ки чӣ воқеа рӯй додааст. Баъд ҳашм ва ё нафрат пайдо шуда метавонанд, ки онҳоро зери назорат нигоҳ доштан даркор аст, ва, агар даркор шавад, шумо метавонед бахшиш ато намоед ва ё бахшиш пурсед, чуноне ки дар фасли навбатии мо гуфта мешавад.

➤ ХУДАТОН БАХШИШ ПУРСЕД

Ман духтари 16-солаи худ Кэйтиро назди худ шинонда, фаҳмондам, ки аз болои ин китоб кор мекунам ва аз ӯ ёрӣ мецоҳам. Баъд ба ӯ савол додам: „Оё мавридиро ба ёд оварда метавонӣ, ки ман туро ранҷонда бошам ва баъд наздат омада, аз ту бахшиш напурсида бошам?“

Вай панҷ ё шаш дақиқа ба фикр фурӯ рафта, хомӯш нишаст. Ман ба худ тасаввур мекардам, ки дар сари ӯ чархакҳо давр мезананд ва ӯ фикран каталоги суҳанон ва амалҳои беандеша ва бераҳмоноро, ки дар тӯли 16 соли падари ӯ буданам гуфтаам ва ё кардаам, варақ мезанад. Он вақт ба ман чунин метофт, ки ӯ фикран чандин мавридҳоеро аз назар гузаронда, ҳамонеро интихоб кардан мецоҳад, ки маро аз ҳама бадтар нишон медиҳад. Ниҳоят ман ба ин интизорӣ тоб наовардам. Кэйти суҳане нагуфт. Ман ин хомӯшии ӯро қатъ карда, гуфтам: „Азизам, ақаллан ягон чизро ба ё овар“.

Ӯ табассум намуд. „Хуб, падар, — гуфт ӯ, — шояд ин барои ту хуб бошад, аммо барои китобат мувофиқ намеояд“. Ногоҳ ман фикр кардам, ки ӯ ҳозир ягон чизи барои нашр кардан нолоикро меғӯяд. Баъд ӯ китфонашро дарҳам кашид ва гуфт: „Ман ягон чизи ба ин монандро дар ёд надорам“.

Чӣ гуна сабуки! Ва — ман боварӣ дорам, ки занам албатта илова мекард — чӣ хел ҳайратовар!

Не, ман аз он фикр дурам, ки ҳамеша падари идеали будам. Ман боварӣ дорам, мавридхое буданд, ки мебоист аз Кэйти бахшиш мепурсидам, аммо ин корро накарда будам. Аммо Кэйти ин мавридхоро ба ёд оварда наметавонист, ва, ростӣ гап, ман ҳам ҳеҷ чизеро ба ёд оварда наметавонистам. Агар чунин мавридҳо ба ёд меомаданд, ман ҳама кори аз дастам меомадаро мекардам, то онро ба таври даркорӣ ҳаллу фасл намоям.

Хатоҳои худро эътироф карда тавоништан ва бахшиш пурсидан дар байни волидони масеҳӣ хеле кам вомерӯад. Пурсише ки дар байни бачагони ба калисо тааллуқдошта дар чорҷубаи „Хубро аз бад фарқ кунон“ гузаронида шуд, нишон дод: 37 ғоизи пурсидашудагон гуфтанд, ки хеле кам ва ё ҳеҷ гоҳ нашониданд, ки волидонашон рафтори нодуруст ё ноҳақ будани худро эътироф карда бошанд. Метавон тахмин кард, ки миқдори боз ҳам камтари волидон аз фарзандони худ бахшиш мепурсанд. Қои ҳайрат нест, ки фарзандон бо душворӣ хатоҳои худро эътироф менамоянд! Қои ҳайрат нест, ки ба волидон пайравӣ намудани фарзандон хеле душвор аст! Қои ҳайрат нест, ки фарзандон аз худбаҳодиҳии паст азият мекашанд — охир, аз афташ, волидони онҳо намунаи камолот мебошанд!

Хушо фарзанде ки падараш ба хатокориҳои ӯ пурсабр буда, зуд мебахшад ва ҳеҷ гоҳ нобарориҳои гузаштаи ӯро чун шамшер дар болои сари ӯ нигоҳ намедорад. Чунин падар бештар ба он омода аст, ки дар фарзандонаш худбаҳодиҳии солим ва ҳисси ба худ боварӣ доштанро инкишоф диҳад. Чунин падар бештар ба он омода аст, ки зуд эътироф намудани хатоҳо ва аз гуноҳҳо тавба карданро ба фарзандон ёд диҳад. Чунин падар бештар ба он омода аст фарзандонеро ба воя расонад, ки метавонанд дигаронро бахшанд ва ботаҳаммул бошанд. Чунин падар бештар ба он омода аст, ки симои Падари Осмонии моро инъикос намояд ва, инро амалӣ намуда, фарзандони худро ба Падари идеалии мо наздик кунад.

МЕАНДЕШЕМ, МУҲОКИМА МЕКУНЕМ ВА АМАЛ МЕНАМОЕМ

1. Шумо дар гузашта то чӣ андоза падари бахшанда будед? Яке аз чумлаҳои дар зер овардашударо, ки муносибати шуморо ба бахшидан аниқтар инъикос мекунанд, бо қалам ишора кунед.

Ман ҳамеша падари бахшанда будам

Ман гоҳо пеш аз бахшидан дудила мешудам

Ман гоҳо фарзандонамро мебахшам

Ман фарзандони худро хеле кам мебахшам

Ман ҳеҷ гоҳ фарзандонамро намебахшам

2. Дар сатрҳои зерин тасвир намоед, ки ҳангоми кӯдакиатон дар хонаи шумо вазъият бо бахшидан чӣ гуна буд. Ҳозир дар хонаатон чӣ чизи ба он монанд ҳаст? Чӣ дигаргун шудааст?

.....

.....

.....

.....

3. Шумо *дар ин ҳафта* чӣ кор карда метавонед, то ба фарзандонатон рӯҳи бахшиданро самаранок расонед? Муфасссал ҷавоб диҳед ва фикрҳои пайдошударо дар зер номбар кунед.

.....

.....

-
-
4. Оё ягон хел вазъиятҳо ҳастанд, ки барои онҳо бояд аз фарзандон бахшиш пурсед? Агар ҳа, ин кадом вазъиятҳо мебошанд ва шумо кай бахшиш мепурсед?

ПАДАР ВА ЭҲТИРОМ

Оиди воқеае нақл мекунанд, ки бо архиепископ Тиллотсон хангоми сарвари калисои чомеи Кентербери буданаш рӯй додааст (яъне ӯ мартабае дошт, ки бо қудрат ва нуфуз алоқаманд буд); боре бегоҳӣ ӯ дар хонааш буд, ва касе ба боздиди ӯ омад.

Яке аз хизматгорони ӯ дарро кушода, дид, ки як шахси куҳансоли на он қадар тозалибос, аз афташ аҳли Йоркшир, омадааст. Мӯйсафед аз вай пурсид, ки оё Ҷон Тиллотсон дар хона аст. Хизматгор густоҳии мӯйсафедро, ки сарвари калисои Кентербериро „Ҷон“ номид, маломат намуд ва ӯро аз хона берун карда, баъди рафтани ӯ дастонашро афшонд, гуё ҳозиракак ифлосихоро берун карда бошад.

Аммо Тиллотсон овози шахси номаълумро шунида, ӯро шинохт, ва айнан ҳамон вақте ки хизматгор дарро мепӯшонд, давида назди дар омад. Ӯ дарро калон кушод ва хизматгориноро ҳайрон намуда, нидо намуд: „Охир, ин шахс падари маҳбуби ман аст!“

Ходими обрӯманди калисо давида назди падар рафт ва пеши пой ӯ зону зад ва хоҳиш кард, ки ӯро баракат диҳад.

Агарчи Тиллотсон дар калисо мартабаи баландеро соҳиб шуда буд, ӯ падари худро, ки йоркширии оддӣ буд, дӯст медошт ва ҳурмат менамуд. Он тавре ки сарвари калисо эҳтиромашро ба падари худ зоҳир намуд, на фақат хислати ӯро инъикос мекард, балки оиди хислати падари ӯ тасаввурот меод.

Ман меҳоҳам чунин фарзандонро тарбия кунам ва меҳоҳам чунин падар бошам. Ман меҳоҳам сазовори эҳтироми фарзандон бошам. Ман меҳоҳам, ки онҳо маро ҳурмат кунанд. Ман меҳоҳам, ки онҳо зани маро ҳурмат кунанд. Ман меҳоҳам, ки онҳо калонсолонро ҳурмат кунанд. Ман меҳоҳам, ки онҳо ҳудашонро ҳурмат кунанд.

Ин идеалро ғайривоқеӣ номидан мумкин аст. Ман боварӣ дорам,

ки ин имконпазир аст. Аммо ман ба он низ боварӣ дорам, ки сабаби дар замони мо кам будани чунин эҳтиром дар он аст, ки фарзандони мо аксаран маҳсули аввалин нӯҳ сифати падарии дар ин китоб зикршуда ҳастанд. Падарон бо муҳаббат, қабулкунӣ, покӣ, ростӣ, вафодорӣ, дӯстӣ, бахшидан ва ғайра эҳтироми зану фарзандони худро ба даст меоваранд. Ҳар яки ин сифатҳо ифодакунандаи эҳтироми падар буда, ҳамчунин ба ин эҳтиром сазовор будани ўро нишон медиҳад.

Эҳтиром ба чунон падаре пайдо мешавад (ва аз чунон падаре бармеояд), ки ба Падари мо монанд аст.

Симои Падар

Китоби Муқаддас пур аз даъватҳо ба эҳтиром аст. Фарзандон бояд волидонро ҳурмат кунанд. Китоби Муқаддас ба мо амр мекунад: „Падари худ ва модари худро иззат намо...“ (Хуруҷ 20:12). Ба мо фармуда шудааст: „Пеши мӯйсафед бархез ва пирро эҳтиром намо...“ (Ибриён 19:32). Ба мо гуфта шудааст: „Ҳар шахс бояд ба ҳокимиятҳои боло итоат намояд...“ (Румиён 13:1). Павлус ба Тимотиус навишта буд, ки „пироне ки нағз сардорӣ мекунанд, эҳтироми дучандро сазоворанд“ (1Тимотиус 5:17).

Китоби Муқаддас ҳурматро мавъиза менамояд, зеро эҳтиром намудани дигарон дуруст аст; ҳар кадоми мо ягон сифати сазовори эҳтиром дорад, ки аз табиати Худо Худо бармеояд. „Худо рӯҳ аст... дар Ё ҳаёт [ҳаст]...“ (Юҳанно 4:24; Юҳанно 1:4), ва маҳз ҳамин қисми табиати Ёро тамоми мавҷудоти инсонӣ доранд, зеро „Худованд Худо одамро аз хоки замин бисирӣшт, ва ба бинии вай рӯҳи ҳаёт дамид, ва одам ҷони зинда шуд“ (Ҳастӣ 2:7). Одамон ба сурат ва ба шабоҳати Худо офарида шудаанд (Ҳастӣ 1:26-27); онҳо рӯҳҳои намиранда доранд, ки бо арзишноки ва бо мақсади муайян офарида шудаанд. Бинобар ин ҳар як мавҷуди инсонӣ сазовори эҳтиром аст, зеро Худоеро, ки ба ҳамаи одамон ҳаёт ва нафас мебахшад, инъикос менамояд. Дар баробари эҳтиром намудани ҳар як шахс мо бояд ба ҳокимиятҳои боло эҳтиром ва итоат зоҳир намоем, зеро „ҳеҷ ҳокимияте нест, ки аз Худо набошад, ва ҳокимиятҳои мавҷуда аз ҷониби Худо барқарор шудаанд“ (Румиён 13:1). Эҳтиром ба ҳокимиятҳои шахрвандӣ ва калисоӣ қабул намудани ҳокимияти Худоро бар ҳама дар назар дорад.

Ҳайратовар аст, аммо Худованд на танҳо эҳтиромро аз мо ва дар байни мо талаб мекунад. Ё ҳамчунин Худаш эҳтиром зоҳир менамояд.

Ў моро „ба шабоҳати Худ“ офарид. Маҳз барои ҳамин Ў бо мо ба таври шоиста ва хеле боэҳтиромтар аз он ки мо сазовор ҳастем, муносибат мекунад.

*Пас чист инсон, ки ўро ёд кунӣ, ва фарзанди одам,
ки ўро тафаққуд намоӣ? Ўро аз фариштагон фақат
андак кам кардаӣ; ва тоҷи ҷалол ва шавкат бар сари
ў гузоштаӣ (Забур 8:5,6).*

Худо Падари эҳтиромкунанда аст. Ҳамчунин Ў Падари савовори эҳтироми олист. Ман маҳз чунин падар будан меҳоҳам. Албатта, ман мефаҳмам, ки чунин эҳтиромеро ба монанди Ў сазовор нестам — ва ҳеҷ гоҳ сазовор нахоҳам шуд. Ў қуддус аст. Ў тавоноост; ман гуноҳкор ва нотавон ҳастам. Аммо ба воситаи фидокории Писари Ў ва амали Рӯҳулқудси Ў ман метавонам кӯшиш кунам, ки симои Ўро дар вазифаи худ назди фарзандон инъикос намоям. Барои ин ман бояд ба Ў умед бандам, ба дуоҳо ва Калом диққат диҳам. Ҳамчунин дар ин ҷабҳа он чиз мусоидат хоҳад намуд, агар мо ба соҳаҳо ва малакаҳои зерин диққат диҳем:

3. ЗОҲИР НАМУДАНИ ЭҲТИРОМ

Шумо бо волидони худ чӣ хел муносибат мекунед? Шумо дар ҳузури фарзандон дигаронро чӣ гуна тавсиф медихед? Оё шумо ба ҳамсари худ эҳтиром зоҳир менамояд? Ба сардорон? Ба сарварони калисо? Ба ҳамкорон? Оё шумо қоидаҳои ҳаракати нақлиётро эҳтиром менамояд? Қоидаҳои шаҳрро? Офаридаҳои Худоро?

Яке аз усулҳои падари сазовори эҳтиром шудан он аст, ки бояд падари *зоҳиркунандаи* эҳтиром бошед, чуноне ки Худо Падар ба Худ эҳтиромро металабад ва Худаш онро зоҳир менамояд. Муносибатҳо ва рафтори эҳтиромонаи шумо дар пеши ҷавонон ба онҳо нишон медиҳад, ки эҳтиром чӣ гуна бояд бошад ва чӣ гуна зоҳир карда шавад.

Зоҳир намудани эҳтиром ҳамчунин муносибати эҳтиромона ба фарзандонро дар бар мегирад. Баъзе калонсолон эҳтиромро чун кӯчаи ҳаракати яктарафа тасаввур мекунанд; аммо фарзандон низ ба сурат ва ба шабоҳати Худо офарида шудаанд. Ман падаронеро дидаам, ки ба фарзандон баъди баромади нобарор дар майдончаи варзишӣ муносибати таҳқиромез мекунанд. Ман дидаам, ки падарон аз мулоҳизаи бегуноҳонаи фарзанд чашмонашонро ало мекунанд.

Ман дидаам, ки падарон фарзандони худро меранҷонанд ва лақабҳои хафакунанда медиҳанд. Ман дидаам, ки падар бо писари 17-солааш чун бо кӯдаки шашсола рафтор мекунад.

Роҳ сӯи эҳтиром аз пеши пойҳои мо сар мешавад. Ин роҳ аз он сар мешавад, ки мо бо фарзандон муносибати шоиста мекунем ва онҳоро чунон мебинем ки Худо онҳоро мебинад. Ин маънои онро дорад, ки мо ақидаи фарзандонро мепурсем ва ҷавобҳои онро гӯш мекунем. Ин маънои онро дорад, ки мо ба фарзандон „илтимос“ ва „ташаққур“ мегӯем, чуноне ки ба ҳамаи дигарон мегӯем. Ин маънои онро дорад, ки мо ба ҳама эҳтиром зоҳир менамоем — ҳатто ба фарзандони худ — ва бо онҳо чун бо фарзандони Худо муносибат мекунем, зеро онҳо чунин ҳастанд.

▼ МАҲҶУМИ ЭҲТИРОМ

Ба баъзе фарзандон доимо мегӯянд, ки эҳтиром кардан даркор аст, аммо онҳо ҳатто тасаввуроне надоранд, ки ин чист. Волидон ҳеҷ гоҳ бо онҳо ҷи будани эҳтиромро нафаҳмондаанд.

Маҳҷуми эҳтиром ба фарзандонатон фаҳмондани онро дар бар мегирад, ки Китоби Муқаддас эҳтиром намудани ҳамаи мавҷудоти инсониро, хусусан волидон, пиронсолон, ҳокимиятҳои шахравандӣ ва калосоиро таълим медиҳад. Ҳамчунин бояд тарзи рафторро, масалан муроҷиати эҳтиромона ба калонсолон ва одати барои ягон кас кушодани дарро, ки нишонаи эҳтиром аст, фаҳмонед. Ман мавридиро ба ёд меоварам, ки ҳангоми ба маркази савдо рафтани ман ва Шон рӯй дода буд. Вақте ки мо ба майдончаи мошинмонӣ наздик шудем, бо сӯҳбат машғул будем, ва ман мошинро на он қадар бодикқат мондам.

Ман аз мошин қариб баромада будам, ки ҳамин вақт дар байни ду ҷои мошинмонӣ гузоштани мошинамонро дида мондам. Аввал ман хостам мошинро дар ҷояш гузорам, зеро мо андаке шитоб доштем. Аммо баъд ба худ гуфтам: *Не, охир ин маънои онро дорад, ки ба ягон кас лозим меояд дуртар равад, зеро барои мошинмонӣ ҷой намеёбад — пас ман ба писарам ҷӣ намунае нишон медиҳам?*

Ман аз Шон хоҳиш кардам, ки дар ҷояш шинад. Баъд мошинро бори дигар дуруст мондам. Дар айнаи ҳол имкони гуфтугӯ бо писарам пайдо шуд.

„Писарам, — гуфтам ман, — оё ту медонӣ, ки чаро ман бори дигар мошинро ба ҷои мошингузорӣ мемонам?“

„Чаро, падар?“ — пурсид ӯ.

„Медонӣ, — фаҳмондам ман, — дар аввал ман мошинро на он қадар дуруст ба ҷояш гузоштам, зеро ду ҷойро банд кардам. Мошинро дар чунин ҳолат мондан беэҳтиромӣ мебуд. Ягон каси дигар барои мошинмонӣ ҷой намеёфт, ва ба ӯ лозим меомад, ки барои ба магазинҳо рафтан роҳи дуртарро тай намояд.“ Ман аз имконият истифода бурдам, то мафхуми эҳтиромро ба писарам тавзеҳ диҳам, ва низ ба ӯ фаҳмонам, ки муносибати эҳтиромона чӣ гуна буда метавонад.

ТАРБИЯИ ЭҲТИРОМИ ХУД

Одати солими эҳтиром намудани дигарон аз эҳтироми худ сар мешавад. Барои ҷавоне ки худро эҳтиром намекунад, хеле душвор мешавад, ки ба падару модар, муаллимон ё ягон каси дигар эҳтиром зоҳир намояд. Падарон метавонанд дар фарзандон эҳтиром намудани худро тарбия намоянд, агар матолиби зеринро ба онҳо расонанд:

Ман туро эҳтиром мекунам, зеро ту ба сурат ва ба шабоҳати Парвардигор офарида шудай. Ҳа, ҳақиқатан, гуноҳ ин симоро дигаргун ва тира намудааст. Бо вучуди ин, ҳар як кӯдак сазовори эҳтиром аст, зеро ӯ симои Худоро инъикос менамояд.

Ман туро эҳтиром мекунам, зеро ту узви (шояд эҳтимоли) оилаи абадии Парвардигор ҳастӣ. Павлус масеҳиёро чун „офаридаҳои Парвардигор“¹ эътироф намудааст. Калимае ки Павлус дар ин оят барои ифодаи „офарида“ истифода бурдааст, *poieta* аст; он асосан хангоме истифода мешуд, ки сухан дар бораи маводи зебои эҷоди санъаткорона мерафт (калимаи русии „поэма“ аз ҳамин калима баромадааст). Дигар ҳел карда гӯем, фарзанди шумо „поэма“-и Худост. Асари бебаҳои санъаткоронаи Ӯст.

Ман туро эҳтиром мекунам, зеро ту ҳаёти маро ғанитар гардондӣ. Дар Забур 126:3 гуфта мешавад, ки „...фарзандон мерос аз ҷониби Худованд ҳастанд; самари батн муздест аз ҷониби Ӯ“. Эътирофи он, ки фарзандон ҳаёти шуморо ғанитар мегардонанд, на танҳо ҳақиқати воло ва абстрактӣ мебошад; онҳо беш аз ҳар каси дигар метавонанд моро ба он даъват намоянд, ки ба воситаи эҳсони Худо шахсияти беҳтарин гардем. Фарзандон донишхоро аз мо қабул менамоянд, аммо онҳо ҳамчунин моро меомӯзонанд. Оё шумо медонед, ки хангоми ба маркази савдо рафтан, вақте автомобилро нодуруст мемондам, ба Шон чӣ гуфта истода будам? Ман чизе ба монанди ин: „Шон, охир, ту барои ман ҳақиқатан махсус ҳастӣ. Ман мехоҳам, то ту бидонӣ, ки ман аз имтиёзи падари ту будан фаҳр

мекунам. Ман яке аз хушбахттарин шахсони ин ҷаҳон ҳастам“ (ҷои ҳайрат нест, ки ӯ нодуруст мондани мошинро надида монд!).

Ман туро аз боиси нотақрор будани ту, шахсияти ту, истеъдодҳо ва хусусиятҳои ту эҳтиром мекунам. Ҳар як шахс — ҷавон ё пир — ба ҳисси мансубият, арзишноки ва комил будани худ эҳтиёҷ дорад. Гӯш кунед, ки як зани ҷавон оиди волидони худ чӣ мегӯяд:

„Ҳангоме ман бори аввал оиди он фикр кардам, ки волидонам чиро дуруст мекарданд, аввал ба ёдам омад, ки онҳо ҳар яки моро чун фардҳои дорой лаёқатҳои гуногун эҳтиром мекарданд.

Таҳсили академӣ ба ману хоҳарам осон буд, мо дар ёд нигоҳ доштан, омӯхтан ва навиштани иншоро дӯст медоштем. Ду бародари мо санъат, назм ва насрро афзал мешумурданд. Онҳо аз эҷодкорӣ ҳаловат мебурданд. Волидон ҳамаи моро хавасманд менамуданд, ки омӯзем, малакаҳои хуб ба даст оварем, натиҷаҳои баландро дар мактаб ноил шавем. Дар айни ҳол мо озодии пурра доштем ва ягон ҳел фишорро ҳис намекардем, зеро волидонамон ба лаёқатҳои мо ягон ҳел баҳои саҳтгирона намедоданд. Волидон моро ба таҳсили илм, ба намуна раҳнамун мекарданд, аммо ба ҳар ҳол лаёқатҳои эҷодии писарон ва дастовардҳои академии маро ба андозаи баробар таҳсину офарин мегуфтанд“.²

Чунин муносибат ба фарзандон барои инкишофи худэҳтиромии солимонаи онҳо саҳми босазое гузошта метавонад.

► ТАЛАБИ ЭҲТИРОМ НАМУДАНИ ЗАНИ ХУД

Якчанд сол пеш, ҳангоме ки духтари калонии мо Келли тақрибан 11-сола буд, ӯ ва Дотти марҳилаи мураккаbero паси сар намуданд, ки дар давоми он борҳо дар байни онҳо шиддатнокшавии муносибатҳо рух медоданд. Келли ба модар беэҳтиромона муносибат кардани сар кард.

Баъди якчанд бор мушоҳида намудани ин гуна ҳолатҳо ман қарор додам, ки акнун бас аст. Ман Келлиро аз китфонаш дошта, меҳрубона сӯи худ гардондам ва ба чашмонаш нигариста, гуфтам: „Хонумаи ҷавон, ту метавонӣ бо модарат ин тавр гап занӣ, аммо ман ҳеҷ гоҳ иҷозат намедихам, ки бо зани ман ин тавр гап занӣ! Ман ин занро дӯст медорам ва ӯро на танҳо аз онҳое ки берун аз оилаи мо мебошанд, балки ҳамчунин аз шумо, фарзандон, ҳимоя мекунам.

Дигар ҳеч гоҳ бо зани ман ин тавр гап назан!“

Келли якчанд бор чашмонашро пӯшонда кушода, нимгурма чизе гуфт ва берун баромад. Аммо натиҷаҳои баромади хурди ман дарҳол аён шуданд. Бори дигар, ҳангоме ки ӯ ба Дотти суханони нешдор гуфтанро сар кард, худро дар нисфи сухан боздошт ва ба ман нигариста, гуфт: „Оҳ, охир, ман наметавонам бо зани ту ин тавр гап занам, ҳамин тавр не?“

„Не, Келли, наметавонӣ“, — гуфтам ман ва ба ӯ чашмакӣ задам.

Бе шубҳа, фарзандон эҳтиромро дар хона меомӯзанд, ва агар ман ба онҳо имкон меодам, ки бо модар беэҳтиромона гап зананд, онҳо тамоман на он чизро меомӯхтанд, ки ман мехоҳам.

ЭҲТИРОМИ БАЙНИ БАРОДАРОН ВА ХОҲАРОНРО

ТАЪКИД НАМОЕД

Бародарон ва хоҳарон вобаста ба синну сол, вақти рӯз ва табъашон метавонанд дӯстони беҳтарин, душманони ашаддӣ ва ё ину он дар якҷоягӣ бошанд. Бародарону хоҳарон метавонанд якдигарро хеле дӯст доранд, аммо ҳамчунин метавонанд нисбати якдигар бераҳмӣ ҳайратовар зоҳир намоёнд.

Фарқиятҳо ва ихтилофот дар байни бародарону хоҳарон буда метавонанд, аммо ҳеч гоҳ ба беэҳтиромӣ дар байни онҳо роҳ надодан даркор аст. Агар онҳо якдигарро ранҷонанд, ба якдигар лақабҳои бад диҳанд, падари хирадманд дарҳол онҳоро бозмедорад ва мефаҳмонад, ки чунин рафтор ба меъёрҳои библиявии халқи Худо мувофиқат намекунад. Доктор Чеймс Добсон чунин ҳудудҳои эҳтиромро пешниҳод мекунад, ки онҳоро дар оилаи худ қорӣ намудааст:

Ҳеч як фарзанд *ҳеч гоҳ* набояд дигареро бераҳмона таҳқир кунад. Нуқта!

Хучраи ҳар як фарзанд (ё қисми хучра, агар фарзандон якҷоя дар он ҷо бошанд) ҳудуди шахсии ӯ мебошад.

Фарзанди калонӣ ҳақ надорад фарзандони хурдиро масҳара кунад.

Фарзанди хурдӣ ҳақ надорад фарзандони калониро безор кунад.

Фарзандон вазифадор нестанд бо ҳам бозӣ кунанд, агар танҳо будан ё бо дӯстон мушоракат кардан хоҳанд.

Мо ҳар мунозираро ҳарчи зудтар бартараф карда, дар айнаи ҳол қўшиш мекунем, ки бетараф ва боинсоф бошем.³

ВАЗЪИЯТҲОИ ПАНДОМЌЗРО ИСТИФОДА БАРЕД

Падароне ки дар тарбия ба дастовардҳо ноил мешаванд, ҳар як имкониятро барои ба фарзандон расондани ҳикмат ва дониш истифода мебаранд, вазъиятҳои пандомӯзро аз даст намедиханд ва саъй мекунанд аз онҳо самараи бештар гиранд.

Сӯҳбатҳои моҳирона равонашаванда ҳангоми ҳӯроки шом метавонанд ба андешарониҳо ҳавасманд карда, дар фарзандон тухми ҳақиқатро қоранд. Албатта, ин дар ҳолате буда метавонад, ки оилаи шумо мунтазам якҷоя ҳӯрок меҳӯрад. Агар чунин набошад, чаро сар накунед? Чунин лаҳзаҳо — ҳангоме ки радио ва телевизор хомӯш карда шудаанд — барои муҳокимаи рафтори эҳтиромона имкониятҳои бехтарин пешкаш менамоянд. Агар дар оилаатон одати мунтазам якҷоя ҳӯрдани ҳӯроки шом набошад, саъй кунед онро ба ҳукми одат дароред.

Имкониятеро истифода баред, ки ҳангоме бо фарзанд ба ягон ҷо меравед ё ҳамроҳи ӯ ягон қореро анҷом медиҳед, бо ӯ оиди аҳамияти эҳтиром гап занед. Аз фарзанди худ пурсед, ки зоҳир намудани эҳтиромро ба ӯ чӣ гуна бехтар карда метавонед. Шумо ҳамчунин метавонед бо эҳтиёт ақидаҳои ҳудро баён намоед, ки чӣ гуна рафтори кӯдак метавонад эҳтиромонатар гардад.

Чуноне ки дар яке аз бобҳои гузашта нақл кардам, кӯшиш кунед ҳар як фарзандро ба „воҳӯри“ даъват намоед, то бо намояндаи ҷинси муқобил чӣ гуна муомила кардан ва чӣ гуна қабул намудани арзи эҳтиромро ёд диҳед. Ҳангоме дар супермаркет шохиди он мешавед, ки кӯдаке бо модараш дағалона муносибат мекунад, онро дар роҳи бозгашт ба хона бо фарзандатон муҳокима намоед. Ба ҷои шармгинона қанораҷӯӣ кардан аз намоишҳои телевизионӣ ки дар онҳо кӯдакон ба волидон дағалона муносибат мекунанд, бехтараш онҳоро якҷоя тамошо карда, ҳангоми танаффусҳои рекламавӣ аз фарзандон пурсед, ки оё рафтори дағалона персонажҳоро ҷолибтар, шавқовартар ё бобарортар мекунад (ва ба ҷавобҳои софдилона омода бошед!).

Ман мехоҳам чунон падаре бошам, ки Падари Осмонӣ ман ҳаст, зеро медонам, ки падари эҳтиромқунанда худ сазовори эҳтиром аст. Ва ман медонам, ки чунин падар бо эҳтимолияти бештар фарзандонеро ба воя мерасонад, ки ба ҳукуматдорон эҳтиромона рафтор менамоянд, ҳудро, бародарон, хоҳарон ва ҳамсолонашонро ҳурмат мекунанд. Ва ман медонам, ки маҳз чунин падар метавонад духтареро ба воя расонад, ки боре чунин мегӯяд: „Ман чунин шахсеро ба шавҳарӣ интихоб мекунам, ки ба падарам монанд бошад ва ман ӯро дӯст

дошта ва эҳтиром намуда тавонам“. Маҳз чунин падар бо эҳтимолияти бештар писареро калон мекунад, ки боре мегӯяд: „Падар, ман мисли ту будан меҳоҳам“. Ман медонам, ки чунин падар фарзандонеро ба воя мерасонад, ки ба эҳтироми ҳамсолон, оилаҳо, ҳамкорон, тобеон, ва — ягон вақт — фарзандони худашон сазовор мегарданд. Ман маҳз ҳамин гуна падар будан меҳоҳам. Ва, бо мадади Худо, ман чунин падар хоҳам шуд.

МЕАНДЕШЕМ, МУҲОКИМА МЕКУНЕМ ВА АМАЛ МЕНАМОЕМ

1. Фаслҳои ин бобро мувофиқи тартибе ҷойгир кунед, ки дар кадом соҳаҳо ҳоло бояд вазъиятро дар оилаи худ беҳтар намоед (фаслҳоро аз 1 то 6 рақамгузорӣ намоед, дар айни ҳол рақами 1 бояд соҳаеро нишон диҳад, ки диққати бештаринро металабад).

Зоҳир намудани эҳтиром.

Мафҳуми эҳтиром.

Тарбия намудани эҳтироми худ.

Талаби эҳтиром намудани зани худ.

Таъкид намудани эҳтироми байни бародарон ва хоҳарон.

Истифода бурдани вазъиятҳои пандомӯз.

2. Дар сатрҳои дар зер пешбинишуда воситаҳоеро номбар кунед, ки ба шумо барои беҳтар зоҳир намудани эҳтиром ба дигарон (ба волидон, зан, роҳбар, сарварони калосо ва ғайра) ёрӣ медиҳанд:

.....

.....

.....

3. Дар сатрҳои дар зер пешбинишуда воситаҳоеро номбар кунед, ки ба шумо барои беҳтар зоҳир намудани эҳтиром ба фарзандонатон ёрӣ медиҳанд:

.....

.....

.....

.....

4.* Се иқдоми муайяно номбар кунед, ки дар ин ҳафта хоҳед гузошт, то ки муносибатҳои эҳтиромонаро дар худ ва дар фарзандони худ устувор намоед:

Сипас ин иқдомҳоро ба амалҳои муайян табдил дода, дар рӯзно-маатон сабт намоед.

ПАДАРЕ КИ МУДДАОИ ДИЛИ ХУДОВАНД АСТ

Самуил, пайгамбари Худо, айнан ҳамон тавре ки ба ӯ гуфта шуд, рафтор намуд. Ӯ ба хонаи Ӯисой, чӯпон аз Байт-Лаҳм, омада, чун генерал хангоми намоиши ҳарбӣ, фарзандони ӯро аз назар гузаронд. *Аввал ӯ Элиобро дида, фикр кард. Ин бояд ӯ бошад! Ба ӯ нигаред. Ӯ шахси беҳтарин аст. Дар ӯ ҳама чиз ҳаст — қувва, қомат, ақл ва симои зебо.*

Аммо Худо гуфт: „Не, ин на онест, ки Ман интиҳоб кардаам“.

Сипас Самуил ба Аминодоб нигарист, ва пайгамбар фикр кард, ки сабабҳои интиҳоби Худо барояш фаҳмо мебошанд. *На ба андозаи Элиоб қоматбаланд, аммо ӯ маҳз ҳамон касест, ки даркор аст, ин аён аст. Ман гӯё мебинам, ки ӯ лашкарро ба ҷанг мебарад, ва дар ваҷоҳати ӯ нишоне аз тарс нест.*

Аммо Худо гуфт: „Давом деҳ, Самуил, охир як рӯзи дароз бо ин кор машғул намешавӣ-ку“.

Ва он гоҳ Самуил ба писари сеюми Ӯисой, Шаммо, рӯ овард ва ханӯз пеш аз он ки Парвардигор „Не, ин низ на он аст“ гӯяд, ҷавоби Ӯро хис кард.

Самуил ҳамаи ҳафт нафар писаронро, ки Ӯисой бо ифтихор ба пайгамбари Худо пешниҳод намуд, аз назар гузаронд, аммо барои ҳар кадоми онҳо ҷавоби манфӣ гирифт. Самуил безобита шуд: *„Парвардигоро, оё ман ягон ғалат кардаам? Охир, Ту гуф்தӣ, ки Ӯисой аз Байт-Лаҳм, ҳамин тавр не?“*

Дар охир Самуил аз Ӯисой пурсид: „Оё ту боз писарон дорӣ?“

Ӯисой китф дарҳам кашид ва даст афшонд. Боз писари хурдӣ ҳаст, — ҷавоб дод ӯ, — аммо ҳозир ӯ рамаро мечаронад“.

„Кас фиристода, ӯро биёр“, — фармуд Самуил бо чунон қудрате ки фақат пайгамбари Худо дошта метавонист.

Ва Ёисой барои овардани писари хурдии худ кас фиристод.

Ҳангоме Самуил писараки омадаистодаро дид, ногоҳ ҳис кард, ки шарорае аз вучуди ӯ гузашт, ва ӯ назар ба шунидани ҷавоби Худо бештар онро ҳис кард: „Бархоста, ўро тадҳин намо, зеро ки ҳамин аст“. Дар он рӯз Самуил Довудро чун подшоҳи ояндаи Исроил тадҳин намуд. Наметавон гуфт, ки сабабҳои интиҳоби подшоҳи нав возеҳ буданд. Бародарони калонии ӯ ҷанговарони обутобёфта ва сарварони озмуда буданд. Ҳар кадоми онҳо аз он касе ки Парвардигор ба подшоҳӣ интиҳоб намуд, баландтар, боқувваттар, донишмандтар буданд. Аммо таъиншавии Довуд ханӯз пеш аз он эълон шуда буд, ки подшоҳ Шоул фалиштиён ва амалекиёнро тобеъ намуд, пеш аз он ки ӯ пайғамбарро хашмгин намуд, ва пеш аз он ки дар Ҷилчол ба Парвардигор итоат накард. „Худованд барои Худ шахси дигарро ба муддаои таъби Худ хоҳад талабид, ва ўро Худованд бар қавми худ раис таъин хоҳад кард“ (1Подшоҳон 13:14).

Довуд на аз барои қомати худ, шуҷоати ҳарбӣ ё акли барҷаста подшоҳ шуд. Довуд барои он подшоҳ шуд, ки ӯ шахсе ба муддаои дили Худо буд. Довуд бо Худо муносибатҳои дуруст дошт, байни ӯ ва Худо умумияти махсусе буд, бинобар ин ба ӯ супурда шуда буд, ки Исроилро рохбарӣ кунад.

Шахсе ки муддаои дили Худост. Ман меҳоҳам маҳз ҳамин гуна одам бошам. Ман меҳоҳам маҳз ҳамин гуна *падар* бошам. Ман меҳоҳам падаре бошам, ки ба муддаои дили Парвардигор аст. Ман меҳоҳам барои фарзандонам намунаи дили Падар бошам. Ман меҳоҳам ба монанди Падарам муҳаббат ва қабулкунии бечуну чаро зохир наоям. Ман меҳоҳам қудсият ва покии ўро инъикос наоям. Ман меҳоҳам падари ростгӯй ва шоистаи боварии фарзандон бошам. Ман меҳоҳам барои фарзандонам тасалло ва паноҳгоҳ бошам, чуноне ки Ў — барои фарзандонаш. Ман меҳоҳам чун Ў барои фарзандонам дӯст бошам. Ман меҳоҳам дар фарзандонам интизомро таъмин наоям. Ман меҳоҳам чунон бахшам, ки Ў мебахшад. Ман меҳоҳам, ки фарзандонам маро эҳтиром наоянд, ва меҳоҳам, ки онҳо дар назди дигарон эҳтиром ёбанд.

Падарӣ барои ҳар як насл вазифаи душвор ва мураккаб аст, аммо Ҷерри Адлер, ки барои маҷаллаи „Нюсуик“ менависад, чунин меҳисобад, ки „ҳамагӣ дар тӯли як насл падарӣ (ва модарӣ низ) ду баробар душвортар шуд“. ¹ Ў талаботҳо ва интизориҳои баландеро номбар мекунад, ки ҷамъият (ва худӣ падарон низ) дар замони мо ба падарон вогузор менамояд.

Албатта, падарӣ дар асри XXI вазифаест, ки метавонад тамоми захираҳои инсониро талаб кунад ва тахайюлотӣ ӯро ба ҳадди аксо расонад. Аммо агар шумо аниқ қарор додаед, то падаре бошед, ки ба муддаои дили Парвардигор аст, шумо фақат бо захираҳо ва тахайюлотӣ худ маҳдуд нестед. Моҳиятан, шумо умуман маҳдудият надоред, зеро Худо захираи шумост, ва Ӯ бо хушнудӣ „ҳар эҳтиёҷи шуморо ба ҳасби сарвати ҷалоли Худ дар Исои Масеҳ пур хоҳад кард“ (Филиппиён 4:19).² Ва агар шумо ба вазифаҳои падарӣ бо зиндадилӣ ҳақиқатан библиявӣ муносибат намоед, ӯ беш аз пеш чунин хоҳад кард.

➤ МУНОСИБАТИ ДУРУСТ

Каломи Худо моро таълим медиҳад, ки „инсон ҳамон аст, ки дар дили худ фикр мекунад“. Андешаҳо шуморо водор мекунанд, то чун киштии пурқуввате ки мавҷҳои уқёнусро дилпуруна мешикофад, ба пеш ҳаракат кунед, ё дудила шуда, дар ҳар як мушкили душманеро бинед, ки киштии шуморо ғарқ карданист. Рӯҳияи мусбати андешаронӣ барои сазовор паси сар намудани вазъиятҳои нотакрор ва маҳдудиятҳои шахсӣ, ки метавонанд садди роҳи падариӣ шумо гарданд, ҳаётан муҳим аст.

Агар шумо ҳанӯз чунин накарда бошед, ҳуди ҳозир қарор диҳед, ки ба падарӣ бо зиндадилӣ ҳақиқатан библиявӣ муносибат хоҳед намуд. Ҳавворӣ Павлус гуфтааст: „Ҳамааш аз дастам меояд, бо мадади [Исои] Масеҳ, ки маро қувват мебахшад“ (Филиппиён 4:13). Дар ин изҳорот ин „ҳама“ дар вазъиятҳои мураккаби гуногун падариӣ шоиста ва писандидаи Худо шуданро дар бар мегирад.

Дар Китоби Муқаддас гуфта мешавад, ки ба Падари дӯстдорамон ҳамаи ҷанбаҳои ҳаёти мо маълуманд. Ӯ вазъиятҳои моро медонад, ва мехоҳад ҳар як вазъиятро барои он истифода барад, ки моро устувор намояд ва ҳавасманд намояд, то ҳар яки мо пурра „одами Парвардигор“ шавем. Бинобар ин, ҳама гуна сангҳои пешпо, маҳдудиятҳо ё душворихоро имконияте барои рушду нумӯ ҳисоб кунед. Ман боварии қатъӣ дорам, ки падарӣ яке аз роҳҳои асосиест, ки Парвардигор ба воситаи онҳо шахсро ба камолот меоварад. Ин барои зиндадил будан сабаби кофист.

Аксар вақт рӯҳияи фикрии мо на он қадар мусбат аст, зеро мо оиди вазифаҳои волидӣ чун масъулияти *ман*, малакаҳои *ман* ва донишҳои *ман* фикр мекунем. Мо ўҳдадорӣ Парвардигорро оиди иштироки Ӯ дар ҳар як ҷанбаи ҳаёти мо аз назар соқит мекунем.

Аммо хангоме ки мо оиди мурочиат ба хиради Ў, қувваи Ў, муҳаббати Ў, ҳамдардии Ў фикр мекунем, дурнамоҳои мо дигаргун мешаванд. Танҳо Рӯҳи Ў метавонад сифатҳо ва малакаҳои офарад, ки ба мо даркоранд, то падароне ба муддаои дили Ў шавем. Нақши мо аз он иборат аст, ки ҳар рӯз иштироки фаъолони Ўро шодбош гуфта ва пешаки ҳис карда, ҳамроҳи Ў аз таҷрибаи падарӣ гузарем.

Биёед ақидаҳои баёншударо дар ҷумлаҳои зерин хулоса кунем:

1. Рӯҳияи фикрронии мусбат самаранокии маро чун падар хеле тақвият медиҳад.
2. Падарӣ имкониятест барои нумӯи назаррас дар ҳаёти ман.
3. Душвориҳои падарӣ маро ба дарки вусъат ва воқеияти табиати Худо мебаранд ва захирахоро дар ҳаёти худам ошкор менамоянд.
4. Ин имконпазир аст — падаре ба муддаои дили Парвардигор шудан!

► БА ДУШВОРИҲО АКСУЛАМАЛИ ШОИСТА НИШОН ДИҲЕД

Падар будан кори ниҳоят душвор буда метавонад. Ин ҳатто дардовар буда метавонад. Аммо дар назди душвориҳо ва дардҳои падарӣ ба даҳшат афтодан лозим нест. Фарқ надорад, ки бо кадом мушкилиҳо дучор мешавед, кӯдакии худатон чӣ гуна буд, чӣ гуна сустӣ доред, шумо ба ҳар ҳол метавонед қувваи навкунандаи Парвардигорро ҳис кунед, то ки симои Ўро инъикос намоед — симои Падар — дар худ ва ба воситаи худ.

Бисёр падарон ба ҳолатҳои дучор мешаванд, ки хеле шиддатнок ва мураккабанд. Шумо метавонед аз боиси интиҳоби кардаатон ба вазъияти мураккабе рӯ ба рӯ шавед, ки аз ҳудуди назорати шумо берунанд. Дар ҳар ҳолат, барои падари шоиста шудан лозим меояд, ки ба мушкили ҳақиқатнигорона назар намоед ва ҳамаи дигаргуниҳои даркориро ба ҷо оваред.

► ПАДАРЕ КИ БЕҲАД ЗИЁД КОР МЕКУНАД

Мардон дар насли бобоӣ мо асосан бо меҳнати ҷисмонӣ машғул мешуданд. Кори имрӯза аксаран ба инсон талаботи зеҳнӣ ва эҳсосотӣ пешниҳод менамояд. Дар назди шахс доимо ҷорҷӯбаи маҳдудиятҳои замони, зарурати иҷро намудани норми ҳаррӯза ё ҳармоҳа ва стрессҳои зеҳнии вобаста ба ҷаҳони электронӣ ва суръати

афзояндаи ҳаёт пайдо мешаванд. Агар шумо ба бисёрии падарон монанд бошед, эҳтимол, баъди рӯзи корӣ ба хона аз ҷиҳати зехнӣ ва эҳсосотӣ хаста шуда бармегардед ва ҳанӯз оиди он фикр мекунед, ки рӯз чӣ тавр гузашт ва пагоҳ чӣ бояд рӯй диҳад. Ва бисёрии мо хеле зиёдтар аз 40 соат дар як ҳафта кор мекунанд. Дар бисёр ҳолатҳо мо барои иҷрои ўҳдадориҳои волидӣ захираҳои маҳдуд боқӣ мегузорем.

Бисёриҳо ба ғайр аз кор боз шавқу ҳавасҳои дигар доранд, ки ҳамчунин метавонанд вақти моро аз оила гиранд. Ҳар гуна намуди варзиш, машғулиятҳои дӯстдошта, кор дар хона, фаъолият дар калисо ва дар ҷамъияти маҳаллӣ ва низ як қатор машғулиятҳои дигар барои диққати мо бо ҳам рақобат мекунанд.

Агар шумо падаре бошед, ки ўҳдадориҳои зиёд дорад, мушкilotи шумо дучанд мешаванд. Пеш аз ҳама бояд *шахсият ва афзалшумориҳои худро аз нав баҳо диҳед*. Шояд, шумо ҳангоми машғули коре будан худро бештар аҳамиятнок ва ҳимояшуда ҳис мекунед. Ё шумо аз он сабаб ўҳдадориҳои беҳад зиёд доред, ки *худатон инро меҳаҳед*? Ё шояд шумо афзалшумориҳоро нодуруст ҷо ба ҷо гузоштаед, то муайян намоед, ки (аз нуқтаи назари масеҳӣ) чӣ бароятон аҳамияти бештарин дорад? Шумо ба ин саволҳо ҷавоб доданӣ шуда, худро андаке нороҳат ҳис мекунед? Онҳо метавонанд бароятон ҳатто таҳдидкунанда тобанд. Аммо фаҳмидан муҳим аст, ки кӯшиши сарфи назар намудани ин саволҳо боиси ҳалалдор гардидани муносибатҳо бо фарзандонатон шуда метавонад.

Афзалшумориҳои мард санҷида мешаванд, ҳангоме ба ў пешравиӣ дурахшон дар вазифаи корӣ пешниҳод карда мешавад, ки ба манфиатҳои аъзоёни оилааш мухолифат дорад. Рӯй чунин одам буд. Боре ў ба ман оиди чунин вазъият нақл кард:

„Ноиб-президенти ширкате ки ман дар он кор мекардам, маро ба офиси худ даъват намуда, гуфт, ки ба ман вазифаи нав пешниҳод карда мешавад. Ин маънои онро дошт, ки оилаи мо мебоист ба шаҳри дигар мекӯчид ва ман ўҳдадориҳои иловагӣ медоштам. Аввал ман хеле шод шудам, зеро дар назди имкониятҳои нав худро ҳеҷ гоҳ боздошта наметавонистам.

Аммо чуноне ки ҳамеша ҳангоми қабули қарорҳои муҳим мекунам, ман ин дафъа низ барои маслиҳат ба Худо муроҷиат намудам. Ҳангоме ки ман ба Ў оиди вазифаи нави худ гуфтам, Ў ба ман ёрӣ дод, то бином, ки он ба оилаи ман таъсири судбахш намерасонад. Муносибатҳои ман бо ду писарам чунон хубанд, ки ман фаҳмидам: ман онҳоро баъди кор дар ҷои дуум гузошта наметавонам.

Аз вазифаи нав даст кашидан душвор буд, зеро дарк мекардам, ки шояд дигар ҳеҷ гоҳ чунин имконият пайдо нашавад. Аммо дар умқи дил ман медонистам, ки интиҳоби дуруст кардаам!“

Ана ин шахс ба муддаои дили Худо мебошад! Қарори Рэй дуруст гузоштани афзалшумориҳоро инъикос менамояд, ки самари онро ӯ то ҳол меғундорад.

Душвории дуюм, ки дар назди падари бо кори зиёд машғул пайдо мешавад, зарурати дар вазъиятҳои мураккаб роҳи ҳалро ёфтан аст. Масалан, Нейл бо тичорат машғул аст ва доимо дар тамоми штат сафар мекунад. Ё бисёр вақт дар тӯли ҳафтаи қорӣ дар хона нест, аз душанбе то ҷумъа. Ҳангоме ки Нейл чунин ҳафтаҳои қорӣ дорад, ӯ кӯшиш мекунад, ки рӯзи шанберо пурра ба оила бахшад. Фарзандони Ё интизори ин рӯз ҳастанд, зеро медонанд, ки он вақт тамоми диққати падарро ба даст меоваранд.

Падари хирадманде ки бисёр вақт машғул аст, роҳроеро меҷӯяд, ки ҳатто фосилаҳои хурди вақтро пурра истифода барад. Бист дақиқа бо духтари худ сайругашт кардан хеле самарабахш буда метавонад, агар тамоми диққатро ба вай равона кунед. Пеш аз ҳӯроки шом дар назди хона бист дақиқа бо писар баскетболбозӣ кардан барои муносибатҳои шумо ва низ барои дили шумо (ва миён) ғоидабахш буда метавонад. Доимо бо тамоми аҳли оила ҳӯроки шом хӯрдан — ҳангоме ки телевизор ва телефон хомӯш карда шудааст — ба ҳар як узви оила имконияти хубе барои мушоракати самимӣ ва хурсандибашш дода метавонад.

Ин метавонад кӯшишҳои иловагиро талаб кунад ё зарурати аз нав ҷо ба ҷо гузоштани афзалшумориҳоро ба миён оварад, аммо ҳатто падари хеле бо кор машғул метавонад падаре ба муддаои дили Парвардигор шавад.

► ПАДАРИ ЧУДОШУДА

Шояд, ба падарии шумо ҷудошавии волидон таъсир расондааст. Ҷудошавӣ муносибатҳои падару фарзандро суғай мекунад ва гоҳо тамоман қатъ менамояд. Дар бисёрии ҳолатҳо фарзанд бо модар зиндагӣ мекунад. Агар модари ҷудошудаи ӯ нисбати падар ҳиссиёти талх ва аламнок дошта бошад, муносибатҳои падару фарзанд душвортар мешаванд. Бисёрии падарон аз боиси вохӯриҳои кам дар таъмин намудани муносибатҳои мӯътадил бо фарзандон душворӣ мекашанд. Огоҳии муҳим барои падарону модарони ҷудошуда: ҳеҷ гоҳ фарзандонро дар маркази мушкилоти худ нагузоред. Агар яке аз

волидон нисбати дигаре нафрат зоҳир намояд, фарзанд низ бо эҳтимолияти бештар чунин ҳиссиёт хоҳад дошт.

Дӯсти ман Дик Дэй, маслиҳатчӣ дар масъалаҳои оила ва никоҳ, боре ба ман нақл кард, ки ба назди ӯ як зани ҷудошуда барои маслиҳат оиди духтари 13-солааш омад. Падар ин оиларо пеш аз зода шудани ин духтар тарк карда буд, ва акнун духтар нисбати падар ҳиссиёти талх дошт. Дик аз модар пурсид, ки дар ин 13 сол духтар чанд муддат бо падар буд. Модар тахминан ҳисоб кард, ва маълум шуд, ки қариб ду моҳ будааст. Дик дарҳол ба вай гуфт: „Ҳиссиёте ки духтаратон нисбати падар дорад, дар муддати ин ду моҳи муоширати онҳо инкишоф ёфта наметавонистанд. Ман тахмин мекунам, ки муносибати духтар бо падараш на аз таҷрибаи ҳуди ӯ, балки аз муносибати шумо бармеояд“.

Зан ба хонааш рафт, то ки оиди ин андеша кунад, ва баъд ҳафтаи оянда омад. „Ҳақ ба ҷониби шумост, — гуфт ӯ ба Дик, — ман доимо аламҳо ва нафрати худро ба духтарам мерасондам, ва ин ба ӯ зарар кард. Ман бояд нисбати падари ӯ бехтар муносибат карданро сар кунам“.

Ман бисёр падарони ҷудошударо меонам, ки душворихоро ба таври шоиста паси сар намуда, ба фарзандонашон таъсири мусбат расонданро давом додаанд. Чунин падарон мувофиқи хирад ва нуктасанҷии Падари мо рафтор менамоянд.

Падарони ҷудошудаи хирадманд бо диққат ва эҷодкорона нақша мекашанд. Рекс яке аз чунин шахсон аст. Ӯ ду духтар дорад: ҳангоме ки вай аз занаш ҷудо шуд, яке 11-сола ва дигаре 13-сола буд. Агарчи ба Рекс лозим меомад, ки эҳсосоти навро аз сар гузаронад, ӯ доимо ба духтаронаш муҳаббат ва садоқати худро зоҳир менамуд — ҳеҷ чизи ғайриоддиро не, балки танҳо ғамхорӣ ва муҳаббати падарино. Ҳангоме ки рӯзҳои шанбе онҳо ба хонаи ӯ меомаданд, ӯ бо онҳо вақт мегузаронд — ҳамроҳи онҳо бо коре машғул мешуд, ки ба онҳо маъқул буд. Бо мурури вақт зани собиқи ӯ дарк намуд, ки дар ҳаққи фарзандон ба таври даркорӣ ғамхорӣ карда наметавонад, ва духтарон ба хонаи Рекс, ки он вақт бори дуюм оиладор шуда буд, кӯчиданд. Ҳозир ҳар ду духтар ба шарофати падаре ки дар рӯ ба рӯи душворихо ақибнишинӣ накард, ҳаёти мӯътадил ба сар мебаранд.

Агар ҳуди падарони ҷудошуда ҳаёти солими мукамал ба сар баранд, метавонанд фарзандонашонро хеле бехтар тарбия намоюнд. Ҳангоме ки дар зиндагии мард ҳолигӣ, маъюсӣ ва нафрат ҳаст, онҳо хатман берун баромада, ба атрофиён сироят менамоянд. Аммо шахсе

ки ниятҳои устувор дорад, дар гурӯҳҳои дастгирӣ дӯстии наздик пайдо мекунад ва қувваи худро ба он равона мекунад, ки дар ҳаққи дигарон ғамхорӣ намояд, ва барои фарзандон намунаи хубе мешавад.

ПАДАРАНДАР

Дар муддати якчанд соли охир миқдори волидони бори дуюм оиладоршуда ва оилаҳои „омехта“ хеле афзудааст. Зиёда аз 40% ҳамаи никоҳҳои ки дар ИМА ба қайд гирифта мешаванд, дубора оиладор шудани як ё ҳар дуи волидонро дар бар мегиранд. Ҳар амрикоии сеюм — 60 миллион калонсолон ва 20 миллион кӯдакон³ — модарандар ва падарандар, писар ва духтари ӯгаӣ мебошанд ё бародарону хоҳарони ӯгаӣ доранд. Панҷаки амрикоӣҳо дар синни то 18-солагӣ писар ё духтари ӯгаӣ⁴ мебошанд. Аз афташ, дар соли 2000-ум оилаҳои дар натиҷаи никоҳҳои дубора пайдошуда, ки дар онҳо танҳо яке аз ҳамсарон фарзандони худро дорад, ва низ оилаҳои омехта, ки дар он ҳар дуи ҳамсарон фарзандони худро доранд, аксариятро ташкил хоҳанд дод⁵.

Падар будан хеле мушкил аст, аммо падарандар будан хеле мушкилтар аст. Фарзанди ӯгаӣ шумо метавонад аз боиси забти ҳудуд (модараш), ки вай аз он худ меҳисобид, ба ҳашм ояд. Вай метавонад шуморо чун ҳарифе ҳисобад, ки ба диққат ва меҳри модари вай даъво дорад. Эҳтимол, кӯшишҳои роҳбарӣ намудани ҳаёти вай низ рад карда мешаванд. Вай метавонад доништан хоҳад, ки шумо бар вай кадом қудрати қонунӣ дорад, зеро падари ҳақиқӣ ӯ нестед. Ва ҳатто дар ҳолате ки шумо ба кӯдак маъқул ҳастед, ӯ ба ҳолати бӯҳронӣ дучор шуда метавонад, зеро гумон мекунад, ки ба шумо муносибати дӯстона ё меҳр доштан хиёнат ба падари ҳақиқӣ мебошад.

Барпо намудани муносибатҳои хуб бо фарзанди ӯгаӣ дар як рӯз ба амал омада наметавонад. Дар айни ҳол ман дарёфтам, ки падари ӯгаӣ аз тарбияи кӯдак хурсандӣ пайдо карда метавонад. Ман ҳамчунин муносибатҳои пурмеҳр ва бардавоми падари ӯгаӣ ва фарзанди ӯгаӣро дидаам. Ман мехоҳам баъзе самтҳои роҳро тасвир намоям, ки барои шумо фоиданок буда метавонанд, агар шумо падари ӯгаӣ бошед.

Дар ёд нигоҳ дорад, ки дохилшавӣ ба оила вақти зиёдро металабад. Ба кӯдакон вақт даркор аст, то оиди ҳиссиёти худ андеша кунанд ва ба муносибатҳо бо шумо омода гарданд. Агар

шумо хоҳед, ки дар муносибатҳо беҳад тез пеш равед ё бар кӯдак ҳукмронии саҳт қорӣ қарданӣ шавед, шояд, вай аз шумо дур мешавад. Ба вай вақт диҳед, то шуморо аз наздик шиносад, бо шумо муносибатҳои боваринок барпо наояд ва аз ӯҳдаи ҳиссиёти хавотиромези худ барояд.

Дар бисёр оилаҳои омехта вазъият чунин аст:

1. Дар аввал кӯдак хуш қабул мекунад: „Ў ба ман маъқул аст. Бо ӯ оиладор шав“. Кӯдакон метавонанд ақидае дошта бошанд, ки ҳар он чи модари онҳоро хушбахт мекунад, хуб аст.
2. Тамом шудани „моҳи асал“ барои кӯдак: „Ту ба ман маъқул не! Ту падари ман нести! Ман гуфтаҳои туро *ба ҷо намеоварам*“. Хеле муҳим аст, ки дар ин марҳила ин чиз шасти шуморо нагардонад ва рӯҳафтада накунад. Дар ёд нигоҳ доред, ки дар дохили кӯдак ҳиссиёти гуногун ғалаён карда метавонанд, ки ҳатто ҳудаш сару нӯги онҳоро ёфта наметавонад. Шумо метавонед объекти ҳашии ӯ шавед, ки аз боиси падари ҳудаш ба амал омадааст. Ё ӯ метавонад шуморо санҷад, ки оё *ҳақиқатан* дар ҳақиқи ӯ ғамхорӣ мекунад ва ӯ бароятон азиз аст. Ҳамдардӣ, сабр ва ошқороии ҳатмии шумо, эҳтимол, дар ниҳояти қор ғолиб меоянд.
3. Меҳри кӯдак дар асоси санҷидашуда ва боваринок. Кӯдак медонад, ки шумо ӯро чун шахсият қабул мекунад ва новобаста ба фарзанди қӣ буданаш дӯст медоред.

Марҳилаи сеюм ва охирин якҷанд ҳафта ё якҷанд моҳ давом карда метавонад. Дар мавридҳои махсус он солҳо давом карда метавонад. Аммо падарандаре ба *муддаои дили Худоро* низ муқофотҳои падарӣ интизоранд, чуноне ки падари ҳақиқиро.

▼ ПАДАРИ НОКОМИЛ

Ҳамаи мо ба ин гурӯҳ тааллуқ дорем, агарчи эътирофи ин на он қадар хуш буда метавонад. Ҳар қадоми мо ба падарӣ бо ин ё он камбудӣ дохил мешавад. Аммо Худо метавонад нокомилӣ, маҳдудиятҳо ва ба талабот ҷавобгӯ набудани моро мағлуб наояд ва ё ҳатто истифода барад, то ки моро падарони муддаои дили Худо гардонад.

Баъзе мардон *маҳдудиятҳои шахсӣ* доранд, ки самаранокии онҳоро чун падарон кам мекунанд. Масалан, Эл ба ёд меоварад, ки ҳашии қайҳо дар ӯ реша давондаро, ки доимо дар сухан ва амалҳои

ӯ зоҳир мегашт, ҳамеша фурӯ менишонд. Карл мағлубияти худро ҳис мекунад, зеро ҳеҷ гоҳ „не“ гуфта наметавонад ва оилаи худро дар муқоиса бо хоҳишҳои дигарон ба ҷои дуҷум мегузорад. Ӯ аз ҳисси айбдорӣ азият мекашад. Пол дар байни ҳамсолон чун „шаҳси ҳамеша айбдор“ калон шудааст ва доимо шарм медошт, ки далертар буда наметавонад.

Дигар мардон *дар малакаҳо маҳдудият* доранд. Онҳо тамоман наметавонанд, ки ҷӣ тавр падарони сазовор бошанд. Марк олими шинохта аст ва дар байни ҳамсолон обрӯю эътибор дорад, аммо агар бо ӯ оиди фарзандон гап занед, чеҳрааш тира мегардад. „Ба фикрам, ман аз ӯҳдаи ин хуб намебароям, ман наметавонам ҷӣ кор кунам“, — оҳ мекашад ӯ.

Ҳангоми семинарҳои зиёд барои волидон, ки дар давоми солҳои зиёд мегузaronдам, ман бисёр вақт ҳамон як шикоятро мешунидам: „Кошки ҳамаи инро пештар медонистам, ҳангоме ки фарзандонам хурдтар буданд. Ман бисёр рафторҳои беақлона кардам“.

Яке аз сабабҳои он ки мардон норасоии малакаҳои падариро ҳис мекунанд, он аст, ки онҳо намунаи ибрат надоштанд. Бисёрии мардон бе падар калон шудаанд. Дигарон дар оилаҳои калон шудаанд, ки падарон аз боиси қори бисёр, машғулиятҳои дӯстдошта ва ё бепарвой аксаран дар хона набуданд. Ҷамъияти бешаҳси мо бошад имконияти берун аз хона барои фарзандон пайдо намудани намунаи ибрат — марди калонсолро хеле кам мекунад. Бисёр падарон ҳеҷ гоҳ надидаанд, ки падари хуб будан ҷӣ маъно дорад. Ман оиди он дуо мекунам, ки ин китоб ба онҳо ёрӣ диҳад.

▼ МАҲДУДИЯТҶО — ИМКОНИЯТҶО БАРОИ НУМӢ МЕБОШАНД

Биёед софдилона иқрор мешавем: ҳар яки мо маҳдудиятҳои шахсӣ дорад. Ҳаёти масеҳиёна нумӯи (калоншавӣ) тадриҷӣ мебошад. Худованд ҳар яки моро даъват менамояд, ки роҳҳои нави озод шуданро аз гуноҳҳо ва одатҳои бад, ки моро аз шодӣ ва пуррагии ҳаёт маҳрум мекунанд, пайдо намоем. Агар мо дар назди худ софдил бошем, бояд иқрор шавем, ки сустӣҳо ва нобарорӣҳои мо дар амалӣ гардондани вазифаҳои падарӣ даъват менамоянд, ки мо имкониятҳои нумӯи шахсиро баҳо диҳем. Мо метавонем ё онҳоро рад кунем, ё дар онҳо даъватро ба он бинем, ки шавҳарон ва падарон ба муддаои дили Худо шавем.

Ман бовар мекунам, ки ҳаёт тӯҳфаи махсусест аз Падари дӯстдори мо. Кафорати Парвардигор, ки ба воситаи Исои Масеҳ ифода ёфт,

ишораи равшанест ба он, ки Ў мехоҳад дар дохили мо дигаргунӣ ба амал оварад. Захираҳои Ў ҳамеша тайёранд. Ҳамаи он чи Ў мехоҳад. — он аст, ки мо ба ӯ ҷавоб диҳем, ҳангоме ки Ў моро назди Худ меҳонад, то имкони дӯст доштан, роҳнамун сохтан, ғани гардондан, озод намудан, баракат додани моро дошта бошад. Ва вазифаҳои падарӣ яке аз масъалаҳои амалие мебошанд, ки Ў дар ҳалли онҳо бо мо иштирок карда метавонад.

Шумо маҷмӯи вазъиятҳои худ ва тарафҳои сусти ё боқуввати фақат ба шумо хосро доред. Бигузор падарӣ барои шумо вазъияти ҳаётии шавад, ки дар он худро ба марди Худо шудан бахшида тавонед, чуноне ки Парвардигор шуморо даъват менамояд. Ва он гоҳ на танҳо ҳаёти худатон пурратар мешавад, балки шумо метавонед ташнагии ибтидоӣ ба росткориҳо ба писарону духтаронатон расонед. Ва ин, албатта, барои ҳама касоне ки шумо ба онҳо ато карда метавонед, тӯҳфаи бузургтарин хоҳад буд.

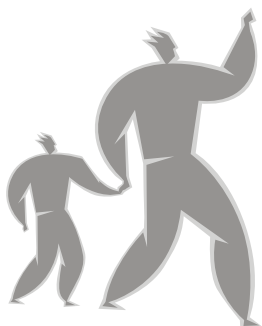
Хоҳ донед ва хоҳ надонед, аммо даҳ сифати падарӣ, ки ман дар ин китоб муҳокима намудам, аллакай ба шумо хосанд, агар шумо „аз Рӯҳ таваллуд ёфта бошед“ (Юҳанно 3:8; 2Таслӯникиён 2:13). Ба шарофати дуоҳо, амалӣ гардондан ва нумӯ дар Масеҳ ҳар яки ин сифатҳо сайқал ёфта, дар муносибатҳо бо фарзандонатон амалӣ гашта метавонад. Ба Ў ҳар рӯз умед баста ва таваккал намуда, шумо метавонед чунон падаре шавед, ки Падари Осмонии мо мебошад.

МЕАНДЕШЕМ, МУҲОКИМА МЕКУНЕМ ВА АМАЛ МЕНАМОЕМ

1. Муносибати умумии худро ба мураккабиҳои падарӣ, ки бо фарзандонатон вобаста аст, баҳо диҳед. Оё ин муносибат мусбат, манфӣ ё чизе дар байни инҳо аст? Сабаби ҷавоби худро фаҳмонед.
2. Занатон муносибати шуморо ба вазифаҳои падарӣ, ки бо фарзандонатон вобаста аст, чӣ гуна қабул мекунад? Ҷавоби худро фаҳмонед.
3. Ҷумлаи зеринро давом диҳед ва дар ёд нигоҳ доред: „Ба фарзандони худ падари дӯстдор ва ғамхор будан барои ман хеле хуб аст, зеро...“
- 4.* Кадом ду консепсияро, ки дар ин боб таҳлил мешаванд, барои худ ҷудо мекунед? Фаҳмонед, ки чаро онҳо диққати шуморо ҷалб намудаанд ва кадом амалҳоро ба ҷо овардани ҳастед, то онҳоро ба ҳаёт татбиқ намоед.
- 5.* Ҷои оромери ёфта, даҳ ё понздаҳ дақиқаро барои анҷом додани ҷумлаи зерин бахшед: „Дар натиҷаи хондан, андешидан ва таҳлил намудани ин китоб ман мақсад дорам...“ То ҳадди имкон муфассал ва ҷиддӣ нависед. Баъд навиштаатонро ба дигар аъзоёни гурӯҳатон хонда диҳед. Баъди он ки ҳама навиштаҳои худро хонданд, дуоҳои худро муттаҳид намоед, то ки Худованд ба шумо барои амалӣ гардондани ин нақшаатон ёрӣ диҳад. Агар шумо китобро дар гурӯҳ таҳлил мекарда бошед, навиштаатонро ба занатон ё ба дӯсте ки ба вай боварӣ мекунед, хонда диҳед.
6. Кадоме аз даҳ сифати дар ин китоб таҳлилшаванда дар ҳаёти шумо ҷавитар аст? Кадоми онҳо бештар ба инкишоф эҳтиёҷ дорад? Дуо кунед, то ки Худованд ба шумо барои инкишоф додани ҳар як сифат қувват диҳад.

ИЛОВА

ПАДАР БО ФАРЗАНДОНАШ БО ЧӢ МАШӢУЛ ШУДА МЕТАВОНАД

Дар ҳар се моҳ як бор барои ҳар яки фарзандон „воҳӯри бо падар“ ташкил намоед.

Дар нимаи дуҷуми рӯзи якшанбе „марафони оилавӣ“-и бозихои рӯимизӣ гузаронед.

Дар арафаи иди Мавлуди Масеҳ дар атрофи маҳал сайругашт кунед, то ороишот ва чароғакҳои мавлудиро тамошо кунед.

Якҷоя бо ягон кори хона ё бо таъмири мошин машғул шавед.

Барои модар наҳорӣ, хӯроки нисфирӯзӣ ва ё хӯроки шомӣ махсус тайёр намоед. Бигузор фарзандон меню тартиб диҳанд ва чун пешхизматон хизмат наоянд (Баъди хӯрок ба тартиб овардани рӯи мизро аз ёд набароред!)

Берун аз хона, дар кафе наҳорӣ кунед. Бигузор фарзандатон барои шумо хӯрок фармоиш кунанд.

Якҷоя модел созед... аммо бигузор фарзандатон қисми бештари корро кунанд.

Ба табиат ба сайругашт бароед.

Поход бо хаймаҳо ташкил кунед — барои як шаб ё ба муддати ҳамаи рӯзҳои истироҳат.

Барои зиёфат намудани дӯстони фарзандатон печение бо шоколад пазед.

Ду фотоаппарати арзон ва миқдори зиёди навор гиред. Ҳангоми сайругашт, дар боғи ҳайвонот, дар хона ва ғайра якҷоя сурат гиред. Суратҳои беҳтаринро интихоб намуда, фотоалбом кунед.

Оятҳои асосии Навиштаҳоро интихоб намуда, якҷоя аз ёд кунед; муҳокима кунед, ки ҳар як оят бароятон чӣ маъно дорад. Ҳар боре ки даҳ ояти навро аниқ аз ёд гуфта тавонед, якдигарро бо яхмос зиёфат кунед.

Бо фарзандонатон мусобиқаи крикет ё бадминтон ташкил намоед.

Ҳамроҳ бо бозии видеои машғул шавед.

Якҷоя дар компютер кор кунед.

Ба бозихо ё мусобиқаҳои варзишӣ, ки фарзандатон дар онҳо иштирок дорад, равед. Ёро дастгирӣ ва таъриф кунед (чун тренери дилмонда рафтор накунад).

Ба фарзандатон гӯед: „Ман мехоҳам бароят дар ин ҳафта дуо кунам. Дар сари ту чӣ андешаҳо ҳастанд — дуоҳои маро оиди чӣ шунидан мехоӣ?“

Лоиҳаи гулзорро тартиб дода, дар боғ якҷоя гулҳо шинонед.

Як сабад меваҳо, нон, печение ва консервҳоро чамъ карда, дар остонаи хонаи оилаи эҳтиёҷманд гузоред.

Ба фарзанд чунин савол диҳед: „Аз он чи имрӯз бо ту рух дод, кадоме беҳтарин аст?“

Аз фарзандон хоҳиш кунед, ки бароятон дуо кунанд.

Якҷоя барои модар ё бобову биби барномаи „Ин ҳаёти туст“-ро бо воқеаи ғайриҷашмдошт ташкил намоед.

Ба фарзандонатон гӯед, ки чаро модари онҳоро дӯст медоред. Аз

онҳо хошиш кунед, то ба шумо гӯянд, ки чаро модарашонро дӯст медоранд. Сипас як варақи ватманро гиред ва ҳамаи фарзандонро ҷамъ карда, хошиш кунед, ки ин гуфтаҳоишонро оиди дӯст доштан бо фломастерҳо нависанд, то ки табрикномаи калон ҳосил шавад. Бигузур фарзандон онро оро дода, ба модар тӯҳфа кунанд.

Бо як ё ду оилаи дигар муттаҳид шуда, шаби истеъдодхоро ташкил намоед, то ки ҳар яке иштирок намояд. Видеокамераро ба иҷора гиред, то ки ин воқеаро барои хотира сабт намоед.

Ҳангоми хӯроки шом аз ҳар яке пурсед, то оиди лаҳзаҳои нохуштарини ҳаёташ нақл кунанд.

Варақчаҳои андозаашон 8x13 тайёр кунед ва ба ҳам часпонед, то ки барои ҳар як фарзанд китобчаи худсохти купонҳо ҳосил шавад. Ҳар як купон барои як поход бо падар, масалан, ба питсерия, ё барои яхмосхари, ё бозии бейсбол, ё кегелбан, ё роликбозӣ ҳуқуқ медиҳад. Қоидаи пешниҳодшаванда: маҳдудият дохил кунед — як купон барои як фарзанд ба муддати як моҳ.

Яке аз китобҳои Навиштаҳои Муқаддасро хонед ва дар давоми хондан таҳлил намоед.

Ба осорхонаи маҳаллӣ ё шаҳрӣ равед.

Ҳамроҳи фарзандон барои модар духие интихоб намоед, ки ба ҳамаатон маъқул шавад.

Боғи олуҷа ё себро пайдо намуда, ҳамроҳи фарзандон рӯзи ҷамъоварии меваҳо ташкил намоед.

Ба магазин сафар ташкил кунед, то барои худ ва фарзандон либосҳо харед.

Фаҳмед, ки оё дар шаҳри шумо консертҳо дар ҳавои кушод гузаронда мешаванд. Пикник (зиёфат) ташкил кунед ва ҳамаи инро ба як шабнишинии хубе табдил диҳед.

Ба китобхона равед. Ҳар як фарзандро ба абонемент нависонед ва барои донишҷуи олами китобҳои хуб ёри диҳед.

Видеокассетаеро бо барномаи аэробика харед ё ба ичора гиред ва ҳамроҳи фарзандон машғул шавед.

Якҷоя ба спектаклҳо ва концертҳои равед, ки дар коллеҷҳо ё донишгоҳҳои маҳаллӣ гузаронда мешаванд.

Бо тамоми аҳли оила сайр бо дучархаҳо ташкил кунед.

Якҷоя бодбарак сохта, онро ба ҳаво сар диҳед.

Ҳамроҳ ба сохтмони наздиктарин рафта, рафти корҳоро мушоҳида кунед, ва гӯед, ки чӣ гуна тадричан бино, хона ё роҳ ҳосил мешавад.

Агар фарзандонатон бобохову бибиҳои барҳаёт дошта бошанд, „Рӯзи бобоҳо ва бибиҳо“-ро бо табрикномаҳои махсус, ки ҳамроҳи фарзандон тайёр кардаед, ташкил намоед. Баъд ҳамин гуна идро барои модар, сипас — барои ҳамсояхо ё дӯстон, барои шубон ва ғайра ташкил намоед.

Ҳамроҳи фарзандон кошинкорӣ (мозаика) карда бинед.

Баъди ҳӯроки шом ягон хел бозӣ ташкил кунед ва барои ба тартиб овардани ошхона ёрӣ диҳед; голиб интиҳоб мекунад, ки чӣ кор мекунад.

Ба фарш нишаста, барномаи дӯстдоштаи фарзандатонро ҳамроҳаш тамошо кунед.

Фарзандонро ҳамроҳ ба бог бурда, барои модар ё ягон шахси наздики дигар гул чинед.

Барои духтаратон дастагуле тартиб диҳед.

Ҳамроҳи писаратон рафи китобмонӣ ё собунмонаки овезон созед.

Шом бо шамъҳо ташкил намоед. Тамоми чароғҳои баркиро хомӯш кунед ва дар камин оташ гиронед, поп-корн муҳайё намоед ва бигузур ҳар кас қиссаи худро нақл кунад.

Ҳамроҳи фарзандон барои одамоне ки дар ҳаётатон аҳамияти зиёд доранд, дуо кунед.

Пешакӣ занг занед ва ба истгоҳи сӯхторхомӯшкунӣ экскурсия ташкил намоед.

Якҷоя ҳубобҳои ҳавой сар диҳед.

Ҳангоми иди Мавлуди Масех, Фисх, иди Истиқлол ва дигар идҳо спектакли хурди хонагӣ ташкил кунед, то ки фарзандон аҳамияти идро дарк намоянд.

Ҳангоме ки ҳар яки фарзандонатон 12-сола мешавад, ба ӯ куттичаеро бо 52 варақ, ки барои „муносибати махсус“ ҳуқуқ медиҳанд, тӯхфа намоед. Фарзандатон метавонад ҳар ҳафта як варақро барорад. Дар варақҳо ваъдаҳо ё иҷозатҳои осон ва мураккабро нависед (масалан, „Ин ҳафта ту метавонӣ як соат дертар ба хоб равӣ“, ё „Дуст (дугонаатро) барои шабгузаронӣ ба хонаамон даъват кун“, ё „Ҳамроҳи падар ба кафе-яхмос рав“).

Якҷоя дар ягон маъракаи калисой ё иҷтимоӣ кор кунед. Дар паноҳгоҳи шахсони беҳона ҳӯрок тақсим кунед ё ихтиёри дар беморхонаи калисо ёрмандӣ кунед.

Якҷоя ба ягон ҳел курсҳо равед: суратгирӣ, чӯбтарошӣ, автомобилдонӣ, таъмири хона ва ғайра.

Ба шахсоне аз калисои шумо, ки аз имон рӯ гардондаанд, мактубҳо нависед ё ба беморхонаҳои маҳаллӣ равед ва бо худ сагчаеро баред, то ки беморон онро сила ва навозиш карда тавонанд.

Якҷоя хондани „Хроникаҳои Нарния“-и К.С. Люисро сар кунед.

Фарзандатонро дар назди мактаб вохӯрда, барои ӯ тӯхфаи ғайричашмдошт кунед, яъне ўро ба кино, ба сайру зиёфат, ба питсерия баред.

Дар мактаб ҳамроҳи фарзандатон ҳӯроки нисфирӯзӣ ташкил кунед.

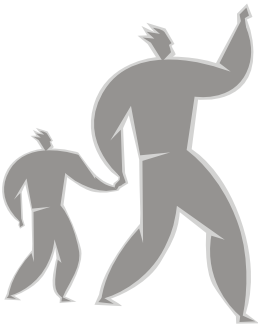
„Ҳӯроки шомии пинҳон кардашуда“ ташкил намоед. Ҳӯроқҳои зуд

тайёршавандаро дар тамоми хона пинҳон карда, бо сухан ишора кунед, ки хӯроки якум дар кучост (ишора ба макони хӯроки дуюм ҳамроҳи якум пай бурда мешавад ва ғайра). Хӯрокҳои ёфтаре яққоя пазед.

Барои ҳар як узви оила „Шоми иззату эҳтиром“ ташкил кунед. Хӯроки дӯстдоштаи ин шахсро пазед, дар сари миз барои ӯ ҷои махсуси фахрӣ муқаррар намоед, лавҳачае часпонед, ва бигузор ҳар як узви оила фикри худро баён кунад: „Он чи ба ман дар рафтори ин шахс маъқул аст...“

Ҳар моҳ як бор хӯроки шоми расмиро ба нақша гиред. Ҳар яке ба таври муносиб либос мепӯшад, дар рӯи миз зарфҳои гаронбаҳо гузошта мешаванд ва ғайра. Ин имкониятро барои омӯзондани қоидаҳои одоби муошират (этикет) истифода баред.

ЭЗОХОТ

БОБИ 1

1. Compiled from figures published by the Children's Defense Fund and the book, 13th Generation, by Neil Hove and Bill Strauss, and a Fortune Magazine special report, "Children in Crisis: The Struggle for America's Kids", 10 August 1992.
2. Lois O. Caldwell, When Parents Become Parents (Grand Rapids, Mich.: Barker Book House, n.d.).
3. Claudia Wallis, "Stress: Can We Cope?" Time (June 5, 1983): 48-54.
4. Kathleen Fury, "Sex and the American Teenager," Ladies' Home Journal (March 1986): 60.
5. Armand Nicholi Jr., "Changes in the American Family," White House Paper (October 25, 1984): 7-8.
6. Josh McDowell and Bob Hostetler, Right from Wrong (Dallas: Word Publishing, 1994), 255.

БОБИ 3

1. Dan Benson, The Total Man (Wheaton, Ill.: Tyndale House Publishers, 1977), 26.

БОБИ 4

1. Jerry Adler, "Building a Better Dad," Newsweek (June 17, 1996): 61.
2. Kathleen Fury, "Sex and the American Teenager," Ladies' Home Journal (March 1986): 60.
3. Marilyn Elias, "Parents' Divorce Affects Sex Lives of Collegians," USA Today (November 8, 1989): 1D.
4. Christopher P. Anderson, Father: The Figure and the Force (New York: Warner Books, 1983), 86-87.
5. Frank Martin, The Kid-Friendly Dad (Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1994), 85.
6. Leslie Jane Nonkin, I Wish My Parents Understood (New York: Penguin Books, 1982), appendix 2, 58.
7. Reginald W. Bibby and Donald C. Posterski, The Emerging Generation — An Inside Look at Canada's Teenagers (Toronto: Irwin Publishing, 1985), 39.

8. Stewart Powell, "What Entertainers are Doing to Our Kids," US News and World Report (October 28, 1985): 46.
9. Carol Towarnicky, "Positive images need to combat teenage pregnancy," Houston Chronicle (January 12, 1986): 17-18.
10. As quoted in Why Wait? by Josh McDowell and Dick Day (San Bernardino, Calif: Here's Life Publishers, 1987), 45.
11. Thomas L. Trevethan, The Beauty of God's Holiness (Downers Grove, Ill: InterVarsity Press, 1995), 13.
12. Josh McDowell and Dick Day, How to Be a Hero to Your Kids (Dallas: Word Books, 1991), 132.

БОБИ 5

1. "Top High School Students Admit They Have Cheated," Associated Press story appearing in the Hamilton Journal-News (October 20, 1993).
2. George Barna, The Invisible Generation (Glendale, Calif: Bara Research Group, 1992), 81.
3. See 1 Thessalonians. 4:11-12.
4. Dennis Rainey, Pulling Weeds, Planting Seeds (San Bernardino, Calif: Here's Life Publishers, 1989), 29-30.
5. Psalm 23:3.

БОБИ 6

1. James L. Schaller, The Search for Lost Fathering (Grand Rapids, Mich.: Fleming H. Revell, 1995), 142-43. (NOTE: Gordon MacDonald, in his book, The Effective Father, attributes this story to the life of James Boswell, the famous biographer of Samuel Johnson, whose father was a distinguished judge).
2. Two new resources can be helpful for a father who wishes to clearly define his promises to his children: Tell Me the Promises, Joni Erickson Tada and Ron DiCianni (Wheaton, Ill: Crossway Books, 1996), ã A Father's Covenant (173 Promises for Consideration and Reflection), Stephen Gabriel (San Francisco: Harper SanFrancisco, 1996).

БОБИ 7

1. Dr. David Ferguson and Dr. Don McMinn, Top 10 Intimacy Needs (Austin, Tex.: Intimacy Press, 1994), 5253.
2. See Phillip Keller's classic , A Shepherd Looks at Psalm 23 for further description of the shepherd's rod and staff (Grand Rapids, Mich.: Zondervan Publishing House, 1970).
3. Dan Benson, The Total Man (Wheaton, Ill.: Tyndale House Publishers, 1977), 183.

БОБИ 8

1. Cited in "The Facts About Teen Suicide,," by David Elkind, Parents' Magazine 65, no. 1 (January 1990): 111.
2. The 24" Annual Survey of High Achievers by Who's Who Among American High School Students, cited in "Top High School Students Admit They Have Cheated," Hamilton Journal-News, (October 20, 1993).

3. Nadine Brozan, "New Look at Fears of Children," New York Times (May 2, 1983): B5.
4. Ephesians 4:15.

БОБИ 9

1. Jerry Adler, "Building a Better Dad," Newsweek (June 17, 1996): 60.
2. Genesis 17:4-5; Romans 4:17-18.

БОБИ 10

1. Genesis 2:17
2. McDowell and Day, How to Be a Hero to Your Kids, 29.
3. John Redmond, "Successful Discipline," Better Homes and Gardens 72, no. 4 (April 1994): 32.
4. Ibid.
5. McDowell and Day, How to Be a Hero to Your Kids, 199-200.
6. Ibid., 201.
7. Proverbs 3:12a.

БОБИ 11

1. Allen C. Guelzo, "Fear of Forgiving," Christianity Today 37, no. 2 (February 8, 1993): 42.
2. McDowell and Day, How to Be a Hero to Your Kids, 204.

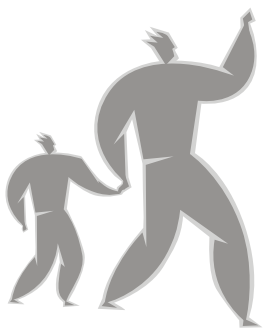
БОБИ 12

1. Ephesians 2:10.
2. As quoted in What They Did Right, Virginia Hearn, ed. (Wheaton, Ill.: Tyndale House Publishers, 1974), 166-67. 3. Dr. James Dobson, The Strong-Willed Child (Wheaton, Ill.: Tyndale House Publishers), 132.

БОБИ 13

1. Jerry Adler, "Building a Better Dad," Newsweek (June 17, 1996): 59.
2. Philippians 4:19.
3. Myriam Weisang Misrach, "The Wicked Stepmother and Other Nasty Myths," Redbook 181, no. 3 (July 1993):88.
4. Connie Schultz, "Separating Fact, Fiction of Blended Family," Cleveland Plain Dealer (January 28, 1995): 1 E.
5. Virginia Rutter, "Lessons from Stepfamilies," Psychology Today, 27, no. 3 (May-June 1994): 30.

МУНДАРИҶ А

Пешгуфтори муаллиф.	2
Миннатдорӣ	5
1 Падар будан дар замонҳои душвор	6
2 Робита бо падар	18
3 Муҳаббати беқайду шартва қабули падар	28
4 Покии падар	41
5 Ростии падар	56
6 Падаре ки сазовори боварӣ аст	71
7 Падаре ки тасалло медиҳад ва дастгирӣ менамояд.	81
8 Падар чун ғимоятгари асосӣ	93
9 Падар — дӯст	107
10 Падаре ки интизомро талаб мекунад	120
11 Падар ва бахшидан.	138
12 Падар ва эҳтиром.	150
13 Падаре ки муддаои дили Худованд аст	161
Илова: Падар бо фарзандонаш бо чӣ машғул шуда метавонад	173
Эзоҳот	179

Қувваи робита бо падарро барои худ ошкор намо

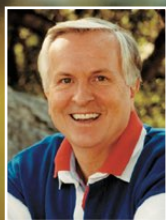
„Ҳангоме ки ман падари ҷавон будам, маро тарс фаро гирифта буд. Ман худро тамоман нокомил ҳис мекардам ва метарсидам, ки фарзандонам ба таъсири маданияти ҳозира дода мешаванд. Ман мефаҳмидам, ки ҳеҷ кафолате буда наметавонад, аммо чунин ҳисобидам, ки агар модели ибтидоии падариро ёфта, ба он пайравӣ намуда метавонистам, барои пирӯзӣ имконияте медоштам“.

Ҷош Макдауэлл

Ҳар як падар мехоҳад, ки фарзандонаш:

- худро маҳбуб ва ҳимояшуда ҳис кунанд;
- дар худ пуррагии хислатро тарбия намоянд;
- гуфта тавонанд, ки падари онҳо ҳамеша ба ваъдаҳояш вафо мекунад;
- ба таъсири носолими ҷамсолон муқобилат кунанд;
- аз истеъмоли май ва маводи мухаддир канораҷӯӣ кунанд;
- ҳаёти ҷинсиро танҳо дар никоҳ сар кунанд;
- ба падар барои маслиҳат муроҷиат намоянд;
- ноҳақ будани худро эътироф карда тавонанд;
- ҳангоме ки мушкilot ба миён меоянд, назди падар оянд;
- аз падар ба вачд оянд ва ўро эҳтиром намоянд;

Дар китоби худ „Робита бо падар“ Ҷош Макдауэлл оиди модели ибтидоии падарӣ суҳан меронад: оиди даҳ сифате ки ба якдигарфаҳмӣ ва мувофиқат дар муносибатҳо бо фарзандон мусоидат мекунад. Бо ёрии ваҳйҳои Китоби Муқаддас ва намунаҳои равшан шумо оиди тарзи нави муносибат ба падарӣ мефаҳмед, ки боиси барпо гардидани системаи мустаҳками арзишҳо дар фарзандонатон мегардад ва ба онҳо имкон медиҳад, ки ҳамеша дар зиндагӣ интиҳоби дуруст кунанд.

Ҷош Макдауэлл, аполгети маъруфи масеҳият, ташаббускори маъракаи умумимиллии Right from Wrong мебошад, чун нависанда ва воизи ташкилоти масеҳии Campus Crusade for Christ шӯҳрати байналмилалӣ дорад. Ў беш аз 40 китоб навиштааст, аз ҷумла „Далелҳои эҳё“ ва „Чӣ гуна барои фарзандони худ қаҳрамон шавем“. Ҷош ва зани ў чор фарзанд доранд.